

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ “ Ἡ περίπτωση τῆς Καλύμνου ”

(Κανονισμός Δημογεροντίας, Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός)

(Φωτ. Αρχείου: www.kalymnos-archives.gr)

ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ι π π ο κ ρ ά τ η ς
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΚΩΣ, 2022

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟΣΥΣΤΗΜΑ
ΤΑ ΚΟΙΝΑ: “ Ἡ περίπτωσις τῆς
Καλύμνου ”

-Κανονισμός Δημογεροντίας
-Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός

Επιμέλεια:
Δρ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΓΕΡΟΥΚΑΛΗΣ

ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ι π π ο κ ρ ά τ η ς
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΩΣ, 2022

**Εὐχαριστοῦμεν ἰδιαίτερος τό ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ
δια τήν παρασχεθεῖσαν δυνατότητα δημοσιεύσεως κειμένων
τοῦ ἱστορικοῦ περιοδικοῦ ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ.
Ἀστική Ἑταιρεία Ἰπποκράτης**

ISBN: 978-9609714-16-7

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΑ ΚΟΙΝΑ:

“ Ἡ περίπτωσις τῆς Καλύμνου ”

**ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΣΤΗΝ ΚΩ ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ**

ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ"
ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
Πρόεδρος Δ.Σ. - Διονυσία Τελλή-Τσιμισίρη
Αλεξάνδρου Διάκου 4 - ΚΩΣ - Τ.Κ. 853 00
Τηλ.: +3022420 24728 - Φαξ: +3022420 24793
e-mail: kentroprolipsis.kos@gmail.com
e-mail: astikietaireiaippokratis@gmail.com
ιστοσελίδα: www.krippokratiskos.gr

Πληροφορίες: κα Πέγκυ Μήλα - Γραμματειακή Υποστήριξη

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Δ.Σ.

ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ"/ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η Αστική Εταιρεία "ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ"/Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας εκδίδει τον παρόντα τόμο για να αναδείξει το Ελληνικό κοσμοσύστημα και ιδιαιτέρως τα κοινά των Ελλήνων.

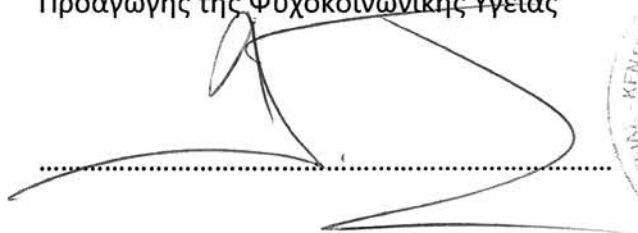
Ο Κανονισμός Δημογεροντίας της Καλύμνου και ο Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός, συνιστούν θεμελιώδη κείμενα κοινωνικής και πολεοτικής συγκρότησης.

Πέραν της ιστορικής μνήμης, η ανάδειξή τους, μας κινητοποιεί προς αναστοχασμό και αναζήτηση συλλογικών ταυτοτήτων και αλληλεγγύης.

Η παρουσία και εισαγωγή στο σύγχρονο γίνεσθαι, του κόσμου των κοινών των Ελλήνων, ικανοποιεί τον Καταστατικό σκοπό μας.

Μάιος 2021

Διονυσία Τελλή-Τσιμισίρη
Δημοτική Σύμβουλος
Πρόεδρος Δ.Σ. Αστικής Εταιρείας "Ιπποκράτης"/
Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και
Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας

OKANA

Σε συνεργασία με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ ΓΕΡΟΥΚΑΛΗ
ΙΑΤΡΟΥ ΨΥΧΙΑΤΡΟΥ, Δρ ΕΚΠΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΔΙΕΘΥΝΤΗ
ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ “ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ”

Ἡ κοινότητα, ἡ ἐνορία, τό Ἱερό, ὁ Ναός, περισυλλέγουν τα στοιχεῖα ἐκεῖ-
να τά ὅποια ὀρίζουν τόν ἄνθρωπο.

Τό Ἱερό ἐντός τοῦ χώρου, ἐγκαθίσταται ἐντός τῆς γῆς καί μετατρέπει τήν
γῆ εἰς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πρόσκλησις πλησίον τοῦ ναοῦ, παρέχει τήν
δυνατότητα εἰς τόν λαόν, νά ἐπανεύρη τόν ἑαυτόν του καί νά πραγματοποιή τόν
προορισμόν του. Ἡ τοπική συγκέντρωση τῆς Ἱερότητος ἐγκαθιδρύει τό «παράθυ-
ρο» πρὸς τόν κόσμον.

Κανονισμός Δημογεροντίας Καλύμνου καί Ναυτικός Σπογγαλιευτικός
Κανονισμός, κείμενα καί θεσμοί ἱκανοί νά διαμορφώσουν τήν πορείαν πρὸς το
μέλλον.

Κείμενα λιτά, αὐστηρά, (ἡ ἀνακλητότητα ὡς ποινή διὰ τήν αὐθαιρεσίαν καί
τήν παρρέκλιν), μεταφέρουν τήν αἴσθησιν τοῦ Ἱεροῦ εἰς τήν κοσμοθέασιν τῶν
Καλυμνίων.

Ποῖο μέλλον ἐπιφυλάξαμε εἰς τό παρελθόν μας; Εἴμεθα ὑπερήφανοι δι-
’αὐτό; Εἴμεθα ὑπερήφανοι διὰ τό παρελθόν, ἀλλά ὅχι διὰ τό παρόν καί τήν προο-
πτικήν τοῦ μέλλοντος.

Εἰς τοῦτο ἀποσκοπεῖ ἡ παροῦσα ἔκδοσις. Νά ἀποτελέσει πηγὴν ἀναστο-
χασμοῦ καί ἐπαναδιατυπώσεως τοῦ τρόπου τοῦ βίου μας.

Ἀμήν, γένοιτο!

Ὑστερόγραφον

Ἀφιερώνεται εἰς τήν οἰκογένειαν μου, τόν Ἰωάννη καί Σεμιράμιδα Ἀλαχοῦ-
ζου, τήν Μαρίαν Ἰωάννου Ἀλαχοῦζου, πτυχιοῦχο Ὀδοντιατρικῆς τό 1929, μία
τῶν πρώτων Ἑλληνίδων ἐπιστημόνων, τόν Γεώργιον Ἰωάννου Ἀλαχοῦζο, συνεπή
πατριώτη καί ἀγωνιστή τοῦ Συντάγματος Δωδεκανησίων Ἐθελοντῶν καί φυλα-
κισμένον ἐπὶ ἔτη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καί ὑπὸ των Ἑγγλέζων, εἰς τά «σύρματα» τῆς
Ἀφρικῆς.

Σημαντικὴ προσφορά τῆς οἰκογενείας μου εἶναι ἡ ἱδρυσις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Ἀναλήψεως, τό 1940, ἡ ὅποια ἀπετέλεσε βῆμα Ὁρθοδοξίας καί φάρο πνευματι-
κῆς καλλιέργειας, ὑπὸ τήν Ἡγουμενίαν τῆς Εὐσεβίας Μοναχῆς, καί μετὰ τήν ἐκ-
δημία της, τῆς Μαρίας Μοναχῆς, ἀμφοτέρους ἀδελφές τῆς Μητρός μου Βηθλεέμ.

Κῶς, Μάιος 2022

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ»
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1904
ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Κάλυμνος, 02-10-2022

Ενορία Χριστού, 85200 Κάλυμνος
Τηλ.2243029443/6974123807
E-mail: info@mousai.gr
Διεύθ. Ιστοσελίδας: www.mousai.gr

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Δ.Σ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΥ

Το Αναγνωστήριο Καλύμνου «Αι Μούσαι» πιστό σε έναν από τους καταστατικούς σκοπούς του, που είναι η έρευνα της τοπικής μας ιστορίας και η διάδοση του πολιτιστικού μας θησαυρού, συμμετέχει στην παρούσα έκδοση.

Ο «Κανονισμός της Δημογεροντίας της νήσου Καλύμνου» και ο «Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός» είναι κείμενα πρωτοπόρα για την εποχή τους και αποτελούν πυλώνες υποδειγματικής οργάνωσης μίας κοινωνίας, ενώ βρισκόταν υπό τον οθωμανικό ζυγό. Σε αυτά αποτυπώνονται οι κανόνες αυτοδιοίκησης και ρύθμισης της βασικότερης οικονομικής δραστηριότητας του νησιού, με κυρίαρχο στοιχείο τη δημοκρατική θέληση του λαού του. Δικαίως αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης από διαπρεπείς προσωπικότητες στην παρούσα έκδοση, αφού διαπνέονται από τις αξίες της ισότητας, της ισονομίας και της αλληλεγγύης, οι οποίες αποτελούν ζητούμενο και στην σημερινή εποχή.

Η συνεργασία μας με την Αστική Εταιρεία Ιπποκράτης προσδοκούμε να αποδώσει κι άλλους καρπούς που θα αναδείξουν τις πτυχές της ιστορίας και της πνευματικής ζωής του τόπου μας.

Για το Δ.Σ. του Αναγνωστηρίου

Ο πρόεδρος

Παναγιώτης Μ. Πιζάνιας

Εισαγωγικό σημείωμα Αναγνώστηρίου

Η Κάλυμνος, ένα νησί των Νοτίων Σποράδων, που ονομάστηκαν αργότερα Δωδεκάνησα, έχει μακρά παράδοση στο θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Βέβαια, οι μορφές που έλαβε αυτή ήταν πάντα προσαρμοσμένες στις συνθήκες της κάθε εποχής: Αρχαιότητα, βυζαντινοί χρόνοι, Ιωαννίτες Ιππότες, τουρκοκρατία.

Η χωρίς αντίσταση υποταγή των φτωχών και άγονων νησιών μας στον Σουλτανικό Μεγαλοπρεπή είχε και ένα ευεργετικό αποτέλεσμα: Την παραχώρηση από τους Οθωμανούς μεγάλου εύρους προνομίων, με Σουλτανικά Φιρμάνια, τα οποία διέσωσαν και ενδυνάμωσαν τους κοινοτικούς θεσμούς. Θα μπορούσαμε να πούμε με βεβαιότητα ότι οι αυτοδιοικητικοί θεσμοί ήταν το βασικό υπόβαθρο που βοήθησε να κρατηθεί ο πληθυσμός συμπαγής στα άγονα νησιά μας κατά τη μακραίωνη οθωμανική κατοχή, καταβάλλοντας το βακουφικό φόρο.

Είτε «*πρωτεύοντες*» είτε «*γέροντες*» είτε «*δήμαρχοι*» είτε «*δημογέροντες*», οι άρχοντες της Καλύμνου από τον δέκατο μέχρι τον εικοστό αιώνα έχουν ευρείες αρμοδιότητες: Φροντίζουν για τη διατήρηση της εσωτερικής τάξης και ασφάλειας των κατοίκων, την υγεία και παιδεία του λαού, επιβάλλουν κανόνες στην επαγγελματική και οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων και την επίλυση των αστικών διαφορών μεταξύ τους. Φροντίζουν, ακόμα, για την είσπραξη και απόδοση των φόρων προς τον εκάστοτε κυριάρχη (Βυζάντιο, Ιππότες του Αγίου Ιωάννη), καθώς και στα Βακούφια της Ρόδου, κατά τη διάρκεια της οθωμανικής κατοχής. Μόνο η ποινική αρμοδιότητα παρέμενε πάντα στη δικαιοδοσία του εκάστοτε κατακτητή.

Ειδικά στην Κάλυμνο, και κατά το πέρασμα του χρόνου, ιδιαίτερα προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα, ήταν πλέον φανερό ότι χρειαζόταν μια συστηματική κωδικοποίηση των κοινοτικών διατάξεων, οι οποίες είχαν πάρει συγκεκριμένη μορφή μετά από επίμοχθη πορεία αιώνων.

Μια διορισμένη από τη Δημογεροντία πενταμελής επιτροπή, μετά μακρόχρονη επεξεργασία, παρουσιάζει τον «*Κανονισμό της Δημογεροντίας της νήσου Καλύμνου*» το 1894. Σε γενική συνέλευση του λαού, στις 20 Δεκεμβρίου του ως άνω έτους, ψηφίζεται και υπογράφεται ο Κανονισμός από 675 Καλυμνίους.

Μελετώντας τον, βλέπουμε ότι μία ιδέα κυριαρχεί μέσα στις γραμμές του: Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το ανώτατο, το κύριο όργανο της τοπικής αυτοδιοίκησης της Καλύμνου είναι ο λαός της. Κάθε εξουσία της κοινότητας πηγάζει από αυτόν και σ' αυτόν επιστρέφει. Η θέλησή του είναι ο μόνος νόμος. Κανένας δημοτικός άρχοντας δεν μπορεί να την παραγνωρίσει. Εάν το πράξει, η απόφασή του είναι άκυρη, παύεται από το αξίωμά του και διενεργούνται νέες εκλογές, οποιαδήποτε εποχή του έτους.

Το βραχώδες και άγονο νησί της Καλύμνου ωθεί τους Καλυμνίους, όλους τους παραπάνω αιώνες, σε αναζήτηση βιοπορισμού από τη θάλασσα και τη σπογγαλεία. Η σπογγαλεία στην Κάλυμνο άρχισε την άνοιξη και τελείωνε το φθινόπωρο σε όλη τη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Το προϊόν της, το σφουγγάρι, προ-

ωθούνταν στις αγορές του κόσμου από τους σπογγεμπόρους και κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, της βιομηχανικής επανάστασης, δημιουργήθηκαν στην Ευρώπη και την Αμερική σπογγεμπορικοί οίκοι με σημαντική οικονομική δραστηριότητα. Μετά το 1860 εισήχθη στη σπογγαλιεία το σκάφανδρο και παρά τα πολλά θύματα που προκάλεσε στους σφουγγαράδικους πληθυσμούς, αύξησε κατακόρυφα τη σπογγοπαραγωγή. Έτσι, η Κάλυμνος γνώρισε οικονομική ακμή. Αυτή η σημαντική οικονομική δραστηριότητα είχε συνεπακόλουθο την εμφάνιση αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων. Ήταν, πλέον, αναγκαίος ένας κανονισμός για την καλύτερη ρύθμισή τους.

Την 1^η Μαρτίου του 1884, σε γενική συνέλευση του λαού, ψηφίζεται ο «*Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός και ο Κανονισμός καταδυτικών συσκευών*», αποτελούμενος από 43 άρθρα και υπογράφεται από 466 πολίτες. Ο Κανονισμός δημιουργεί κανόνα δικαίου και ρυθμίζει τις σχέσεις ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους στην σπογγαλιευτική δραστηριότητα. Η απαρέγκλιτη εφαρμογή των κανόνων του τελεί υπό την εποπτεία της Δημογεροντίας, η οποία επιλύει και όλες τις αναφυόμενες διαφορές.

Ο λαός της Κάλυμνου, το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα, εκδίδει, κυρώνει και δημοσιεύει για την αυτοδιοίκησή του και τις οικονομικές συναλλαγές του δύο Κανονισμούς, στους οποίους η θέλησή του αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην τήρηση και την εφαρμογή τους. Καθιερώνεται στα κείμενα αυτά όχι μόνο η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας αλλά και οι βασικές εφαρμογές της. Η πίστη των πατέρων μας στις έννοιες αυτές είναι ισχυρότατη, άδολη, πηγαία, και διατυπώνεται στους Κανονισμούς χωρίς νομικά σχήματα, με ύφος απλό, όπως απλή ήταν και η σφουγγαράδικη ζωή τους.

Ιδιαίτερα, ο «*Κανονισμός της Δημογεροντίας Κάλυμνου*» είναι ο καταστατικός χάρτης μιας ευνομούμενης κοινότητας, πνευματικά και ηθικά ακμαίας, που διέθετε σε πολύ υψηλό βαθμό το αίσθημα της αλληλεγγύης, της επιείκειας, της δημοκρατίας και της συνεισφοράς στα κοινά του τόπου.

Στις σελίδες που ακολουθούν αυτή την έκδοση, σε συνεργασία με την ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, διαπρεπείς καθηγητές και επιστήμονες αναλύουν και διατυπώνουν απόψεις για τους δύο αυτούς Κανονισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης της Κάλυμνου, σε καιρούς δύσκολους και κάτω από διάφορους δυνάστες.

Σήμερα, στην εποχή μας, κυριαρχεί το μοντέλο της κατανάλωσης, της ισοπεδωτικής μαζικότητας, του ατομισμού και της σκληρότητας προς τον συνάνθρωπο. Ως τοπικές κοινωνίες οφείλουμε να αναζητήσουμε τη γέφυρα ενός λειτουργικού προτύπου σχέσεων, ανάμεσα στη ζωντανή μας παράδοση και τις προκλήσεις των καιρών. Να αναθερμάνουμε τις νησιωτικές, προγονικές μας αξίες, ως οδοδείκτη μιας μελλοντικής πορείας. Αν αυτό είναι πράγματι το ζητούμενο, τότε αυτοί οι «Κανονισμοί» έχουν να προσφέρουν σε μας πολλές απαντήσεις.

Γιώργος Κοντογιώργης,

Η πολιτεία του κοινού της Καλύμνου και ο θεμελιώδης χάρτης του 1894

1. Το ευρύτερο κοσμοσυστημικό περιβάλλον στο οποίο εγγράφεται η πολιτεία του κοινού της Καλύμνου

Ο πολιτειακός χάρτης του κοινού της Καλύμνου αποτελεί ένα από κάθε άποψη μνημειακό κείμενο, τόσο διότι αποτελεί έναν εξαιρετικής καθαρότητας θεμελιώδη νόμο, ο οποίος διασταυρώνεται με τη σωρεία των πηγών που επιμαρτυρούν το καθεστώς του ελληνισμού της περιόδου της τουρκοκρατίας, όσο και επειδή επιβεβαιώνει την ύπαρξή του πολύ μετά τη γένεση του νεοελληνικού κράτους. Ο πολιτειακός χάρτης της Καλύμνου αποκαλύπτει όντως ότι ο τουρκοκρατούμενος ελληνισμός ακολουθεί κατά πόδας το ιστορικό κεκτημένο της ιδιοσυστασίας του ελληνισμού, που υιοθετεί ως θεμέλια κοινωνία το κοινό/πόλη και ουσιωδώς τη δημοκρατική πολιτεία. Κατά τούτο, διαφοροποιείται κατηγορηματικά από το δεσποτικό καθεστώς της (οθωμανικής αλλά και της ευρωπαϊκής) απολυταρχίας ή ακόμη και της πολιτικής κυριαρχίας που βίωσε ο δυτικός και ο σύνολος κόσμος τη μετέπειτα περίοδο και το οποίο επιβλήθηκε στην κοινωνία του νεοελληνικού κράτους.

Η κατανόηση της πολιτειακής τάξης που διαγράφεται στον καταστατικό χάρτη του κοινού της Καλύμνου απαιτεί την απάντηση σε σειρά προαπαιτούμενων που αφορούν στο κοσμοσυστημικό κλίμα του ελληνισμού, στο οποίο εγγράφεται.

Πρώτη θεμελιώδης επισήμανση, υπενθυμίζω, είναι ότι η κοινότητα της τουρκοκρατίας είναι κυριολεκτικά η συνέχεια της πόλης κράτους που αναδύθηκε κατά τους κρητομυκηναϊκούς χρόνους, όπως εναρμονίσθηκε με το χρόνο στη διάρκεια της οικουμένης.

Δεύτερη επισήμανση, υπενθυμίζω, αποτελεί η διαπίστωση ότι η πόλη αποτέλεσε για τον ελληνισμό τη θεμέλια κοινωνία, της οποίας το ανάλογο κοινωνικό μόρφωμα είναι η κοινωνία του κράτους έθνους στις ημέρες μας. Όχι η αυτοδιοίκηση. Ο ελληνικός κόσμος, ως πολιτισμική συλλογικότητα, διαμόρφωσε το πολιτικό του πρόταγμα με άξονα αναφοράς την πόλη, και στο σύνολο ως το όλον των πόλεων του, εν ολίγοις ως έθνος κοσμοσύστημα.

Υπό το πρίσμα αυτό, η ελευθερία των Ελλήνων απεδίδετο με την ελευθερία των πόλεων.

Τρίτη διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι η πόλη κράτος με τη μετάβαση στην οικουμένη, με τον Αλέξανδρο, δεν καταργήθηκε. Απλώς στεγάσθηκε στο πολιτειακό υποκείμενο της οικουμένης, την κοσμόπολη, και αποτέλεσε οργανική παράμετρο της (κοσμο-)πολιτείας της.

Τέταρτη επισήμανση είναι ότι στο πλαίσιο της οικουμενικής κοσμόπολης, η πόλη διατήρησε τον χαρακτήρα της ως θεμελιώδης κοινωνία και, περαιτέρω, την αυτονομία της. Απώλεσε την κρατοκεντρική της υπόσταση (την ανεξαρτησία της), πλην όμως συγκέντρωσε πρόσθετες αρμοδιότητες που συνέχονταν με τη θέση της ως συστατικού εταίρου της (κοσμο-)πολιτείας.

Πέμπτη παρατήρηση. Σημαίνουσα εξέλιξη που ολοκληρώνεται κατά το μέσο Βυζάντιο είναι η μετάβαση στην εταιρική οικονομία, η οποία έχει ως συνέπεια την εξάλειψη της ώνιας εργασίας/δουλείας. Η εφαρμογή της δημοκρατικής αρχής στο οικονομικό σύστημα, που συνεπάγεται η εταιρική οικονομία, έδωσε μια νέα δυναμική ώθηση στην ελληνική οικουμένη.

Έκτη παρατήρηση. Στο εσωτερικό της κοσμοπολιτειακής οικουμένης η πόλη διατήρησε την αρμοδιότητα να καθορίζει το πολίτευμά της, τη δημοσιονομική ευθύνη έναντι της μητροπολιτικής πολιτείας, το σύνολο των εσωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της οικονομίας, της ασφάλειας, της θρησκευτικής και της ενγένει ιδιωτικής ζωής, της άσκησης της δικαιοσύνης κλπ. Οι πολιτειακές αρχές (της δημοκρατίας, της ολιγαρχίας κλπ), που απαντώνται στην εποχή των πόλεων κρατών, εμφανίζονται κατά τρόπο ομοιογενικό και στη φάση της οικουμένης, μέχρι τέλους. Από το τέλος της Ρώμης, εντούτοις, συνακόλουθα προς τις σημαίνουσες αλλαγές που συμβαίνουν στην ελληνική οικουμένη, η διάκριση ολιγαρχίας – δημοκρατίας αφήνει τη θέση της σε μια κατά βάση δημοκρατική πολιτεία.

Εβδόμη παρατήρηση. Το ελληνικό/ανθρωποκεντρικό κοσμοσύστημα, με πρόσημο την οικουμενική του φάση, θα αποτελέσει τη δεσπόζουσα πραγματικότητα έως το τέλος της τουρκοκρατίας και μετακενωμένο στην ευρωπαϊκή περιφέρεια τη θεμέλια αιτία της επαναφοράς της στην ανθρωποκεντρική

ιστορία. Το γεγονός αυτό εξηγεί τη σταδιοδρομία της εταιρικής οικονομίας και της δημοκρατικής πολιτείας την περίοδο αυτή στο εσωτερικό της πόλης/κοινού. Κατά τούτο, συλλαμβάνεται ως ανυπόστατος ο ισχυρισμός ότι η πόλη/κοινό του ύστερου Βυζαντίου και της τουρκοκρατίας ταξινομείται ως φαινόμενο στη μεσαιωνική δεσποτεία/φεουδαρχία. Ο ισχυρισμός αυτός δεν είναι ισχυρός ούτε για την ευρωπαϊκή περιφέρεια.

Όγδοη επισήμανση. Η επιβολή της οθωμανικής δεσποτείας επί του Βυζαντίου οικοδόμησε ένα καθεστώς διπλής κατοχής: σε εθνικό και σε κοσμοσυστημικό επίπεδο. Η απώλεια ελευθερίας στο εθνικό συμπαρέσυρε επίσης την αιχμαλωσία της μήτρας του ανθρωποκεντρικού κοσμοσυστήματος μικρής κλίμακας. Πράγμα που προσέφερε το συγκριτικό πλεονέκτημα στην σε μετάβαση δεσποτική Δύση να εγκαθιδρύσει ακώλυτα την ηγεμονία της στον κόσμο. Η δεσποτική μεθάρμοση του μητροπολιτικού κέντρου και μάλιστα η λεηλατική συχνά προσέγγιση της σχέσης του με τους «ραγιάδες» έμελλε να δημιουργήσει καίριας σημασίας στρεβλώσεις στον ελληνικό ανθρωποκεντρικό κόσμο. Στρεβλώσεις που οφείλονται πρωταρχικά στην υποβολή του στο καθεστώς του «ραγιά», στις ποικίλες όσες δηωτικές πρακτικές που τον υπέβαλε το οθωμανικό καθεστώς και συνάμα στην ανατροπή της αρχής της εννόμου επιστασίας μεταξύ μητρόπολης και πόλεων που ενείχε η έννοια της κοσμοπολιτείας. Παρόλ'αυτά, η οθωμανική δεσποτεία θα σεβαστεί τη βασική σχέση μεταξύ του «μητροπολιτικού» κέντρου και των πόλεων/κοινών, την οποία παρέλαβε από το Βυζάντιο. Και τούτο διότι ο ελληνικός κόσμος της βυζαντινής οικουμένης αποτελούσε την εποχή του, αλλά και στη συνέχεια για την οθωμανική δεσποτεία το πρότυπο αναφοράς, που επιπλέον παρήγε τον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλούτο.

Ένατη επισήμανση. Στο περιβάλλον της οικουμενικής κοσμόπολης μέχρι το τέλος του Βυζαντίου, η πολιτειότητα (η ιδιότητα του πολίτη) είναι συντρέχουσα στο εσωτερικό της πόλης/κοινού, όπου τυπολογείται αναλόγως της πολιτείας, με μέτρο τον ατελή (στην αιρετή μοναρχία), τον απλό (στην αντιπροσώπευση) και τον πλήρη (στη δημοκρατία) πολίτη. Δυνάμει της ιδιότητας ενός εκάστου ατόμου ως πολίτη της πόλης κατείχε επίσης τη θεσμική ιδιότητα του κοσμοπολίτη, δηλαδή του πολίτη της κοσμόπολης. Στην

περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης η ιδιότητα του κοσμοπολίτη εκλείπει λόγω της δεσποτικής ιδιοσυστασίας της Πύλης, διατηρείται όμως πλήρως η πολεοτική πολιτειότητα.

Εν ολίγοις, και υπό καθεστώς αιχμαλωσίας ο ελληνισμός θα εμμένει να προσεγγίζει την ελευθερία του υπό το πρίσμα της ελευθερίας των πόλεων/κοινών, δηλαδή ως έθνος κοσμοσύστημα. Στο επίπεδο του συνόλου έθνους ο ελληνικός κόσμος της τουρκοκρατίας προέβαλλε ως πολιτικό πρόταγμα την πολιτειακή συνάρμωση της οικουμενικής κοσμόπολης στο νέο περιβάλλον της μεγάλης κοσμοσυστημικής κλίμακας¹. Το πρώιμο ανθρωποκεντρικά πολιτειακό μόρφωμα του έθνους κράτους επεβλήθη στη μετεπαναστατική Ελλάδα ως απόρροια της συντριπτικής ήττας του ελληνισμού στη Επανάσταση. Κατά τούτο, ο πολιτειακός χάρτης της Καλύμνου του 1894 αποκτά μια ξεχωριστή σημασία καθόσον προσφέρεται σε μια συγκριτική απεικόνιση δύο κόσμων, του μείζονος ελληνισμού που σταδιοδρομούσε ακόμη στις ιστορικές του εστίες, και της νέας ελλαδικής κοινωνίας η οποία ασφυκτιούσε στο αυστηρά περιοριστικό πλαίσιο της κρατικής δεσποτείας.

2.Η πολιτεία του κοινού της Καλύμνου. Μια ομοθετικά ίδια πολιτεία με το ελληνικό/ ανθρωποκεντρικό ιστορικό κερκτημένο. Η δημοκρατική αρχή της πολιτείας

α) Η πολιτειακή τάξη που εισάγει το κοινό των Καλυμνίων δεν αφήνει καμία αμφιβολία ότι αναπροσδιορίζεται ως θεμελιώδης κοινωνία, ως εάν είναι κράτος με δική του πολιτική υπόσταση, θεσμούς και λειτουργίες. Η αναφορά στην «αυτοκρατορική αρχή» γίνεται μόνο εκεί όπου οφείλονται φορολογικές υποχρεώσεις και μια περιορισμένη τοπική δικαστική αρχή.

Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρούμε ότι το κοινό/πόλη εκπροσωπείται στην κεντρική αρχή και όχι το αντίθετο. Η δικαστική αρχή του κέντρου, το «Αυτοκρατορικό πρωτοδικείο», κάνει την εμφάνισή του όλως επικουρικά και σε συνδυασμό με την πρόνοια της συμμετοχής του καλυμνιακού δήμου στην εκλογή των δικαστών ή στην έκφραση γνώμης του κοινού για υποθέσεις που δικάζει. Δεν συμβαίνει όμως το αντίθετο, δηλαδή οι αρχές του κοινού να ζητούν τη γνώμη της «Αυτοκρατορικής αρχής» για τις εσωτερικές του

¹ Βλέπε σχετικά το έργο μου *Η ελληνική δημοκρατία του Ρήγα Βελεστινλή*, Εκδόσεις Παρουσία/Αρμός, Αθήνα, 2008.

υποθέσεις.

Η σύνταξη, η ψήφιση, η εφαρμογή της πολιτείας αποτελεί αποκλειστική εσωτερική αρμοδιότητα του κοινού, στη διαδικασία της οποίας ουδαμού εμφανίζεται να απαιτείται η έγκριση ή η παρέμβαση της «Αυτοκρατορικής αρχής».

β) Διαπιστώνεται επίσης μια μεταβολή στη σημειολογία της γλώσσας. Ο πολιτειακός χάρτης διατυπώνεται σε μια άψογη καθόλα απλή καθαρεύουσα, αυτή που καθιερώθηκε από το νεοελληνικό κράτος. Πέραν της υψηλής καλλιέργειας που αναδύεται από τη γλώσσα του συντάκτη του Χάρτη, συνάγεται ότι το κοινό της Καλύμνου γνώριζε καλώς το πολίτευμα του κράτους των Αθηνών, το οποίο όμως το απέρριπτε, υιοθετώντας αντί της μοναρχίας τη δημοκρατία.

γ) Από το πνεύμα και το γράμμα του καλυμνιακού θεμελιώδη χάρτη προκύπτει ότι αρχή της πολιτείας είναι η δημοκρατία. Πρόκειται αναντιλέκτως όχι για τη λεγόμενη «αβασίλευτη», την «έμμεση» δημοκρατία, που δεν είναι άλλη από την απόλυτη *αιρετή μοναρχία*, την οποία η νεότερικότητα διακινεί ως δημοκρατική, αλλά για την *πολιτεία της δημοκρατίας*, της οποίας τη μνήμη και τη γνώση διέσωσε η ελληνική γραμματεία ενώ οι εφαρμογές της βιώνονταν έως το τέλος της τουρκοκρατίας. Τη δημοκρατία αυτή –και επίσης τα κοινά/πόλεις- κατάργησε η βαυαρική απολυταρχία με το επιχείρημα ότι *«Τέτοιου είδους συνελεύσεις αγγίζουν το επίπεδο των ταπεινών συναισθημάτων και της ιδιοτελείας, και οι αποφάσεις που προκύπτουν από τέτοιου είδους συζητήσεις είναι αδύναμες για να προωθήσουν το δημόσιο συμφέρον, επειδή οι συμμετέχοντες δεν έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν την αναγκαία, ακριβή και εκ βάθρων γνώση για τα ζητήματα της πολιτικής διοίκησης...»*

δ) Είναι άξιο προσοχής εν προκειμένω ότι η δημοκρατική πολιτεία δεν εμφανίζεται ως εισαγόμενη για πρώτη φορά με τον πολιτειακό χάρτη του 1894. Δηλώνεται με κατηγορηματικό τρόπο σε αυτόν ότι η πολιτεία του 1894 είναι σύμφωνη *«με τα ανέκαθεν καθιερωμένα και αναγνωρισμένα πρόνομια και έθιμα»* του κοινού της Καλύμνου. Η επισήμανση αυτή επαναλαμβάνεται πολλές φορές στον πολιτειακό χάρτη της Καλύμνου (άρθρο 1, 2, 18, 19, κλπ).

3. Το εύρος της αυτονομίας του κοινού της Καλύμνου

Ήδη από το πρώτο άρθρο του πολιτειακού χάρτη του κοινού των Καλυμνίων προσδιορίζεται το εύρος της αυτονομίας του και, κατ'επέκταση, το πεδίο της αρμοδιότητας των αρχών του. Αναφέρεται συγκεκριμένα ότι το κοινό κατέχει την αποκλειστική δημοσιονομική αρμοδιότητα σε ό,τι αφορά στις υποχρεώσεις του έναντι της κεντρικής εξουσίας, καθώς και το δικαίωμα της πολιτειακής αυτοθέσμησης. Σε ό,τι αφορά στις εσωτερικές υποθέσεις, η διοίκησή τους ανήκει αποκλειστικά στο κοινό, το οποίο εμφανίζεται αποκλειστικά αρμόδιο να αποφασίσει για το εύρος των πεδίων που έχει τάξει να θεραπεύει.

Ακολουθώντας, εν προκειμένω, η οθωμανική αρχή τα κεκανονισμένα της οικουμενικής κοσμόπολης, από την εποχή των ελληνιστικών χρόνων, όπως τα κληρονόμησε από το Βυζάντιο, απεκδύθηκε της δημοσιονομικής της αρμοδιότητας, την οποία παραχώρησε στην πόλη/κοινό². Ο πολίτης έτσι παρέμεινε δημοσιονομικά υπεύθυνος έναντι του κοινού του και όχι έναντι της κεντρικής εξουσίας. Η Δημογεροντία, στο πλαίσιο αυτό, επιφορτίζεται «να εισπράττει και διαχειρίζεται κατά τας ειδικάς διατάξεις του παρόντος κανονισμού τας κεκανονισμένας προσόδουςδια την εκπλήρωσιν των κοινοτικών αναγκών του τόπου. Ήτοι δια την πληρωμήν του αποκεκομμένου ετησίου Αυτοκρατορικού φόρου της νήσου Καλύμνου» (άρθρο 1).

Πέραν αυτού, στις πρόνοιες του κοινού ανήκει, πρώτη, η εκπαιδευτική πολιτική: η «ηθική και διανοητική μόρφωσις των κατοίκων διά της συντηρήσεως κοινοτικών σχολών καλώς κατηρτισμένων αναλόγως των πόρων και αναγκών του τόπου καθώς και δια την εν γένει βελτίωσιν των σχολειακών πραγμάτων της κοινότητος... κατά τας ειδικάς διατάξεις του παρόντος κανονισμού».

Σημαντική θέση κατέχει επίσης η πολιτική πρόνοιας: «δια την υγείαν των κατοίκων δια της συστάσεως δημοτικών ιατρών και συντηρήσεως δημοτικών φαρμακείων ομοίως κατά τας διατάξεις του παρόντος κανονισμού και λοιπάς εν γένει ανάγκας του τόπου» (άρθρο 1). Στην προνοιακή πολιτική ανήκει επίσης η συντήρηση φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, τα οποία όπως προ-

² Βλέπε Γιώργος Κοντογιώργης, *Το ελληνικό κοσμοσύστημα, τ.Β, Η περίοδος της οικουμενικής οικοδόμησης (4^{ος} πΧ -4^{ος} μΧ αιώνες)*, Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2014.

κύπτει ενοικιάζει το κοινό «διά δημοσίου πλειστηριασμού κατ'έτος», δυνάμει κανονισμού που εντέλλεται να συντάξει το «Δημογεροντιακόν Συμβούλιον» (άρθρο 20).

Άλλες αρμοδιότητες και συνακόλουθες αρχές που προβλέπει ο πολιτειακός χάρτης είναι: η «υποστήριξις και προαγωγή της σπογγαλειείας και της γεωργίας του τόπου και πάσης άλλης εν γένει εργασίας αυτού», δηλαδή του παραγωγικού δυναμικού της Καλύμνου. Η «ευπρέπεια και η καθαριότητα των πόλεων της νήσου» (για την οποία προβλέπονται οδοκαθαριστές κλπ). Η άσκηση δικαιοδοτικής αρμοδιότητας σε ζητήματα που αφορούν κυρίως σε ιδιωτικές διαφορές «συμφώνως τω νόμω, τοις προνομοίοις και εθίμοις του τόπου και ταις ειδικαίς διατάξεσι του παρόντος κανονισμού». Η «δικαστική υπηρεσία της Δημογεροντίας» ρυθμίζεται λεπτομερώς σε ειδικό κεφάλαιο (Κεφάλαιον Γ'), έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αμεροληψία, η δημοσιότητα και η συνάφεια με την κρατούσα πολιτειακή τάξη. Στη δικαιοδοτική αρμοδιότητα της Δημοτικής αρχής περιλαμβάνεται ένα ευρύ πεδίο ζητημάτων (η επίλυση εμπορικών ή ιδιοκτησιακών διαφορών, απαιτήσεων επί ακινήτων, εγγυήσεων κλπ). Λαμβάνεται επίσης πρόνοια όπως «οσάκις το ενταύθα Αυτοκρατορικόν πρωτοδικεῖον ζητεί γνωμοδότησιν της Δημογεροντίας περί δικαστικού τινος θέματος,...», τη σχετική απάντηση να παρέχει μόνο το Δημοτικό Συμβούλιο (άρθρο 14). Τα «συμβολαιογραφικά καθήκοντα» της Δημογεροντίας αφορούν σε ζητήματα ιδιοκτησίας και συμβάσεων (άρθρο 7). Τα «αγορανομικά και αστυνομικά» καθήκοντά της αναφέρονται στη διατήρηση της τάξης, στη ρύθμιση της αγοράς, στην επάρκεια των αγαθών, στη διαμόρφωση των τιμών κλπ. Στη «νόμιμον αστυνομικήν και αγορανομικήν υπηρεσίαν της Δημογεροντίας» ανήκει επίσης η «διατίμησις των νομισμάτων», η οποία «εν τη επιτοπίω κυκλοφορία θέλει κανονίζεσθαι υπό του δημογεροντικού σωματείου και των εμπορών του τόπου εν επισήμω συνεδριάσει αυτών. Η δε [διατίμησις] των τροφίμων [θέλει κανονίζεσθαι] υπό [μόνου] του Δημογεροντιακού σωματείου. Ομοίως δε και πάν έκτακτον μέτρον αστυνομικόν ή αγορανομικόν θέλει ψηφίζεσθαι διά πρακτικού του Δημογεροντιακού σωματείου» (άρθρο 6). Προσθέτουμε επίσης την «υπηρεσία αγροφυλακής» και την «υπηρεσίαν του λιμένος» που ασκούν τις ομόλογες αρμοδιότητες (άρθρο 8, 40, 46). Από την αρμοδιότητα του κοινού δεν δια-

φεύγει ούτε η εκκλησιαστική και ιδίως η μοναστηριακή περιουσία. Το άρθρο 9 του πολιτειακού χάρτη εντέλλεται όπως «οι Δημογέροντες... συντάττωσι κατ'έτος τακτικήν απογραφήν της κινητής και ακινήτου περιουσίας των Ιερών Μονών της κοινότητος Καλύμνου». Υπό μια γενική έννοια στις αρχές του κοινού ανήκει η ενέργεια παντός «ό,τι συντελεί εις την κοινοτικήν αυτού τάξιν, ευημερίαν και προαγωγήν» (άρθρο 1).

4. Τα θεσμικά θεμέλια της Καλύμνιας δημοκρατικής πολιτείας

Οι θεσμοί της δημοκρατίας του κοινού της Καλύμνου είναι συγκεκριμένα:

(α) Η Προεστική Αρχή

β) Το Δημοτικό Συμβούλιο

(γ) Ο Δημοτικός Ταμίας

(δ) Ο εν εκκλησία συντεταγμένος λαός ή δήμος

(α) Η προεστική αρχή είναι συνοδική, αποτελείται από δύο δημογέροντες. Ενεργούν από κοινού ή σε πλήρη συμφωνία τα καθήκοντα τους, διαθέτουν δε αυτοτελή νομιμοποίηση, μη εξαρτώμενη η θέση του ενός από την βούληση του άλλου.

Είναι επιφορτισμένοι με την άσκηση μιας εξουσίας, εκτελεστικής, συντονιστικής και δικαιοδοτικής, σε ένα περιορισμένο και αυστηρά διατεταγμένο και ελεγχόμενο πλαίσιο. Λειτουργούν στην πραγματικότητα ως εκτελεστικοί αντιπρόσωποι του Δημοτικού Συμβουλίου και του εκκλησιάζοντος λαού, χωρίς καμία δυνατότητα εξουσιαστικής αυτοβουλίας που δεν απορρέει από εντολιακή απόφαση και έλεγχο. Οι δημογέροντες, κατά την καθημερινή διαχείριση των υποθέσεων του κοινού, τελούν επίσης υπό τον αυστηρό έλεγχο του Δημοτικού Συμβουλίου, στο οποίο αποδίδουν επίσης τακτικό και απολογιστικό λογαριασμό των πεπραγμένων τους. Τις σοβαρότερες υποθέσεις υποχρεούνται να τις φέρουν στο Δημοτικό συμβούλιο προκειμένου να αποφασίσει.

Εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία του εκκλησιάζοντος λαού με θητεία

ενός έτους, ανακαλούνται δε ανά πάσα στιγμή εφόσον το κρίνει σκόπιμο ο συντεταγμένος λαός. Εάν κωλύεται, παραιτηθεί ή εκπέσει του αξιώματός του ο ένας εκ των δημογερόντων δεν αναπληρώνεται από τον έτερον, αλλά εκλέγεται από το δήμο νέος έως την εκπνοή της θητείας του (άρθρο 3).

(β) Το *Δημοτικό Συμβούλιο* είναι πράγματι η άλλως πως αποκαλούμενη *γερουσία* ή *βουλή*. Αποτελείται από «επτά μέχρις εννέα» μέλη, στα οποία προστίθεται και ο *Δημοτικός Ταμίας*. Ο τελευταίος, όπως θα δούμε στη συνέχεια, κατέχει ρόλο *ανεξάρτητης αρχής επί των οικονομικών*. Τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου εκλέγονται επίσης με καθολική ψηφοφορία, με θητεία ενός έτους και λειτουργούν εν συμβουλίω. Το Δημοτικό Συμβούλιο «*συνέρχεται τακτικώς δύο ημέρας της εβδομάδος... και εκτάκτωςοσάκις δεήσει*» (άρθρο 13, 17). Προβλέπεται δε ότι ευρίσκεται εν απαρτία «*όταν συνεδριάζωσι το ήμισυ των εν Καλύμνω ευρισκομένων μελών αυτού πλέον του ενός*».

Στο Δημοτικό Συμβούλιο εισηγούνται οι δημογέροντες/προεστοί τα προς επίλυση ζητήματα του τόπου, διαθέτει δε την καθολική προς τούτο διαχειριστική αρμοδιότητα. Εξού και «*οι Δημογέροντες είναι υπόχρεοι να συγκαλώσι το Δημοτικόν Συμβούλιον, διά πάσαν προκειμένην υπόθεσιν*», πέραν των τακτικών του συνεδριάσεων «*δύο ημέρας της εβδομάδος*» (άρθρο 13).

Η αρμοδιότητα αυτή του Δημοτικού Συμβουλίου τελεί υπό τον όρο της νομιμότητας που εισάγεται δίκην ασφαλιστικών δικλείδων, με κορυφαίο αποφασιστικό και ελεγκτικό θεσμό τον εκκλησιάζοντα δήμο. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφαινεται, μεταξύ άλλων, για τα ζητήματα της σχέσης του κοινού με τις οθωμανικές αρχές (άρθρο 14, 18 κλπ) που θα εκπροσωπήσει η Δημογεροντία και γενικότερα για τις εσωτερικές υποθέσεις του τόπου, συνεδριάζει προκειμένου να δικάσει διαφορές που ανακύπτουν μεταξύ πολιτών, εφόσον δεν δύνανται «*να συμβιβάσωσι τους διαφερομένους*» οι Δημογέροντες (άρθρο 10), επιβλέπει το ορθώς πολιτεύεσθαι των μελών της Δημογεροντίας, μεριμνά για την πιστή τήρηση του πολιτειακού χάρτη «*κατά το ανέκαθεν καθιερωμένον σύστημα του τόπου*» (άρθρο 2), ειδάλλως «*αναφέρεται στον μόνον προς τούτο αρμόδιον*», τον δήμο. Διεξάγει πλει-

στηριασμούς για την ενοικίαση *«των φιλανθρωπικών δικαιωμάτων»* (άρθρο 20), συντάσσει τον προϋπολογισμόν που εισηγείται στον δήμο (άρθρο 22), διορίζει και παύει τους υπαλλήλους του κοινού (άρθρο 25), αποφασίζει *«τας εκτάκτους δαπάνας, μέχρι του ποσού των δέκα χιλιάδων γροσίων»* (άρθρο 27), εποπτεύει τον Δημοτικό ταμία κατά την άσκηση των καθηκόντων του (άρθρο 37) κλπ.

(γ) Ως ιδιαίτερος θεσμικός παράγων τοποθετείται ο *Δημοτικός Ταμίας*, ο οποίος κατά τα λοιπά μετέχει του Δημοτικού Συμβουλίου. Ο Δημοτικός Ταμίας εκλέγεται επίσης από τον εκκλησιάζοντα λαό με καθολική ψηφοφορία για ένα έτος (άρθρο 32). Η θέση του Δημοτικού Ταμία είναι κομβική στην καλυμνιακή πολιτεία, δεδομένου ότι αποτελεί τον θεσμό κλειδί για την τήρηση της οικονομικής νομιμότητας από τις συνοδικές αρχές. Προβλέπεται ρητώς όμως ότι ο Δημόσιος Ταμίας *«έχει πλήρες το δικαίωμα του να μην υπακούσει παντάπασιν εις οιαδήποτε διαταγήν των Δημογερόντων είτε και του Δημογεροντιακού Σωματείου, αντιβαίνουσιν εις τας εν τοις ειρημένοις άρθροις διαλαμβανομένας ειδικάς διατάξεις. Άλλως πάσα δαπάνη, ην ο Δημοτικός Ταμίας ήθελε κάμει εναντίον των εν τοις ειρημένοις άρθροις διαλαμβανομένων θέλει είσθαι όλως απαράδεκτος υπό της Κοινότητος και καταλογίζεσθαι εις βάρος του ειρημένου Δημοτικού Ταμίου και του αλληλεγγώς εγγυητού αυτού»* (άρθρο 37). Τα «ειρημένα άρθρα» παραπέμπουν στη βούληση του κατόχου της καθολικής πολιτικής αρμοδιότητας δήμου.

Ως ανεξάρτητη αρχή ο Δημόσιος ταμίας δεν είναι προφανώς ανεξέλεγκτος. Υπόκειται με τη σειρά του στην εποπτεία της δημογεροντίας, του Δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 39) και, όπως όλοι, λογοδοτεί και ελέγχεται από τον δήμο. Λόγω της ξεχωριστής θέσης που κατέχει στη διαχείριση των οικονομικών, προνοείται ότι *«αμέσως άμα τη εκλογή αυτού θέλει είσθαι υπόχρεως να παράσχη επισήμως και εγγράφως ενώπιον της Δημογεροντίας Καλύμνου αξιόχρεον εγγυητήν και πληρωτήν, όστις θέλει είσθαι αλληλεγγώς μετά του Δημοτικού Ταμίου συνυπεύθυνος προς την Κοινότητα ...δια παν έλλειμμα»* (άρθρο 33). Στα ελλείμματα που υποχρεώνουν τον Δημοτικό Ταμία και τον εγγυητή ενώπιον του κοινού περιλαμβάνονται όχι μόνο τα λόγω διαφθοράς οφειλόμενα, αλλά και κάθε άλλο που, ανεξαρτήτως του αν αξιολογείται ως

ωφέλιμο προς το κοινό, έγινε άνευ εξουσιοδοτήσεως ή καθ' υπέρβασή της. Κατά τη λήξη της ενιαύσιας θητείας του δίδει, όπως θα δούμε, «*δημοσία λόγον της διαχειρήσεως αυτού ενώπιον της λαοψηφίστου Εξελεγκτικής Επιτροπής*» και εντέλει του «*λαού εν γενική συνεδριάσει*» (40).

(δ) Ο *εν δήμω εκκλησιάζων λαός* καθιερώνεται ως η κυρία πολιτειακή αρχή, στην οποία δηλώνεται ρητώς ότι ανήκει η *καθολική πολιτική αρμοδιότητα*. Πράγμα που σημαίνει ότι στην τυπολογία της πολιτειότητας ο θεμελιώδης χάρτης της Καλύμνου έχει κατά νουν τον *πλήρη πολίτη*. Στον δήμο συμμετέχουν όλοι οι πολίτες, ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής επιφάνειας, αποφασίζουν δε δυνάμει της αρχής της πλειοψηφίας. Προβλέπεται επίσης ένα ελάχιστο *απαρτίας* για τις δύο πρώτες συνεδριάσεις (άρθρο 31). Στις αρμοδιότητές του ανήκει το *εκλέγειν*, το *ανακαλείν*, το *ελέγχειν* το *ευθύνειν*, το *καθορίζειν* το περιεχόμενο της πολιτικής που εντέλλονται να ασκήσουν υπό την άμεση επίβλεψή του οι δημοτικές αρχές.

Στο άρθρο 28 ορίζεται ότι «*εκτός των περιστάσεων των προβλεπομένων υπό των άρθρων 2,19,22, και 27, η δημογεροντία καθήκον έχει να συγκαλεί γενικάς συνεδριάσεις των κατοίκων και εις πάσαν άλλην εν γένει περίστασιν, καθ' ην πρόκειται περί σοβαρών ...ζητημάτων*».

Τα ανωτέρω αναφερόμενα άρθρα αναφέρονται: πρώτον, «*προκειμένου περί ζητημάτων θιγόντων τα ανέκαθεν καθιερωμένα και ανεγνωρισμένα προνόμια του τόπου*» (άρθρο 2). Το άρθρο αυτό κηρύσσει την πολιτεία της Καλύμνου *απαράβατη*, μη υποκείμενη σε μεταβολή, και εν πάσει περιπτώσει ως μόνον αρμόδιον να αποφανθεί περί αυτού τον δήμο/λαό.

Ο λαός επομένως ορίζεται ως εγγυητής της πάτριας πολιτείας από κάθε απόπειρα παραβίασης ή αλλαγής της, ενώ προνοεί για την άμεση ανάκληση των αρχόντων που θα το επιχειρούσαν. Δηλώνεται με κατηγορηματικό τρόπο πως σε ό,τι αφορά στην αλλαγή της πολιτείας, «*η Δημογεροντία κατά τα ανέκαθεν καθιερωμένα ουδεμίαν αρμοδιότητα έχει, μόνος δε αρμόδιος είναι ο λαός της νήσου Καλύμνου, προς ον η Δημογεροντία οφείλει να αναφέρεται εν πάσει τοιαύτη περιπτώσει και συμφώνως τη κοινή αυτού εγκρίσει ενεργή νομίμως. Άλλως πάσα οιαδήποτε μονομερής πράξις της Δημογεροντίας θέλει είσθαι όλως άκυρος, οι δε παραίτιοι αυτής Δημογέροντες είτε και δημοτικοί*

σύμβουλοι θέλουσιν είσθαι υπεύθυνοι απέναντι του λαού, θα παύονται αμέσως της θέσεώς των, και θα εκλέγονται κατά τα κεκανονισμένα υπό του λαού άλλοι αντ'αυτών εν οιαδήποτε εποχή του έτους» (άρθρο 2).

Δεύτερον, το άρθρο 19 ορίζει ότι μόνος αρμόδιος για την «εκλογή δικαστών του ενταύθα Αυτοκρατορικού πρωτοδικείου και διοικητικών συμβούλων της ενταύθα Σεβαστής Υποδιοικήσεως» είναι ο εκκλησιάζων δήμος. Γι'αυτό και προνοείται όπως «οι Δημογέροντες οφείλουσι να συγκαλώσι γενικήν συνεδρίασιν των κατοίκων την εικοστήν Ιανουαρίου και δια ψηφοφορίας να υποδεικνύηται το πρώτον στέλεχος των υποψηφίων κατά το ανέκαθεν καθιερωμένον σύστημα του τόπου. Το αυτό δε θα γίνηται και κατά την εκ του τελευταίου στελέχους εξαίρεσιν». Εν προκειμένω ο νομοθέτης αναφέρεται στο δικαίωμα του κοινού να εκλέγει τους δύο δικαστές («αζάδες») του «Αυτοκρατορικού Πρωτοδικείου» (του οθωμανικού δικαστηρίου) που συνεδρίαζε με Οθωμανό πρόεδρο και επίσης τους εκπροσώπους του στον Οθωμανό πολιτικό προϊστάμενο του νησιού. Έχει σημασία να επισημανθεί ότι ο δήμος δεν αφήνει την αρμοδιότητα αυτή στη δημογεροντία, προφανώς για να μην δημιουργούνται συναλληλίες από αυτούς με την οθωμανική αρχή.

Τρίτον, το άρθρο 22 ορίζει ότι ο εκκλησιάζων δήμος έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίζει για τον ετήσιο προϋπολογισμό του κοινού. Το σχέδιο προϋπολογισμού συντάσσεται από το «Δημογεροντιακόν Σωματείον αμέσως άμα τη εκλογή του», «το οποίον θέλει υποβάλλει αμέσως εις την συζήτησιν του λαού εν γενική αυτού συνεδρίασει, ούτω δε επί τη βάσει του υπό του λαού δια πρακτικού αυτού εγκριθέντος και ψηφισθέντος προϋπολογισμού θέλει ενεργήσθαι η ετήσια οικονομική υπηρεσία της κοινότητος. Άνευ δε τούτου ουδεμία δημοτική δαπάνη επιτρέπεται τη Δημογεροντία».

Τέταρτον, το άρθρο 27 προνοεί ώστε ο εγκριθείς από τον δήμο προϋπολογισμός εκτελείται με ακρίβεια, χωρίς την παραμικρή παρέκκλιση. Μάλιστα δηλώνεται ρητώς ότι εάν αυτό απαιτηθεί, μοναδικός αρμόδιος να το αποφασίσει είναι ο δήμος. «Καθόσον αφορά τα εκτάκτους δαπάνας μέχρι μεν του ποσού των δέκα χιλιάδων γροσίων δι'όλον το έτος, είναι αρμόδιον το Δημογεροντιακόν Σωματείον να ψηφίζει αυτάς δια πρακτικών του. Εάν δε ήθελε θεωρηθή αναγκαίον να γίνη έκτακτός τις δαπάνη, υπερβαίνουσα το

ειρημένον ποσόν είτε δι' ἑκτακτον τινα ἀνάγκην του τόπου, είτε δια κοινοφελές τι ἔργον, το Δημογεροντικόν Σωματεῖον μονομερώς ουδεμίαν δικαιοδοσίαν ἔχει να ψηφίσῃ αὐτήν, ἀλλ' ὀφείλει να τὴν υποβάλῃ εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ἔγκρισιν του λαοῦ ἐν γενικῇ συνεδριάσει αὐτοῦ, ἡ δὲ Δημογεροντία τότε μόνον ἔχει το δικαίωμα να προβῇ εἰς τὴν δαπάνην ταύτην, ὁπότεν ἐγκριθῇ ὑπὸ του λαοῦ δια πρακτικῶν ὁμοίως».

Εκτός από τις ρητές αυτές αρμοδιότητες που ανήκουν αποκλειστικά στον δήμο, περιλαμβάνονται επίσης σειρά άλλων «περιστάσεων», στις οποίες ο εκκλησιάζων λαός διαθέτει την πλήρη ή την εν τέλει πολιτική αρμοδιότητα να αποφασίζει με καθολική ψηφοφορία.

Πιο συγκεκριμένα, ο λαός εν εκκλησία αποφασίζει:

(α) την εκλογή των δύο Δημογερόντων, του Δημοτικού Ταμίου και του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 1, 3,). Κατέχει επίσης ένα πλήρες ελεγκτικό και ανακλητικό δικαίωμα επί όλων των αρχόντων, συμπεριλαμβανομένων και των υπαλλήλων των οποίων ο διορισμός, ο έλεγχος και η παύση ανατίθεται καταρχήν στη Δημοτική Αρχή.

(β) Την εκλογή των δημοτικών ιατρών καθώς και «τας μισθοδοσίας αὐτῶν» για ένα έτος (άρθρο 24).

(γ) την εκλογή της *Εφορείας των Σχολῶν* Καλύμνου, η οποία από κοινού με τους δύο Δημογέροντες μεριμνά για την καλή λειτουργία τους. Η μισθοδοσία όμως των διδασκάλων (επομένως και ο αριθμός τους) αποφασίζεται από τον δήμο κατά την έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού (άρθρο 25). *«Προκειμένου δε περί οικοδομῆς σχολῶν ἢ ἄλλης τινός οὐσιώδους ἐκτάκτου δαπάνης σχολειακῆς, θέλει ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ των Δημογερόντων καὶ τῆς Εφορείας των Σχολῶν μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τῆς γενικῆς συνεδριάσεως των κατοίκων»* σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το άρθρο 27.

(δ) Ο διορισμός και η παύση των λοιπών υπαλλήλων του κοινού γίνονται από το Δημογεροντικό Σωματείο *«δια πρακτικῶν αὐτοῦ ὅπερ καὶ κανονίζει τον ἀριθμὸν καὶ τας μισθοδοσίας αὐτῶν»*, όμως στο αυστηρά περιοριστικό πλαίσιο *«του προϋπολογισμού... καθ' ἃ ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ εἴρηται, ἡ δὲ διάρκεια του διορισμοῦ αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται να υπερβαίνει τα ὅρια*

του Δημογεροντιακού έτους. Πας δε οιοσδήποτε άλλος μονομερής διορισμός είναι άκυρος» (άρθρο 26).

(ε) Ο τακτικός ή έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος των οικονομικών του κοινού, για τα οποία αρμόδιος είναι ο Δημοτικός Ταμίας, που «δικαιούται και οφείλει» να διενεργεί η Δημογεροντία. Αυτή υποχρεούται απαρεγκλίτως να τον «δημοσιεύει τω λαώ» (άρθρο 39).

(ζ) «Κατά την λήξιν του δημογεροντιακού έτους, άμα τη εγκαθιδρύσει της νέας Δημογεροντίας, ο Δημοτικός ταμίας θέλει είσθαι υπόχρεως να δίδει δημοσία λόγον της διαχειρίσεως αυτού ενώπιον λαοψηφίστου Εξελεγκτικής Επιτροπής», η οποία μετά τον έλεγχο των πεπραγμένων του κατά τις πρόνοιες του πολιτειακού χάρτη, «διαβιβάζει την περί αυτής έκθεσίν της τη Δημογεροντία ήτις θέλει είσθαι ομοίως υπόχρεως να ανακοινοί αυτήν τω λαώ εν γενική συνεδριάσει αυτού και ενεργεί τα δέοντα» (άρθρο 40).

(η) Οίκοθεν νοείται ότι στο μέτρο που ο πολιτειακός χάρτης ψηφίσθηκε από τον δήμο ο τελευταίος αποφάσισε επίσης και για το σύνολο των ρυθμίσεων και των προνοιών, των οποίων η αρμοδιότητα αφήνεται στη Δημοτική αρχή. Αναφέρουμε, για παράδειγμα τον τρόπο άσκησης της δημοτικής αρμοδιότητας, τον προϋπολογισμό, τη μισθοδοσία του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 23) κλπ. Η καθιέρωση της σύνταξης πρακτικού σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνονται από όλους τους θεσμούς αποβλέπει ακριβώς στον έλεγχο των πεπραγμένων τους και στην χωρίς αμφιβολία επίγνωση του πλαισίου της εντολής.

(θ) Τέλος υπενθυμίζουμε την εντέλει γενική αρχή δυνάμει της οποίας ο δήμος οφείλει να συγκαλείται σε «γενικάς συνεδριάσεις και εις πάσαν άλλην εν γένει περίστασιν, καθ'ήν πρόκειται περί σοβαρών κοινοτικών ζητημάτων» (άρθρο 28).

(ι) Άξια προσοχής είναι εν προκειμένω η μέριμνα για τη διαδικασία σύγκλησης των γενικών συνελεύσεων του λαού ώστε να διασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα, όπως επίσης και η μέριμνα για την εξασφάλιση της ελάχιστης απαρτίας που κρίνεται ικανή να προσδώσει στις αποφάσεις την αναγκαία νομιμοποίηση (άρθρο 29, 30). Ανάλογη είναι και

η ακριβής ρύθμιση της διαδικασίας στην εκκλησία του δήμου, για τη λήψη των αποφάσεων, για την οποία προηγείται συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Σε αυτήν ανήκει η ευθύνη της προπαρασκευής των υπό συζήτηση υποθέσεων και της εισήγησης (άρθρο 30). Κατά τούτο, υπενθυμίζουμε την κρίσιμη και καθολικής ισχύος για τη δημοκρατική λειτουργία των αρχών, ρήτρα που αφορά στην τήρηση πρακτικών έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η δημοσιότητα και η διαφάνεια των αποφάσεων.

(κ) Η ανωτέρω συστηματική αποτίμηση του πολιτειακού χάρτη του κοινού της Καλύμνου δεν θα ήταν πλήρης εάν δεν αναφερόμασταν έστω υπαινικτικά στην *εταιρική συγκρότηση του οικονομικού συστήματος* που αναδεικνύει με ενάργεια ο «*Ναυτικός σπογκαλιευτικός κανονισμός*» που εγκρίθηκε το 1884. Η μελέτη του κανονισμού αυτού εκφεύγει του σκοπού του παρόντος πονήματος. Πλην όμως είναι αναγκαίο να ειπωθεί ότι η εταιρική μεθάρμοση της οικονομίας, που ολοκληρώθηκε κατά μικρόν στην φάση της ελληνικής οικουμένης και τελειωτικά με την είσοδο στο Βυζάντιο, αποτέλεσε μια κρίσιμη ως προς τις επιπτώσεις της τομή στην κοσμοϊστορία³.

Εν κατακλείδι, ο πολιτειακός χάρτης του κοινού της Καλύμνου αποτελεί ένα παραδειγματικό τεκμήριο για την πολεοτική ιδιοσυστασία των θεμελιωδών κοινωνιών του ιστορικού ελληνισμού. Με διαφορετική διατύπωση, επιβεβαιώνει τη συγκρότηση του συνόλου ελληνισμού δίκην έθνους κοσμοσυστήματος, σε συνεχή διάταξη από την κρατοκεντρική περίοδο έως το τέλος της οικουμένης, που τοποθετείται στη φάση της μετάβασης στο κράτος έθνος. Επιβεβαιώνει επίσης τη δημοκρατική υποστασιοποίηση της πολιτείας, πράγμα που αποκαλύπτει μονομιάς την εξελικτική απόσταση που χωρίζει τον ιστορικό ελληνισμό της περιόδου της τουρκοκρατίας που διήγε την οικουμενική φάση της ανθρωποκεντρικής βιολογίας, από την απλώς πρώιμη ανθρωποκεντρικά περίοδο στην οποία εισήλθε η νεοτερικότητα με την έξοδό της από τη φεουδαρχία, και της οποίας η πολιτεία μόλις αποδίδει την αιρετή μοναρχία.

Η διαπίστωση αυτή, στην οποία μας εισάγει η δημοκρατική πολιτεία του

³ Για το ζήτημα αυτό βλέπε τα έργα μου, *Το ελληνικό κοσμοσύστημα*, τ. Β. όπ.παρ., *Οικονομικά συστήματα και ελευθερία*, Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2010 και ειδικότερα για την περίοδο της τουρκοκρατίας το έργο μας *Κοινωνική δυναμική και πολιτική αυτονομία. Οι ελληνικές κοινότητες της τουρκοκρατίας*, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα, 1982.

κοινού της Καλύμνου, δίδει εντέλεια απάντηση στο ερώτημα γιατί ο ελληνικός κόσμος δεν απαιτήθηκε να διέλθει από τον λεγόμενο Διαφωτισμό, τον οποίο βίωσε η Εσπερία. Ο Διαφωτισμός αποτέλεσε το στοχαστικό εκείνο στάδιο που χρειάστηκε η Δύση προκειμένου να επεξεργασθεί την εικόνα του νέου, του ανθρωποκεντρικού ανθρώπου, και του πολιτειακού συστήματος, το οποίο θα διαδέχτο τη φεουδαρχία.

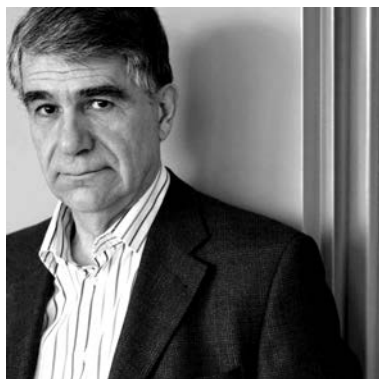
Την ίδια στιγμή, επομένως, που ο νεότερος κόσμος αγωνιούσε να συγκροτηθεί με όρους ατομικής απλώς ελευθερίας, με ό,τι αυτή εννοούσε σε επίπεδο οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού συστήματος (που συμπυκνώνει η έννοια της αιρετής μοναρχίας), ο ελληνικός κόσμος βίωνε τη φάση της οικουμένης, με όρους καθολικής ελευθερίας, δηλαδή δημοκρατίας. Το γεγονός της οθωμανικής δεσποτείας, εγείρει άλλα διαφορετικής τάξεως ζητήματα, όπως της εθνικής κατοχής/ελευθερίας, της αιχμαλωσίας της μήτρας του ανθρωποκεντρικού κοσμοσυστήματος μικρής κλίμακας και, συνακόλουθα, των ποικίλων όσων στρεβλώσεων που επέφερε στη λειτουργία του. Δεν αναιρεί ωστόσο τη θεμελιώδη αυτή διαπίστωση, η οποία είναι από μόνη της ικανή να εξηγήσει την περιπέτεια του ελληνισμού, μετά την είσοδό του στο κράτος έθνος. Διότι όντως το διακύβευμα της εθνικής ελευθερίας που προέταξε ο ελληνισμός με την Επανάσταση και η συντριπτική του ήττα, είχε ως αποτέλεσμα να εξαναγκασθεί να καταβάλει ως τίμημα την ολική ανθρωποκεντρική του οπισθοδρόμηση, προκειμένου να εναρμονισθεί με το ευρωπαϊκό απολυταρχικό κεκτημένο.

Ωστε ο τρόπος της εθνικής απελευθέρωσης δεν οδήγησε εντέλεια στην αποκάθαρση του ελληνικού ανθρωποκεντρικού κεκτημένου από τις δεσποτικές του επιβαρύνσεις. Αποτέλεσε την αφετηρία για την εγκαθίδρυση στο εσωτερικό του νεοελληνικού κράτους ενός δεσποτικού πολιτικού καθεστώτος δυτικού τύπου, το οποίο ήταν αναπόφευκτο να θέσει ως πρώτη προτεραιότητα την πλήρη εξάλειψη των ιστορικών ανθρωποκεντρικών θεμελίων της ελλαδικής κοινωνίας και, συγχρόνως, την πολιτισμική και ιδεολογική της αποξένωση από αυτά. Η ασυμβατότητα ακριβώς αυτή, του νεοελληνικού κράτους έναντι των ιστορικών (ανθρωποκεντρικών και πολιτισμικών) θεμελίων του ελληνισμού και οι συνάδουσες εκφυλιστικές προεκτάσεις της

στη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, ευρίσκεται στη βάση της γνωσιολογικά αρχαϊκής εχθρότητας που επιδεικνύουν οι Ηρακλείς του κράτους προς την ιστορικότητα του έθνους και τις κληρονομίες που επιβιώνουν στις κοινωνικές νοοτροπίες. Εχθρότητας, η οποία αποτελεί τη διακρίνουσα σταθερά από την εγκαθίδρυση της Βαυαρικής απολυταρχίας και που καλά κρατεί μέχρι τις ημέρες μας.

Υπό το πρίσμα αυτό, η διαπίστωση της προσήλωσης του μείζονος ελληνισμού στην θεμέλια κοινωνία της πόλης, στη δημοκρατική πολιτεία και συνάμα στην εταιρική οικονομία, αφήνει σαφώς να εννοηθεί ότι τοποθετούσε το πολιτικό περιεχόμενο του εθνικού του προτάγματος, πέραν της οθωμανικής δεσποτείας και του κράτους της ευρωπαϊκής απολυταρχίας ή, ακόμη, της πολιτικής κυριαρχίας, στην κατεύθυνση που υπεδείκνυε ο προεπαναστατικός ελληνικός κόσμος. Εν ολίγοις, στο κράτος της μεθαρμοσμένης στη μεγάλη κλίμακα ελληνικής κοσμοπολιτικής οικουμένης.

Γιώργος Κοντογιώργης, Βιογραφικό

Ο καθηγητής Γιώργος Κοντογιώργης χρημάτισε Πρύτανης του Παντείου Παν/μίου, Πρόεδρος-Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΡΤ ΑΕ και Υπηρεσιακός Υφυπουργός Τύπου και ΜΜΕ. Docteur d'État του Παν/μίου του Παρισιού ΙΙ, Υφηγητής της Νομικής Σχολής του Παν/μίου Θεσ/κης, υπήρξε ιδρυτικό μέλος (και Γενικός Γραμματέας) της Ελληνικής Εταιρίας Πολιτικής Επιστήμης, ιδρυτικό μέλος (και μέλος του Δ.Σ.) του European Political Science Network (EPSNET), μέλος του Ανωτάτου Συμβουλίου (και του Συμβουλίου Έρευνας) του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Φλωρεντίας, τιτουλάριος της έδρας Francqui του Ελεύθερου Παν/μίου των Βρυξελλών, Διευθυντής Ερευνών στο CNRS/Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών/ της Γαλλίας κ.ά. Είναι μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου και καθηγητής του Master in European Studies του Παν/μίου της Σιένας, και στη συντακτική ή στην επιστημονική επιτροπή ελληνικών και διεθνών επιστημονικών περιοδικών. Είναι επίτιμο μέλος ή μέλος επιστημονικών επιτροπών διεθνών επιστημονικών περιοδικών και επίτιμο μέλος του Διεπιστημονικού Κέντρου Αριστοτελικών Μελετών (ΔΙΚΑΜ) του ΑΠΘ και αντεπιστέλλον μέλος της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών. Είναι επίσης επίτιμος διδάκτωρ του πανεπιστημίου της Οράντεα (Ρουμανία). Έχει διδάξει σε πολλά ξένα πανεπιστήμια και, επί σειρά ετών, στο Ινστιτούτο Πολιτικών Επιστημών του Παρισιού. Είναι αντεπιστέλλον μέλος της Διεθνούς Ακαδημίας του Πολιτισμού της Πορτογαλίας. Έχει εκδώσει 45 βιβλία/μονογραφίες και περισσότερα από 500 επιστημονικά άρθρα στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες ενώ αρθρογραφεί τακτικά σε έντυπα/ιστολόγια γνώμης με παρεμβάσεις του στα δημόσια πράγματα.

Ορισμένα έργα του συγγραφέα: *La théorie des révolutions chez Aristote* (ελλ.μτφ. Νέα Σύνορα, 1982), LGDJ, Παρίσι, 1978. *Η ελληνική λαϊκή ιδεολογία. Κοινωνικο-πολιτική μελέτη του Δημοτικού Τραγουδιού*, Νέα Σύνορα, Αθήνα, 1979. *Κοινωνική δυναμική και πολιτική αυτονπμία. Τα ελληνικά κοινά της τουρκοκρατίας*, Νέα Σύνορα, Αθήνα, 1982. *Πολιτικό σύστημα και πολιτική*, Πολύτυπο, Αθήνα, 1985. *Histoire de la Grèce*, Hatier, Παρίσι, 1992. *Νεοτερικότητα και πρόοδος*, Κάκτος, 2001. *Το αυταρχικό φαινόμενο*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2003. *Πολίτης και πόλις. Έννοια και τυπολογία της πολιτειότητας*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2003. *La Grèce du politique*, Montpellier, 2003.

“Democracy and Representation. The Question of Freedom and the Typology of Politics”, Λονδίνο, 2005. *“Political Culture in Greece”*, in Takashi Inogushi, Jean Blondel (ed.), *Globalization and Political Culture of Democracy*, Τόκιο, 2003. *Το ελληνικό κοσμοσύστημα*, τ. Α. *Η κρατοκεντρική περίοδος της πόλης*, Σιδέρης, Αθήνα, 2006. *Έθνος και ‘εκσυγχρονιστική’ νεοτερικότητα*, Εναλλακτικές εκδόσεις, Αθήνα, 2006. *“Political Science in Greece”*, in H.-D. Klingemann (ed.), *The State of the Political Science in Western Europe*, Barbara Budrich Publishers, Opladen, 2007. *Ελληνικότητα και διανόηση (ομού με Μίκη Θεοδωράκη)*, Ιανός, Αθήνα, 2007. *Η δημοκρατία ως ελευθερία. Δημοκρατία και αντιπροσώπευση*, Πατάκης, Αθήνα, 2007. 12/2008. *Οι νέοι, η ελευθερία και το κράτος*, Ιανός, Αθήνα, 2009. *Οικονομικά συστήματα και ελευθερία*, Σιδέρης, Αθήνα, 2010. *Περί έθνους και ελληνικής συνέχειας*, Ιανός, Αθήνα, 2011. *De l’Europe politique*, L’Harmattan, Paris 2011. *L’Europe et le Monde*, L’Harmattan, Paris, 2011. *Κομματοκρατία και δυναστικό κράτος*, Πατάκης, Αθήνα, 2012. «Il fenomeno autoritario in Europa» and «La dittatura militare in Grecia (1967-1974). Questioni di approccio del fenomeno autoritario», in Giuliana Laschi (dir), *Memoria d’Europa*, Ed. Franco Angeli, Milano, 2012. *Οι Ολιγάρχες*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2014. *Το ελληνικό κοσμοσύστημα*, τ. Β’, *Η περίοδος της οικουμενικής οικοδόμησης*, Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα, 2014. *Γνώση και μέθοδος* Εκδόσεις Παρουσία/Αρμός, Αθήνα 2017. *Το ελληνικό κοσμοσύστημα*, τόμοι Δ,Ε,Ζ, *Η Βυζαντινή περίοδος της οικουμένης, ο ευρωπαϊκός κόσμος και η νεοτερικότητα*, Σιδέρης, Αθήνα, 2020

Κοινοτισμός: Η ελληνική εκδοχή

Μελέτης Η. Μελετόπουλος

Διδάκτωρ Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Πανεπιστημίου Γενεύης

Ο τίτλος του άρθρου υπονοεί την διεθνή αλλά και διαχρονική παρουσία των κοινοτικών ιδεών. Πράγματι, υπό διάφορες μορφές, οι κοινοτικές ιδέες εμφανίσθηκαν σε διάφορα σημεία του ορίζοντα, υπό ποικίλες μορφές, και παραδόξως σήμερα χαίρουν μεγάλης δημοσιότητας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο **Amitai Etzioni** (το κυριώτερο έργο του οποίου είναι ***The Spirit of Community: the Reinvention of American Society***, Simon&Schuster, 1993, New York) δίδαξε ως καθηγητής Κοινωνιολογίας στο κραταιό Columbia, στο George Washington, όπως και στο Harvard Business School, και μάλιστα διετέλεσε Senior Advisor του Λευκού Οίκου για θέματα εσωτερικής πολιτικής. Οι κοινοτικές του ιδέες έχουν φιλελεύθερο χαρακτήρα, ενώ προσπαθεί να αντισταθμίσει τα ατομικά δικαιώματα με τα συμφέροντα της κοινότητας. Θεωρεί επίσης ότι οι άνθρωποι προσδιορίζονται σε σημαντικό βαθμό από την κουλτούρα και τις αξίες της κοινότητας στην οποία ανήκουν. Επίσης κοινοτικά στοιχεία εμπεριέχουν ορισμένες πτυχές της σύγχρονης οικολογικής σκέψης (π.χ. το κλασσικό έργο του Edouard Goldsmith: ***Small is beautiful***).

Ο κοινοτισμός ως θεωρητικό-ιδεολογικό ρεύμα προέκυψε βεβαίως από το κλασσικό έργο του κορυφαίου Γερμανού **Ferdinand Tönnies: *Gemeinschaft und Gesellschaft*** (1887). Ο Tönnies (1855-1936) αντιδιέστειλε τους δύο θεμελιώδεις κοινωνιολογικούς τύπους της προβιομηχανικής κοινότητας (*Gemeinschaft*) και της αστικής κοινωνίας (*Gesellschaft*). ***Η πρώτη βασίζεται σε δεσμούς αίματος και συγγένειας, ενώ η δεύτερη σε κοινά συμφέροντα. Στην πρώτη προέχει το εμείς και στην δεύτερη το εγώ. Στην πρώτη οι άνθρωποι είναι ενωμένοι παρ'όλα όσα τους χωρίζουν, στην δεύτερη είναι χωρισμένοι παρ'όλα όσα τους ενώνουν.*** Στην ουσία πρόκειται για μία ευθεία αμφισβήτηση των πρωτείων και της ηθικής αξίας του καπιταλισμού. Η θεωρία του Tönnies συνδέθηκε με την εμφάνιση πρωτοσοσιαλιστικών,

αντικαπιταλιστικών και ρομαντικών πολιτικών κινήσεων. Άλλωστε ο ίδιος ο Tonnies ήταν μέλος του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος, μαχόμενος αντιναζιστής και μάλιστα καθαιρέθηκε από την προεδρία της Γερμανικής Κοινωνιολογικής Εταιρείας από τον Hitler.

Εισηγητής του Tonnies στην Ελλάδα σε καθαρά θεωρητικό επίπεδο υπήρξε ο **Παναγιώτης Κανελλόπουλος** (1902-1986), στο πληθωρικό και εξαιρετικά σημαντικό μεσοπολεμικό κοινωνιολογικό του έργο και στην διδασκαλία του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1929-36).

Σε επίπεδο πολιτικού οράματος, η κοινότητα εμφανίζεται στην νεοελληνική πολιτική σκέψη λιγότερο ως απότοκος της διεθνούς συζήτησης περί *Gemeinschaft* και περισσότερο ως απόρροια της ιδιότυπης Ελληνικής εμπειρίας της Εκκλησίας του Δήμου και των κοινοτήτων της Τουρκοκρατίας. Η **κοινότητα**, υπ' αυτήν την έννοια, λειτουργεί ως πρότυπο και βασικό κύτταρο πολιτειακής οργάνωσης στην πρώιμη πολιτική σκέψη του **Ίωνος Δραγούμη** (1878-1920), σε μία πιο ρομαντική, προβιομηχανική διάσταση. Ο Δραγούμης μάλιστα, ως νεαρός διπλωματικός υπάλληλος στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία, γνώρισε στην πράξη την λειτουργία των κοινοτικών θεσμών (που στην ελεύθερη Ελλάδα είχαν ήδη παρακμάσει λόγω της εγκαθίδρυσης συγκεντρωτικών κρατικών μηχανισμών). Ο Δραγούμης πρότεινε την συγκρότηση μείζονος Ελληνικού Οργανισμού με ομοσπονδιακό χαρακτήρα, στην βάση των απανταχού Ελληνικών κοινοτήτων.

Στην πιο ολοκληρωμένη προσπάθεια διαμόρφωσης κοινοτικής πολιτικής πρότασης επιδόθηκε ο **Κωνσταντίνος Καραβίδας** (1890-1973), έχοντας ως πηγή έμπνευσης όχι μόνον και όχι τόσο τον Tonnies, όσο κυρίως την αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία και τις κοινότητες της Τουρκοκρατίας, τις οποίες θεωρεί μετεξέλιξη του αρχαίου άστεως υπό διαφορετικές συνθήκες. Ο Καραβίδας θεωρεί κλειδί την έννοια της κοινότητας (την οποία ταυτίζει με την άμεση δημοκρατία) για την ερμηνεία ολόκληρης της Ελληνικής Ιστορίας. Την ερμηνεύει ως κοινωνικο-οικονομικό μοντέλο αντίστοιχο προς την ιδιομορφία (και την πενία) του εδάφους, που καθιστά αναγκαία την υπέρβαση του ατομικισμού και του ανταγωνισμού, απαγορευτική την συσσώρευση ιδιωτικού πλούτου (που οδηγεί αναπόφευκτα στον ταξικό ανταγωνισμό και στον εμφύλιο πόλεμο) και υποχρεωτική την συνέργεια, την αλληλεγγύη και

τις οικονομίες κλίμακας. Το κοινοτικό μοντέλο εξασφάλισε εξάλλου στον Ελληνισμό τεράστια ευελιξία, συγκριτικά πλεονεκτήματα και ανταγωνιστικότητα στην παγκόσμια οικονομία, καθώς και δυνατότητα γεωγραφικής επέκτασης σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. ***Στα πρώιμα έργα του ο Καραβίδας κηρύσσει επαναστατική διαδικασία ανατροπής του αστικού κράτους και υποκατάστασής του από κοινοτική συνομοσπονδία***, ενώ στα ώριμα έργα του (μετά το 1930) επιχειρεί να συμφιλιώσει τον κοινοτισμό με το παγκόσμιο καπιταλιστικό πλαίσιο. Ο Καραβίδας ανέλυσε ολοκληρωμένα όχι μόνον τον κοινοτικό τρόπο παραγωγής, αλλά και τον κοινοτικό τύπο εξουσίας, που είναι πρωτογενής, άμεσος, ανακλητός, αναδεικνύεται με αποκλειστικό κριτήριο την προσφορά και είναι υπόλογος στο κοινοτικό σώμα.

Ο Καραβίδας, αν και σπούδασε νομικά, ήταν γνώστης της **γεωπολιτικής** και της **γεω-οικονομίας**, τις οποίες ενσωμάτωσε στην μεθοδολογία του. Επίσης υπήρξε σπουδαίος κοινωνικός ανθρωπολόγος και στα **Αγροτικά** του (1931) αποτύπωσε έξοχα τις κοινωνικές δομές στα Βαλκάνια των αρχών του προηγούμενου αιώνα. Επίσης διαπίστωσε ότι η βασική δομή της Ελληνικής κοινωνίας είναι μικροαστική και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού bioπορίζεται κινούμενο ταυτόχρονα στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της παραγωγής. Τα βασικά του έργα είναι τα **Σοσιαλισμός και Κοινοτισμός**, Αθήνα 1930, **Αγροτικά: μελέτη συγκριτική**, Αθήνα 1931, **Η Κοινοτική Πολιτεία**, Αθήνα 1935, **Τα κοινοτικά δίκαια εις την βάσιν του κράτους**, Αθήνα 1939 κ.ά. Ενώ στην εποχή του ο Καραβίδας αγνοήθηκε, μετά την Μεταπολίτευση το έργο του αναγνωρίστηκε, τα συγγράμματά του επανεκδόθηκαν (πρόεδρος της επιτροπής επανεκδόσεως έργων Κωνσταντίνου Καραβίδα το 1975 ήταν ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος) και πλήθος βιβλίων και άρθρων γράφηκαν για τις ιδέες του και την προσωπικότητά του (αναλυτική βιογραφία και κριτική παρουσίαση του έργου του υπάρχει στην ανέκδοτη δεύτερη διδακτορική μου διατριβή με τίτλο: ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, το έργο του Κωνσταντίνου Καραβίδα και οι συγγενείς προσεγγίσεις, που υποστηρίχθηκε στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2003 και πρόκειται να εκδοθεί προσεχώς από τις εκδόσεις Παπαζήση).

Συνοδοιπόρος και στενός συνεργάτης του Καραβίδα υπήρξε ο **Ντίνος**

Μαλούχος (1895-1928), ο οποίος σπούδασε γεωπόνος στην Ιταλία, όπου και μυήθηκε στον μαρξισμό. Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα γνώρισε τον Καραβίδα και προσχώρησε στην κοινοτική φιλοσοφία. Μάλιστα εξέδωσε την εβδομαδιαία επιθεώρηση **ΚΟΙΝΟΤΗΣ** (1922-1924), όπου ο ίδιος ο Μαλούχος, ο Καραβίδας και μία ομάδα συνεργατών τους διεκδίκησαν δυναμικά θέση στο αναδιαμορφούμενο πολιτικό σκηνικό που ακολούθησε την Μικρασιατική Καταστροφή, επιδιώκοντας να στρέψουν την Επανάσταση Γονατά-Πλαστήρα προς την κοινοτική κατεύθυνση, αλλά χωρίς αποτέλεσμα.

Τον θεσμό των κοινοτήτων ανέδειξε, μέσα από τις μελέτες του και κυρίως το πολύ σημαντικό έργο του **ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ** (Αθήνα 1934, επανέκδοση από τις εκδόσεις Λιβάνη το 1986), ο μεσοπολεμικός κοινωνιολόγος **Δημοσθένης Δανιηλίδης** (1889-1972), που γεννήθηκε στην Καπαδοκία και σπούδασε στην Γερμανία (βλ. **ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ**, εκδόσεις Παπαζήση, τεύχος 1, 1988, αφιέρωμα στον Δανιηλίδη από τον γράφοντα).

Η εφαρμογή των κοινοτικών ιδεών (ουσιαστικά της άμεσης δημοκρατίας σε σύγχρονο πλαίσιο και μίας συμμετοχικής οικονομικής οργάνωσης λαϊκής βάσης) ήταν επόμενο να προσκρούσει αφ' ενός στην πελατειακή λογική του νεοελληνικού πολιτικού συστήματος, αφ' ετέρου στην συγκεντρωτική λογική της μαρξιστικής αριστεράς. Τις ιδέες του Καραβίδα και των συνοδοιπόρων του ασπάσθηκαν επομένως σε ατομικό επίπεδο διανοούμενοι και μεμονωμένοι πολιτικοί όλων των χώρων, ενώ το έργο του προκάλεσε το επισημονικό ενδιαφέρον πνευματικών προσωπικοτήτων όπως ο αείμνηστος ιστορικός του δικαίου **Νικόλαος Πανταζόπουλος**, που διετέλεσε πρόεδρος της Εταιρείας Κοινοτικών Μελετών Κωνσταντίνος Καραβίδας, ο διάδοχός του στην προεδρία Κώστας Βεργόπουλος, ο Γ. Κοντογεώργης, ο Νίκος Μουζέλης κ.ά.

Συνεπής μαθητής, φίλος και ιδεολογικός διάδοχος του Καραβίδα υπήρξε ο κοινωνιολόγος και συγγραφέας μίας πολύτομης Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας **Δημήτριος Τσάκωνας** (1921-2004). Ο Τσάκωνας, διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Insbourg και μεταγενέστερα καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Βόννης και στο Πάντειο, είχε την

ατυχή έμπνευση να γίνει υπουργός Πολιτισμού της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών, πιστεύοντας ότι επρόκειτο για επανάσταση τύπου 1909, που θα αναδιαμόρφωνε εκ βάθρων την Ελληνική κοινωνία. Θεώρησε ότι θα μπορούσε να εγκαθιδρύσει κοινοτικούς θεσμούς εκ των άνω, οδηγώντας την Ελληνική κοινωνία σε μία κοινωνικοπολιτική και κυρίως ηθική αναγέννηση. Εγχείρημα που αποδείχθηκε ατελέσφορο, στοίχισε στον Τσάκωνα την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του και στέρησε την Ελληνική νεολαία από έναν σπουδαίο δάσκαλο.

Οι ιδέες του Καραβίδα ερμηνεύθηκαν με ποικίλους τρόπους: άλλοι τις συνέδεσαν με τριτοδομικές και σοσιαλιστικές κατευθύνσεις, άλλοι με κοινοβιακές και χριστιανικές, άλλοι πιο πρόσφατα με οικολογικές. Ο (οικογενειακός φίλος του Καραβίδα) **Ρένος Αποστολίδης** έδωσε μία καθαρά **αναρχική**, πάντως πρωτότυπη και ενδιαφέρουσα, ερμηνεία του караβιδικού κοινοτισμού. Συγγράφηκαν διδακτορικές διατριβές, πραγματοποιήθηκαν επιστημονικά συνέδρια, έγιναν αφιερώματα περιοδικών. Επισημαίνω το αφιέρωμα της επιστημονικής επιθεώρησης ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ στον Καραβίδα (εκδόσεις Παπαζήση, τεύχος 16, Φθινόπωρο 1992) και το κείμενό μου στο περιοδικό ΑΡΔΗΝ (τεύχος 44) για τον άγνωστο συνεργάτη του Καραβίδα, τον Ντίνο Μαλούχο.

Και η συζήτηση συνεχίζεται με αμείωτο ενδιαφέρον, ιδίως επειδή ο «μισός αιώνας παράτασης» που έδωσε κατά δήλωσή του ο John Maynard Keynes στον καπιταλισμό φαίνεται ότι εξαντλείται και αναζητούνται νέα μοντέλα, όπως πάντα μέσα στην απέραντη ανθρώπινη εμπειρία. Ως γνωστόν, παρθενογένεση στον χώρο των ιδεών δεν υφίσταται

Ο Μελέτης Η. Μελετόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1962. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης.

Το 1993 ανακηρύχθηκε Διδάκτωρ Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Από το 1990 υπηρετεί στην Μέση Εκπαίδευση και από το 2015 είναι Λυκειάρχης Ιονίου Σχολής.

Ταυτόχρονα διδάσκει στην Σχολή Πολέμου Αεροπορίας.

Αρθρογραφεί στον ημερήσιο τύπο για θέματα διεθνούς πολιτικής.

Από τις εκδόσεις Καπόν κυκλοφορεί το τελευταίο του βιβλίο με τίτλο Παναγιώτης Κανελλόπουλος: ο πολιτικός, ο διανοούμενος και η εποχή του.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, τό ὄραμα, Χρίστου Δαγρέ

Έχουν γραφεί πολλά για την παρουσία του Καποδίστρια στην Ελβετία και τη συμμετοχή του στη διαμόρφωση του σύγχρονου ελβετικού κράτους, κατά το συνέδριο της Βιέννης το 1815, με κυριότερα σημεία τη ρητή αναγνώριση της ουδετερότητας της Ελβετίας και του απαραβίαστου των συνόρων της και τη δημιουργία μιας συνομοσπονδίας καντονιών. Παρά τις υπερβολές που έχουν λεχθεί, είναι γεγονός ότι ο ρόλος του ήταν σημαντικός - «πρωταγωνιστή με κομβικό ρόλο στην ιστορία της Ελβετίας» τον χαρακτηρίζει ο πρέσβης της χώρας στην Ελλάδα κ. **Amberg**.

Είναι επίσης γνωστή η συμπάθεια του Κυβερνήτη για τον ελβετικό λαό, τις συνήθειες και τα επιτεύγματα του, πάντα με γνώμονα πως θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στις ελληνικές παραδόσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των Ελλήνων στα πλαίσια των δύο κεντρικών πυλώνων της πολιτικής του: Εκπαίδευση και Εργασία. Αυτό ωστόσο που είναι λιγότερο γνωστό είναι ότι είχε ίδιαν αντίληψη και των αμεσοδημοκρατικών θεσμών στην Ελβετία. Σε γκραβούρα της εποχής¹ απεικονίζεται ο Καποδίστριας

1 Τίτλος της εικόνας: “Η Ανοιχτή συνέλευση στο Trogen, καντόνι Appenzell AR, την 24η Απριλίου 1814”. Η εικόνα φέρει το επεξηγηματικό κείμενο «Την επισκέφτηκε η αυτού Εξοχότητα ο Αυτοκρατορικός Υπουργός της Ρωσσίας, κόμης Καποδίστριας μαζί με αρκετά υψηλά ιστάμενα πολιτικά πρόσωπα από το εξωτερικού και πλήθος επισκεπτών». Στη Βιβλιοθήκη του καντονιού Appenzell AR.

(**Capo D'Istria**) να παραβρίσκεται στην ετήσια ανοιχτή συνέλευση πολιτών (**Landsgemeinde²**) του καντονιού **Appenzell Ausserrhoden (AR)**, τον Απρίλιο του 1814.

ΟΙ Ελβετοί μετά τη Βιέννη στράφηκαν στους παραδοσιακούς πολιτικούς θεσμούς των καντονιών, κόντρα στην τάση της εποχής για συγκεντρωτικές μοναρχίες ή ολιγαρχίες, ανανεώνοντας όμως παράλληλα την παράδοση τους με κάποιες απαραίτητες καινοτομίες που αφορούσαν το πλαίσιο λειτουργίας της συνομοσπονδίας. Χάρης στη στοχευμένη αυτή ανανέωση, που πατούσε γερά επάνω στην πολιτική και κοινωνική ιστορία του τόπου, και φυσικά στο απρόσβλητο των συνόρων της, η Ελβετία από το χείλος του γενικευμένου εμφυλίου και της διάλυσης, μπόρεσε να θεμελιώσει στέρεους θεσμούς και αρχές που λειτουργούν έως σήμερα.

Ο Καποδίστριας οραματίζονταν ένα αντίστοιχο απαραβίαστο των συνόρων και για την Ελλάδα³. Κατ' αντιστοιχία, θα ήταν ενδιαφέρον να μαθαίνουμε πως έβλεπε την ανανέωση της παράδοσης **των ελληνικών κοινών** μέσα σε ένα σύγχρονο κράτος, ποιες ομοιότητες ή διαφορές έβλεπε σε σύγκριση με τους ελβετικούς θεσμούς και ποια επιτυχημένα παραδείγματα θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στα ελληνικά δεδομένα. Όπως υπογραμμίζει ο καθ. Π. Ήφαιστος το στοίχημα για τον Καποδίστρια ήταν στο πως «... αφενός, θα δημιουργούσε **ένα κράτος θεσμικά ισχυρό** παρόμοια με τα άλλα κράτη της Δύσης, και αφετέρου, θα επέτρεπε τόσο την συνέχιση της **δημοκρατικής αυτοκυβέρνησης των Κοινοτήτων** όσο και την αντιπροσώπευσή τους στο κρατικό επίπεδο με τρόπο που θα συμψηφιζόταν δημοκρατικά οι πολιτικές τους βουλήσεις και τα πολιτικά τους συμφέροντα»⁴. Είναι γεγονός ότι η ελληνική κοινωνία επί Καποδίστρια «...παραμένει στο σύνολό

2 Περισσότερα για τα Landsgemeinde στο <https://hellasreferendum.wordpress.com/2017/03/06/δημοψηφισμα-ιαν-φεβρ-2017-ειδικό-τεύχος-ε/>

3 Από την αναφορά του ταγματάρχη Ιωσήφ Τσέρβενκα, μετά από συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη δραστηριότητα της Φιλομούσου Εταιρείας και τις προθέσεις του Καποδίστρια, γραμμένη το 1816: «*Η Ελλάς πρέπει κατά τον Καποδίστριαν να κηρυχθή ομοφώνως υφ' όλων των Δυνάμεων χώρα αφιερωμένη αποκλειστικώς και μόνον εις τας επιστήμας και την διαφώτισιν του ανθρωπίνου γένους, το έδαφός της να κηρυχθή εκ των έξω απρόσβλητον, εσωτερικώς δε να κρατηθή μακράν πάσης ξένης αναμίξεως*». Γ. Καραμπελιάς "Πέραν της Αριστεράς και της Δεξιάς: Η Υπέρβαση", Εναλλακτικές Εκδόσεις 2016, σελ. 168-9.

4 Π. Ήφαιστος "Ο Ιωάννης Καποδίστριας και οι διπλωματικές διαπραγματεύσεις με τις Μεγάλες Δυνάμεις: Σχέσεις ισχυρών και λιγότερο ισχυρών κρατών στο σύγχρονο διεθνές σύστημα". Από <https://ifestos.edu.gr/2017/10/09/παναγιώτης-ήφαιστος-ο-ιωάννης-καποδίστρια/> (προσπελάστηκε: 10 Μαρτίου 2018)

της **ανθρωποκεντρική** και, μάλιστα, θεσμικά δομημένη σε εταιρικές και όχι δεσποτικές βάσεις»⁵ δημιουργώντας ένα θετικό κοινωνικό υπόστρωμα για κάτι τέτοιο.

Οι πρώτες αποφάσεις του σχετικά με τη διοικητική οργάνωση του νεοσύστατου κράτους δείχνουν ότι επέλεξε την « ... αρχή **της τοπικής και περιφερειακής πολιτειακής αυτονομίας**, που ανάγεται στο ελληνικό παρελθόν της πόλης/κοινού και της κοσμόπολης»⁶. Ο στόχος ήταν να ανατραπεί η ανισορροπία υπέρ των κοτζαμπάσηδων που επέφεραν τα δεινά του πολέμου στο εσωτερικό των κοινών. Σύμφωνα με τον καθ. Γ. Κοντογιώργη η πολιτική του Κυβερνήτη «...κατέτεινε ουσιαστικά, **στην επαναφορά του θεσμημένου σε δήμο λαού** στα πράγματα των κοινών και στην εγγραφή των τελευταίων στο γενικότερο πολιτειακό γίγνεσθαι του κράτους».

Ας ελπίσουμε ότι η ιστορική έρευνα θα μπορέσει να συλλέξει τα θραύσματα των σκέψεων του Κυβερνήτη για την πρακτική ενσωμάτωση των κοινών στη διοίκηση και τον έλεγχο του κράτους ώστε να παρουσιάσει το πολιτειακό μοντέλο που οραματίζονταν για την Ελλάδα. Εκτός των άλλων, αυτό θα κάνει ακόμη ευκολότερη τη σύγκριση με τις στρεβλώσεις που επιβλήθηκαν στη συνέχεια ως ξένο σώμα στην ελληνική κοινωνία από τη συγκεντρωτική, βαυαρική μοναρχία.

5 Γ. Κοντογιώργης «Το "κράτος" του Καποδίστρια. Μια συγκριτική αποτίμηση σε σχέση με την απολυταρχία της εποχής και το κράτος έθνος».

Από http://contogeorgis.blogspot.gr/2017/09/blog-post_18.html (προσπελάστηκε: 10 Μαρτίου 2018)

6 Γ. Κοντογιώργης, ο.π.

Χρίστος Δαγρές, MD, MPH.

Απόφοιτος της Ιατρικής Σχολής του ΑΠΘ και του μεταπτυχιακού τμήματος Δημόσιας Υγείας και Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας του Πανεπιστημίου Κρήτης (τομέας Κοινωνικής Ιατρικής).

Έχει εργαστεί στο παρελθόν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας ως αγροτικός ιατρός και ως ειδικευόμενος ενώ τα τελευταία 14 χρόνια εργάζεται ως ιατρός σε προγράμματα ανάπτυξης νέων φαρμάκων, στο πεδίο της Ογκολογίας, στην Ελλάδα και σε 4 χώρες του εξωτερικού.

Είναι μέλος της ομάδας «Δημοκρατία και Δημοψήφισμα» με στόχο την προώθηση των Αμεσοδημοκρατικών

θεσμών στην Ελλάδα και ειδικότερα του θεσμού των δεσμευτικών Δημοψηφισμάτων πρωτοβουλίας πολιτών και της αποκέντρωσης των εξουσιών.

Κάλυμνος 1894: «ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τό αὐτό»

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΕΡ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Εἶχα ἀκούσει καί κατά τό παρελθόν πολλά καί ἐγκωμιαστικά γιά τόν *Κανονισμό Δημογεροντίας Καλύμνου*, ἀλλά δέν εἶχα ἀξιωθεῖ νά τόν μελετήσω. Προσφάτως, μέ τήν ἀπαραίτητη συνδρομή τοῦ φίλου Δημητρίου Γερούκαλη, Δρος ἱατροῦ, ὁ ἐν λόγῳ Κανονισμός ἔφτασε στά χέρια μου καί μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά τόν χαρῶ καί νά θαυμάσω τή σύνεση, τή σοφία καί τήν ἀξιοσύνη τῶν συντακτῶν, ἀλλά καί τῶν ἑκατοντάδων Καλυμνίων πού πρωτοποροῦντες τόν ὑπέγραψαν ἐν μέσῳ τουρκικῆς κατοχῆς.

Διαβάζοντας τό ἐνδιαφέρον αὐτό πολιτειακό καί πολιτικό κείμενο, στόν νοῦ μου ἦρθε μια ἄλλη ἐποχή, μέ ἄλλες συνθῆκες καί μέ σαφῶς ἄλλα δεδομένα. Ἡ συγκέντρωση τῶν ὑπερεξακοσίων Καλυμνίων, πού ἐκπροσωποῦσαν πολλούς περισσοτέρους (κάποιες χιλιάδες) ὡς μέλη τῶν οἰκογενειῶν τους, καί ἡ «ἐπὶ τό αὐτό» συζήτηση τῶν κοινῶν θεμάτων, δίχως ἄλλο, παραπέμπει στήν ἀθηναϊκή ἄμεση δημοκρατική πρακτική καί σέ ὅσα συναρπαστικά διαβάζουμε γι' αὐτή στίς ἀρχαῖες πηγές καί στίς σύγχρονες ἀναλύσεις, μελέτες καί παρουσιάσεις.

Ἐπιτρέψτε μου ὅμως, νά προχωρήσω σέ μία ἄλλη παραβολή, ἐμπνευσμένος ἀπό μία ἄλλη ἐποχή, μέ διαφορετική ἀφετηρία καί ἀλλιώτικες παραμέτρους. Ἡ φράση πού ἔθεσα ὡς τίτλο προέρχεται ἀπό τήν ἀρχή τοῦ δευτέρου κεφαλαίου τοῦ βιβλίου «Πράξεις Ἀποστόλων», πού ἔγραψε ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς γιά νά μᾶς παρουσιάσει τή ζωή τῆς νεόφυτης Ἐκκλησίας καί νά μᾶς δείξει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ Θεός μεταμορφώνει καί ἀνακαινίζει τήν ἱστορία καί τόν ἄνθρωπο.

«Καί ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τό αὐτό» (Πρ. 2:1). Μέ αὐτή τή φράση ὁ εὐαγγ. Λουκᾶς μᾶς εἰσάγει στήν ἱστορική πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στή χάρη τοῦ Θεοῦ καί στήν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πενήντα ἡμέρες μετά τήν Ἀνάσταση, τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ μαθητές τοῦ Ναζωραίου, «οἱ τῆς ὁδοῦ», ὅπως ἀποκαλοῦνταν τότε οἱ Χριστιανοί, εἶναι συγκεντρωμένοι στήν Ἱερουσαλήμ. Ἡ δυναμική παρέμβαση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀλλάζει τά πάντα στή ζωή

τους δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για να κηρύξουν, όπου γης, το Ευαγγέλιο της αληθείας.

Βασικό δομικό στοιχείο της αρχέγονης Έκκλησίας ήταν (καί παραμένει) η ένότητα των μελών της με τον Κύριο ήμων Ίησοῦ Χριστό αλλά και μεταξύ τους. Η ένότητα αυτή, πολλές φορές κινδύνευσε να χαθεί (αιρέσεις, φατριασμοί, έτεροδιδασκαλίες, ανθρώπινοι έγωισμοί, σχίσματα), αλλά με τη χάρη του Θεοῦ διατηρεῖται μέχρι σήμερα ως πολύτιμος θησαυρός. Από τις πλέον χαρακτηριστικές λέξεις του βιβλίου «Πράξεις Ἀποστόλων» είναι το τροπικό επίρρημα «*όμοθυμαδόν*» που αποτυπώνει ανάγλυφα τή συνείδηση ένότητας που διακατεῖχε τήν πρώτη Έκκλησία καί μᾶς περιγράφει τόν τρόπο που τά μέλη της τή διατηροῦσαν.

Τό «όμοθυμαδόν» δεν χρησιμοποιεῖται πολύ συχνά στήν αρχαία καί έλληνιστική γραμματεία. Φρονῶ ὅτι ἡ σημαντικότερη χρήση του γίνεται στήν Καινή Διαθήκη καί ιδιαιτέρως στίς Πράξεις Ἀποστόλων ὅπου μεταφέρει τόν, πολύ διαφορετικό από τή σημερινή εποχή, τρόπο με τόν ὁποῖο λειτουργοῦσε ἡ πρώτη Έκκλησία. Η ένότητα έκφραζόταν σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς των πιστών με τήν κοινή προσευχή καί τήν από κοινού μετάβαση στόν χῶρο λατρείας, ὁ ὁποῖος τά πρῶτα ἔτη ἦταν ἀφ' ενός ὁ Ναός τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου ὅλοι μαζί, «όμοθυμαδόν», προσέρχονταν γιά τήν προσευχή καί τήν απόδοση λατρείας καί δοξολογίας στόν Θεό, καί ἀφ' ἑτέρου τό ὑπερῶο του Μυστικοῦ Δείπνου, ὅπου τελοῦσαν, καί πάλι με ὁλοζώντανη τήν αἴσθηση τῆς ένότητας, τή Θεία Λειτουργία που τούς ζωογονοῦσε καί τούς ἐξαγίαζε.

Διαβάζοντας έντυπωσιασμένος τόν Κανονισμό περνοῦσαν ἀπό τόν νοῦ μου οἱ εἰκόνες των Καλυμνίων του προπερασμένου αἰῶνα που μέσα στό τσουχτερό κρύο τῆς 20^{ης} του τελευταίου μηνᾶ του ἔτους, λίγες ἡμέρες πρίν ἀπό τά Χριστούγεννα, ἄφησαν τά σπίτια τους γιά νά πᾶνε στή σύναξη του λαοῦ, στήν ἐκκλησία τους, γιά νά αποφασίσουν γιά τό μέλλον τό δικό τους καί των παιδιῶν τους. Η σκηνή συγκλονιστική μέσα στήν ἀπλότητά της. Μέ συνείδηση τῆς σοβαρότητας τῆς περιστάσεως καί μέ συναίσθηση τῆς σπουδαιότητας τῆς συμμετοχῆς τους συγκεντρώθηκαν «όμοθυμαδόν» γιά νά χαράξουν τήν πορεία του τόπου τους.

Στήν ὀρθόδοξη παράδοση τήν τελική καί καθοριστικά βαρύνουσα

εὐθύνη γιά κάθε ἀπόφαση τήν ἔχει ὁ λαός, ὁ Λαός τοῦ Θεοῦ, τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτός προσευχόμενος ἀποφασίζει γιά τήν πορεία του: ἐν συνόδῳ γιά τό δόγμα τῆς πίστεώς του, ὡς λατρεύουσα κοινότητα γιά τή λατρεία του, ὡς λαός γιά τίς παραδόσεις του, ὡς σῶμα Χριστοῦ γιά τούς ἁγίους του κ.λπ.

Ἀνάλογη ἐναργῆ αἴσθηση τῆς σφριγηλῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικότητος ἀποκομίζει ὁ ἀναγνώστης μελετώντας τόν Κανονισμό τῆς Δημογεροντίας τῆς Καλύμνου. Καί σέ αὐτόν ὁ λαός ὡς σῶμα κυριαρχεῖ, ἡ θέλησή του χαράσσει τήν πορεία του μέσα στήν ἱστορία καί θέτει τίς βάσεις γιά τό μέλλον του. **«Μόνος ἀρμόδιος εἶναι ὁ λαός τῆς νήσου Καλύμνου»** διαβάζουμε στό 2^ο ἄρθρο τοῦ Κανονισμοῦ. Ἐάν οἱ δημογέροντες ἀποφασίσουν διαφορετικά ἢ ἀπόφασή τους εἶναι **«ὅλως ἄκυρος»**, δηλαδή ἐντελῶς ἄκυρη. Οἱ ἀσκοῦντες τήν ἐξουσία στήν πραγματικότητα εἶναι διαχειριστές της καί ὄχι κατέχοντες αὐτήν. Ὁ Κανονισμός μέ σαφήνεια ξεκαθαρίζει αὐτό τό ζήτημα ἤδη ἀπό τίς πρῶτες γραμμές του. Γιά νά εἴμαστε εἰλικρινεῖς δέν θά μπορούσε νά πράξει διαφορετικά καθώς ὀλόκληρη ἡ φιλοσοφία του στηρίζεται σέ αὐτή τή βασική παραδοχή. Σήμερα εἴμαστε συνηθισμένοι σέ διαφορετική λειτουργία τῆς ἐξουσίας καί οἱ σχέσεις πού ἔχουμε μέ αὐτή διαμορφώνονται, καί μέ δική μας εὐθύνη, σέ ἐντελῶς ἄλλο ἐπίπεδο. Παραχωροῦμε τήν ἐξουσία μας στούς ἐκλεγμένους ἐκπροσώπους μας, ἀλλά –στήν πραγματικότητα– ἀπεμπολοῦμε τό δικαίωμά μας νά ἀσκοῦμε οὐσιαστικό καί ἀποτελεσματικό ἔλεγχο στόν τρόπο διαχείρισης αὐτῆς τῆς ἐξουσίας ἐκ μέρους τους. Στήν Κάλυμνο ἡ παραχώρηση τῆς ἐξουσίας γινόταν μέ ταυτόχρονη διατήρηση τοῦ ἐλέγχου σέ αὐτούς πού τήν ἀσκοῦσαν.

«Ἦσαν δέ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καί τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καί ταῖς προσευχαῖς» (Πρ. 2:42). Σέ αὐτή τή φράση ὑπάρχει πλήρης ἡ θεολογική καί κοινωνική προσέγγιση τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν ἄνθρωπο. Ἡ πιστεύουσα κοινότητα, ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, ἦταν συγκεντρωμένη, ἐν σώματι, περίξ τῶν Ἀποστόλων μέ κέντρο τή λατρεία καί τήν προσευχή. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι –ἀκόμη καί σήμερα– γιά νά δηλώσουμε αὐτήν τήν ἐπί τό αὐτό σύναξη καί τή συμμετοχή

μας στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας χρησιμοποιοῦμε τή λέξη «**κοινωνία**». «Κοινωνήσα» λέμε, δηλαδή ενώθηκα, σέ μυστηριακή ἐνότητα, μέ τόν Χριστό καί τά ἄλλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας μέσα ἀπό τή συμμετοχή (συν + μετοχή) μας στό μυστήριο τῆς σωτηρίας. «**Μετέλαβα**» λέμε, δηλαδή μαζί μέ τούς ἄλλους ἔλαβα (μετά + ἔλαβα) τό σωτήριο Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Κυρίου.

Αὕτη ἡ συναίσθηση τῆς ἐνότητας πού κυριαρχοῦσε στήν πρώτη Ἐκκλησία (σαφῶς ὑπάρχει καί σήμερα, ἀλλά τά ἐξωτερικά στοιχεῖα τῆς καθημερινότητας τήν κρύβουν κάτω ἀπό κάλυμμα χαλαρότητας καί ἀδιαφορίας) διαπιστώνεται στό κείμενο τοῦ Κανονισμοῦ καί πηγάζει, ἐπιτρέψτε μου νά πῶ, ἀπό τήν εὐσέβεια τῶν Καλυμνίων καί τό ζύμωμά τους μέ τήν ἐκκλησιαστική ζωή καί τά βιβλικά, πατερικά καί λατρευτικά κείμενα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἴσως, δέ, σέ αὕτη τήν παράδοση ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικότητας νά ὀφείλονται καί τά πολλά μοναστήρια πού ἀκόμη καί σήμερα ἀνθοῦν στό νησί.

Οἱ Καλύμνιοι μέ τόν Κανονισμό τους ἔκαναν ἰδιαίτερως σοβαρή προσπάθεια νά ἐπαναφέρουν τό θαυμαστό καθεστῶς τῆς κοινοκτημοσύνης πού κυριαρχοῦσε στήν Ἀποστολική Ἐκκλησία ὅχι βέβαια μέ τή μορφή τῶν ἀποστολικῶν χρόνων (ὅσοι πιστοί ἤθελαν παρέδιδαν τήν περιουσία τους στούς Ἀποστόλους καί στούς ἐντεταλμένους ἀπό αὐτούς γιά νά τή διαθέσουν πρός ὄφελος τῆς κοινότητος), καθὼς κάτι τέτοιο δέν θά μπορούσε νά εὐδοκιμήσει πλέον, ἀλλά μέ μία πιο σύγχρονη μορφή, προσαρμοσμένη στίς ἀνάγκες τοῦ τέλους τοῦ 19^{ου} αἰῶνα. Ἡ πρακτική τῆς ἀπό κοινοῦ διαχειρίσεως τῶν κοινῶν ὑποθέσεων πρός ὠφέλεια τῆς κοινότητος ἀποτελεῖ τήν μετεξέλιξη τοῦ «**εἶχον ἅπαντα κοινά**» (Πρ. 2:44) τῆς παλαιᾶς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως.

Αὕτη ἡ φράση πού εἶναι ἀποκαλυπτική γιά τόν τρόπο λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρεται σέ ὁλόκληρο τό φάσμα τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν καί δείχνει ὅτι ἡ κοινοκτημοσύνη, μέ διάκριση καί σοβαρότητα, κάλυπτε κάθε ἀνάγκη τους: «**εἶχον ἅπαντα κοινά, καί τά κτήματα καί τάς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καί διεμέριζον αὐτά πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε**» (Πρ. 2:44-45). Ἡ Ἐκκλησία μέ σύνεση, σοφία καί πρακτικότητα ἀντιμετώπιζε

τίς ανάγκες τῶν πιστῶν-πολιτῶν ὄχι μόνο σέ πνευματικό ἀλλά σαφῶς καί σέ πρακτικό ἐπίπεδο, ὥστε τά μέλη της νά διαπιστώνουν τά ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας της στήν καθημερινότητά τους.

Ἡ Ἐκκλησία, δηλαδή, ἤδη ἀπό τίς πρῶτες στιγμές τῆς ὑπάρξεώς της στήν ἱστορία, ἔκανε αὐτό πού ἀκοῦμε νά ἐπαγγέλονται –ἀλλά ἐν πολλοῖς νά μήν ἐφαρμόζουν– οἱ κατά καιρούς πολιτικοί μας: τούς παραδίδουμε τά χρήματά μας (μέσω τῆς ἄμεσης καί τῆς ἔμμεσης φορολογίας) γιά νά τά διαχειρίζονται («*ἐπίπρασκον*») ἔτσι ὥστε νά τά μοιράζουν («*διεμέριζον*») καί νά καλύπτουν τίς ανάγκες ὅλων μας («*καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε*»). Στήν Κάλυμνο αὐτή τήν πολύ σημαντική ἀνάγκη τήν ἀντιμετώπισαν ἀποτελεσματικά μέ ἓναν σύγχρονο τρόπο βασισμένο στήν παλαιά ἐκκλησιαστική παράδοση.

Μελετώντας τόν Κανονισμό παράλληλα μέ τίς «Πράξεις Ἀποστόλων» διαπιστώνουμε καί ἄλλες συνάφειες ἀνάμεσα στά δύο κείμενα. «*Οὐδέ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά*» (Πρ. 4:32). Βέβαια, στήν Κάλυμνο τοῦ 1894 κάθε οἰκογένεια κατεῖχε τήν περιουσία της θεμελιωμένη νομικά, δίχως ἀμφισβήτηση. Ἡ ὁμοιότητα δέν βρίσκεται σέ αὐτό τό σημεῖο: *πρέπει νά ἐντοπιστεῖ στήν ἀπό κοινοῦ διαχείριση τῶν κοινῶν ὑποθέσεων*. Ἡ διαχείριση αὐτή, πού μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ, εἶναι ἓνα ἰδιαιτέρως σημαντικό στοιχεῖο, τό ὁποῖο δημιούργησε, γιά τήν Κάλυμνο, συνθήκες ἐνότητας καί ἀλληλοβοήθειας ἀνάλογες μέ τήν πρώτη χριστιανική κοινότητα, ὅπως αὐτή περιγράφεται στίς Πράξεις. Τότε κάθε πιστός μοιραζόταν τά ὑπάρχοντά του μέ τούς ἄλλους καθὼς τά ἐμπιστευόταν στή χρηστή διαχείριση τῶν Ἀποστόλων· στήν Κάλυμνο κάθε πολίτης, πού ταυτοχρόνως ἦταν καί μέλος τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἐμπιστευόταν τή διαχείριση τῶν κοινῶν στούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του, οἱ ὁποῖοι ἀνέθεταν τήν ἐξουσία σέ κάποιους συμπολίτες καί ἀδελφούς, ἐνῶ παράλληλα, μέ σοβαρότητα καί ὑπευθυνότητα, τούς ἤλεγχαν, ὥστε ἡ ἐκτελεστική ἐξουσία νά εἶναι διακονία καί ὄχι καταδυνάστευση τοῦ λαοῦ. Ὑπ' αὐτή τήν ἐννοια «*ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά*», ὅπως ἀκριβῶς περιγράφουν οἱ Πράξεις.

Φυσικά, σέ τέτοιες σχέσεις, ὅπου συμμετεῖχαν ἑκατοντάδες μέλη μιᾶς κοινωνίας καί ἐμπλέκεται ὁ πόθος γιά προσπορισμό ἰδίου ὀφέλους, εἶναι ἀναμενόμενο νά ὑπάρξουν προβλήματα καί ἐκτροπές, ὅπως ἐξάλλου

συνέβαινε καί στήν πρωτοχριστιανική κοινωνία. Τό σημαντικό σέ αὐτή τήν περίπτωση εἶναι νά ἔχουν προβλεφθεῖ οἱ κατάλληλοι μηχανισμοί ἐλέγχου πού θά ἀποτρέπουν ἢ θά ἀποκαθιστοῦν τά προβλήματα. Ἀντίστοιχοι –τηρουμένων πάντοτε τῶν ἀναλογιῶν– μηχανισμοί ἀντιμετώπισης προβλημάτων εἶχαν θεσπιστεῖ στήν πρώτη Ἐκκλησία. Ὅπως διαπιστώνουμε στίς Πράξεις (καί σέ ὁλόκληρη τήν ἐκκλησιαστική πορεία μέχρι σήμερα) ὁ σημαντικότερος ἀπό αὐτούς ἦταν ἡ σύγκληση τῆς Συνόδου. Ἢδη λίγα χρόνια μετά τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, γύρω στό τέλος τοῦ ἔτους 48 μέ τήν ἀρχή τοῦ ἔτους 49 μ.Χ., οἱ ἀπόστολοι καί οἱ πρεσβύτεροι συνέρχονται ἐνώπιον τῆς κοινότητος τῆς Ἱερουσαλήμ γιά νά ἀντιμετωπίσουν τό σημαντικότερο ζήτημα τῆς διενέργειας ἢ ὄχι περιτομῆς στούς προσερχομένους ἀπό τά ἔθνη συγκροτώντας τήν Ἀποστολική Σύνοδο, ἡ ὁποία τελικά ἔλυσε τό πρόβλημα.

Μελετώντας τόν Κανονισμό τῆς Δημογεροντίας διαπιστώνουμε ὅτι τό ἀνώτατο ὄργανο δέν εἶναι οἱ δημογέροντες ἢ τό συμβούλιο, ἀλλά ἡ συνέλευση τοῦ καλυμνιακοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία διατηρεῖ ἐξ ὁλοκλήρου τό δικαίωμα νά ἀπορρίπτει τίς ἀποφάσεις τους καί νά τούς ἀφαιρεῖ τήν ἐξουσία. Ἐνδιαφέρουσα εἶναι καί ἡ ὀνομασία τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων: «**δημογέροντες**» πού θυμίζει ἀφ' ἑνός τόν ἀρχαιοελληνικό «δῆμο» καί ἀφ' ἑτέρου τούς «πρεσβυτέρους» τῆς Καινῆς Διαθήκης, οἱ ὁποῖοι μπορεῖ νά εἶναι οἱ κληρικοί τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά τό ὄνομά τους σημαίνει «οἱ γέροντες», «οἱ ἡλικιωμένοι».

Παρατηρώντας τή λειτουργία τῆς ἀρχέγονης Ἐκκλησίας διαπιστώνουμε ὅλο καί περισσότερο τή σημασία τῆς ἐκλογῆς τῶν ποιμένων καί ἡγετῶν της γι' αὐτή. «**Ἐξελέξαντο**» σημειώνει ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ Στεφάνου καί τῶν ἄλλων διακόνων, ὡς μία ἐπιλογή τῶν ἀποστόλων γιά νά ἀντιμετωπιστεῖ ἕνα συγκεκριμένο καί ἐνοχλητικό πρόβλημα πού προέκυψε. Ὑποκείμενο τοῦ «ἐξελέξαντο» δέν εἶναι οἱ ἀπόστολοι, ἀλλά «τό πλῆθος», δηλαδή τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτούς πού ἐπέλεξαν τούς «**ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων**» καί οἱ ἀπόστολοι ἀποδεχόμενοι τήν ἐκλογή τῶν πιστῶν «**προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας**» (Πρ. 6:1-6). Ἀνάλογη χρήση τοῦ ρήματος «ἐκλέγω» ἔχουμε καί σέ ἄλλες περιπτώσεις (π.χ. στά τεκταινόμενα πρίν, κατά καί μετά τήν Ἀποστολική Σύνοδο).

Ίσχυρότατη συνάφεια μέ τίς βιβλικές παρουσιάζουν οί διαδικασίες ἀναδείξεως τῶν ἀρχόντων στήν περίπτωση τῆς Καλύμνου. Ὁ λαός συνέρχεται, ἐπιλέγει, ἀναδεικνύει καί παύει τούς ἡγέτες του, οἱ ὅποιοι σέ τελική ἀνάλυση εἶναι οἱ διάκονοί του, οἱ ὑπηρέτες του. Ἐπιτρέψτε μου στό σημεῖο αὐτό νά ἀναφέρω κάτι πού ἔχω ἀκούσει ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ. Στήν Ἀντιμάχεια, ἀλλά καί στήν Κῶ γενικότερα, χρησιμοποιεῖται τό ρῆμα «**ὕπουργεύω** -ῶ», «**᾽πουργεύω**» στή λαϊκή γλῶσσα, πού σημαίνει βρίσκομαι ὑπό τό ἔργο, εἶμαι ἐπιφορτισμένος μέ/ἔχω ἀναλάβει μία δουλειά, ὅπως καί βοηθῶ κάποιον νά διεκπεραιώσῃ μία ὑποχρέωση. Ὁ ὑπουργός, λοιπόν, μέ αὐτή τήν ἀπλοϊκή, ἀλλά εὐλογημένη προσέγγιση εἶναι αὐτός πού βοηθᾷ, στηρίζει, ἐνισχύει καί, ἐν τέλει, ὑπηρετεῖ τόν λαό του, ὅπως ἀκριβῶς εἶχαν ὀρίσει γιά τούς ἄρχοντές τους οἱ Καλύμνοι πού συνέταξαν καί ὑπέγραψαν τόν Κανονισμό τοῦ 1894.

Ἡ πιστεύουσα ἑλληνορθόδοξη κοινότητα στήν Κάλυμνο ἀγωνίστηκε γιά νά περιορίσῃ τά προβλήματα πού προκαλεῖ ὁ ἐγωισμός στήν καθημερινότητά μας. Προβλήματα σημαντικά, πού τά ζοῦμε ὅλοι μας καί μᾶς ταλανίζουν, ἰδιαίτερα τοῦτες τίς δύσκολες ἡμέρες πού διανύει ἡ πατρίδα μας καί ἐμεῖς μαζί της. Ἀναμφίβολα, παρά τήν ὕπαρξη τοῦ Κανονισμοῦ, μέ τά τόσα σημαντικά στοιχεῖα καί τίς τόσες σοφές διατάξεις, θά ὑπῆρχαν προβλήματα, ἀδικίες συγκρούσεις καί ἐγωισμοί, ὅπως ὑπάρχουν ὅπου βρίσκονται ἄνθρωποι μετά τήν Πτώση καί τήν ἀπώλεια τοῦ Παραδείσου. Τό σημαντικό ὅμως παρεμένει ὅτι ἡ δημιουργία καί ἡ ὑπερψήφιση τοῦ Κανονισμοῦ ἀπό τόν λαό δηλώνει τή σαφέστατη συνείδηση κοινῶν στόχων καί κοινῆς πορείας πού καθοδηγοῦσε τούς Καλυμνίους τοῦ τέλους τοῦ 19^{ου} αἰῶνα. Μία κοινωνική συνείδηση πού εἶναι ἐξόχως ἀναγκαία καί σήμερα καί, ἐάν ἀξιοποιήσουμε τήν πλούσια ἐκκλησιαστική καί λαϊκή παράδοση τοῦ γένους μας μέ σοβαρότητα καί συναίσθηση εὐθύνης, μᾶς παρέχει τή δύναμη νά ὑπερβοῦμε τά ποικίλα σύγχρονα, μά καί τά διαχρονικά, προβλήματά μας καί νά ὀδηγηθοῦμε μέ ἀσφάλεια καί αἰσιοδοξία στό μέλλον.

Ἀθ. Γερ. Μουστάκης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΕΡ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Δρ Θ., πτ. Φιλ.

Γεννήθηκε τό 1969. Μεγάλωσε στό Νέο Φάληρο. Σπούδασε Θεολογία (πτυχίο 1992, μεταπτυχιακό 2002, διδακτορικό 2011) καί Φιλοσοφία (πτυχίο 2001) στό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τό 2005 διορίστηκε ως θεολόγος στην Κω, όπου σήμερα υπηρετεί ως γραμματέας της Ίερās Μητροπόλεως Κώου καί Νισύρου. Συνεργάζεται μέ την Ί. Μητρόπολη καί άλλους φορείς της Κω σέ διάφορες δράσεις. Διατηρεῖ ἱστολόγιο («Θεολογικά καί ἄλλα τινά»).

Δημοσιεύει ἐπιστημονικά καί γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ἄρθρα. Προσκαλεῖται σέ ἐκπομπές ἐκκλησιαστικῶν καί ἄλλων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν καί ως εἰσηγητής σέ ἐπιστημονικά συνέδρια. Ἔχει ἐκδόσει βιβλίο γιά τήν Ἀγία καί Μεγάλη Σύνοδο καί συμμετέχει μέ κείμενα σέ ἄλλους τόμους. Προσφάτως ἐξεδόθη ἡ διδακτορική του διατριβή μέ τίτλο *«Πέτρος καί Παῦλος στήν Ἀντιόχεια. Ἱστορική καί ἐρμηνευτική προσέγγιση»* ἀπό τό περιοδικό «Δωδεκάνησος», τό ὁποῖο ἐκδίδουν οἱ Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Δωδεκανήσου.

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ
Δημήτριος Κ. Γερούκαλης, Έλενα Σεργεντάνη, Λύβια Κουτσάκη.
ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ» / ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ, ΚΩΣ, ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ.

Αν ανατρέξουμε στην ελληνική ιστορία, θα διαπιστώσουμε πως περίοδοι ακμής και υψηλής δημιουργικής δραστηριότητας των Ελλήνων, υπήρξαν εκείνες που διαπνέονταν από το κοινοτικό πνεύμα και ήθος.

Και στην αρχαιότητα και στη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας μέχρι το 1922, οι κοινότητες θα συντελέσουν αποφασιστικά στην ακμή του νεώτερου Ελληνισμού. Οποτεδήποτε υπήρξε συγκρότηση μεγαλύτερων κρατικών οντοτήτων (ελληνιστικοί χρόνοι, Ρωμανία, σύγχρονο Ελληνικό έθνος-κράτος) και υπήρξε αντιπαράθεση στο κοινοτικό πνεύμα, αυτό οδήγησε στην απομείωση και συρρίκνωση του δημιουργικού πνεύματος του ελληνισμού. Μοιάζει ως εάν οι Έλληνες να μπορούν να δημιουργούν και να αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους πολύ πιο εύκολα μέσα από κοινοτικές δομές, ενώ αντιθέτως «νεκρώνονται» στις συνθήκες των συγκεντρωτικών και γραφειοκρατικών κρατικών οντοτήτων.

Η μελέτη και η ανάδειξη των Κοινοτήτων των Ελλήνων, του κοινοτισμού, είναι ένα ταξίδι στην κοσμολογία της νοήσεως, στην ανάδειξη του προσώπου και στη οντολογία των σχέσεων, όπως αυτό προκύπτει από την εκδίκευση της φυσικής, τη σχιζοφρένεια της Δύσεως και τη θεραπεία της καθ' ημάς Ανατολής.

Ο κοινοτισμός της παραδόσεως μας είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος κοινωνικής οργάνωσης, ο οποίος αντανακλά την ανθρωπολογία και τηνοντολογία.

Στηρίζεται και εκφράζει την ανώτερη ανθρωπολογική βαθμίδα, το ΠΡΟΣΩΠΟ. Γιατί κατέρρευσε; Γιατί αποτελεί την μόνη έξοδο από την κρίση της νεωτερικότητας;

Γιατί μας ενδιαφέρει;

Πολύ επιγραμματικά, τα ναρκωτικά και οι εξαρτήσεις είναι εκφράσεις αστοχίας στη ζωή, σύμπτωμα της νεωτερικότητας, ακύρωση της πορείας του ανθρώπου από το κατ' εικόνα στο καθ' ομοίωση, πορεία τρεπτότητας από το ον στο μη ον, άρνηση της φύσεως, ακύρωση του προσώπου.

Ο ελληνικός κοινοτισμός.

Κατά τον Αριστοτέλη η ελληνική Πόλις συγκροτείται από Κοινότητες και οι κοινότητες από Οίκους. Η μικρή πόλις συμπίπτει με την κοινότητα, η μεγάλη περιλαμβάνει πολλές κοινότητες. Η οικογένεια και η κοινότητα είναι αναγκαίες για το ζην, ενώ η πόλις για το ευ ζην. Το ζην το μεταμορφώ-

νει σε ελληνικό ευ ζην μια ειδική δομή παραδόσεων, γι' αυτό το ελληνικό έθνος δεν είναι η ποσοτική ολότητα των ελληνίδων πόλεων, αλλά κάθε μια απ' αυτές είναι η συγκεκριμένη και πλήρως ενσαρκωμένη υπόσταση της ελληνικής καθολικότητας.

Το “φυσικό” κύτταρο του ελληνικού έθνους δεν είναι η οικογένεια, όπως π.χ. του κινεζικού, αλλά η κοινότητα. Ο άνθρωπος δεν γίνεται Άτομο “αποσπώμενος” από την οικογένεια (ή την πατριά), όπως νομίζουν μερικοί. Το ελληνικό Άτομο είναι η υποστατική όψη της ελληνικής κοινότητας.

Στην εξέλιξη της η ελληνική κοινότητα ολοκληρώνεται σε πόλι-κράτος, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η συνειδητή συλλογική αυτοθέσμιση. Η πολιτειακή αυτοθέσμιση περιλαμβάνει και την εκπαίδευση του πολίτη με κριτήρια αμιγώς “πολιτικά”. Διαμορφώνει δηλαδή η ίδια, σύμφωνα με τα πρότυπά της, το Άτομο-Πολίτη, το πολιτικό της κύτταρο. Η συνειδητή αυτοθέσμιση της πόλεως δεν καταργεί, ωστόσο, το γεγονός ότι η φυσική μήτρα του ελληνικού Ατόμου είναι η κοινότητα. Η ατομικότητα δεν ξαναχύνεται σε καλούπι εντελώς διαφορετικό από εκείνο της κοινότητας.

Η κοινότητα είναι μια ομάδα, συνήθως μερικών εκατοντάδων ανθρώπων, οι οποίοι οργανώνονται στον χώρο και τον χρόνο, έτσι ώστε να μπορούν να επιβιώσουν κάνοντας την άριστη δυνατή βιώσιμη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του τοπικού οικοσυστήματος και καταφεύγοντας συμπληρωματικά σε υπερόριες, εμπορικές κυρίως, δραστηριότητες, μέσω των οποίων λύνουν εποικοδομητικά και το πρόβλημα του υπερπληθυσμού. Η βάση της κοινότητας είναι ένας απολύτως γειωμένος ρεαλισμός.

Το σύστημα ρύθμισης των κοινωνικών σχέσεων στο εσωτερικό της κοινότητας βασίζεται στην παραγωγική αλληλεγγύη: Στη συλλογική ρύθμιση των σχέσεων γεωργίας και κτηνοτροφίας, στην εκτέλεση έργων με προσωπική εργασία, στην αποθεματοποίηση μέρους του πλεονάσματος για τις κακές χρονιές κ.λ.π. Η κοινότητα αποφασίζει μόνη της για όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τη συνέλευση-Εκκλησία της κοινότητας και λογοδοτούν σ' αυτήν. Και η θρησκεία της, αυτό που λέμε λαϊκή θρησκευτικότητα και κρατά από την προομηρική εποχή, είναι ζυμωμένη με τις πολυώνυμες ζωτικές λειτουργίες της κοινότητας. Η κοινότητα είναι έτσι οργανικά αυτόνομη. Η αυτονομία της αναπτύσσεται ή ψαλιδίζεται, αναλόγως με το υπερκείμενο κάθε φορά ευρύτερο σύστημα εξουσίας: το μυκηναϊκό, των πόλεων-κρατών, των ελληνιστικών βασιλείων, της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, της φραγκοκρατίας και τέλος της τουρκοκρατίας. Όσο διατηρεί την παραγωγική αυτονομία της, η κοινότητα διεκδικεί και την πολιτική αυτονομία της. Οι χειρότερες εποχές της συμπίπτουν με τη μεσαιωνική φραγκοκρατία (13^{ος} αιώνας), όπου η φεουδαρχία διαλύει την κοινότητα, για να μεταβάλει τον αγρότη σε δουλοπάροικο, και με τη νεωτερική φραγκοκρατία (19^{ος}-20^{ος} αιώνας), όπου ο κρατικός μεταπρατικός

παρασιτισμός καταστρέφει την παραγωγική βάση της κοινότητας, για να ρίξει τον πληθυσμό της στην εσωτερική και την εξωτερική μετανάστευση.

Δευτερογενώς το ελληνικό Άτομο είναι μορφωτικό προϊόν της κοινότητας. Η αυτονομία του είναι μετοχή στη συλλογικώς κατακτημένη κοινοτική αυτονομία.

Μπορούμε να ονομάσουμε ελληνικό κοινοτισμό την παράδοση, που έχει δημιουργήσει στον ελληνικό χώρο η διαχείριση της τοπικής κοινοτικής αυτονομίας. Η παράδοση αυτή είναι ο φυσικός μηχανισμός αναπαραγωγής της ελληνικής κοινότητας. Όταν Άτομα ελληνικού τύπου συνέρχονται προς σχηματισμό κοινότητας, τείνουν στο συμβιωτικό πρότυπο που εισηγείται η συγκεκριμένη αυτή παράδοση.

Το κεντρικό χαρακτηριστικό του ελληνικού κοινοτικού προτύπου είναι η ολική αυτονομία αλλά και το μικρό μέγεθος. Καθώς από καταβολής ελληνικής εξατομίκευσης τίθεται σε προτεραιότητα το αδιαμεσολάβητο κοινωνείν, οι Έλληνες φτιάχνουν μικρές κοινότητες, ώστε το πολιτικό πεδίο να ρυθμίζεται από τις προσωπικές σχέσεις. Απεχθάνονται τη διαμεσολάβηση των σχέσεων από απρόσωπες λογικές μηχανές. Το αδιαμεσολάβητο κοινωνείν είναι το κεντρικό ζητούμενο και η ειδοποιός διαφορά του ελληνικού τρόπου συγκρότησης κοινότητας από κάθε άλλη μορφή κοινοτισμού. Ο ελληνικός κοινοτισμός δεν έρχεται σε αντίθεση με την ελληνική εξατομίκευση. Απεναντίας, είναι η συλλογική της έκφραση και ενσάρκωση. Η ελληνική εξατομίκευση βασίζεται στη γνώση ότι η ατομική ελευθερία προϋποθέτει την εκούσια υποταγή στον Νόμο. Σε ένα ατομοκεντρικό περιβάλλον, βασισμένο στην αμεσότητα των σχέσεων, δεν αρκεί η “γνωστότητα” και η πιθανότητα φιλικών σχέσεων μεταξύ των πολιτών, για να υπάρξει κοινότητα ελευθέρων Ατόμων. Η ατομική ελευθερία είναι αδιανόητη δίχως την εκούσια υποταγή στον Νόμο. Όμως η εκούσια τήρηση του Νόμου δεν είναι κάτι το αυτονόητο και αυθόρμητο. Προϋποθέτει πρακτικές συλλογικές και προσωπικές κάθαρσης των παθών. Προϋποθέτει την Τραγωδία και την Αρετή. Ο Νόμος, ο ελεύθερα συναποφασισμένος, βασίζεται στην τραγική συνείδηση και στην προσωπική αρετή των πολιτών-οπλιτών. Αν διαβρωθεί η βάση αυτή, ο Νόμος καταρρέει, συμπαρασύροντας και την ατομική ελευθερία.

Η τοπικότητα, το ρίζωμα στον οικείο φυσικό χώρο, δεν είναι στοιχείο καθοριστικότερο για την κοινότητα από το ρίζωμά της στο πεδίο των αδιαμεσολάβητων σχέσεων, των διεπόμενων από τον απροσωπώληπτο Νόμο. Είναι χαρακτηριστική η απειλή του Θεμιστοκλή προς τους άλλους Έλληνες, όταν συζητούσαν για την αμυντική στρατηγική έναντι της περσικής απειλής: αν επιμένετε στη λάθος άποψή σας, η Αθήνα θα μπει στα καράβια της και θα μετακομίσει στη Δύση. Κι αυτό παρόλο που η αττική γη ήταν ιερή για τους Αθηναίους. Το υπογραμμίζει άλλωστε η μακρά ιστορία του

ελληνικού αποικισμού. Η πόλις είναι οι πολίτες της.

Από τη στιγμή που οι μικρές κοινότητες συσσωματώνονται σε πόλι- πατρίδα ο Ελληνισμός αποκτά ένα ιδιόμορφο σύστημα δίχως ιεραρχική δομή. Όσο η ελληνική εξατομίκευση διανύει την ανοδική της τροχιά, το σύστημα αυτό είναι πανίσχυρο. Τόσο απέναντι, στην εσωτερική βαρβαρική απειλή, όσο και απέναντι στην εξωτερική. Εσωτερικά, γιατί καμία πόλις δεν είναι τόσο ισχυρή, που να κυριαρχήσει πάνω στις άλλες, ώστε να απειληθεί με γενίκευση ενδεχόμενη βαρβαρική (κολεκτιβιστική - τυραννική) υποστροφή της. Εξωτερικά, γιατί κανείς βαρβαρικός στρατός δεν έχει την ευελιξία που χρειάζεται, για να αντιμετωπίσει ένα συνασπισμένο Πανελλήνιο.

Το ελληνικό πρόβλημα σχετίζεται με ένα συγκεκριμένο ανθρωπολογικό φαινόμενο: Την αναπόφευκτη μηδενιστική αποσύνδεση του Ατόμου, όταν φτάσει στην ολοκλήρωσή του. Και τους δύο δρόμους που τότε ανοίγονται: τον ευρύχωρο της υποστροφής σε ένα νέο κολεκτιβισμό και τον στενό και τεθλιμμένο της μεταλλαγής του Ατόμου σε Πρόσωπο και της συναφούς διαφυγής της κοινότητας από την πόλωση ατομοκεντρισμού-κολεκτιβισμού. Ο νεωτερικός άνθρωπος, που τόσο εύκολη έχει την αλαζονική κριτική, ήδη καλείται να αντιμετωπίσει το ίδιο πρόβλημα και μάλιστα σε πλανητική κλίμακα. Είναι τώρα η σειρά του να δει πόσα απίδια παίρνει ο σάκος.

Η συγκρότηση ενός πολιτιστικού ρεύματος.

Ζούμε την κρίση της νεωτερικότητας, τη κατάρρευση του λεγόμενου Δυτικού πολιτισμού. Ως βασικό αίτιο μπορούμε να αναφέρουμε, εκτός των άλλων, την κατάρρευση του πυλώνα της πραγματικής επιστήμης υπό το βάρος των θέσεων και απόψεων της σύγχρονης φυσικής και των Μαθηματικών.

ΈΝΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΡΕΥΜΑ, ΓΙΑ ΝΑ ΔΟΜΗΘΕΙ, αλλά και να επιζήσει, είναι αναγκαίο να στηρίζεται στους επόμενους τρεις, συνεχώς εξελισσόμενους, πυλώνες.

Ο πρώτος πυλώνας είναι η εσωτερική φιλοσοφία, ο δεύτερος η επιστημονική κοσμοθεωρία και ο τρίτος η κοινωνική φιλοσοφία.

Ως εσωτερική φιλοσοφία εννοούμε το σύνολο των αναπόδεικτων πεποιθήσεων μιας κοινωνίας, σε θέματα τα οποία αφορούν τη φύση του Ανθρώπου και του Κόσμου. Οι βαθιά ριζωμένες αυτές ανθρώπινες απόψεις, αν και δογματικές, στο πλαίσιο της κάθε κοινωνίας “φαντάζουν” αυταποδείκτως ορθές. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι αναπόδεικτες αυτές φιλοσοφικές θέσεις αποτελούν μια έντονη ανάγκη της κοινωνίας. Συγχρόνως, δρουν ως συναισθηματικός και ψυχολογικός καταλύτης προκειμένου να αποδιώξουν τα αναπτυσσόμενα συναισθήματα φόβου και δέους που την κατέχουν, μπροστά στα μυστήρια της ύπαρξης του Ανθρώπου και του Σύμπαντος.

Ο δεύτερος πυλώνας είναι η επιστημονική κοσμοθεωρία, η οποία αποτελεί το κομμάτι των πεποιθήσεων της κοινωνία οι οποίες μπορούν να ερμηνευθούν, όχι όμως και να αποδειχθούν σε όλες τις περιπτώσεις, με κάποιο φυσικό τρόπο, αλλά πάντα με βάση την ανθρώπινη λογική την οποία έχει αναπτύξει η κοινωνία.

Η επιστημονική κοσμοθεωρία, δηλαδή, σταματά στο επίπεδο μιας εφαρμοσμένης φιλοσοφίας. Έτσι σήμερα μπορούμε να θεωρήσουμε ότι οι προσωκρατικοί θετικοί φιλόσοφοι είχαν αναπτύξει ένα τέτοιο σύστημα επιστημονικής κοσμοθεωρίας. Αυτό συνάγεται από το ότι, στην προσπάθεια τους να ερμηνεύσουν το τι συμβαίνει στο Σύμπαν, δεν χρησιμοποιούσαν τη δράση θεών και δαιμόνων, αλλά τους επαγωγικά δομημένους λογικούς συνειρμούς. Προσπαθούσαν δηλαδή, χρησιμοποιώντας ως όργανο μόνο τη λογικά και την παρατήρηση, να φτάσουν επαγωγικά στην αλήθεια των φυσικών φαινομένων.

Ο τρίτος, πυλώνας ενός πολιτισμικού ρεύματος είναι η κοινωνική φιλοσοφία. Τι εννοούμε όμως με τον όρο κοινωνική φιλοσοφία; Κάθε κοινωνία, η οποία έχει αναπτύξει κάποια συγκεκριμένη εσωτερική φιλοσοφία και μια συγκεκριμένη επιστημονική κοσμοθεωρία πρέπει να διοικηθεί, να δομήσει δηλαδή ένα διοικητικό σύστημα αξιών. Η φιλοσοφική θεώρηση αυτού του διοικητικού συστήματος αποτελεί την κοινωνική φιλοσοφία.

Όμως για να επιζήσει το αναπτυσσόμενο αυτό πολιτισμικό ρεύμα, οι τρεις προηγούμενοι πυλώνες πρέπει να αναπτύσσονται ισόρροπα. Αυτό σημαίνει ότι το περιεχόμενο και τα όποια δεδομένα, ή αποτελέσματά τους, θα πρέπει να είναι συνεπή μεταξύ τους, να μην αλληλοαναιρούνται, αλλά να αλληλοεπιβεβαιώνονται και να αλληλοστηρίζονται δομικά.

Αυτό σημαίνει ότι η εσωτερική φιλοσοφία πρέπει να επιβεβαιώνει και να επιβεβαιώνεται από την επιστημονική κοσμοθεωρία. Με έναν ανάλογο τρόπο, η επιστημονική κοσμοθεωρία και η εσωτερική φιλοσοφία πρέπει να βρίσκονται σε ευθεία αντιστοίχιση με την κοινωνική φιλοσοφία, δηλαδή τη φιλοσοφία του κοινωνικού συστήματος που πρέπει να εγκαθιδρυθεί σε αυτή την κοινωνία. Βεβαίως τα προηγούμενα αποτελούν την απαρχή του πολιτισμικού ρεύματος, το οποίο θα πρέπει να συνεχίσει την εξέλιξη του στο πλαίσιο των αναφερθέντων κανόνων και δεσμεύσεων.

Το πραγματιστικό πολιτιστικό ρεύμα των δυτικών κοινωνιών.

Οι δυτικές κοινωνίες οικοδομήθηκαν και οργανώθηκαν στην βάση του Ιουδαϊκού αριστοτελικού υλισμού της Δυτικής Καθολικής Εκκλησίας (και των μετέπειτα παραφυάδων και εκφάνσεων).

Η επικράτηση του “εκλεκτικού” Αριστοτελισμού, ως εσωτερικής φιλοσοφίας από μέρους του πολιτισμικού αυτού ρεύματος, είχε ως αποτέλεσμα

ο δεύτερος πυλώνας αυτού του ρεύματος, η επιστημονική κοσμοθεωρία, να ταυτιστεί με το περιεχόμενο της αριστοτελικής μελέτης του αισθητού μόνο κόσμου. Σ' αυτή την επιστημονική κοσμοθεωρία στηρίχτηκε η γέννηση και η ανάπτυξη της δυτικής επιστήμης, η οποία, στο υπόβαθρό της, έκρυβε δύο αξιωματικές παραδοχές: την αποδοχή ως αληθών αφενός μεν της κλασικής νευτώνειας φυσικής, αφετέρου δε της ευκλείδειας γεωμετρίας. Σ' αυτά τα θεμέλια δομήθηκε η επιστήμη του πολιτισμικού μας ρεύματος, η οποία στην εφαρμοσμένη μορφή της γέννησε τη δυτική τεχνολογία.

Ως τρίτο πυλώνα, αυτόν της κοινωνικής φιλοσοφίας, το πολιτισμικό αυτό ρεύμα υιοθέτησε την αριστοτελική Αριστοκρατική Ολιγαρχία, η οποία στη συνέχεια γέννησε τον Δυτικό Καπιταλισμό, σαν ένα γενικό σύστημα κοινωνικών αξιών. Αυτός, κατά τόπους, έδωσε διάφορα καπιταλιστικά πολιτικά συστήματα.

Σ' αυτό το πολιτισμικό μοντέλο, μπορούμε να ταυτίσουμε την παγκόσμια εξουσία με την έννοια της παγκόσμιας αγοράς. Η ταύτιση αυτή μπορεί να γίνει εφόσον είναι σε όλους γνωστό ότι η παγκόσμια οικονομία είναι εκείνη τη οποία όλοι υπηρετούν σήμερα και η οποία έχει τον έλεγχό της τον

Δυτικό Χριστιανισμό, τη δυτική τεχνολογία και τις κατά τόπους πολιτικές εκφράσεις. Ως εκ τούτου αυτή είναι στην ουσία η πραγματική παγκόσμια εξουσία.

Σήμερα πλέον, αναγνωρίζοντας στο πλαίσιο αυτού του πολιτισμικού ρεύματος πάμπολλα κοινωνικά και πολιτισμικά φαινόμενα σήψης, πολλοί αισιόδοξοι πιστεύουν ότι αυτά έχουν περιορισμένο και τοπικό χαρακτήρα, είναι π.χ. αμερικανικά ή αγγλικά ή ελληνικά φαινόμενα. Κάτι τέτοιο δεν είναι αληθινό, εφόσον τα φαινόμενα αυτά είναι παγκόσμιας εμβέλειας και ως εκ τούτου προαναγγέλλουν την κατάρρευση του ίδιου του πολιτισμού μας και όχι των επιμέρους τοπικών κοινωνιών που αυτός διαμόρφωσε.

Το ενδιαφέρον όμως είναι να μελετήσουμε το γιατί ο δυτικός αυτός πολιτισμός μας καταρρέει. Ως βασικό αίτιο μπορούμε να αναφέρουμε, εκτός τω άλλων, την κατάρρευση του πυλώνα της πραγματιστικής επιστήμης κάτω από το βάρος των θέσεων και απόψεων της σύγχρονης Φυσικής και των Μαθηματικών.

Το βέβαιο είναι ότι στο πλαίσιο του κρατούντος πραγματιστικού πολιτισμικού ρεύματος, οι προηγούμενοι πυλώνες που θα έπρεπε να συντηρούν τον δυτικό πολιτισμό, αντί να ομονοούν και να συμφωνούν επί της ουσίας, βρίσκονται σε σύγκρουση και αντιπαράθεση. Έτσι σήμερα πλέον αντιμετωπίζουμε το φαινόμενο, οι πολιτικές εκφράσεις να αντιμάχονται τη χριστιανική εκκλησιαστική δομή, η επιστήμη και η τεχνολογία τις πολιτικές εκφράσεις και τις εκκλησιαστικές δομές, η χριστιανική διοικητική δομή το πολιτικό σύστημα και την επιστήμη κ.ο.κ.

Η προαναφερόμενη σύγκρουση οδηγεί στη διάλυση και την πολιτισμική κατάρρευση. Αυτό αναμενόταν από τους μελετητές των πολιτισμών εδώ και πολλά χρόνια. Λόγω αυτού του γεγονότος έχει αρχίσει να σχηματοποιείται, ήδη από την προηγούμενη δεκαετία, μια πρώτη βάση ενός πολιτιστικού ρεύματος. Το νέο πολιτισμικό ρεύμα θα το δούμε πολύ σύντομα να ανατέλλει με όλα τα θετικά ή αρνητικά χαρακτηριστικά του.

Σύγχρονη Φυσική και Μαθηματικά.

Από την Κβαντική φυσική και τη Μη Γραμμική Δυναμική (θεωρία του χάους) μαθαίνουμε ότι “βλέπουμε το περιβάλλον μας όχι όπως είναι στην πραγματικότητα, αλλά όπως και οι αισθήσεις μας επιτρέπουν να το αντιληφθούμε”. Η ύλη δεν είναι πλέον το αναλλοίωτο σύμπλεγμα μορίων του Νεύτωνα, αλλά το πύκνωμα ενός ενεργειακού ρεύματος. Στο πλαίσιο του χωροχρόνου του Αϊνστάιν, η ύλη δεν αποτελεί μια ξεχωριστή οντότητα, αλλά μια ιδιομορφία πεδίου.

Μέσω του συνόλου των αισθήσεων μας δεν είναι δυνατόν να αντιληφθούμε παρά μόνο ένα απειροελάχιστο κομμάτι του συμπαντικού χώρου που μας περιβάλλει. Η αδυναμία αυτή των ανθρώπινων αισθήσεων μας αναγκάζει να περιορίζουμε τον κόσμο των αισθητών εντυπώσεων μας σε ένα πολύ μικρό υποσύνολο του συμπαντικού χώρου. Να σχηματίζουμε δηλαδή αυθαίρετα, μέσω των αισθήσεων μας, μια ελαχιστότατη ευκλείδεια υποκειμενική τομή στο συνεχές μη ευκλείδειο χωροχρονικό γίγνεσθαι, εντός της οποίας δημιουργούμε ό,τι ονομάζουμε “Κόσμο των αισθήσεων μας”.

Οι ανθρώπινες λοιπόν αισθήσεις δεν αποτελούν το αδιάψευστο κριτήριο της αλήθειας των συμπαντικών μορφών και φαινομένων. Ό,τι ατάρεσκα ονομάζουμε εξατομικευμένο υλικό αντικείμενο αποτελεί μια σκιά αυτού που πραγματικά είναι στο πλαίσιο της μη αισθητής πραγματικότητας. Με βάση τα προηγούμενα μπορούμε πλέον να πούμε ότι: μέσω των διαφόρων οργάνων μας που τις ενισχύουν, δεν αντιλαμβανόμαστε το Σύμπαν όπως αυτό είναι στην πραγματικότητα, αλλά όπως έχει τη δυνατότητα να το αντιληφθεί ο εγκέφαλός μας μέσω των ατελέστατων ανθρώπινων αισθήσεων. Η πραγματική φύση του τετραδιάστατου μη Ευκλείδειου Σύμπαντος είναι μη αισθητή και περιγράφεται μόνο μέσω μαθηματικών σχέσεων.

Δεδομένου δε ότι ο ευκλείδειος αισθητός χώρος είναι ουσιαστικά μια ειδική περίπτωση ενός χώρου Riemann, αλλάζει και η γεωμετρία. Έχουμε λοιπόν τη Ρωμάνεια γεωμετρία, η οποία αποτελεί μια γενίκευση της γεωμετρίας του Lobatschewski, ενώ η ευκλείδεια γεωμετρία είναι ένας περιορισμός της γεωμετρίας του Lobatschewski για απεροστά κομμάτια του χώρου.

Το Ιδεαλιστικό Πολιτιστικό Ρεύμα.

Σε σχέση με το επικρατήσαν, και ήδη υπό κατάρρευση, μοντέλο του Δυτικού Πολιτισμού, το αντίστοιχο της καθ' ημάς Ανατολής δεν μπόρεσε να εξελιχθεί και να επιβληθεί. Οι πυλώνες του ήταν: 1) η Ανατολική Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία (με βάση την Ορθόδοξη Πατερική Γραμματεία και την προσωποκεντρική οντολογία), 2) η Προσωκρατική Θετική Ελληνική Σκέψη, 3) η Κοινωνική φιλοσοφία της Άμεσης Δημοκρατίας.

Το σύστημα αυτό κατέρρευσε γιατί δεν κατέστη δυνατή η μετεξέλιξη της επιστημονικής κοσμοθεωρίας, της Προσωκρατικής Θετικής Ελληνικής Σκέψης, σε επιστήμη και στη συνέχεια σε τεχνολογία. Αυτά ανάγκασε τους άλλους δύο πυλώνες να εξελιχθούν αυτόνομα, να στηριχθούν για κάποιο διάστημα στο Επικρατήσαν Δυτικό μοντέλο και λόγω των αντιφάσεων και αλληλοαναιρέσεων, κατέρρευσαν.

Η ανασύσταση του Ιδεαλιστικού Πολιτισμικού Μοντέλου.

ΤΟ ΚΥΡΙΑΡΧΟ ΟΜΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΣΤΙΚΟ ΡΕΥΜΑ του δυτικού κόσμου βρίσκεται σήμερα υπό κατάρρευση και ο λόγος είναι απλός: Ο ένας πυλώνας του, αυτός της κλασικής επιστήμης, καταπίπτει, παρασύροντας ολόκληρο το πολιτισμικό οικοδόμημα. Αυτό συμβαίνει από τη στιγμή που η σύγχρονη επιστήμη διαπίστωσε ότι τα οικοδομήματα της νευτώνειας φυσικής, καθώς και της ευκλείδειας γεωμετρίας, πάνω στα οποία στηρίχτηκε ο πυλώνας της επιστήμης στο πραγματιστικό πολιτισμικό ρεύμα, στέκουν ανίσχυρα να ερμηνεύσουν τη συμπαντική πραγματικότητα.

Συγχρόνως όμως με την κατάρρευση του επιστημονικού πυλώνα του πραγματιστικού ρεύματος, με βάση τη σύγχρονη Φυσική και τα μοντέρνα Μαθηματικά, άρχισε να αναπτύσσεται ο επιστημονικός πυλώνας του λησμονημένου Ιδεαλιστικού Πολιτισμικού Ρεύματος. Έτσι από τη στιγμή που η Νέα Φυσική και τα Σύγχρονα Μαθηματικά είναι συνέχεια της προσωκρατικής θετικής σκέψης και ενισχύουν τον πλατωνικό ιδεαλισμό, ξαναγεννιέται στα ερείπια του καταρρέοντος δυτικού πραγματιστικού πολιτισμικού ρεύματος το Νέο Πολιτισμικό Ρεύμα της επόμενης χιλιετίας. Το ξεχασμένο αλλά τόσο σύγχρονο πλέον αυτό πολιτισμικό ρεύμα είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αναγεννάται αυθόρμητα, χωρίς σχεδιασμούς ισχυρών δυνάμεων, πολιτικά παρασκήνια, ίντριγκες και οικονομικούς εκβιασμούς. Ο δρόμος βέβαια θα είναι μακρύς, τραχύς και γεμάτος συγκρούσεις. Το σίγουρο όμως είναι ότι, στο άμεσο μέλλον, θα πρέπει η δυτική τεχνολογία, με βήματα σταθερά, κάνοντας την αυτοκριτική της, να βρει τη σχέση και τη σύνδεσή της με τα νέα επιστημονικά αλλά και κοινωνικά δεδομένα. Οι θρησκευτικές, διοικητικές και δογματικές δομές του Ορθόδοξου Χριστιανι-

σμού θα πρέπει να επιστρέψουν στις βασικές μεταφυσικές και θεολογικές καταβολές του Χριστιανισμού. Η επιστροφή αυτή είναι αναγκαίο να συνδυαστεί με μια αναζήτηση νέων βάσεων εκκίνησης και εξέλιξης στο πλαίσιο των νέων επιστημονικών και κοινωνικών αναζητήσεων.

Τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να επαναπροσανατολίσουν τη φιλοσοφία αλλά και την πρακτική τους. Αυτό σημαίνει ότι είναι αναγκαίο να λάβουν σοβαρά υπόψη τους τα επιτεύγματα της σύγχρονης επιστήμης όσο και τις πρωτογενείς αξίες του Χριστιανισμού και της Δημοκρατίας.

Ο δρόμος φυσικά δεν θα είναι εύκολος μέχρι τη στιγμή της κυριαρχίας του Νέου Πολιτισμικού Ρεύματος, και ίσως χρειαστούν δεκάδες ή και εκατοντάδες χρόνια προσπάθειας. Το πρώτο βήμα όμως πρέπει να γίνει άμεσα και χωρίς δισταγμό.

Αναγκαία προϋπόθεση της ανάπτυξης του Ιδεαλιστικού πολιτισμικού ρεύματος είναι η αφομοίωση, εκ μέρους του συνόλου της κοινωνίας, της αναπτυσσόμενης νέας επιστημονικής σκέψης και του εφαρμοσμένου χαρακτήρα της. Το γεγονός αυτό θα πείσει την κοινωνία ότι τα νέα επιστημονικά ρεύματα έχουν τη δυνατότητα, αν υποστηριχθούν, να αναπτύξουν μια νέα τεχνολογία, εναρμονισμένη στις ανάγκες του νέου ιδεαλιστικού πολιτισμικού ρεύματος που τόση ανάγκη έχει ολόκληρος ο κόσμος.

Οι Έλληνες στην Τουρκοκρατία.

Έχει σημασία να σχολιασθεί η περίοδος της Τουρκοκρατίας. Γιατί τότε η αυτόνομη κοινότητα ήταν η βάση για την ουσιαστική ανθρώπινη ελευθερία. Γιατί επιβεβαιώθηκε ακόμα μια φορά το γιατί η Δύση παράγει άτομα και η Ανατολή πρόσωπα.

Η νεοελληνική κοινότητα αποτέλεσε διοικητικό κύτταρο που διέσωσε στο νεοελληνικό ήθος τον πόθο της ελευθερίας. Ασφαλώς, το ιδεότυπο της κοινοτικής ελευθερίας δεν έχει σχέση με την έννοια του φιλελευθερισμού που προβλήθηκε στις αστικές δημοκρατίες. Σημαντικότερη διαφορά είναι η εξής: η κοινοτική ελευθερία αποτελεί ιδιότητα που κάποιος απολαμβάνει, εφόσον αποδέχεται έναν κώδικα ετερότητας ετερονομίας που τον διαφοροποιεί οριστικά και αμετάκλητα από τον μουσουλμάνο. Επομένως, δεν πρόκειται για κοινωνική ελευθερία, αλλά για προσωπική ελευθερία που καθορίζεται επί τη βάση νόμων που διαιρούν το κοινωνικό σύνολο σε ομάδες.

Στα πλαίσια αυτής της διαφοροποίησης, ο άνθρωπος δεν συλλαμβάνεται ως άτομο αλλά ως πρόσωπο. Στην εξατομικευμένη μονάδα (άτομο), κανένας συνειδησιακός νόμος δεν έχει ισχύ. Αυτοί οι νόμοι αφορούν τα ανθρώπινα πρόσωπα που δρουν με επιταγές ηθικές. Εφόσον, λοιπόν, η διάκριση χριστιανού-μουσουλμάνου βασιζόταν στην επιλογή πίστεως (συνειδησιακή δηλαδή επιλογή) ολόκληρη η θήτευση ενός χριστιανού στην κοινοτική πρα-

γματικότητα ήταν θητεία συνειδήσεως.

Με άλλα λόγια, οι κοινότητες εξασφάλιζαν την αυτονομία στα μέλη τους όχι με τη διαδικασία της ταύτισης προς την κρατούσα μουσουλμανική πλειοψηφία, αλλά της ετερότητας. Δηλαδή δεν επεδίωκαν να γίνουν μουσουλμάνοι για να έχουν προνόμια, αλλά αντίθετα συντηρούσαν τη χριστιανική ιδιότητα, η οποία τους διαχώριζε συνειδησιακά από τους μουσουλμάνους, άρα τους καθιστούσε πρόσωπα με ηθικές και συνειδησιακές επιλογές. Η νομική ομοιομορφία και ισονομία - θεμελιώδεις αρχές της αστικής δημοκρατίας - στις κοινότητες συνιστούσαν προσχώρηση προς τη μουσουλμανική μάζα και άρα αναίρεση της ιδιαιτερότητας του προσώπου (χριστιανού) που αποτελούσε και την κυρίαρχη πηγή της κοινοτικής εξουσίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε πολλές χριστιανικές κοινότητες της Μ. Ασίας κυρίως, το δικαίωμα της ψήφου δεν εξαρτιόταν μόνο από την περιουσιακή κατάσταση, τον μόνιμο τόπο εγκατάστασης κ.λ.π. αλλά από τον αριθμό των ψυχών κάθε κοινοτικής οικογένειας, με αποτέλεσμα πολύτεκνοι ψηφοφόροι ή πολυμελείς οικογένειες “επειδή σώζουν και προστατεύουν πολλές ψυχές” να κυβερνούν αυτοδικαίως τη μοίρα των κοινοτήτων τους.

Είναι περιττό να τονιστεί ότι η εξωμοσία ή η υιοθέτηση αποκλινόντων κωδίκων συμπεριφοράς και πρακτικής από τα κοινοτικά μέλη (κεπήνιο, γάμος με αλλόδοξους κ.λ.π.) αποδοκιμαζόταν ρητά με αποκοπή, ακόμα και όταν δεν επέσειαν εκκλησιαστική ποινή, επειδή συνιστούσαν περιφρόνηση προς τις ετερονομικές αρχές της ομάδας. Συμβαίνει, μάλιστα, συχνά οι κοινότητες να επιβάλλουν στις εκκλησιαστικές αρχές τη λήψη αυστηρών μέτρων, ακόμη και για πράξεις που δεν είναι στην πραγματικότητα εκκλησιαστικά κολάσιμες (π.χ. γάμος με αλλόδοξους).

Αυτός ο συντηρητικός μηχανισμός λειτουργίας, στα πλαίσια του οποίου απουσιάζει βεβαίως η (αστική) έννοια των “ατομικών δικαιωμάτων” , προέρχεται από βαθιά επίγνωση της προγονικής κληρονομιάς που επιχειρούν οι κατά τόπους κοινοτικοί άρχοντες να διασώσουν.

Η εφαρμογή των αρχών του δυτικού φιλελευθερισμού, γοητευτική απαίτηση πολλών μελετητών a posteriori θα οδηγούσε σε απορρόφηση του ελληνισμού από τους μουσουλμάνους.

Αυτή, άλλωστε, ήταν και η πρακτική που υιοθέτησε από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα και εξής η Οθωμανική Αυτοκρατορία και οδήγησε ουσιαστικά στη διάλυση της οργάνωσης του ελληνικού ομογενειακού πληθυσμού, πολύ πριν το 1922, όταν ο Κεμάλ Ατατούρκ τον κατέστρεψε πολεμικά.

Η Ελληνική ταυτότητα μπορεί να αποτελέσει πρόταση πολιτισμού.

Η κοινωνία είναι ένα απελευθερωμένο κοινωνικό σύστημα και η αληθινή ελευθερία ορίζεται από την απροσδιοριστία. Η προσαρμογή των ατόμων

στις εξελίξεις δεν είναι ζήτημα χρόνου αλλά ζήτημα πολιτικό. Ο ρόλος του ανθρώπου στις κοινωνικές εξελίξεις είναι ζήτημα οντολογικής μεταμόρφωσης του ανθρώπου, όταν ο ίδιος συντελεί στη μεταβολή της κοινωνίας του. Αυτό φοβούμενη η δυτική κοινωνία και προκειμένου να μαθαίνει τα άτομα να μην αποδέχονται ότι τα ίδια είναι οι δημιουργοί της κοινωνίας τους, όρισε τη Λογική της σκέψης ως την εξω – κοινωνική πηγή προέλευσης των θεσμών, τοποθετώντας την στη θέση που καταλαμβάνουν σε άλλες κοινωνίες οι θεοί ή οι πρόγονοι. Έτσι δημιουργήθηκε η ετερόνομη πολιτεία του δυτικού πολιτισμού (ανελεύθερη, κλειστή). Στη δυτική κοινωνία οικονομικές εξελίξεις είναι δημιούργημα δυνάμεων εκτός κοινωνίας (π.χ. νόμοι, ιστορία, αγορά). Η νέα κοινωνία οφείλει να είναι αυτόνομη γιατί η κοινωνική εξέλιξη είναι δημιούργημα των ατόμων και είναι θέμα παιδείας και εκπαίδευσης των ατόμων στο να αποδέχονται πως αυτά τα ίδια ορίζουν τους κανόνες, τις αξίες, τις σημασίες που δίνουν νόημα στη ατομική και κοινωνική ζωή. Μόνον έτσι επιτυγχάνεται η σύγκλιση του “θεωρείν” με το “ζην”.

Η αυτόνομη κοινωνία έχει ρητή επίγνωση ότι κανόνες και σημασίες δεν είναι αδιαμφισβήτητοι θεσμοί. Ο άνθρωπος είναι ον που αποτελεί έργο του εαυτού του. Η μορφή του είναι ουσία επειδή είναι δημιούργημα.

Προτάσσοντας το Λόγο τέτοια κίνητρα εντοπίζουν την ασυμβατότητα της δυτικής ετερονομίας με συνθήκες απροσδιοριστίας. Η δημοκρατία είναι το μόνο πολίτευμα που αντιμετωπίζει ανοικτά την πιθανότητα αυτοκαταστροφής ως πρόβλημα που δεν επιδέχεται προκαταβολικές λύσεις. Η ελληνική αυτονομία εδράζεται στο Λόγο και έτσι προσδιορίζεται η σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο, τον εαυτό του, την κοινωνία. Η αυτόνομη κοινωνία έχει ρητή επίγνωση ότι κανόνες και σημασίες δεν είναι αδιαμφισβήτητοι θεσμοί. Ο άνθρωπος είναι ον που αποτελεί έργο του εαυτού του. Η μορφή του είναι ουσία επειδή είναι δημιούργημα. Ο δυτικός πολιτισμός απαιτεί παγιωμένες νοητικές λειτουργίες ως προς την ικανότητα του λογικού υπολογισμού (προσαρμογή σε κοινωνικές απαιτήσεις με αποκρυσταλλωμένες ιδέες). Αυτό σημαίνει μειωμένες νοητικές ικανότητες παιγνιώδους νοημοσύνης και υστέρηση “ρεουσών” ικανοτήτων (λειτουργίες και ικανότητες που απαιτούν ενεργοποίηση του αισθησιοκινητικού συντονισμού, συν - κίνηση με φαντασία, σε αντιδιαστολή με τη λογική). Η λογική είναι δομή γενική κατασκευαστική, νοοτροπία πολιτισμού με συγκλίνουσα λογική. Η ετερονομία της δυτικής κοινωνίας δεν δέχεται την αποκλίνουσα νοητική λειτουργία γιατί αποτελεί το καθεστώς συμμόρφωσης στη κοινωνική λογική, προσφέροντας συνθετική ικανότητα. Ο ελληνικός τρόπος περικλείει την ποιητική ικανότητα ανα - σύνθεσης νοημάτων (ρέουσα νοημοσύνη, αμφισβήτηση κοινωνικής νοηματοδότησης, αναλογικοί συσχετισμοί). Η πραγματικότητα για τους Έλληνες είναι αυτή που επιβεβαιώνεται με το κοινωνείν.

Η πόλη δεν είναι ο φυσικός χώρος, είναι η οργάνωση των ανθρώπων όπως προκύπτει από τη σύμπραξη και τη συνομιλία και ο πραγματικός χώρος βρίσκεται ανάμεσα στους ανθρώπους. Η Ελληνική ταυτότητα αποτελεί κατ' αντίθεση προσδιορισμό, ώστε να είναι αυτό που δεν είναι. Η ελευθερία του προσώπου ως ολότητας σημαίνει ότι, ενώ η ανθρώπινη μορφή είναι έναμορφοκλασματικό (φράκταλ) της φυσικής ύπαρξης (υπάρχει μέσα στην αυτοομοιότητα, ομοείδεια των κοινών φυσικών ενεργειών), διαθέτει τη δυνατότητα αποδέσμευσης από το πεδίο ανάγκης που επιβάλλει η ταυτότητα αυτή (υπαρκτική ετερότητα) (η μορφή του ανθρώπου είναι φράκταλ της φύσης του δημιουργού και γι' αυτό ο άνθρωπος είναι ταυτόχρονα το ενικότερον και το καθολικότερον).

Ιστορικά και πολιτισμικά διαθέτουμε την απάντηση στα αδιέξοδα και τις συγκρούσεις του νεωτερικού παραδείγματος. Η δική μας πρόταση για το μετα - νεωτερικό παράδειγμα είναι η επανασυνειδητοποίηση της κβαντικής μορφής του ανθρώπου, άτομο και σχέσεις, η εξέλιξη του ατόμου σε πρόσωπο και η ανάδυση του ενυπόστατου του προσώπου (αυτονομία, απόλυτη υπαρκτική ελευθερία, συμπληρωματική ετερότητα του καθενός προς τον άλλο άνθρωπο). Είναι η ανάδειξη του ΠΡΟΣΩΠΟΥ, του ανθρωπολογικού τύπου όπου η πόλωση ατομικισμού - κολεκτιβισμού, με την οποία πραγματώνεται η ατομικότητα, η αλληλεγγύη, η αυτονομία, η προσφορά, η ελευθερία και η δικαιοσύνη. Είναι η τριαδική οντολογία στην οποία αποτυπώνεται και από την οποία απορρέει η παραδοχή και της οντολογικής σημασίας και των ενεργειών - σχέσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Αντωνοπούλου - Τρέχλη Ζωή, Από την αρχαία ελληνική πόλιν στη Βυζαντινή Οικουμένην, εκδ.ΑΡΜΟΣ,Αθήνα,2004,
- 2) ΑΡΔΗΝ, 2003, Ο κοινοτικός συνεργατισμός και ο Κ.Καραβίδας, ΑΡΔΗΝ,τ.44, σελ.39
- 3) ΑΡΔΗΝ,2004, η τοπικοποίηση προϋποθέτει οικουμενική πρόταση, ΑΡΔΗΝ,τ.46, σελ.58,
- 4) Γερούκαλης Δημήτριος,2005, Η ελληνική ταυτότητα στην εποχή της παγκοσμιοποιήσεως μπορεί να αποτελέσει πρόταση πολιτισμού, ANTI-BARO, www.antibaro.gr ,
- 5) Δανέζης Μάνος, Θεοδοσίου Στράτος, Η κοσμολογία της νόησης, εκδ. ΔΙΑΥΛΟΣ, Αθήνα,2003,
- 6) Ζιάκας Θεόδωρος,1999, Η ελληνική ταυτότητα στη μεταμοντέρνα εποχή,ειδ.έκδοση ΑΒΑΤΟΝ, φθινόπωρο 1999,
- 7) Ζιάκας Θεόδωρος,2004, Κοινοτισμός και δεσποτισμός στον ελληνικό χώρο, ΑΡΔΗΝ,τ.46, σελ.55,
- 8) Ζιάκας Θεόδωρος,2005, Γιατί γίναμε Ρωμαίοι, ΑΡΔΗΝ, τ.57-58, σελ.35
- 9) Ζιάκας Θεόδωρος, Αυτοείδωλον εγενόμην, εκδ.ΑΡΜΟΣ,Αθήνα,2005,
- 10) Κιτσίκης Δημήτριος, Το Βυζαντινό πρότυπο διακυβερνήσεως και το Τέλος του κοινοβουλευτισμού, εκδ. Έσοπτρον, Αθήνα 2001,
- 11) Μπακούρος Βασίλειος, 2005, Οι Έλληνες στην Τουρκοκρατία, ΤΡΙΤΟ ΜΑΤΙ, 2137,σ. 68,
- 12) Ντρίνιας Θεόδωρος,2003, Κοινοτισμός, βήμα χειραφέτησης ή συντηρητική αναδίπλωση; , ΑΡΔΗΝ, τ.44,σελ.29
- 13) Πανταζόπουλος Νικόλαος,2003, Ο ελληνικός κοινοτισμός και η νεοελληνική κοινοτική παράδοση, ΑΡΔΗΝ, τ.44, σελ.32,
- 14) Τσιβάκου Ιωάννα,1996, Ο άνθρωπος απέναντι στη διττή λειτουργία τουοργανώνειν, η ελληνική περίπτωση, ΕΡΟΥΡΕΜ,, περ.β,τ.24,

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Δημητρίου Κ. Γερούκαλη

Γεννηθείς εις Αθήνας το έτος 1950.

Απόφοιτος του Α΄ Προτύπου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών τό έτος 1967,

πτυχιούχος της Ιατρικής Σχολής του Έθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών τό έτος 1973,

μεταπτυχιακός υπότροφος του ΙΚΥ κατά τά έτη 1974-1975, έλαβε τόν τίτλον της ιατρικής ειδικότητας «Νευρολογία-Ψυχιατρική» το έτος 1979 καί τόν τίτλον του Διδάκτο-

ρος της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ τό έτος 1986.

Υπηρέτησε ως ό πρώτος μετακλητός Έπαρχος της Έπαρχίας Καλύμνου κατά τά έτη 1984-1986, ως ειδικός σύμβουλος του ύπουργού Υγείας κ. Γεωργίου Γεννηματά κατά τά έτη 1986-1987, ως εκπρόσωπος του ύπουργού Υγείας-Πρόνοιας εις τό Ευρωπαϊκόν Δίκτυον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου κατά τά έτη 1986-1989 καί ως πρόεδρος του Δ.Σ. του Έθνικού Ίδρύματος Αποκαταστάσεως Αναπήρων τα έτη 1986-1989, ότε καί απέσύρθη της πολιτικής.

Από τό έτος 1998 είναι ό Έπιστημονικός Διευθυντής της Αστικής Έταιρείας ΙΠΠΟ-ΚΡΑΤΗΣ/Κέντρο Προλήψεως των Έξαρτήσεων καί Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας, μέ έδραν την νήσον Κω.

Τό έπιστημονικόν καί έρευνητικόν ένδιαφέρον του επικεντρώνεται εις την θεωρίαν της Μή Γραμμικής Δυναμικής καί της θεωρίας των Καταστροφών, καθώς καί την έφαρμογήν των εις τάς ανθρωπιστικές έπιστήμας καί την Ψυχιατρικήν.

Έχει ανακοινώσει έπιστημονικές έργασίες εις πλήθος συνεδρίων, έντός καί έκτός Ελλάδος καί έργασίες του έχουν δημοσιευθεί εις έπιστημονικά περιοδικά της Ελλάδος καί της άλλοδαπής. Έχουν δε καταγραφεί εκατοντάδες έτεροαναφορές.

Έχει τιμηθεί μέ τό Χρυσούν Μετάλλιον της Ιερᾶς Μητροπόλεως Λέρου, Καλύμνου καί Αστυπαλαίας, καθώς καί αυτό της Ιερᾶς Μητροπόλεως Κώου και Νισύρου, μέ τόν Χρυσούν Σταυρόν της έν Δωδεκανήσω Έκκλησίας του Οικουμενικού Θρόνου καί τόν Χρυσούν Σταυρόν του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Έχει συγγράψει μονογραφίες και τέσσερα (4) βιβλία:

- 1) Εισαγωγικά κείμενα περί προσώπου, έκδ. TREMENDUM, Αθήναι, 2010,
- 2) Πρόσωπον πρός Πρόσωπον, Συλλογικό έργο, έκδ. ΑΡΜΟΣ, Αθήναι, 2013,
- 3) Μετάνθρωπος, ζώντας σ΄ έναν ψηφιακό κόσμον, Συλλογικό, έκδ. ΑΡΜΟΣ, Αθήναι, 2018.

- 4) Πολιτική Θεολογία Έσχατολογία, Συλλογικό έργο, έκδ. ΑΡΜΟΣ, Αθήναι, 2023.

Είναι έγγαμος, μετά δε της οικογενείας του, διαβιοί εις την νήσον Κω της Δωδεκανήσου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

Όφειλόμενο εὐλαδικό Μνημόσυνο τῶν Πατέρων μας ἀποτελεῖ ἡ πρόταξη στὰ «Καλυμνιακά Χρονικά» τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου. Τό κείμενο αὐτό, ἄν ληφθοῦν ὑπ' ὄψη οἱ πολιτικές καί κοινωνικές συνθήκες τῆς ἐποχῆς πού ἀνακλήθηκε, ἀποτελεῖ ἀξιόλογο ἱστορικό Μνημεῖο τῆς φιλοπατρίας καί τῆς σύνης τῶν Ταγῶν τοῦ Νησιοῦ μας τοῦ περασμένου αἰῶνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 1ον

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ τῆς νήσου Καλύμνου, συγκειμένη ἐκ δύο Δημογερόντων, ἥτοι πρώτου καί δευτέρου, ἐνός δημοτικοῦ Ταμιου, ἐκπληροῦντος καί χρέη δημοτικοῦ συμβούλου, καί ἐτέρων ἐπτά μέχρις ἐννέα δημοτικῶν Συμβούλων, καί ἐκλεγομένη κατ' ἔτος τήν εικοστήν ἑκτὴν Δεκεμβρίου διὰ καθολικῆς τοῦ Λαοῦ τῆς νήσου Καλύμνου ψηφοφορίας διὰ ψηφοδελτίων, καθήκον ἔχει νά διευθύνῃ καλῶς τὰ κοινοτικά πράγματα τῆς νήσου Καλύμνου συμφώνως μέ τὰ ἀνέκαθεν καθιερωμένα καί ἀνεγνωρισμένα προνόμια καί ἔθιμα αὐτῆς, νά ἀντιπροσωπεύῃ τόν τόπον ἐνώπιον τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ἀρχῶν, διοικητικῶν τε καί δικαστικῶν, καθῶς καί πάσης ἄλλης Ἀρχῆς καί ἰδιώτου, νά εἰσπράττῃ καί διαχειρίζεται κατὰ τὰς εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ τὰς κεκανονισμένας προσόδους τῆς Κοινότητος Καλύμνου, διὰ τήν ἐκπλήρωσιν τῶν Κοινοτικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, ἥτοι διὰ τήν πληρωμὴν τοῦ ἀποκεκομένου ἐτήσιου Αὐτοκρατορικοῦ φόρου τῆς νήσου Καλύμνου, διὰ τήν ἡθικήν καί διανοητικήν μόρφωσιν τῶν κατοίκων διὰ τῆς συντηρήσεως κοινοτικῶν σχολῶν καλῶς κατηρτισμένων ἀναλόγως τῶν πόρων καί ἀναγκῶν τοῦ τόπου καθῶς καί διὰ τήν ἐν γένει βελτίωσιν τῶν σχολειακῶν πραγμάτων τῆς Κοινότητος ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Καλύμνου κατὰ τὰς εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανο-

νισμοῦ, διὰ τήν ὑγείαν τῶν κατοίκων διὰ τῆς συστάσεως δημοτικῶν ἱατρῶν καί συντηρήσεως δημοτικῶν φαρμακείων ὁμοίως κατὰ τὰς εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καί λοιπὰς ἐν γένει κοινοτικές ἀνάγκας τοῦ Τόπου, νά φροντίζῃ περὶ τῆς ὑποστηρίξεως καί προαγωγῆς τῆς σπογγαλείας καί γεωργίας τοῦ τόπου καί πάσης ἄλλης ἐν γένει ἐργασίας αὐτοῦ, περὶ τῆς εὐπρεπείας καί καθαριότητος τῶν πόλεων τῆς νήσου, νά διαλύῃ τὰς ἐνώπιον αὐτῆς ἀναφερομένης καί ὑπὸ τήν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπαγομένης ἰδιωτικῆς διαφορὰς συμφώνως τῷ νόμῳ, τοῖς προνομίοις καί ἔθιμοις τοῦ τόπου καί ταῖς εἰδικαῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, τὰ συμβολαιογραφικά αὐτῆς καθήκοντα καθῶς καί τὰ νόμιμα ἀγορονομικά καί ἀστυνομικά, νά διορίζῃ κατὰ τὰς εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ τοὺς διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας πῆς Κοινότητος ἀναγκαίους ὑπαλλήλους αὐτῆς καί ἐν γένει ἐκτελεῖ νομίμως καί συμφώνως τοῖς ἀνέκαθεν ἀνεγνωρισμένοις προνομίοις καί ἔθιμοις τοῦ τόπου καί ταῖς εἰδικαῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος κανονισμοῦ τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς Δημοτικῆς Ἀρχῆς τοῦ τόπου, καί ἐνεργῇ πᾶν ὅτι συντελεῖ εἰς τήν Κοινοτικήν αὐτοῦ τάξιν, εὐημερίαν καί προαγωγὴν.

Ἄρθρον 2ον

Προκειμένου περὶ ζητημάτων θιγόντων τὰ ἀνέκαθεν καθιερωμένα καί ἀνεγνωρισμένα προνόμια τοῦ τόπου, ἡ Δημογεροντία κατὰ τὰ ἀνέκαθεν κεκανονισμένα οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα ἔχει, μόνος δὲ ἀρμόδιος εἶναι ὁ Λαός τῆς νήσου Καλύμνου, πρὸς ὃν ἡ Δημογεροντία ὀφείλει νά ἀναφέρεται ἐν πάσῃ τοιαύτῃ περιπτώσει καί συμφώνως τῇ κοινῇ αὐτοῦ ἐγκρίσει ἐνεργῇ νομίμως. Ἄλλως πᾶσα οἰαδήποτε μονομερὴς πρᾶξις τῆς Δημογε-

ροντίας θέλει εἶσθαι ὅπως ἄκυρος, οἱ δὲ παραίτι-
οι αὐτῆς Δημογέροντες εἴτε καὶ δημοτικοὶ σύμ-
βουλοι θέλουσιν εἶσθαι ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ
Λαοῦ, θὰ παύωνται ἀμέσως τῆς θέσεώς των, καὶ
θὰ ἐκλέγωνται κατὰ τὰ κεκανονισμένα ὑπὸ τοῦ
λαοῦ ἄλλοι ἀντ' αὐτῶν ἐν οἰαδήποτε ἐποχῇ τοῦ
ἔτους.

Ἄρθρον 3ον

Κωλυομένου ἢ προσωρινῶς ἀποδηήσαντος
τοῦ ἑνὸς τῶν Δημογερόντων ἀναπληροῖ αὐτὸν
προσωρινῶς εἰς τῶν δημοτικῶν συμβούλων ἐκλε-
γόμενος ὑπὸ τοῦ δημογεροντιακοῦ σωματείου. —
Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸν δημοτικὸν Ταμίαν, μόνον
ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας ἀνάγκης ἐπιτρέπεται αὐ-
τῷ προσωρινή ἀποδημία· ὁπότε ἢ εἰς περιστάσιν
καθ' ἣν ἐνταῦθα διαμένων κωλύεται ἐξ ἀσθενεί-
ας, θέλει διορίζει ὑπ' εὐθύνην του προσωρινόν
ἀντικαταστάτην του τῇ ἐγκρίσει καὶ τοῦ δημογε-
ροντιακοῦ σωματείου. Ἐάν δὲ ὁ εἰς τῶν Δημο-
γερόντων ἢ καὶ ἀμφότεροι, παραιτηθῶσιν ἐν τῷ
μεταξὺ τοῦ δημογεροντιακοῦ ἔτους, θὰ γίνηται
ἀμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τὰ κεκανονισμένα, ἐν
οἰαδήποτε ἐποχῇ τοῦ ἔτους συμβῇ τοῦτο, νέα ἐκ-
λογή πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παραιτηθέντων,
ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ ὑπολειπόμενον διάστημα τοῦ
δημογεροντιακοῦ ἔτους.

Ἄρθρον 4ον

Ἀμφότεροι οἱ Δημογέροντες ἔχουσι τὴν αὐ-
τὴν δικαιοδοσίαν καὶ εὐθύνην, ὁ δὲ πρῶτος Δη-
μογέρων προεδρεύει ἀπλῶς τῆς Δημογεροντίας
καὶ τῶν γενικῶν συνεδριάσεων τοῦ Λαοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΩΝ

Ἄρθρον 5ον

Οἱ Δημογέροντες εἶναι οἱ εἰδικῶς ἐντεταλ-
μένοι νὰ διεξάγῃσι τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν τῆς
Δημογεροντίας.

Ἄρθρον 6ον

Οἱ Δημογέροντες ὁμοίως ἐξασκοῦσι τὴν νό-
μιμον ἀστυνομικὴν καὶ ἀγορονομικὴν ὑπηρεσίαν
τῆς Δημογεροντίας, ἔχοντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς
αὐτῶν εἰδικὸν Δημοτικὸν ἀγορονόμον. Ἡ διατίμη-
σις τῶν νομισμάτων ἐν τῇ ἐπιτοπίῳ κυκλοφορίᾳ

θέλει κανονίζεσθαι ὑπὸ τοῦ δημογεροντικοῦ σω-
ματείου καὶ τῶν ἐμπόρων τοῦ τόπου ἐν ἐπισήμῳ
συνεδριάσει αὐτῶν. Ἡ δὲ τῶν τροφίμων ὑπὸ τοῦ
δημογεροντιακοῦ σωματείου Ὀμοίως δὲ καὶ πᾶν
ἑκτακτὸν μέτρον ἀστυνομικὸν ἢ ἀγορονομικὸν
τῆς δικαιοδοσίας τῆς Δημογεροντίας θέλει ψηφί-
ζεσθαι διὰ πρακτικοῦ τοῦ δημογεροντιακοῦ σω-
ματείου.

Ἄρθρον 7ον

Οἱ Δημογέροντες ὁμοίως ἐνεργοῦσι τὴν συμ-
βολαιογραφικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δημογεροντίας,
ἔχοντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν τὸν Γραμματέα
τοῦ Συμβολαιογραφικοῦ τμήματος τῆς Δημογε-
ροντίας. Προκειμένου δὲ περὶ συμβολαιογραφι-
κῶν πράξεων ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων, ἐάν μὲν
ὑπάρχουσι σαφεῖς, ἰσχυροὶ καὶ ἀναμφισβήτητοι
τίτλοι ἰδιοκτησίας, οἱ Δημογέροντες διατάττουσι
ἀμέσως τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, ἄλλως πα-
ραπέμπεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ δημογεροντιακὸν
σωματεῖον πρὸς ἐκκαθάρισιν. Ἐν ἐναντίᾳ
περιπτώσει ἡ πρᾶξις καὶ ἐάν γίνη θέλει θεωρεῖσθαι
ἄκυρος. Ἐπίσημον δὲ ἀντίγραφον πράξεως συν-
τεταγμένης ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Δημογεροντίας
δικαιοῦται νὰ λάβῃ μόνος ὁ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως
ἐνδιαφερόμενος.

Ἄρθρον 8ον

Οἱ Δημογέροντες ὁμοίως ἐκτελοῦσι τὴν ὑπη-
ρεσίαν τοῦ λιμένος τῆς νήσου Καλύμνου, ἔχον-
τες ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν εἰδικὸν Δημοτικὸν
ἐπιστάτην τοῦ λιμένος.

Ἄρθρον 9ον

Οἱ Δημογέροντες θέλουσιν εἶσθαι ὑπόχρεοι
νὰ συντάττωσι κατ' ἔτος τακτικὴν ἀπογραφὴν
τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἱερῶν
Μονῶν τῆς Κοινότητος Καλύμνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ

Ἄρθρον 10ον

Οἱ Δημογέροντες δέχονται τὰς ἐνώπιον τῆς
Δημογεροντίας ἀναφερομένας αἰτήσεις τῶν ἰδιω-
τῶν, ὅσαι ὑπάγονται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς
συμφώνως τῷ νόμῳ, τοῖς προνομίοις καὶ ἐθίμοις

τοῦ τόπου, αἰτίνες δύνανται νά εἶναι εἴτε γραπταί εἴτε προφορικά, καί συνεργάζονται πρός λύσιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν. Καί κατά πρῶτον μὲν προσπαθοῦσι νά συμβιβάσωσι τοὺς διαφερομένους, ἐάν δέ τοῦτο ἀποθῇ ἀδύνατον συγκαλοῦσι τὸ Δημοτικόν Συμβούλιον, καί οὕτω τὸ Δημογεροντικόν Σωματεῖον, συνεδριάζον ἐν ἀπαρτίᾳ, δικάζει τήν ὑπόθεσιν καί ἐκδίδει τὸ περὶ αὐτῆς πρακτικόν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 11ον

Ἀπαρτία τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου λογίζεται, ὅταν συνεδριάξωσι τὸ ἥμισυ τῶν ἐν Καλύμνῳ εὐρισκομένων μελῶν αὐτοῦ πλέον τοῦ ἐνός. Τὰ δὲ πρακτικά αὐτοῦ καταρτίζονται παμψηφεί ἢ καί κατὰ πλειοψηφίαν.

Ἄρθρον 12ον

Εἰς περίστασιν, καθ' ἣν ἡ πλειοψηφία τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου ἀποφανθῇ περὶ ὑποθέσεως τινός, ὁ γραμματεὺς θέλει εἶσθαι ὑποχρεῶς νά συντάξῃ τὸ πρακτικόν κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας καί ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οἱ Δημογέροντες, μειονοψηφοῦντες, διατάττουν τὸ ἐναντίον, οἱ δὲ μειονοψηφοῦντες δημογέροντες εἶναι ὑπόχρεοι νά ἐπικυρώσωσι τὸ πρακτικόν, δικαιούμενοι μόνον νά σημειώσωσι τὴν γνώμην αὐτῶν.

Ἄρθρον 13ον

Τὸ Δημοτικόν Συμβούλιον συνέρχεται τακτικῶς δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ὀριζομένης ἐκαστοτε ὑπὸ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου καί ἐκτάκτως τῇ προσκλήσει τῶν Δημογερόντων ὡσάκις δεῖσῃ.

Ἄρθρον 14ον

Ὅσάκις τὸ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικόν Πρωτοδικεῖον ζητεῖ τὴν γνωμοδότησιν τῆς Δημογεροντίας περὶ δικαστικοῦ τινος θέματος, συζητουμένου ἐνώπιον αὐτοῦ, οἱ Δημογέροντες ὀφείλουσι νά συγκαλῶσι τὸ Δημοτικόν Συμβούλιον καί κατὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου νά παρέχωσι τὴν σχετικὴν ἀπάντησιν.

Ἄρθρον 15ον

Ἡ συνεξίξις αἰτήσεως τινος κατάσχεσις σπογγαλιευτικῶν χρημάτων εἰς χεῖρας τρίτου ἐ-

πιτρέπεται τῇ Δημογεροντίᾳ δυνάμει ἐθίμου πρός ὑποστήριξιν τῆς σπογγαλιευτικῆς βιομηχανίας. Ὁ δὲ πρός ὃν κοινοποιεῖται ἐγγράφως ἢ εἰς χεῖρας του κατάσχεσις σπογγαλιευτικῶν χρημάτων ὑποχρεοῦται νά κρατῇ τὰ χρήματα μέχρι νεωτέρας διαταγῆς τῆς Δημογεροντίας. Ὑποβαλλομένης δὲ ὑπὸ τινος τοιαύτης αἰτήσεως, οἱ Δημογέροντες μετὰ προκαταρκτικὴν τινα ἐξέτασιν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ αἰτοῦντος τὴν κατάσχεσιν, ἐάν ὑπάρχωσιν ἀποχρῶντες λόγοι, ἐνεργοῦσιν αὐτήν. Ἄλλ' ὁ αἰτήσας τὴν κατάσχεσιν ὀφείλει ἐντός ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως νά ὀποδείξῃ ἐναργῶς τὴν πραγματικότητα τῶν ἀπαιτήσεων του ἄλλως ἢ κατάσχεσις σίρεται.

Ἄρθρον 16ον

Ἐάν τις ἔχων ἀπαιτήσεις ἐπὶ γηπέδου τινός ζητήσῃ παρὰ τῆς Δημογεροντίας τὴν παρεμπόδισιν οἰκοδομῆς ἢ τοίχου ἢ ἄλλου τινός ἰδρύματος, ἐγειρομένου ὑφ' ἐτέρου ἐπὶ τοῦ γηπέδου τούτου, ἡ Δημογεροντία κατὰ τὸ ἐθίμον τοῦ τόπου ὀφείλει νά διατάξῃ τὴν προσωρινὴν παρεμπόδισιν πρός ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας ἄνευ ἐγγυήσεως, καθ' ὅς ἡ Δημογεροντία ὀφείλει νά μεταβῇ ἐπιτοπίως καί θεωρήσῃ τὴν ὑπόθεσιν, ἐάν ὅμως ἡ ὑπόθεσις παραθῇ περαιτέρω τῆς προθεσμίας ταύτης. ὁ αἰτῶν τὴν παρεμπόδισιν ὀφείλει νά παρῶσχη ἀξιοχρεὸν ἐγγυητὴν διὰ τὰς ἐν περιπτώσει ἥτις αὐτοῦ νομίμους ἀποζημιώσεις τοῦ ἐμποδιζομένου ἄλλως σίρεται τὸ ἐμπόδιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ἄρθρον 17ον

Οἱ Δημογέροντες εἶναι ὑπόχρεοι νά συγκαλῶσι τὸ Δημοτικόν Συμβούλιον διὰ πᾶσαν προκειμένην σπουδαίαν κοινοτικὴν ὑπόθεσιν οἱ δὲ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι εἶναι ὑπόχρεοι νά προσέρχωνται προθύμως καί τακτικῶς.

Ἄρθρον 18ον

Ὅσάκις ἡ ἐνταῦθα Σεβαστή Ὑποδιοίκησις ἢ ἐτέρα τις ἀνωτέρα Διοικητικὴ Ἀρχὴ τοῦ Κράτους ἢ οἰαδήποτε ἄλλη Ἀρχὴ ἀπευθύνει ἐγγραφὸν τι

πρός τήν Δημογεροντίαν, οἱ Δημογέροντες εἶναι ὑπόχρεοι νά συγκαλῶσι τό Δημοτ. Συμβούλιον καί φέρωσιν τοῦτο ἐνώπιον αὐτοῦ, οὕτω δέ τό Δημογεροντιακόν Σωματεῖον σκέπτεται καί ἀποφασίζει περί τοῦ πρακτέου. Προκειμένου δέ περί ζητημάτων θιγόντων τά προνόμια τοῦ τόπου, τό Δημογεροντιακόν Σωματεῖον ὀφείλει ἀεῖποτε νά ἔχη ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τά ἐν τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ διαλαμβανόμενα.

"Αρθρον 19ον

Προκειμένης ἐκλογῆς Δικαστῶν τοῦ ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικοῦ Πρωτοδικείου καί Διοικητικῶν συμβούλων τῆς ἐνταῦθα Σεβ. Ὑποδιοικήσεως, οἱ Δημογέροντες ὀφείλουσι νά συγκαλῶσι γενικήν συνεδρίασιν τῶν κατοίκων τήν εἰκοστήν Ἰανουαρίου καί διὰ ψηφοφορίας αὐτῆς νά ὑποδεικνύηται τό πρῶτον στέλεχος τῶν ὑποψηφίων κατὰ τό ἀνέκαθεν καθιερωμένον σύστημα τοῦ Τόπου. Τό αὐτό δέ θά γίνηται καί κατὰ τήν ἐκ τοῦ τελευταίου στελέχους ἐξαίρεσιν.

"Αρθρον 20όν

Ἡ διὰ δημοσίου πλειστηριασμοῦ κατ' ἔτος κατὰ τά κεκανονισμένα ἐνοικίαις τῶν Φιλανθρωπικῶν δικαιωμάτων τῆς Κοινότητος Καλύμνου εἶναι ὑποχρεωτική. Τόν δέ κανονισμόν τῆς ἐνοικιάσεως αὐτῶν συντάττει τό Δημογεροντιακόν Σωματεῖον, συνεδριάζον ἐν ἀπαρτίᾳ.

"Αρθρον 21ον

Τά περί ἀπαρτίας καί καταρτισμοῦ τῶν πρακτικῶν τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου διαλαμβανόμενα ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ ἰσχύουσι καί διὰ πᾶσαν ἐν γένει οἰασθήσῃ φύσεως συνεδρίασιν τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου καί πᾶν εἶδος πρακτικοῦ αὐτοῦ.

"Αρθρον 22ον

Τό Δημογεροντιακόν Σωματεῖον ἀμέσως ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὀφείλει νά συντάττῃ τόν ἐτήσιον προϋπολογισμόν τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς Κοινότητος Καλύμνου, τόν ὅποιον θέλει ὑποβάλλει ἀμέσως εἰς τήν συζήτησιν τοῦ λαοῦ ἐν γενικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ, οὕτω δέ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπό τοῦ Λαοῦ διὰ πρακτικοῦ αὐτοῦ ἐγκριθέντος καί ψηφισθέντος προϋπολογισμοῦ θέλει ἐνεργῆσθαι ἡ ἐτήσια οἰκονομική ὑπηρεσία τῆς Κοινότη-

τος. Ἄνευ δέ τούτου οὐδεμία δημοτική δαπάνη ἐπιτρέπεται τῇ Δημογεροντίᾳ.

"Αρθρον 23ον

Αἱ ἐνιαύσαι μισθοδοσίαι τῶν ἐμμίσθων μελῶν τῆς Δημογεροντίας ἦτοι τῶν δύο Δημογερόντων καί τοῦ Δημοτ. Ταμίου ὀρίζονται ὡς ἐξῆς:

1ον) τοῦ μέν πρῶτου Δημογέροντος γρῶσια ἀγοραῖα Καλύμνου ἑπτὰ χιλιάδες (ἀριθ. 7.000).

2ον) τοῦ δέ δευτέρου Δημογέροντος γρῶσια ἀγοραῖα Καλύμνου 5 χιλιάδες (ἀριθ. 5.000).

3ον) τοῦ δέ δημοτικοῦ Ταμίου γρῶσια ἀγοραῖα Καλύμνου ἕξ χιλιάδες (ἀριθ. 6.000).

"Αρθρον 24ον

Οἱ δημοτικοὶ ἱατροὶ τῆς νήσου Καλύμνου ἐκλέγονται κατ' ἔτος διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας τοῦ λαοῦ, ὅστις καί κανονίζει πρό τῆς ἐκλογῆς τὰς μισθοδοσίας αὐτῶν διὰ πρακτικοῦ αὐτοῦ.

"Αρθρον 25ον

Τὰς σχολὰς τῆς Κοινότητος Καλύμνου καί πάντα ἐν γένει τά σχολειακά πράγματα αὐτῆς θέλουσι διευθύνει ἀπό κοινοῦ οἱ δύο Δημογέροντες καί ἡ Ἐφορεία τῶν Σχολῶν Καλύμνου. Κατὰ συνέπειαν οἱ δύο Δημογέροντες καί ἡ Ἐφορεία τῶν Σχολῶν Καλύμνου θέλουσι διορίζει κατ' ἔτος καί παύει τοὺς διὰ τὰς σχολὰς τῆς Κοινότητος ἀναγκαιοῦντας διδασκάλους, ὧν ὁ ἀριθμὸς καί αἱ μισθοδοσίαι θέλουσι κανονίζεσθαι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινότητος, καθ' ἃ ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ εἴρηται, Προκειμένου δέ περί οἰκοδομῆς σχολῶν ἢ ἄλλης τινός οὐσιώδους ἐκτάκτου δαπάνης σχολειακῆς, θέλει ἐνεργεῖσθαι ὑπὸ τῶν Δημογερόντων καί τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν μετὰ προηγουμένην ἐγκρισιν γενικῆς συνεδριάσεως τῶν κατοίκων κατὰ τὰ ἐν τῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ διαλαμβανόμενα. Διαχειριστικὴν δέ ἐξουσίαν δέν θέλει ἔχει τοῦ λοιποῦ ἡ Ἐφορεία τῶν Σχολῶν. Τὰς δέ ὑπ' αὐτῆς τέως εἰσπραττομένας προσόδους τῆς Κοινότητος θέλει εἰσπράττει ἡ Δημογεροντία διὰ τοῦ Δημοτικοῦ αὐτῆς Ταμίου, ὅστις καί θέλει πληρώνει τὰς μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων καὶ πᾶσαν ἐν γένει σχολειακὴν δαπάνην κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ κεκανονισμένην.

"Αρθρον 26ον

Πάντες δέ οἱ λοιποὶ ὑπάλληλοι τῆς Κοινότητος, Γραμματεῖς, Φαρμακοποιοί, ἀγορονόμοι, ἐπιστάτης τοῦ λιμένος, κλητῆρες, ἀγροφύλακες, ὁδοκαθαρισταί καί εἴ τινας ἄλλοι, διορίζονται καί παύονται ὑπὸ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου, διὰ πρακτικοῦ αὐτοῦ ὅπερ καί κανονίζει τὸν ἀριθμὸν καί τὰς μισθοδοσίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινότητος καθ' ἃ ἐν τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ εἴρηται, ἡ δὲ διάρκεια τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίῃ τὰ ὅρια τοῦ Δημογεροντιακοῦ ἔτους. Πᾶς δὲ οἷοσδήποτε ἄλλος μονομερὲς διορισμὸς εἶναι ἄκυρος.

"Αρθρον 27ον

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐκτάκτους δαπάνας, μέχρι μὲν τοῦ ποσοῦ τῶν δέκα χιλιάδων (10.000) γροσίων δι' ὅλον τὸ ἔτος, εἶναι ἀρμόδιον τὸ Δημογεροντιακὸν Σωματεῖον νὰ ψηφίζῃ αὐτάς διὰ πρακτικῶν του. Ἐάν δὲ ἤθελε θεωρηθῇ ἀναγκαῖον νὰ γίνῃ ἐκτακτὸς τις δαπάνη, ὑπερβαίνουσα τὸ εἰρημένον ποσόν εἴτε δι' ἑκτακτον τινα ἀνάγκην τοῦ τόπου, εἴτε διὰ κοινωφελές τι ἔργον, τὸ Δημογεροντιακὸν Σωματεῖον μονομερῶς οὐδεμίαν δικαιοδοσίαν ἔχει νὰ ψηφίσῃ αὐτήν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὴν ὑποβάλῃ εἰς τὴν συζήτησιν καί ἐγκρισιν τοῦ λαοῦ ἐν γενικῇ συνεδριάσει αὐτοῦ, ἡ δὲ Δημογεροντία τότε μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβῇ εἰς τὴν δαπάνην ταύτην, ὅποταν ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ πρακτικῶν αὐτοῦ ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

"Αρθρον 28ον

Ἐκτός τῶν περιστάσεων τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν ἄρθρων 2, 19, 22 καί 27 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἡ Δημογεροντία καθῆκον ἔχει νὰ συγκαλῇ γενικὰς συνεδριάσεις τῶν κατοίκων καί εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐν γένει περίστασιν, καθ' ἣν πρόκειται περὶ σοβαρῶν Κοινοτικῶν ζητημάτων.

"Αρθρον 29ον

Τὰς γενικὰς συνεδριάσεις συγκαλοῦσιν οἱ Δημογέροντες δι' ἐπισήμων ἐγγράφων διακηρύξεων αὐτῶν, δημοσιευομένων εἰς τὰ κυριότερα

μέρη τῶν πόλεων τῆς νήσου καὶ ὀριζουσῶν ῥητῶς τὸ θέμα, τὸν τόπον, τὴν ἡμέραν καί τὴν ὥραν τῆς συνεδριάσεως, συνάμα δὲ καί προφορικῶς διὰ τῶν κλητῆρων τῆς Δημογεροντίας. Ἐξαιρουμένων δὲ τῶν λίαν κατεπειγουσῶν περιστάσεων, τῆς γενικῆς συνεδριάσεως δεόν νὰ προηγηθῇ πάντοτε προκαταρκτικὴ τις σύσκεψις τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου.

"Αρθρον 30όν

Τῆς γενικῆς συνεδριάσεως προεδρεύει πάντοτε, ὡς εἰκός, ὁ Πρόεδρος τῆς Δημογεροντίας, ὅστις διευθύνει τὴν συζήτησιν καί τηρεῖ τὴν τάξιν. Μετὰ δὲ τὴν ἐξάντησιν τοῦ ζητήματος, θέτει αὐτὸ εἰς ψηφοφορίαν διὰ ζώσης φωνῆς, ὑπερισχύει δὲ ἡ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας, ἥτις καί διατυποῦται ὑπὸ τοῦ γραμματέως εἰς πρακτικόν, ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

"Αρθρον 31ον

Ἐάν οἱ εἰς τὴν συνεδρίασιν προσελθόντες πολῖται δὲν ἤθελον κριθῇ ἐπαρκεῖς ἡ συνεδρίασις ἀναβάλλεται δι' ἄλλην ἡμέραν διὰ νέας ἐγγράφου διακηρύξεως ἐν ἀνάγκῃ δὲ γίνεται καί δευτέρα ἀναβολή, ἐν ἣ ὁμως δηλοῦται συνάμα ὅτι εἰς τὴν ὀριζομένην συνεδρίασιν θέλει λυθῇ ὀριστικῶς τὸ ζήτημα ὅσοιδήποτε καὶ ἂν προσέλθωσι καί τότε εἰς τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ὅσοιδήποτε πολῖται καί ἂν προσέλθωσι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λύσωσι τὸ ζήτημα καί συντάσσεται τὸ σχετικὸ πρακτικόν, ὅπερ καί θέλει θεωρεῖσθαι ἔγκυρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΑΜΙΟΥ

"Αρθρον 32ον

Ὁ Δημοτικός Ταμίας Καλύμνου ἀποτελῶν μέλος τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου θέλει ἐκλέγεσθαι μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτῆς δι' ἐν ἔτος διὰ καθολικῆς τοῦ λαοῦ ψηφορορίας, καθ' ἃ ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ εἴρηται.

"Αρθρον 33ον

Ὁ Δημοτικός Ταμίας Καλύμνου ἀμέσως ὅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ θέλει εἶσθαι ὑπόχρεως νὰ παράσχῃ ἐπισήμως καί ἐγγράφως ἐνώπιον τῆς Δημογερον-

τίας Καλύμνου ἀειόχρεων ἐγγυητὴν καὶ πληρωτὴν, ὅστις θέλει εἶσθαι ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Ταμίου συνυπεύθυνος πρὸς τὴν Κοινότητα Καλύμνου διὰ πᾶν ἔλλειμμα, ὅπερ ἤθελε προκύψει ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου δημοτικοῦ ταμίου γενησομένης κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ διαχειρίσεις τῶν προσόδων τῆς Κοινότητος Καλύμνου, ἅμα τῇ ἐξελέγξει τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν δὲν ἤθελε παράσχει τοιοῦτον ἐγγυητὴν θέλει γίνεσθαι νέα ἐκλογή δημοτικοῦ ταμίου κατὰ τὰ κανονισμένα ἐπὶ ὑποψηφίων παρασχόντων πρὸς τῆς νέας ταύτης ἐκλογῆς ἐγγυητὰς ἀειοχρέους.

“Ἀρθρον 34ον

Οὐδεὶς ὀφείλων πρὸς τὴν Κοινότητα ἐκ προηγουμένης διαχειρίσεως δημοτικῶν προσόδων δικαιούται νὰ γίνῃ ὑποψήφιος Δημοτικός Ταμίας ἐὰν δὲν ἐξοφλήσῃ πρὸ τῶν ἐκλογῶν τὸ πρὸς τὴν Κοινότητα χρέος του. ἄλλως, καὶ ἂν ἤθελε ἐκλεχθῇ ἡ ἐκλογή του ἔσεται ἄκυρος. Ἐὰν δὲ τις ἐφάνη προηγουμένως καταχραστής δημοτικῶν χρημάτων, δὲν θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα οὐδὲ αὐτός νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν Δημοτικοῦ Ταμίου. Τὰ αὐτὰ δὲ ἰσχύουσιν καὶ διὰ τοὺς Δημογέροντας, δημοτικούς συμβούλους καὶ δι' οἷονδήποτε ἐν γένει ὑπάλληλον τῆς Κοινότητος.

“Ἀρθρον 35ον

Ὁ Δημοτικός Ταμίας Καλύμνου, ἐνεργῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ οἰκονομικῷ τμήματι ἐντὸς τοῦ Δημογεροντείου, χρώμενος δὲ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἰδιαιτέρᾳ δημοτικῇ σφραγίδι φερούσῃ τὰ γράμματα «Ταμεῖον τῆς Κοινότητος Καλύμνου» καὶ ἔχων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τὸν Λογιστὴν τῆς Κοινότητος καὶ τοὺς κλητῆρας αὐτῆς, θέλει εἰσπράττει καὶ διαχειρίζεσθαι δυνάμει ἐνταλμάτων τῶν Δημογερόντων καὶ τακτικῶν διπλοτύπων ἀποδείξεων τὰς προσόδους τῆς Κοινότητος Καλύμνου κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ.

“Ἀρθρον 36ον

Καὶ τὰς μὲν εἰσπράξεις τῶν προσόδων τῆς Κοινότητος Καλύμνου θέλει εἶσθαι ὑπόχρεως νὰ ἐνεργῇ μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας καὶ δραστηριότητος κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Κοινότητος κεκανονισμένα ἢ ἐν τῇ μετὰ κανονισθόμενα

ὑπ' αὐτῆς, ὑποχρεούμενος νὰ ἀναφέρηται ἐγκαίρως δι' ἐγγράφων ἐκθέσεων του εἰς τὴν Δημογεροντίαν καὶ ἐπικαλῆται τὴν νόμιμον συνδρομὴν αὐτῆς ἐν πάσῃ περιπτώσει δυσχερείας περὶ τὴν εἰσπραξίν, διὰ πᾶσαν δὲ παράλειψιν τοῦ καθήκοντος τούτου καθὼς καὶ διὰ πᾶσαν παράλειψίν του νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς εἰσπραξίν προσόδου τινὸς τῆς Κοινότητος εἴτε ἐξ ἀμελείας εἴτε καὶ ἐκ προθέσεως θέλει εἶσθαι ὑπεύθυνος. Τὴν αὐτὴν δὲ εὐθύνην θέλουσι φέρει καὶ οἱ Δημογέροντες ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δι' οἷονδήποτε λόγον ἤθελον ἀμελήσῃ νὰ ἐνεργήσωσι τὰ δέοντα πρὸς εἰσπραξίν προσόδου τινὸς τῆς Κοινότητος, δι' ἣν ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὁ Δημοτικός Ταμίας.

“Ἀρθρον 37ον

Τὰς δὲ δημοτικὰς δαπάνας θέλει ἐνεργεῖ ἔχων αὐστηρῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως ὑπ' ὅψιν αὐτοῦ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τὰς διαλαμβανομένας ἐν τοῖς ἄρθροις εἰκοστῷ δευτέρῳ, εἰκοστῷ τρίτῳ, εἰκοστῷ τετάρτῳ, εἰκοστῷ πέμπτῳ, εἰκοστῷ ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ ἑβδόμῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, καὶ ἔχων πληρὴς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ ὑπακούῃ παντάπασι εἰς οἷονδήποτε διαταγὴν τῶν Δημογερόντων εἴτε καὶ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου, ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰς ἐν τοῖς εἰρημένοις ἄρθροις διαλαμβανομένας εἰδικὰς διατάξεις. Ἀλλως πᾶσα δαπάνη, ἣν ὁ Δημοτικός Ταμίας ἤθελε κάμει ἐναντίον τῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις ἄρθροις διαλαμβανομένων θέλει εἶσθαι ὅλως ἀπαράδεκτος ὑπὸ τῆς Κοινότητος καὶ καταλογίζεσθαι εἰς βάρος τοῦ εἰρημένου Δημοτικοῦ Ταμίου καὶ τοῦ ἀλληλεγγύως ἐγγυητοῦ αὐτοῦ.

“Ἀρθρον 38ον

Τὰς ἐκδιδομένας χρεωστικὰς ἀποδείξεις τῆς Κοινότητος θέλουσιν ὑπογράφει καὶ ἐπικυροῖ οἱ Δημογέροντες καὶ ὁ Δημοτικός Ταμίας.

“Ἀρθρον 39ον

Ἡ διαχείρισις τοῦ Δημοτικοῦ Ταμίου θέλει εἶσθαι ἀείποτε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς Δημογεροντίας, δικαιουμένης καὶ καθῆκον ἐχούσης νὰ ἐξετάζῃ πάντοτε τὴν κατάστασιν τοῦ ταμείου τῆς Κοινότητος καὶ ζητῇ λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ ὡσάκις ἤθελε κρίνει τοῦτο ἀναγκαῖον καὶ δημοσιεύῃ τῇ λαῷ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν.

Ἄρθρον 40όν

Κατά τήν λήξιν τοῦ δημογεροντιακοῦ ἔτους, ἅμα τῇ ἐγκαθιδρύσει τῆς νέας Δημογεροντίας, ὁ Δημοτικός Ταμίας θέλει εἶσθαι ὑπόχρεως νά διδῇ δημοσίᾳ λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ ἐνώπιον λαοψηφίστου Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥ τις θέλει εἶσθαι ὑπόχρεως νά ἐνεργῇ τήν ἐξέλεξιν τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ συμφώνως ταῖς εἰδικαῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καί διαβιβάξῃ τήν περί αὐτῆς ἐκθεσίν της τῇ Δημογεροντίᾳ ἥ τις θέλει εἶσθαι ὁμοίως ὑπόχρεως νά ἀνακοινοῖ αὐτήν τῷ λαῷ ἐν γενικῇ συνεδριάσει αὐτοῦ καί ἐνεργῇ τά δέοντα.

Ἄρθρον 41ον

Ὁ Δημοτικός Ταμίας θέλει ἔχει καί τήν ιδιότητα τοῦ Δημοτικοῦ Συμβούλου, συνεργαζόμενος ὡς τοιοῦτος μετά τῆς Δημογεροντίας ὁπόταν εὐκαιρεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ

Ἄρθρον 42ον

Ἡ Δημογεροντία θέλει ἔχει δύο γραμματεῖς, πρῶτον καί δεύτερον, ὧν ὁ μὲν πρῶτος θέλει ἐκτελεῖ ἰδίᾳ τήν λογιστικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κοινότητος, τήν τῆς ἀλληλογραφίας καί τήν τῶν πρακτικῶν, ὁ δὲ δεύτερος τήν συμβολαιογραφικὴν τήν τῆς μικρᾶς ὑπηρεσίας τῆς Δημογεροντίας καί τήν τῆς ἀντιγραφῆς, δύναται ὅμως νά βοηθῇ ὁ εἰς τὸν ἕτερον, ὡς ἂν εὐκαιρεῖ.

Ἄρθρον 43ον

Οἱ γραμματεῖς ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν θέλουσιν εἶσθαι ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῶν Δημογερόντων. Ἐν δὲ ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου καί ταῖς γενικαῖς τοῦ λαοῦ, ἐν περιπτώσει διαφωνίας ἐν αὐταῖς, θέλουσιν εἶσθαι ὑπόχρεοι νά ὑπακούωσι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς πλειονοψηφίας.

Ἄρθρον 44ον

Ὁ πρῶτος γραμματεὺς θέλει εἶσθαι καί ὁ φύλαξ τῶν ἀρχείων τῆς Κοινότητος.

Ἄρθρον 45ον

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἱ γραμματεῖς δὲν ἐκπληρῶσι καλῶς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, θέλουσι παύεσθαι ὑπὸ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ

Ἄρθρον 46ον

Οἱ δημοτικοὶ φαρμακοποιοί, οἱ κλητῆρες, οἱ ἀγροφύλακες, ὁ ἐπιστάτης τοῦ λιμένος, οἱ ὁδοκαθαρισταί, ὁ ἀγορονόμος καί πᾶς ἄλλος ἐν γένει ὑπάλληλος τῆς Κοινότητος θέλουσιν εἶσθαι ὁμοίως ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τῶν Δημογερόντων. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν δὲν ἐκπληρῶσι καλῶς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν θά παύωνται ὑπὸ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου.

Ὁ παρὼν κανονισμὸς ἀναγνωσθεὶς καί συζητηθεὶς κατ' ἄρθρον ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς νήσου Καλύμνου ἐν γενικῇ συνεδριάσει αὐτοῦ καί ἐπιψηφισθεὶς ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ.

Ἐν Καλύμνῳ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1894

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

(Ἐπονται ἐξακόσiai ἐβδομήκοντα πέντε ὑπογραφαί).

Ἡ ΔΗΜΑΡΧΙΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

Ἐπικυροῖ τήν γνησιότητα τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ κατὰστατικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δημαρχίας Καλύμνου τοῦ εὐρισκομένου ἐν πρωτοτύπῳ καί κατατεθειμένου ἐν τοῖς ἀρχείοις, ὡς καί τὰς κάτωθι αὐτοῦ ὑπογραφὰς τῶν κατοίκων Καλύμνου.

Ἐν Καλύμνῳ τῇ 2α Ἰανουαρίου 1922

Ὁ Γραμματεὺς

Οἱ Δήμαρχοι

ὑπ. Ἀντ. Σμαλιός

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΜΝΟ

ΙΠ ΠΟΚΡΑΤΗ ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀπό τό ἔργο του «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ»

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ τοῦ θεσμοῦ τῆς Δημογεροντίας στήν Κάλυμνο δέν γίνηκε μέ μιᾶς. Προτοῦ ὁ θεσμός αὐτός ἀποκρυσταλλωθῇ στό γραπτό ἐκεῖνο κείμενο τῆς 20 τοῦ Δεκεμβρίου 1894, πού θά μελετήσουμε ὧ, εἶχε μιάν πορείαν μακροχρόνιαν, ἐπίμοχθη καί σταδιακή. Δέν θά-ταν, πιστεύουμεν, ὑπερβολή νά ποῦμεν ὅτι ἡ διαμόρφωση τοῦ θεσμοῦ αὐτοῦ καί στό νησί μας πέρασεν ἀπό τά ἴδια περίπου στάδια πού πέρασε καί στούς ἄλλους Ἑλληνικούς τόπους. Καί ἀκόμα μπορούμε νά ποῦμεν ὅτι ἡ τέτια πορεία του κάμνει νά καταδειχνεῖται ὅτι οἱ Καλύμνιοι, παρά τίς ἐπιμειξίες πού εἶχαν μέ τοὺς Ἰνπότες, ἐπιμειξίες ἀναπόφευκτες, ἄλλωστε, σ' ἐποχές κατακτήσεων, διατήρησαν τήν Ἑλληνικήν τους ψυχὴ τόσοσ ὅσον καί τό λοιπόν ὑπόδουλο Γένος.

Ἡ Κάλυμνος, μετά τήν πτώση τῆς Ρόδου στό Σουλεϊμάν, ἡ ἀνίκανη ν' ἀντιτάξει ἀντίσταση κατά τοῦ ἀνατολίτη κατακτητῆ, προτίμησε, παρά τήν ὀλοκληρωτικήν καταστροφὴν καί ἐκμηδένιση, νά δηλώσει ὑποταγήν. Εἶπαμεν ἐπίσης ἐκεῖ ὅτι ἡ τέ-τια ὑποταγή, θεωρούμενη σύμφωνη πρός τόν Ἱερό Νόμο τοῦ Ἰσλάμ, συνετέλεσεν ὥστε τό νησί μας νά διατηρήσει ἕνα εἶδος ἀνεξαρτησίας, ἔτσι πού σιγά - σιγά κατόρθωσε ν' ἀναπτυχθῇ οἰκονομικά καί νά προδεύσει πολιτικά.

Ἀπό τήν χωρίς ἀντίσταση ὑποταγήν τῆς Καλύμνου στό Σουλεϊμάν προέρχεται κατά ἕνα μεγάλο μέρος ἡ αὐτοδιοίκησή της. Λέγουμε δέ κα-τά ἕνα μεγάλο μέρος καί ὅχι στό σύνολόν της, ὅπως θέλουν ἄλλοι, γιατί μείς ἀδυνατοῦμε νά πα-ραδεχθοῦμεν τή γνώμην ὅτι ὁ κατακτητής ἄφησε νά διατηρηθῇ, στούς Ἑλληνικούς τόπους πού κα-τάλαβεν, ἡ τοπική τους αὐτοδιοίκησις σάν ἀποτέ-

λεσμα τῆς ἐθελοντικῆς τους ὑποταγῆς. Ἡ ἀποψη αὕτη θά στηριζόταν ἂν ὑπῆρχαν ἀρκετοί πού νά μή γνωρίζουν τίς καταστάσεις πού ἐπικρατοῦσαν σ' ὀλόκληρον τό ὑπόδουλο Γένος κατὰ τοὺς χρό-νους τῆς Τουρκοκρατίας. Οἱ ὑποστηρίζοντες τήν ἀποψη ὅτι ἡ τοπική αὐτοδιοίκησις, πού οἱ Τοῦρκοι ἄφησαν νά διατηρηθῇ σ' ὅσα μέρη ᾤκλωσαν ὑπο-ταγήν, προσερχόταν ἀπό μόνον τό λόγον ὅτι ἡ ὑ-ποταγή θεωρόταν σύμφωνη πρός τόν Ἱερό Νό-μον τοῦ Ἰσλάμ, ὁ δέ μέγας τους σεβασμός πρός τό Νόμον τοὺς ἐμπόδιζε νά ἐνεργήσουν δια-φορετικά, παραγνωρίζουν ἢ ἀγνοοῦν μερικά ἄλ-λα σημεῖα τῆς ἴδιας τῆς σύνθεσης τῆς Ὁθωμανι-κῆς αὐτοκρατορίας. Παραγνωρίζουν ἢ ἀγνοοῦν ὅτι οὐδέποτε ἡ Ψηλή Πόρτα θεώρησε τοὺς Χρι-στιανούς πού ὑπόταξε σάν ὀργανικό μέλος τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους, ἀλλά — ὅπως λέει σ' ἕνα της ἐπίσημο κείμενο: τήν ἀπειλητικήν ἐπιστολήν πρός τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον τῆς 4)16 Αὐγούστου 1821 — σάν «ὑπήκοον καί ὑπόφορον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης». Κανένας δέν πρέπει ποτέ νά ξεχνᾷ πῶς ὅταν οἱ Τοῦρκοι κατάκτησαν τίς Ἑλληνικές χώρες, οἱ κοινότητες ὅχι μονάχα προ-ὑπῆρχαν, ἀλλά καί λειτουργοῦσαν ἀρκετά καλά. Οἱ ἀνατολίτες κατακτητές πού κατεῖλαν τό Βυ-ζαντινόν κράτος θρῆκαν τίς κοινότητες τῶν Ἑλ-ληνικῶν πόλεων καί χωριῶν σέ ἄνθησι. Ἔτσι γιά καθαρά δικούς τους σκοπούς, σκοποῦς πού ἀνάγονται ἀπό τό ἕνα μέρος στό ὅτι ἡ διοικη-τική τους ἀνικανότητα ἦταν τρομακτική, ἀπό τό ἄλ-λο στό ὅτι δέν ἤθελαν νάχαν φροντίδες γιά τοὺς Χριστιανούς πού ὑποδούλωσαν, ἀρκεῖ αὐτοί νά πληρώναν καθορισμένο φόρο, ἄφησαν τίς κοινό-τητες νά λειτουργοῦν γενικά σάν ἐπικουροὶ τῆς κατώτερης διοικήσεως¹.

Ἡ ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, κωμο-πόλεων καί χωριῶν μᾶς γνωρίζει ὅτι αὐτά εἶχαν

1. ΙΠΠ. Φραγκόπουλου: «Ἱστορία τῆς Καλύμνου» Τομ. Α'. Κεφ. Η. παρ. α'.

1. Δέξ: Κ. Παπαρηγόπουλου: «Ἱστορία τοῦ Ἑλλη-νικοῦ ἔθνους». Τ. ΣΤ' Μέρος Β'. Κεφ. Ε'.

ἄρχοντας πού διευθύναν τὰ κοινὰ τους καί οἱ ὁποιοὶ ἐκλέγονταν ἀπὸ τίς ἰδίαις αὐτές πόλεις, κωμοπόλεις καί χωριά. Βέβαια, ὅταν λέγουμεν ἐκλογή ἀρχόντων ἐδῶ πρέπει νὰ προσέξουμεν καλὰ νὰ μὴν ἐκλάβουμεν τὸ πρᾶγμα στήν ἔννοιαν ὅτι στίς Ἑλληνικές πόλεις, κωμοπόλεις καί χωριά τῶν χρόνων ἐκείνων ἡ ἐκλογή εἶχε σχέση μέ τή σημερινήν τῶν ἀρχόντων, πολύ περισσότερο δέ ὅτι σήμαινεν ἄμεση, ἴση, μυστικήν καί καθολική ψηφοφορίαν. Οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι δέν ἤξεραν τέτιες ἔννοιαι. Ἡ ἔνωση, ἥδη ἀπὸ τὸν ὀγδοὸν αἰῶνα, τῶν μεσαιῶν τάξεων καί τῶν φτωχῶν μεταξύ τους, ἔνωση πού ἀντιτασσόταν στοὺς ἰσχυροὺς, ἀποτέλεσε τὸν πυρῆνα ἀπὸ τὸν ὁποῖο ξεπήγασεν ἡ ἔννοια τῆς Κοινότητος. Μάλιστα εἶναι γνωστὸν ὅτι τίς ἐνώσεις αὐτές ἰδιαίτερα ὑποστήριξεν ὁ Λέων Γ', γιατί στίς κοινότητες ἐβλεπε τὸ ἰσχυρὸ μέσο βοήθειας τῆς κοινωνικῆς του μεταρρύθμισης¹.

Ἡ Κοινότητα τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἦταν ὁ καινούργιος ὀργανισμὸς πού ἐρχόταν ν' ἀντικαταστήσει τὴν παλιὰν πόλιν. Ἡ σημασία τοῦ νέου αὐτοῦ θεσμοῦ δείχεται ἥδη ἀπὸ τὸ δέκατον αἰῶνα. Δυὸ Νεαρές Αὐτοκρατόρων ὑπάρχουν πού μᾶς κάνουν νὰ ἐννοήσουμεν τὴν ἀξίαν τῆς Κοινότητος. Ἡ μίᾶ εἶναι ἡ Νεαρά τοῦ 922 τῶν Αὐτοκρατόρων Ρωμανοῦ, Κωνσταντίνου καί Χριστοφόρου· σ' αὐτὴν μάλιστα ἀναφέρεται καί ἕνας ὅρος: *μ η τ ρ ο κ ω μ ι α*, δηλ. ἡ πρωτεύουσα κοινότητος, κώμη — μητέρα, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν ἄλλες κώμες καί χωριά καί τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι νέμονται τὰ κοινὰ καί ἔχουν κοινὰ καθήκοντα. Ἡ ἄλλη Νεαρά εἶναι τοῦ 947, τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου. Σ' αὐτὴν γιὰ πρώτη φορά συναντοῦμεν τὴν ἔννοιαν τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ χωριοῦ ἢ τῆς πόλεως καί ἡ ὁποία δηλώνεται μέ τὸν ὄρον *ὁ μ ἄ ς τ ο ὕ χω ρ ί ο υ*, σημαίνει δέ τὴ διάκριση πρὸς τὸν καθέκαστον κάτοικον τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωριοῦ.

Οἱ ἄρχοντες πού ἐκλέγονταν στίς κοινότητες τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας διευθύναν τὰ κοινὰ, εἰσπράτταν τοὺς φόρους, ἀπονέμουν δικαιοσύνη. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸν τῶν χρόνων ἐκείνων ὅτι ἡ δικαιοσύνη πού ἀπονεμόταν ἀπὸ

τούς ἄρχοντες τῶν κοινοτήτων στηριζόταν στὰ τοπικά ἥθη καί ἔθιμα, σπάνια δέ ἦταν σύμφωνη μέ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς νόμους. Βέβαια, στίς μεγάλες πόλεις τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς κοινότητος δέν ὑπῆρξεν εὐκόλη. Στίς πόλεις αὐτές οἱ ἰσχυρές τάξεις δέν ᾤφταν τίς μεσαίες καί τοὺς φτωχοὺς νὰ ἐνώνουνται μεταξύ τους. Ὅμως μέ τὴν πόροδον τοῦ χρόνου καί στίς μεγάλες πόλεις οἱ κοινότητες ἐπιβλήθηκαν — ὅπως συνέβηκε στή Θεσσαλονίκη, ὅπου, ἐπὶ Καντακουζηνοῦ, ἡ δημοκρατικὴ μερίδα νίκησε συντριπτικὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν.

Ἔτσι, ἡ ἐκλογή ἀρχόντων, γερόντων, προεστώων, στίς πόλεις, κωμοπόλεις καί χωριά ἐπὶ Τουρκοκρατίας, δέν ἀναπτύχθηκε κατ' αὐτὴν, σὰν ἀντιστάθμισμα τῆς διοικητικῆς ἀνικανότητος τῶν Τούρκων — ὅπως θέλουν μερικοὶ — ἢ — ὅπως ὑποστηρίζουν ἄλλοι — σὰν ἐπιβολὴ κάποιου ἀρσβικοῦ θεσμοῦ, ἀλλ' εἶναι καθαρὸς Ἑλληνικὸς θεσμός, γνησιότατον ἐθνικὸν προϊόν. Πολὺ ὀρθὰ δέ ὁ Παπαρρηγόπουλος βλέπει σ' αὐτὸν τὸ προῖόν τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καί τῆς ἐθνικῆς εὐφυΐας καί δραστηριότητος¹.

Ἡ Κάλυμνος ὑπαγόταν στὸ θέμα Σάμου.² Τοποθετούμενοι, λοιπόν, ἀπὸ τὴ σκοπιὰ παρατήρησης τῆς διοικητικῆς περιοχῆς στήν ὁποῖαν ἀνήκε τὸ νησί μας, μπορούμε νὰ δοῦμεν ὅτι καί δῶ ἥδη ἀπὸ τὸ δέκατον αἰῶνα ἡ διεύθυνση τῶν κοινῶν γίνεται ἀπὸ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ. Ἡ Κάλυμνος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δέν εἶχεν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξη. Ἔτσι οἱ κάτοικοι τῆς εὐκόλα συνενωθῆκαν γιὰ ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τους. Ἐκλέξαν ἄρχοντες γιὰ νὰ ἐπιβλέπουν τὰ κοινὰ, νὰ προστατεύουν τοὺς κατοίκους, νὰ εἰσπράττουν τὸν φόρον καί νὰ τὸν δίνουν στὸν ἐκπρόσωπο τοῦ κράτους, τέλος νὰ λύουν τίς διαφορὰς μεταξύ τῶν κατοίκων. Ἡ τέτοια ἐξουσία τῶν ἀρχόντων τῆς Καλύμνου δέν παύει, βέβαια, καί ὅταν οἱ Ἰνπότες τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καταλαβαίνουν τὸ νησί. Ἀντίθετα μάλιστα. Οἱ κατὰ καιροὺς κυρίαρχοι τῆς Καλύμνου ἀπὸ τοὺς Ἰνπότες ἀναθέσαν ὅλην τὴ φροντίδα τῆς διοικήσεως τῆς στοὺς ἄρχοντες αὐτοῦς, πού ὀνομάζονται *π ρ ω τ ε ὕ ο ν τ ε ς* ἢ

1. P. Grenier: «L' Empire Byzantin». Paris Plon-Nourrit 1904 σ. 132 καὶ γενικά: «L' Evolution du corps social».

1. «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους». Τόμ. 6ος Μέρ. Β'. Κεφ. Ε'.

2. Ἰνν. Φραγόπουλου: «Ἱστορία τῆς Καλύμνου» Τόμ. Α'. Κεφ. Ζ'. παρ. α.

προεστώτες. Θά είναι όταν ο πλοῦτος συγκεντρωθῇ σέ λιγότερα χέρια καί τό φεουδαρχικό καθεστώς τῶν χρόνων ἐκείνων θά περιορίσει τό δικαίωμα ἀνάδειξης τῶν τοπικῶν ἀρχόντων τῆς Καλύμνου, πού πρωτεύοντες καί προεστώτες τοῦ νησιοῦ θά γίνουν οἱ γόνοι τῶν ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν, τῶν οἰκογενειῶν πού συχνά θά συνάψουν γάμους μετά τῶν κατακτητῶν. Θά χρειασθῇ νά πῆσει στά χέρια τῶν Τούρκων ἡ Κάλυμνος γιά ν' ἀρχίσει νά πλαταίνει ὁ κύκλος τῶν οἰκογενειῶν πού θ' ἀναδείξουν τοὺς — ὅπως θά ὀνομασθοῦν πιά τώρα — γέροντες αὐτῆς. "Όταν δέ τό ἐμπόριο θ' ἀναπτυχθῇ ἀπό τοὺς Καλύμνιους καί ἡ ἀλιεία τῶν σφουγγαριῶν θά γνωρίσει μέρες λαμπρές στά χέρια τους, καράβια δέ Καλύμνικα θά μεταφέρουν στή Βενετιά τό φημισμένον προϊόν. ἡ νέα τάξη πού γεννιέται ἀπό τίς τέτιες συνθηκες θά ζητήσῃ τή συμμετοχή της στή διαχείριση τῶν κοινῶν. "Ἡδὲ ὅμως εἶναι ὁ 18ος αἰῶνας. Τά τέλη αὐτοῦ καί οἱ ἀρχές τοῦ 19ου τόσον πολύ ἀναπτυγμένη θά βροῦν τήν ἐμπορική τόξη τῆς Καλύμνου, ὥστε ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γερόντων καί ἡ γέννησις τοῦ θασμοῦ τοῦ πρωτογέροντα ἔρχεται σάν φυσιολογική ἐξέλιξις. Ἀρχίζει μιά κοινωνική ἀναταραχή, εἰδικότερα στή δεκαετία 1830 — 1840 καί γεννιέται ὁ θασμός τῆς Δημορχίας Καλύμνου, θασμός πού μετά τό 1869 θά γίνῃ Δημογεροντία τῆς Νήσου Κάλυμνοῦ γιά νά προικισθῇ μέ τόν Κανόνισμόν τῆς 20 τοῦ Δεκέβρη 1894.

Πάνω ἀπό μίαν ὁλόκληρη πεντηκονταετία, τά χρόνια 1800 — 1860, ἡ ἐκλογή τῶν τοπικῶν ἀρχόντων τῆς Καλύμνου εἶναι ἔμμεσις. Τό νησί μας τοῦτα τά χρόνια δέν εἶναι σέ θέσι νά γνωρίσῃ τήν ἀμεση, ἴση, καθολικήν καί μυστική ψηφοφορία. Βέβαια, ὁ λαός εἶναι ἐκείνος πού ἐκλέγει τοὺς ἄρχοντες του. Ἀλλά τό ἐκλογικό σῶμα δέν εἶναι ἓνα. Ἐχει δύο βαθμούς. Ὁ πρῶτος ἀποτελεῖ τοὺς ποντίτες. Οἱ πολῖτες συνερχόμενοι μίαν ὀρισμένη μέρα τοῦ χρόνου ἐκλέγουν τοὺς ἐκλογεῖς. Οἱ ἐκλογεῖς — πού ὁ ἀριθμός τους δέν ἦταν πάντοτε σταθερός — συνερχόμενοι κατόπιν — στίς 2 τοῦ Φλεβάρη κάθε χρόνο — ἐκλέγουν τοὺς ἄρχοντες τοῦ νησιοῦ — Δημάρχους καί Συμβούλους.

Εἴτε πρωτεύοντες, εἴτε πατέρες τοῦ νησιοῦ, εἴτε γέροντες, εἴτε δημογέροντες, οἱ ἄρχοντες τῆς

Καλύμνου ἀπό τό δέκατον αἰῶνα μέχρι τόν εἰκοστόν ἔχουν ὀρισμένην ἀρμοδιότητα. Φροντίζουν γιά τή διαχείριση τῶν κοινῶν, εἰσπράττουν τοὺς φόρους, πληρώνουν αὐτοὺς στόν ὑπάλληλον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, στόν ἐντεταλμένον, ἀργότερα, τοῦ Ἱππότη κυριάρχου, τέλος στό Σούμπαση. Φροντίζουν γιά προστασίαν τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ, λύουν τίς ἀστικές διαφορές μεταξὺ αὐτῶν. Ἡ ποινική, ὅμως ἀρμοδιότητα παραμένει πάντοτε στόν εἰδικόν ὑπάλληλον τοῦ κυριάρχου κράτους — εἴτε Βυζαντινῇ Αὐτοκρατορίᾳ εἶναι τοῦτο εἴτε Ἱππότες τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, εἴτε Ὁθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ. "Όταν δέ θά κοπᾶσῃ ὁ σάλος τῆς κοινωνικῆς ἀναταραχῆς τῶν χρόνων 1830—40, ὅπως ἐπίσης καί τῶν προστριβῶν μέ τήν κυρίαρχη δύναμι τῶν χρόνων 1868—69 καί ἡ Δημορχία Καλύμνου θά γίνῃ Δημογεροντία Καλύμνου, τότε στά καθήκοντα τῆς νέας ἀρχῆς θά προστεθοῦν ἡ παιδεία καί ἡ ἰατροφαρμακευτική περίθαλψις νά εἶναι δωρεά γιά ὅλους.

Ὁ Κανονισμός τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου τῆς 20 τοῦ Δεκέβρη 1894 εἶναι, χωρίς ἀμφιβολίαν, ὁ γραπτὸς θεμελιώδικος νόμος τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Μέ τόν Κανονισμόν αὐτόν καθορίζονται ἡ ἀρμοδιότητα, ἡ ἔκτασις καί τὰ ὅρια ἐνεργείας τῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Παρατηρῶντας τὸν βλέπουμεν ὅτι μιά ἀρχὴ κυριαρχεῖ μέσα στίς γραμμές του. Ἡ ἀρχὴ τῆς Λαϊκῆς Κυριαρχίας. "Όταν Συντάγματα κρατῶν τῆς περιόδου στήν ὁποίαν ἀνήκει ὁ Κανονισμός τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου δέν εἶναι σέ θέσι νά διατρανώσουν τή βασικὴν τούτην ἀρχὴν κάθε ἐλεύθερης πολιτείας, ὅταν τόσα Εὐρωπαϊκὰ κράτη τῆς περιόδου ἐκείνης ἀγνοοῦν τό σεβασμόν πρὸς τή λαϊκὴ θέλησι, τὴν πηγὴν αὐτῆς τῆς κάθε ἐξουσίας, ἃς σταθοῦμε μεις εὐλαβικοὶ προσκυνητές, τῇ στιγμῇ αὐτῇ πού τὸν ἐξετάζουμεν, τοῦ μνημείου ἐκείνου τῶν πατέρων μας. Τιμὴ καί δόξα ἀνήκει σ' αὐτοὺς πού μέ τό πηγαῖο τους συναίσθημα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἰσότητος, μέ ἀπλό ὕφος, χωρίς ἄλλὰ καί μακριὰ ἀπὸ νομικά καί φιλολογικά σχήματα, διατυπῶσαν ἓνα κείμενον σὺν ὁποῖον φαίνεται ἡ ζωὴ μέσα στὴ γνήσια δημοκρατικότητά της. Τιμὴ καί δόξα ἀνήκει στοὺς Καλύμνιους τοῦ τέλους τοῦ 19ου αἰῶνα πού, χωρίς μὀρφωσι, συνέλαβαν τέτιες ψηλὰς ἀρχὰς τίς ὁποῖες καί ἐνσάρκωσαν

σ' ένα κείμενο πού, όσο κι αν είναι έλλιπές σέ νομική σκέψη καί φιλολογική διατύπωση, είναι λαμπρότατο μνημείον τής νεώτερης Καλύμνου. Μνημείον πού δείχνει πώς οί έννοιες έλευθερία καί ισότητα ήσαν βίωμα τών πατέρων μας Μάλιστα μείς, προχωρώντας, λέγουμεν ότι άκριβώς ή τέτια διατύπωση του Κανονισμού τής Δημογεροντίας Καλύμνου. διατύπωση πού ίσως κανέναν νά μήν τήν βρίσκει ένδιαφέρουσας επειδή τάχα τής λείπει φιλολογική καί νομική σκέψη, κάμνει νά καταδείχεται άλλη μία φορά ή όρθότητα τής παρατήρησης: "Ότι δέν είναι τά κείμενα πού δίνουν τόν παλμό στη Ζωήν, άλλ' ό παλμός τής Ζωής πού δίνει τήν αξία στά κείμενα. Κείμενα μέσα στά όποια σεβαστό δέν είναι τό νεκρό γράμμα του άλφάβητου πού άποτελεί τήν πρόταση, άλλ' ή Ζωντανή σκέψη πού εκφράζεται, άνάλογα μέ τίς ικανότητες έκφρασης της, μέσα στην πρόταση. Καί στον Κανονισμόν τής Δημογεροντίας Καλύμνου κυλά θαύτατη ή πίστη στίς θεμελιώδικες έννοιες πού άπαρτίζουν τή δημοκρατική μορφή του βίου. 'Η πίστη τών πατέρων μας στίς έννοιες αυτές είναι ισχυρότατη, άδοξη, πηγαία, ή δέ δημιουργία από εκείνους τών κανόνων ρύθμισης τής κοινωνικής έκδηλωτικότητας φέρνει έμς σήμερα, μέ τήν τόσον άναπτυγμένη σκέψη μας, νά σταθοῦμεν εύλαβικοί προσκυνητές ενός μνημείου πού ή αξία του είναι κολοσσιαία, παίρνοντας ύπόψη μας τό χρόνον καί τόν τόπον πού στήθηκε. Καί ό τόπος είναι ένα νησί ανθρώπων, άγράμμάτων στο μεγαλύτερό τους μέρος, καί πού μέ τόν ιδρώτα καί τό αίμα τους θγάζουν από τά βάθη τής θάλασσας τό ψωμί τους. Καί ό χρόνος είναι τό τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα.

Ό Λαός τής Καλύμνου τής τελευταίας δεκαετίας του δέκατου έννατου αιώνα έκδίδει, κυρώνει καί δημοσιεύει για τήν αυτόδιοίκησή του ένα κείμενο στο όποϊον ή θέληση του λαού παίρνει τήν ψηλότερή της έκδήλωση. Καθιερώνεται στο κείμενον αυτό όχι μονάχα ή άρχή τής λαϊκής κυριαρχίας, αλλά καί οί βασικές της εφαρμογές. "Όταν καί αυτοί οί καταστατικοί χάρτες προοδευμένων πολιτειών άγνοούν τήν πολιτικήν εύθύνην τών ύπουργών ή του πρωθυπουργού. είναι σοβαρό πού ό καταστατικός χάρτης τής τοπικής αυτόδιοίκησης τής Καλύμνου άναγνωρίζει τήν εύθύνην τών άμέσων καί άνωτέρων όργάνων αυτής. Νά τί λέγει τό άρθρο 2 του «Κανονισμού»:

«Προκειμένου περί Ζητημάτων θιγόντων τά άνέκαθεν καθιερωμένα καί άνεγνωρισμένα προνόμια του τόπου, ή Δημογεροντία κατά τά άνέκαθεν κεκανονισμένα ούδεμίαν άρμοδιότητα έχει. μόνος δέ άρμόδιος είναι ό Λαός τής Νήσου Καλύμνου, προς όν ή Δημογεροντία όφείλει ν' άναφέρηται έν πάση τοιαύτη περιπτώσει καί συμφώνως τή κοινή αυτού έγκρίσει ένεργή νομίμως. "Άλλως πάσα οίσδιποτε μονομερής πράξις τής Δημογεροντίας θέλει είσθαι ύλως άκυρος. οί δέ παραιτιοί αυτής Δημογέροντες είτε καί δημοτικοί σύμβουλοι θά παύωνται άμέσως τής θέσεως των καί θά εκλέγωνται κατά τά κεκανονισμένα υπό του Λαού άλλοι άντ' αυτών έν οίσδιποτε έποχή του έτους». 'Η πολιτική εύθύνη τών άνωτέρων όργάνων τής τοπικής αυτόδιοίκησης μέ, επί πλέον, τό άνακλητόν τής έντολής για υπέρβωση δικαιωμάτων, διαγράφεται μέ τό άρθρον αυτό.

'Η δήλωση τής λαϊκής κυριαρχίας σάν θεμελιώδικης άρχής του «Κανονισμού» τής Δημογεροντίας Καλύμνου γίνεται άμέσως στά δυό του πρώτα άρθρα. Καί τό μέν δεύτερο τό είδαμε παραπάνω, "Όσον άφορά τό πρώτον παρατηρούμεν ότι μ' αυτό από τό ένα μέρος καθιερώνεται ή άμεση, μυσική, ίση καί καθολική, μέ ψηφοδέλτια, έκλογή τών τοπικών άρχόντων τής Καλύμνου, από τό άλλο διαγράφονται τά όρια καί οί άρμοδιότητες αυτών. «'Η Δημογεροντία τής Νήσου Καλύμνου», λέγει τό πρώτον άρθρον, «συγκειμένη εκ δύο Δημογερόντων, ήτοι πρώτου καί δευτέρου, ενός Δημοτικού Ταμίου, έκκληρουόντος καί χρέη δημοτικού συμβούλου καί έτέρων επτά μέχρις έννέα Δημοτικών Συμβούλων καί έκλεγόμενη κατ' έτος τήν 26 Δεκεμβρίου διά καθολικής του Λαού τής Νήσου Καλύμνου ψηφοφορίας διά ψηφοδελτίων, καθήκον έχει νά διευθύνη καλώς τά κοινοτικά πράγματα τής Νήσου Καλύμνου συμφώνως μέ τά άνέκαθεν καθιερωμένα καί άνεγνωρισμένα προνόμια καί έθιμα αυτής, ν' αντιπροσωπεύη τόν τόπον ένώπιον τών Αυτόκρατορικών Άρχών, διοικητικών τε καί δικαστικών, καθώς καί πάσης άλλης άρχής καί ιδιώτου, νά είσπράττη καί διαχειρίζεται κατά τάς ειδικάς διατάξεις του παρόντος κανονισμού τάς κεκανονισμένας προσόδους τής Κοινότητος Καλύμνου διά τήν έκπλήρωσιν τών κοινοτικών άναγκών του τόπου, ήτοι διά τήν πληρωμήν του άποκεκομμένου έτησίου αυτόκρατορικού φόρου τής Νήσου Καλύμνου

διά τήν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν κατοίκων διὰ τῆς συντηρήσεως κοινοτικῶν σχολῶν καλῶς καταρτισμένων, ἀναλόγως τῶν πόρων καὶ ἀναγκῶν τοῦ τόπου, καθὼς καὶ διὰ τήν ἐν γένει βελτίωσιν τῶν σχολειακῶν πραγμάτων τῆς Κοινότητος, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Καλύμνου, κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, διὰ τήν ὑγείαν τῶν κατοίκων διὰ τῆς συστάσεως δημοτικῶν ἰατρῶν καὶ συντηρήσεως δημοτικῶν φαρμακείων, ὁμοίως κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καὶ λοιπὰς ἐν γένει κοινοτικὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς υποστηρίξεως καὶ προαγωγῆς τῆς σπογγαλιείας καὶ γεωργίας τοῦ τόπου καὶ πάσης ἄλλης ἐν γένει ἐργασίας αὐτοῦ, περὶ τῆς εὐπρεπείας καὶ καθαριότητος τῶν πόλεων τῆς νήσου, νὰ διαλύῃ τὰς ἐνώπιον αὐτῆς ἀναφερομένας καὶ ὑπὸ τήν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπαγομένας ἰδιωτικὰς διαφορὰς συμφώνως τῷ νόμῳ, τοῖς προνομίοις καὶ ἐθίμοις τοῦ Τόπου καὶ ταῖς εἰδικαῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, τὰ συμβολαιογραφικὰ αὐτῆς καθήκοντα καθὼς καὶ τὰ νόμιμα ἀγορονομικά καὶ ἀστυνομικά, νὰ διορίζῃ κατὰ τὰς εἰδικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ τοὺς διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας τῆς Κοινότητος ἀναγκαίους ὑπαλλήλους αὐτῆς καὶ ἐν γένει ἐκτελῇ νομίμως καὶ συμφώνως τοῖς ἀνέκαθεν ἀνεγνωρισμένοις προνομίοις καὶ ἐθίμοις τοῦ Τόπου καὶ ταῖς εἰδικαῖς διατάξεσι τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς Δημοτικῆς Ἀρχῆς τοῦ Τόπου καὶ ἐνεργῇ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τήν Κοινοτικὴν αὐτοῦ τάξιν, εὐημερίαν καὶ προαγωγὴν».

Κυττάζοντας τὸν Κανονισμὸν τῆς Δημογεροντῆς Καλύμνου παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ὅργανα τῆς Κοινότητος αὐτῆς εἶναι: ἄμεσα καὶ ἔμμεσα, μονοπρόσωπα καὶ συλλογικά, ἀνώτερα καὶ κατώτερα. Ἄμεσα ὅργανα, δηλ. ὅργανα πού ἔχουν τὴ νομικὴ τους θέσιν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐναργείας τους ἀπευθείας ἀπὸ τὸ γραπτὸ θεμελιώδες νόμο τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, εἶναι οἱ δύο Δημογέροντες καὶ ὁ Δημοτικός Ταμίας. Ἐμμεσα εἶναι ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Κοινότητος: γραμματεῖς, δασκάλοι, γιατροί, φαρμακοποιοί, ἀγορονόμοι κλπ. Μονοπρόσωπα εἶναι ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς Δημογέροντες καὶ ὁ Δημοτικός Ταμίας. Συλλογικά: τὸ ἐκλογικὸ σῶμα—ὁ «Λαὸς τῆς Νήσου Καλύμνου» κατὰ τὴ φρασσεολογίαν τοῦ Κανονισμοῦ

—τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο — «Δημογεροντιακὸν Σωματεῖον» κατὰ τὸν Κανονισμὸν — καὶ ἡ Ἐφορεία Σχολῶν. Ἀνώτερα: οἱ δύο Δημογέροντες καὶ ὁ Δημοτικός Ταμίας, κατώτερα δὲ ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Κοινότητος.

Ὁ Κανονισμὸς τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου διαιρεῖται σὲ ὀκτὼ κεφάλαια. Τὸ πρῶτον τιτλοφορεῖται: Γενικαὶ Διατάξεις. Τὸ δεύτερον: Εἰδικὴ ὑπηρεσία τῶν Δημογερόντων. Τὸ τρίτον: Δικαστικὴ ὑπηρεσία τῆς Δημογεροντίας. Τὸ τέταρτον: Θεμελιώδεις διατάξεις περὶ διεξαγωγῆς τῶν Κοινοτικῶν Ὑποθέσεων. Τὸ πέμπτον: Περί Γενικῶν Συνεδριάσεων τοῦ Λαοῦ. Τὸ ἕκτον: Δικαιοδοσία καὶ καθήκοντα τοῦ Δημοτικοῦ Ταμίου. Τὸ ἕβδομον: Καθήκοντα τῶν γραμματέων. Τὸ ὄγδοον: Καθήκοντα τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων τῆς Κοινότητος. Ἡ διαίρεσις, ὅμως, αὕτη δὲν σημαίνει καὶ ὅτι τὸ καθένα ἀπὸ τὰ παραπάνω κεφάλαια ἐξαντλεῖ ὅλο τὸ θέμα, πού ἀναφέρει ὁ τίτλος του, μέσα στὰ ὅριά του. Οἱ πατέρες μας, προηγουμένα εἶπαμεν, ὠθοῦμενοι ἀπὸ τὴν ἀπέραντη πίστη τους εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς, δὲν κύτταξαν νὰ δώσουν φιλολογικὸν καὶ νομικὸν κείμενον πού μεῖς ὀπλισμένοι σήμερα μὲ τὴν σκέψιν θὰ βρῖσκामεν ἄψογο, ἀλλὰ νὰ διατυπώσουν σὲ ζωντανὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο πού πίστευαν πὼς ἀποτελοῦσε τὴν εὐρυθμίαν τῆς ζωῆς τῆς Κοινότητος Καλύμνου. Γι' αὐτὸ μεῖς, στή μελέτη τοῦ Κανονισμοῦ, πού ἐπιχειροῦμεν παρακάτω, δὲν ἀκολουθοῦμεν κατὰ σειρὰν τὰ κεφάλαια, ἀλλὰ, ἔκκινώντας ἀπὸ τίς ἀρχάς πού περικλείουν ἐκεῖνα, προβαίνουμε στὴν ἀνάπτυξίν μας.

Σύμφωνα μὲ τὸν «Κανονισμὸν» τῆς 20 τοῦ Δεκεμβρίου 1894 οἱ Δημογέροντες τῆς Καλύμνου εἶναι δύο: πρῶτος καὶ δεύτερος (ἄρθρ. 1). Οἱ ἀρμοδιότητες καὶ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου δὲν εἶναι διακριτές. Καὶ οἱ δύο θεωροῦνται ἴσοι καὶ οἱ δύο διευθύνουν τὰ κοινὰ (ἄρθρ. 5—9). Ὅταν ἐμποδίζεται ἢ «προσωρινῶς ἀποδημῇ» ὁ ἓνας τους δὲν ἀναπληρώνεται ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὅπως θὰ νόμιζε κανένας, ἀλλὰ ἀπὸ ἓνα δημοτικὸ σύμβουλον πού ἐκλέγεται «ὑπὸ τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου» (ἄρθρ. 3 παρ. 1). Ἐάν παραιτηθοῦν καὶ οἱ δύο ἢ ὁ ἓνας τους τότε γίνεται ἀμέσως ἀπὸ τὸ λαὸ νέα ἐκλογή «ἐν οἰφδύποτε ἐποχῇ τοῦ ἔτους πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παραιτηθέντων, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ ὑπολειπόμενον διάστημα τοῦ δημογεροντιακοῦ ἔτους». (ἄρθρ. 3 παρ. 3). Ἡ δι-

καιοδοσία τῶν δημογερόντων εἶναι ἡ αὐτή, ἡ εὐθύνη τους ἴση. Ἡ διαφορὰ πού ὑπάρχει μεταξύ τους εἶναι στό ὅτι ὁ πρῶτος «προεδρεύει τῆς Δημογεροντίας καί τῶν γενικῶν συνεδριάσεων τοῦ Λαοῦ» (ἄρθρ. 4) καί ἔχει μεγαλύτερες ἀποδοχές (ἄρθρ. 23).

Οἱ Δημογέροντες ἔχουν καθορισμένην ἀρμοδιότητα — «εἰδικήν ὑπηρεσίαν», ὅπως λέγει ὁ Κανονισμός. Αὐτή καθορίζεται ἀπό τὰ ἄρθρα 5 — 9 τοῦ Κανονισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τό Β' κεφάλαιο. Σύμφωνα μ' αὐτά οἱ Δημογέροντες εἶναι οἱ «εἰδικῶς ἐντεταλμένοι νά διεξάγουν τήν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν τῆς Δημογεροντίας» (ἄρθ. 5). Ἀσκοῦν τήν ἀστυνομικήν καί ἀγορονομικήν ὑπηρεσίαν τοῦ τόπου ἔχοντας στίς διαταγές τους εἰδικόν ἀγορονόμον (ἄρθ. 6 παρ. 1). Ἐνεργοῦν τή συμβολαιογραφικήν ὑπηρεσίαν τῆς Δημογεροντίας ἔχοντας στίς διαταγές τους τό Γραμματέα τοῦ Συμβολαιογραφικοῦ τμήματος τῆς Δημογεροντίας (ἄρθ. 7 παρ. 1). Καί ὅταν μέν οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας εἶναι καθαροί, οἱ δημογέροντες διατάσσουν ἀμέσως τή σύνταξη τοῦ ἐγγράφου. Ἄν ὅμως ὑπάρξει ἀμφισβήτηση γιά τοὺς τίτλους, τότε παραπέμπουν τήν υπόθεση στό δημογεροντιακό σωματεῖο πρὸς ἐκκαθάρισιν» (ἄρθ. 7 παρ. 2). Τό συμβόλαιο συντάσσεται μετὰ τήν ἐκκαθάριση. Ἄν γίνῃ ἀλλιῶς ἡ πράξη εἶναι ἄκυρη (ἄρθ. 7 παρ. 3). Οἱ Δημογέροντες ἐπίσης ἐκτελοῦν τήν ὑπηρεσίαν τοῦ λιμανιοῦ μέ εἰδικόν ἐπιστάτην τοῦ λιμανιοῦ (ἄρθρ. 8), συντάσσουν δέ κάθε χρόνο «τακτικὴν ἀπογραφὴν τῆς κινήτης καί ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Κοινότητος Καλύμνου» (ἄρθρ. 9).

Ἐκτός ἀπὸ τίς παραπάνω ἀρμοδιότητες οἱ Δημογέροντες ἔχουν καί κάποιο εἶδος δικαστικῆς ἐξουσίας. Τό εἶδος πού ἐμπίπτει στή δικαιοδοσία του εἶναι «συμφῶνως τῷ νόμῳ, τοῖς προνομίοις καί ἐθίμοις τοῦ τόπου» (ἄρθρ. 10). Ἔτσι οἱ Δημογέροντες δέχονται τίς αἰτήσεις πού οἱ ἰδιῶτες τοὺς υποβάλλουν γιά τίς διαφορές τους. Συζητοῦν πάνω σ' αὐτές καί προσπαθοῦν νά δώσουν λύση συμβιβαστική. Ἄν τοῦτο δέν γίνῃ δυνατό τότε ἡ ὑπό κρίση υπόθεση παραπέμπεται ἀπὸ τοὺς Δημογέροντες στό Δημοτικὸ Συμβούλιο τό ὁποῖον ἐκδίδει τήν ἀπόφασή του κατὰ πλειοψηφίαν (ἄρθρ. 10 — 12). Ὅταν τό «Αὐτοκρατορικόν Πρωτοδικεῖον» ζητᾷ τή γνώμη τῆς Δημογεροντίας γιά ἓνα δικαστικὸ θέμα πού συζητεῖται «ἐ-

νώπιον αὐτοῦ», οἱ Δημογέροντες ὀφείλουν νά συγκαλοῦν τό Δημοτικὸ Συμβούλιον καί κατὰ τήν ἐγκρισή του «νά παρέχῃσιν τήν σχετικὴν ἀπάντησιν» (ἄρθρ. 14).

Ἄλλες δικαστικὲς ἀρμοδιότητες τῶν Δημογερόντων εἶναι ὅτι «δυνάμει ἐθίμου πρὸς ὑποστήριξιν τῆς σπογγαλιευτικῆς βιομηχανίας» ἔχουν τό δικαίωμα νά διατάσσουν κατάσχεση «σπογγαλιευτικῶν χρημάτων εἰς χεῖρας τρίτου». Ὅμως ἂν μέσα σέ ὀκτῶ μέρες δέν ἀποδειχθῇ «ἐναργῶς» ἡ πραγματικότητα τῆς ἀπαίτησης ἐκείνου πού ζητᾷ τήν κατάσχεση, τότε «αἶρεται» αὐτή (ἄρθρ. 15). Οἱ Δημογέροντες, τέλος, μποροῦν νά διατάσσουν προσωρινὰ μέτρα (ἄρθ. 16).

Σύμφωνα μέ τίς «θεμελειώδεις διατάξεις περὶ διεξαγωγῆς τῶν Κοινοτικῶν ὑποθέσεων» οἱ Δημογέροντες ὑποχρεοῦνται νά συγκαλοῦν τό Δημοτικὸ Συμβούλιο γιά κάθε σπουδαίαν κοινοτικήν ὑπόθεση, οἱ δέ σύμβουλοι «εἶναι ὑπόχρεοι νά προσέρχονται προθύμως καί τακτικῶς» (ἄρθ. 17). Ἀπαρτία τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου ὑπάρχει ὅταν παρευρίσκονται «τό ἡμισυ πλέον ἑνός τῶν μελῶν του» (ἄρθρ. 21 σέ συνδυασμὸ μέ ἄρθ. 11). Τό «Δημογεροντιακόν Σωματεῖον» «ἀμέσως ἅμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ» πρέπει νά προβῇ στή σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινότητος Καλύμνου. Ὁ προϋπολογισμός, ὅμως, γιά νάχῃ ἰσχὺ πρέπει ἀφοῦ συνταχθῇ νά υποβληθῇ «εἰς τήν συζήτησιν τοῦ Λαοῦ», νά ἐγκριθῇ καί νά ψηφισθῇ ἀπὸ αὐτόν (ἄρθ. 22). Ἄν ἡ Τουρκικὴ Διοίκηση ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀρχὴ ἀπευθύνῃ ἐγγράφο πρὸς τήν Δημογεροντίαν, οἱ Δημογέροντες πρέπει νά συγκαλοῦν τό Δημοτικὸ Συμβούλιον καί αὐτό κανονίζει «περὶ τοῦ πρακτέου» (ἄρθ. 18 παρ. 1). «Προκειμένου δέ περὶ ζητημάτων θιγόντων τὰ προνόμια τοῦ τόπου τό Δημογεροντιακόν Σωματεῖον ὀφείλει ἀείποτε νά ἔχῃ ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ ὀρθρῷ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ διαλαμβανόμενα» (ἄρθ. 18 παρ. 1). Ὅταν πρόκειται νά ἐκλεγοῦν δικαστές τοῦ «ἐνταῦθα Αὐτοκρατορικοῦ Πρωτοδικείου» καί διοικητικοὶ σύμβουλοι τῆς «ἐνταῦθα Σεβαστῆς Ὑποδιοικήσεως» οἱ Δημογέροντες εἶναι ὑποχρεωμένοι νά συγκαλέσουν γενική συνεδρίαση τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ, στίς 20 τοῦ Γενάρη, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μόνη ἀρμόδια νά ὑποδείξῃ τὰ πρόσωπα πού θὰ ἐκλεγοῦν δικαστές ἢ σύμβουλοι τῆς διοικήσεως (ἄρθ. 19). Οὔτε ἡ κυρίαρχη δύναμις — ἡ Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία

— οὔτε οἱ Δημογέροντες ἔχουν τό δικαίωμα νά ὀρίζουν μόνοι τους δικαστές ἢ συμβούλους τῆς Διοίκησης. Ἡ ἐξουσία αὐτῶν, γιά νάναί ἰσχυρή, πρέπει νά βασίζεται στήν ἐκλογήν τους ἀπό τό Λαό.

Ἡ διεύθυνση καί ἐπίβλεψη τῶν σχολείων τῆς Καλύμνου γίνεται ἀπό κοινού ἀπό τοὺς δυό Δημογέροντες καί τήν Ἐφορείαν τῶν Σχολῶν τῆς Καλύμνου. Αὐτοὶ διορίζουν καί παύουν τοὺς δασκάλους, ὁ ἀριθμός καί ἡ μισθοδοσία τῶν ὁποίων κανονίζονται «ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Κοινότητος» (ἄρθ. 25).

Κατ' ἀντίθεση πρὸς τοὺς δασκάλους, πού διορίζονται καί παύονται κατὰ τόν τρόπον αὐτόν, ὅλοι οἱ ἄλλοι ὑπάλληλοι τῆς Κοινότητος Καλύμνου — δηλ. «οἱ Γραμματεῖς, Φαρμακοποιοί, ἀγορονόμοι, ἐπιστάτης τοῦ λιμένος, κλητῆρες, ἀγροφύλακες, ὁδοκαθαριστής καί εἰς τινες ἄλλοι» — διορίζονται καί παύονται ἀπό τό Δημογεροντικό Σωματεῖο. Ἡ θητεία αὐτῶν «δέν ἐπιτρέπεται νά ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ Δημογεροντιακοῦ ἔτους» (ἄρθ. 26 παρ. 1). Ἐξαίρεση ἀπατελοῦν οἱ δημοτικοὶ γιατροὶ οἱ ὅποιοι, ἂν καί εἶναι μέ χρονιάτικη θητεία, ἐκλέγονται κατευθεῖαν ἀπό τό Λαό (ἄρθ. 14).

Μονομερὲς διορισμός ὑπαλλήλου εἶναι ἄκυρος (ἄρθ. 26 παρ. 2).

Ὅποιαδήποτε δαπάνη πρέπει ν' ἀναγράφεται στὸν προϋπολογισμόν. Ὅμως τό Δημογεροντικό Σωματεῖο μπορεῖ νά προβαίνει στῇ ψήφιση δαπάνης ἑκτακτῆς μέχρις ὀρισμένου ποσοῦ (10.000 γρόσια). Πέρα ἀπ' αὐτό κάθε ἑκτακτὴ δαπάνη πρέπει νά ἐγκριθῇ ἀπὸ τό Λαό καί μόνο σάν ἐγκριθῇ μπορεῖ νά πραγματοποιηθῇ (ἄρθ. 27).

Στὴν ἐρευνά μας γιά τὰ ὅργανα τῆς Κοινότητος Καλύμνου, πού ἐπιχειροῦμε παραπάνω, εἰδαμεν ὅτι ἐκτός ἀπὸ τοὺς Δημογέροντες ἄμεσο καί ἀνώτερο ὄργανο εἶναι καί ὁ Δημοτικός Ταμίης, τοῦ ὁποίου οἱ ἀρμοδιότητες εἶναι σαφῶς καθορισμένες ἀπὸ τὸν Κανονισμόν (ἄρθ. 32—41). Ὅλα τὰ ἄλλα ὅργανα εἶναι ἔμμεσα καί κατώτερα. Καί οἱ γιατροὶ καί οἱ σύμβουλοι τῆς Διοίκησης καί οἱ Δικαστές τοῦ «Αὐτοκρατορικοῦ Πρωτοδικείου», καίτοι ἐκλέγονται κατευθεῖαν ἀπὸ τό Λαό, εἶναι ἔμμεσα ὅργανα, γιστί οἱ μὲν ἀρμοδιότητές τους δέν εἶναι καθορισμένες ἀπὸ τὸν Κανονισμόν, ὁ δὲ τρόπος ἐνέργειάς τους ἀπορρέει ἀπὸ τὴ θέληση τῶν ἄλλων ὀργάνων.

Γραμματεῖς τῆς Κοινότητος Καλύμνου εἶναι δυό: Πρῶτος καί δεύτερος. Ὁ πρῶτος «ἐκτελεῖ ἰδίᾳ τὴν λογιστικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Κοινότητος, τὴν τῆς ἀλληλογραφίας καί τῶν πρακτικῶν» ὁ δὲ δεύτερος «τὴν συμβολαιογραφικὴν, τὴν τῆς μικρᾶς ὑπηρεσίας τῆς Δημογεροντίας καί τὴν τῆς ἀντιγραφῆς» (ἄρθ. 42). Ὁ πρῶτος γραμματέας εἶναι καί φύλακας τῶν ἀρχείων τῆς Κοινότητος (ἄρθ. 45).

Τό ἀνώτατο, τό κύριον ὄργανον τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης τῆς Καλύμνου εἶναι ὁ Λαός. Κάθε ἐξουσία τῆς Κοινότητος πηγάζει ἀπ' αὐτόν καί σ' αὐτόν ἀνάγεται. Ἡ θέλησή του εἶναι ὁ νόμος Κανένας Δημογέροντας, κανένας Δημοτικός Σύμβουλος, δέν εἰμπορεῖ νά παραγνῶρισει αὐτήν. Εἴτε συμφωνεῖ, εἴτε διαφωνεῖ μέ τὴ δήλωση τῆς θέλησης τοῦ Λαοῦ, ὁ Δημογέροντας καί ὁ Δημοτικός Σύμβουλος πρέπει νά ἐνεργήσῃ σύμφωνα μ' αὐτήν. Στίς περιπτώσεις πού προβλέπονται ἀπὸ τὰ ἄρθρα 2, 19, 22 καί 27 τοῦ «Κανονισμοῦ» ἡ σύγκληση τοῦ Λαοῦ σὲ γενικὴ συνέλευση, μέ ἐπίσημη ἐγγραφὴ ἢ προφορικὴ διακήρυξη στήν ὁποία ν' ἀναφέρεται ρητὰ τό θέμα τῆς σύσκεψης, εἶναι ὑποχρεωτική. Ἀλλιῶς κάθε πράξη τῶν Δημογερόντων ἢ τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων εἶναι ἄκυρη. Καί ὄχι μονάχα αὐτό, ἀλλὰ καί οἱ ἐνεργοῦντες τὴν πράξη εἶναι ὑπεύθυνοι καί παύονται ἄμέσως ἀπὸ τό Λαό. Πρὶν τὴ σύγκληση τοῦ Λαοῦ σὲ γενικὴ συνέλευση εἶναι δυνατό νά προηγηθῇ «προκαταρκτικὴ τις σύσκεψις τοῦ Δημογεροντιακοῦ Σωματείου» (ἄρθ. 29 παρ. 2). Σὲ καμμιάν ὁμως περίπτωση ἡ σύσκεψη αὕτη δέν εἰμπορεῖ νά ὑποκαταστήσῃ τὴ συνέλευση. Στὴ γενικὴ συνεδρίαση τοῦ Λαοῦ, στήν ὁποίαν προεδρεῖται ὁ πρῶτος Δημογέροντας πού διευθύνει τὴ συζήτησιν καί τηρεῖ τὴν τάξιν (ἄρ. 30 παρ. 1), κάθε Καλύμνιος ἔχει τό δικαίωμα νά μιλήσῃ καί νά πῇ τὴ γνώμη του. Ὅταν ἡ συζήτηση ἐξαντληθῇ διεξάγεται «διὰ ζώσης φωνῆς» ψηφοφορία, ὑπερισχύει δὲ ἡ γνώμη τῆς πλειοψηφίας, ἡ ὁποία καί διατυπώνεται σὲ πρακτικόν, πού ὑπογράφεται ἀπὸ τό Λαό, καί σύμφωνα μέ τὴν ὁποίαν ὑποχρεοῦται νά ἐνεργήσῃ ἡ Δημογεροντία (ἄρθ. 30 παρ. 2).

Οἱ διατάξεις αὐτές τοῦ «Κανονισμοῦ τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου» τῆς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1894, πού συνοπτικὰ μελετήσαμε δῶ, ἀναγεννοῦν τό Δῆμο ἢ Ἐκκλησίαν τοῦ Λα-

ο ὅτι τῆς Καλύμνου τῶν ἱστορικῶν χρόνων¹. Ὅπως στό πολίτευμα τοῦ νησιοῦ μας τῶν ἀρχῶν τοῦ Ε' αἰῶνα καί σέ συνέχεια μέχρι τοῦ Γ' αἰῶνα π. Χ., ὁ Λαός εἶναι ὁ ὑπέρτατος ρυθμιστής, ἔτσι καί στό τέλος τοῦ 19ου αἰῶνα καί τό πρῶτο τέταρτον τοῦ 20οῦ καί στήν μεταπολεμικήν περίοδο 1945–47², ὅταν ἀκόμα ἡ Κάλυμνος δέν εἶ-

χεν ἐνωθῇ μέ τή Μάνα της, ὁ Λαός της θά εἶναι ὁ μόνος, ὁ ὕψιστος, ὁ ἀπόλυτος κριτής στίς σοβαρές περιστάσεις πού θ' ἀντιμετωπίζει τό νησί.

1. Ἰππ. Φραγκοπούλου: «Ἱστορία τῆς Καλύμνου» Τόμ. Α'. Κεφ. ΣΤ' παρ. α.

2. Ἰππ. Φραγκοπούλου: «Ἱστορία τῆς Καλύμνου» Τόμ. Β'. Κεφ. ΙΑ'. παρ. γ. καί δ'.

Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΜΝΟ

ΕΙΡΗΝΗΣ ΙΠΠΟΚΡ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ ἄρθρο 1 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου τῆς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1894 ἀναφέρει: «Ἡ Δημογεροντία τῆς Νήσου Καλύμνου... καθῆκον ἔχει νά διευθύνῃ τά κοινοτικά πράγματα τῆς Νήσου Καλύμνου... νά εἰσπράττῃ καί διαχειρίζηται κατά τās εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ τās κεκανονισμένες προσόδους τῆς Κοινότητος Καλύμνου διά τήν ἐκπλήρωσιν τῶν κοινοτικῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου, ἤτοι τήν πληρωμήν τοῦ ἀποκεκομμένου ἐτησίου αὐτοκρατορικοῦ φόρου τῆς Νήσου Καλύμνου, διά τήν ἡθικήν καί διανοητικήν μόρφωσιν τῶν κατοίκων διά τῆς συντηρήσεως κοινοτικῶν σχολῶν καλῶς κατηρτισμένων ἀναλόγως τῶν πόρων καί ἀναγκῶν τοῦ τόπου, καθὼς καί διά τήν ἐν γένει βελτίωσιν τῶν σχολειακῶν πραγμάτων τῆς Κοινότητος ἀπό κοινοῦ μετά τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Καλύμνου κατά τās εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, διά τήν ὑγείαν τῶν κατοίκων διά τῆς συστάσεως δημοτικῶν ἱατρῶν καί συντηρήσεως δημοτικῶν φαρμακείων, ὁμοίως κατὰ τās εἰδικάς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ καί λοιπὰς ἐν γένει κοινοτικάς ἀνάγκας τοῦ τόπου, νά φροντίζῃ περί τῆς ὑποστηρίξεως καί προαγωγῆς τῆς σπογγαλιείας καί γεωργίας τοῦ τόπου καί πάσης ἄλλης ἐν γένει ἐργασίας αὐ-

τοῦ, περί τῆς εὐπρεπείας καί καθαριότητος τῶν πόλεων τῆς Νήσου...».

Σέ ἓνα μου ἄρθρο πού δημοσιεύθηκε στόν ΣΤ', τόμο τῶν «Δωδεκανησιακῶν Χρονικῶν» ἐρευνῆσα ἀπό τήν ἀποψη τῶν κοινωνικῶν δικαιωμάτων καί τῆς ἀσκήσεως κοινωνικῆς πολιτικῆς τήν ὑπαρξή τῆς ἐννοίας τοῦ κοινωνικοῦ δικαιώματος στήν Κάλυμνο καί μάλιστα σέ ἐποχή πού ἡ συνειδητοποίηση τῆς ἦταν ὀλότελα ἀγνωστή σέ παγκόσμια κλίμακα ἡ καί σέ τέτια προηγμένων κρατῶν. Θά προσπαθῶ στό σημερινό ἄρθρο ὅσο τό δυνατό πιά ἀπλᾶ νά παρουσιάσω τή θέση μου ὅτι: Στήν Κάλυμνο κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, μέ κανόνά τῆς καί οὐ τοπικοῦ, πού εἶχεν, αὐξημένη τυπική δύναμη, ἐμπεδώθηκεν ἡ ἐννοία τοῦ κοινωνικοῦ δικαιώματος καί ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ ἀσκήθηκε μιά κάποια κοινωνική πολιτική στά πλαίσια τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως πού ὑπῆρχεν ὡς τή στιγμή πού αὐτή καταργήθηκεν ἀπό τοὺς Ἰταλοὺς.

II

Ἀνάφερα τήν ἐννοία «Κοινωνικόν δικαίωμα». Βασικά ἡ συνειδητοποίηση αὐτῆς ἀνήκει στή νεώτερην ἐποχή καί εἰδικότερα μετά τό Β', παγκόσμιο πόλεμον, ὅταν ἰδρύθηκεν ἡ Ὁργάνωση τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καί, μάλιστα, ὅταν στίς 16) 12) 1966 ἡ Γενική Συνέλευση αὐτῆς υιοθέτη-

σε τή Διεθνή Σύμβαση τῶν Κοινωνικῶν καί Πολιτικῶν Δικαιωμάτων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ παγκόσμιον κανόνα ἀπό τό 1976. Πρίν ἀπό τήν περίοδον αὐτήν ὑπῆρξαν βέβαια ἀγῶνες γιά ἐργασία, μόρφωση, ἀνάπαυση, σύνταξη κλπ., ἀλλά στή γλώσσα τῆς νομικῆς ἐπιστήμης δέν εἶναι δυνατό νά θεωρηθοῦν ἀγῶνες γιά κατάκτηση δικαιώματος πού ὑπῆρχε καί ἀναγνωρίζεται. Δέν ὑπῆρχε δηλ. ἡ δικαιοσύνη CAUSA EFFICIENS (ἀποχρῶν λόγος). Καί δέν εἶναι δυνατό νά ὑποστηριχθῇ σοβαρά ἡ συνειδητοποίηση τῆς ἔννοιας τοῦ κοινωνικοῦ δικαιώματος στήν περίοδο πού ἀναφέρω, διότι, κατά τόν ἐπικρατέστερον ὀρισμόν, «δικαίωμα εἶναι ἡ ἐξουσία πού στηρίζεται στό δίκαιο (δηλ. τό σύνολο τῶν γραπτῶν κανόνων πού διέπουν τίς σχέσεις τῶν ἀτόμων μεταξύ τους σέ μιάν ὀρισμένην κοινωνία) καί τό ὁποῖο χρησιμεύει γιά ικανοποίηση κάποιου συμφέροντος». Ἡ ἐργασία, ἡ μόρφωση, ἡ ἀνάπαυση καί ἡ σύνταξη τοῦ ἐργαζόμενου, ἡ προστασία τῆς οἰκογένειας καί τῆς μητρότητος, εἶναι κοινωνικά δικαιώματα. Ὅλα αὐτά προστατεύονται μέ διατάξεις πού ὑπάρχουν τώρα στά Συντάγματα τῶν διάφορων κρατῶν — περισσότερο σ' ἐκεῖνα τῶν Σοσιαλιστικῶν Χωρῶν, λιγότερο στά τῶν ἄλλων. Καί στό δικό μας Σύνταγμα τῆς 7 Ἰουνίου 1975 περιέχονται διατάξεις πού προστατεύουν τά ἀναφερόμενα δικαιώματα.

III

Μελετώντας προσεκτικά τόν Κανονισμόν τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου παρατηροῦμεν ὅτι μέ γραπτόν κανόνα δικαίου ἐπιβαλλόταν νά ἀσκεῖται κοινωνική πολιτική ἀπό τή Δημογεροντία Καλύμνου ὑπέρ τοῦ συνόλου τοῦ Καλυμνιακοῦ Λαοῦ. Κατά συνέπεια πῆγάζαν ὑπέρ ὅλου τοῦ λαοῦ, ἀνεξάρτητα ἀπό τή ταξική ἢ στρωματική του σύνθεση, κοινωνικά δικαιώματα. Αὐτό ἀπορρέει ἀπό τό ἀρθρο 1, τό ὁποῖον ἐπιτάσσει στή δημοτική

ἀρχή νά φροντίζει «γιά τήν ἠθική καί διανοητική μὀρφωση τῶν κατοίκων, διά τῆς συντηρήσεως σχολῶν καλῶς κατηρτισμένων... διά τήν ὑγείαν τῶν κατοίκων διά τῆς συστάσεως δημοτικῶν ἰατρῶν καί συντηρήσεως δημοτικῶν φαρμακείων... νά φροντίζη περὶ τῆς ὑποστηρίξεως καί προαγωγῆς τῆς σπογγαλείας καί γεωργίας καί πάσης ἄλλης ἐν γένει ἐργασίας... καί νά ἐνεργῇ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τήν κοινωνικήν αὐτοῦ τάξιν, εὐημερίαν καί προαγωγήν».

Μέ τή διάταξη γιά ἠθική καί διανοητική μὀρφωση ἐμπεδώνεται τό δικαίωμα, κοινωνικό καί ἀτομικό συγχρόνως, γιά τήν ἐκπαίδευση τοῦ κάθε Καλύμνιου. Μέ ἐκείνη γιά τήν ὑγείαν τῶν κατοίκων καί μάλιστα τή σύσταση δημοτικῶν ἰατρῶν καί φαρμακείων, καθιερώνεται ἡ δωρεάν ἰατροφαρμακευτική περίθαλψη — ἕνα ἀπό τά ὑψίστα κοινωνικά δικαιώματα. Μέ τήν ἄλλη γιά τήν προαγωγήν καί ὑποστήριξη τῆς σπογγαλείας καί γεωργίας ἐπιβάλλεται νά ἀναπτύσσεται πολιτική πρὸς αὔξησιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς Καλύμνου — κοινωνικό δικαίωμα ἀτόμων, στρωμάτων ἢ τάξεων πού καταγίνονται μέ τέτιες οἰκονομικές δραστηριότητες. Τέλος μέ ἐκείνην τῆς ἐνεργείας διά πᾶν ὅ,τι συντελεῖ στήν κοινωνική τάξιν, εὐημερίαν καί προαγωγήν τῆς Καλύμνου θεσμοθετεῖται ἀκόμα καί τό δικαίωμα προστασίας τοῦ περιβάλλοντος ἢ καί αὐτοῦ τοῦ καθορισμοῦ ὁρῶν δομήσεως καί οἰκιστικῆς περιοχῆς.

IV

Ὁ Κανονισμός τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου, πού ἔνας ἄλλος μελετητής αὐτοῦ ὀνόμασε «Καταστατικόν Χάρτη» τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως ἐκείνων τῶν χρόνων, εἶναι, ἀληθινά, ἕνα λαμπρό μνημεῖον τῶν πατέρων μας στόν τομέα τῶν ἀτομικῶν καί κοινωνικῶν δικαιωμάτων.

Πρὸς τὸν Λαὸν τῆς Καλύμνου

ΩΡΑ πλέον πού ἡ ἐκλογικὴ πάλη ἐτελείωσε. νομίζω ὅτι εἰμὼρὶ νὰ εἰπῶ μερικὰ πράγματα χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ φόβος νὰ παρεξηγηθῶ.

Ὅταν ἐπιμόνως ἐπροτείνετο ἡ ὑποψηφιότης μου διὰ τὴν θέσιν τοῦ Αὐο Δημάρχου μὲ διαβεβαιώσεις περὶ ἀδιαφιλονίκητου ἐπιτυχίας, ἐγὼ ἡρνούμην πάντοτε διότι εἶχα λόγους ἰδιαιτέρας φύσεως, λίαν σοβαροῦς, νὰ μὴ θέλω νὰ κατέλθω εἰς ἐκλογικὴν πάλην καὶ νὰ γίνω αἰτία διαπρέσεως τοῦ τόπου, εἰς περιστάσιν ὅπου καὶ ἡ πολιτικὴ μας καπαστασις εἶναι ἀκόμη ἀκαθόριστος, καὶ τόσα ζητήματα καὶ ἰδίως τὸ σπογγαλιευτικόν εἶχαν ἤδη δημιουργήσῃ μίαν ἑξαψιν τῶν πνευμάτων καὶ μίαν οἰκονομικὴν δυσφορίαν δυναμένης νὰ ἔχῃ πολὺ λυπηρὰς συνεπείας δι' ὅλους μας ἐν γένει. Ἐπειδὴ ὅμως ὅλο ἐν μετὰ μεγαλυτέρας ἐπιμονῆς ἐζητεῖτο ἡ παρουσία μου εἰς τὴν Δημαρχίον καὶ πολλοὶ μὲ ἐμύμφοντο ὅτι, ἀπὸ ἐγωϊσμόν καὶ ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν Πατρίδα μας ἡρνούμην μετὰ περιφρονήσεως τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Αὐο Δημάρχου, διὰ τοῦτο μετὰ μακροτάτην σκέψιν, ἀπεφάσισα νὰ ἐξοικονομήσω τὰ πράγματα θέτων ὑποψηφιότητα διὰ τὴν θέσιν τοῦ Βου Δημάρχου, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ συνεισφέρω καὶ ἐγὼ ὅτι εἰμὼρὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος μου εἰς τὰς δυσκόλους αὐτὰς περιστάσεις, χωρὶς νὰ ἀποβλέπω εἰς μικροφιλοτιμίας καὶ ψευτομεγαλεία, τὰ ὅποια κατὰ τὴν γνώμην μου, δὲν προσθέτουν τίποτε εἰς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ καθενός. Ἐνῶ λοιπὸν ἐπερίμενα ὅτι ἡ ἀπόφασίς μου αὕτη θὰ ἐπεδοκιμάζετο γενικῶς καὶ θὰ ἐξετιμᾶτο ἡ θυσία μου, (δι' αὐτό δὲ εἰς ἰκανὲν εἶπα λέειν περὶ ὑποστηρίξεως, ἀπ' ἐναντίας ἐπαυσα νὰ χαίρετῶ τοὺς φίλους μου ἀκόμη πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων), ὅπως ἀνελπίστως δι' ἐμέ, ὀργὰ πλέον τὴν ἡμέραν τῆς ψηφοφορίας, ἀντελήφθην ὅτι μερικοὶ ὑψηλοὶ κύκλοι καὶ τινες ἐκ τῶν συνήθως εὖ φρονούντων εἶχον συνασπισθῇ εἰς ἓνα ἐν μέρει ὑποχθόνιον καὶ ἐν μέρει φανερόν νόλημα κατ' ἐμοῦ. Ἀντιθέτως αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, αἱ ὅποιαι φαίνεται δισιοθάνονται τὰ πράγματα

καὶ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἔχουσιν ἀγνωτέρας ὁρμάς, ἐξεδήλωσαν ἀληθινὸν ἐνθουσιασμόν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐκλεγῶ μὲ καταπληκτικὴν καὶ ἀνέλπιστον πλειονοψηφίαν. Ἀμα ἀντελήφθην ὁ ἴδιος ἀπ' εὐθείας τὰς διαθέσεις τῶν ὑψηλῶν κύκλων, οἱ ὅποιοι ἔβαλαν μῆροστὰ διὰ νὰ μὲ πολεμήσουν τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ γυναικαδέλφου μου, ἐσκέφθην ν' ἀποσύρω τὴν ὑποψηφιότητά μου, ἀλλὰ πάλιν ἐδίστασα πρὸ τῆς σκέψεως ὅτι θὰ ἐγινόμην γελοῖος, καὶ οὕτως ἀφῆκα τὰ πράγματα ν' ἀκολουθήσουν τὸν δρόμον των. Τώρα ὁμολογῶ ὅτι εἰμαι εὐχарιστημένος διότι διὰ τῆς συμμετοχῆς μου εἰς τὴν Δημαρχίαν μὲ τὴν περιφρονημένην θέσιν τοῦ Βου Δημάρχου, μοῦ δίδεται ὅπωςοδήποτε εὐκαιρία καὶ τὰς ἐργατικὰς τάξεις νὰ ὑπηρετήσω ὅσον μοῦ εἶναι δυνατόν διότι τὸ ἀξίζουσιν, καὶ εἰς τοὺς ἀνησυχήσαντας ν' ἀποδείξω ὅτι πολὺ ἀδίκως ἀνησυχῆσαν, τοῦλάχιστον ὅσοι δὲν εἶχαν σκοπὸν νὰ μεταχειρισθῶν τὴν Δημαρχίαν ὄργανον ἐξυπηρετήσεως ἀδίκων καὶ ἀρπακτικῶν διαθέσεων.

Ὅπωςοδήποτε ἐπιτρέψατέ μου, ὅλοι ἀνεξαιρέτως, πιστεύσαντες καὶ μὴ πιστεύσαντες, νὰ σὰς εὐχαριστήσω καὶ νὰ σὰς διαβεβαιώσω ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον μου δι' ὅλους εἶναι ἀμέριστον. Ἰδιαίτερος ναμίζω ὑποχρέωσίν μου νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἐργατικούς, τοὺς ἐκλογεῖς ἐν γένει τῆς Χώρας καὶ τοῦ Βαθῆος, οἱ ὅποιοι τόσον ἀνεπιφυλάκτως καὶ περὶφανῶς μὲ ἐτίμησαν, νὰ εἶνε δὲ ὅλοι βέβαιοι καὶ νὰ μὴ ἀνησυχοῦν ὅτι θὰ κάμω πάντοτε τὸ καθήκον μου σύμφωνα μὲ τὴν συνειδήσιν μου.

Ἐν Καλύμνῳ τῇ 22 Μαρτίου 1921.

Μὲ πραγματικὴν ἀγάπην

MIX. N. ΚΑΛΑΒΡΟΣ

Ἰατρός ὀφθαλμολόγος

Υ.Γ.

Κατὰ βασίμους πληροφορίας εἰς τὸν κατ' ἐμοῦ προσωπικὸν ἐκλογικὸν πόλεμον ἐπρωτοστάτησεν τὸ ὡραῖον φύλλον. Ὅμολογῶ ὅτι τὸ τοιοῦτον μὲ ἐλύπησε πολὺ, παρηγοροῦμαι ὅμως μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι σιγὰ σιγὰ αἱ σουφραζέται τῆς Καλύμνου θὰ ἀλλάξουν φρονήματα καὶ πολὺ σύντομα θὰ εἶνε ὅλοι σχεδὸν μὲ τὸ μέρος μου.

Ὁ ἴδιος

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ*
ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΘΕΙΣ ΕΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙ
ΕΝ ΤΩ ΝΑΩ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Ἄρθρον 1ον : Πᾶς πλοίαρχος σπογγαλιευτικῷ πλοίῳ, θέλων νὰ παραλάβῃ σύντροφόν τινα, ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ἂν εἶναι ἐλευθέρου ἢ δεσμεύεται δι' ὑποχρεώσεις πρὸς ἄλλον πλοίαρχον ἢ ἐφοπλιστὴν (μαλσαπῆν) θὰ βεβαιωθῇ δὲ περὶ τούτου, ἂν ὁ σπογγαλιεὺς φέρῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἀπόδειξιν τοῦ πρῶην πλοίαρχου του, πιστοποιημένην πινάκην τῆς Δημογεροντίας, ᾗ οἰασδήποτε λιμενικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 2ον : Πᾶς πλοίαρχος ὀφείλει ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πωλήσεως τῶν σπόγγων τοῦ πληρώματός του νὰ ἐκδώσῃ λίσμὸν ἔγγραφον εἰς ἕκαστον τῶν σύντροφων του.

Ἄρθρον 3ον : Ἡ ναυτολόγησις εἶνε ἐλευθέρη ἐπὶ τῇ βιάσει τοῦ 1ου ἄρθρου.

Ἄρθρον 4ον : Πᾶς πλοίαρχος σπογγαλιευτικοῦ πλοίου, θέλων νὰ παραλάβῃ σύντροφον ἄλλου πλοίαρχου ἢ ἐφοπλιστοῦ, ὀφείλει νὰ προσέρχεται πρὶν τῆς παραλαβῆς εἰς τὴν Δημογεροντίαν, ὅπου προσκαλουμένου τοῦ πλοίαρχου, εἰς ὃν ἀνήκει ὁ εἰρημένος σύντροφος, ὥς καὶ τοῦ μαλσαπῆ του, ἂν ἔχη τοιοῦτον, δίδεται παρ' αὐτῶν ἢ πρὸς παραλαβὴν συγκατάθεσις καὶ ἅμα συντάσσεται ἔγγραφον δηλωτικὸν τῶν πρὸς αὐτοὺς ὑπαρχόντων τυχόν χρεῶν τοῦ παραχωρουμένου σύντροφου, καὶ ὑπογραφόμενον παρὰ τοῦ παραλαμβάνοντος πλοίαρχου καὶ τοῦ μαλσαπῆ του, ἀναδεχομένων τὰ χρεῖα τούτα ἀπὸ κοινοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Περὶ εὐθύνης καὶ πληρωμῆς τῶν χρεῶν τοῦ παραχωρηθέντος ξένου συντρόφου.

Ἄρθρον 5ον : Ἡ πληρωμὴ τῶν χρεῶν τοῦ ναυτολογουμένου ξένου συντρόφου γίνεται ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου μέχρι τῆς 15ης τοῦ αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ

* Το πρωτότυπο του σημαντικοῦ αὐτοῦ κειμένου, βρέθηκε στο Ἀρχεῖο τῆς Δημογεροντίας Καλύμνου. 100 χρόνια μετὰ τὴ σύνταξί του, το δημοσιεύουμε μαζί με τις υπογραφές των σφουγγαράδων πατέρων μας.

ὁ παραχωρούμενος σύντροφος ἀποθάνῃ πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας, καθ' ἣν λήγει ἡ πρὸς πληρωμὴν προθεσμία τῶν χρεῶν του, ὁ νέος πλοίαρχος χάνει μόνον ὅσα τῷ ἔδωκεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρὸς αὐτὸν γενομένης παραχωρήσεώς του, ἡ δὲ ἀπώλεια τῶν παλαιῶν χρεῶν βαρύνει τὸν παλαιὸν πλοίαρχον, ἐὰν ὅμως ὁ θάνατος τοῦ τοιοῦτου συντρόφου συμβῇ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν τῶν χρεῶν του προθεσμίας, καὶ μία μόνη ἡμέρα, ἂν παρέλθῃ ἀπ' αὐτῆς, ὁ νέος πλοίαρχος καὶ ὁ μαλσαπῆς του εἶνε ἐπεύθυνος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν πρὸς τὸν παλαιὸν πλοίαρχον χρεῶν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν καὶ ἂν ὁ παραχωρηθεὶς σύντροφος ἀσθενήσῃ καὶ καταστῇ ἀνίκανος πρὸς πλοῦν καὶ ἐργασίαν, καθὼς καὶ ἂν δραπετεύσῃ. Εἰς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις θὰ ὑποβάλληται καὶ ὁ παραλαμβάνων δύτας σπογγαλιεὶς τῶν ὁμοτέχων νήσων ἢ Καλυμνίους ναυτολογηθέντας πρὶν ἔκεῖ, εἴτε ἡμέσως ἐκ τῶν νήσων τούτων παραλαμβάνει αὐτούς, εἴτε εὗρεθέντας ἐν Καλύμνῳ.

Ἄρθρον 6ον : Ἄν πλοίαρχος, παραλαβὼν νέον τινα σύντροπον καὶ ἀποδεχθεὶς τὰ χρεῖα του, θελήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ πρὸ τῆς 15ης Ἀπριλίου, ὀφείλει νὰ κάμῃ τὴν πληρωμὴν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, καθὼς δικαιούται καὶ νὰ πληρωθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Περὶ εὐθύνης διὰ τὰ χρεῖα φυγαδευθέντος συντρόφου ἢ παραληφθέντος μετὰ ἰδίαν δραπέτευσιν.

Ἄρθρον 7ον : Ὅστις πλοίαρχος παραλάβῃ ξένον σύντροπον, ἤδη ναυτολογημένον, καὶ τὸν φυγαδεύσῃ, θὰ ὑπόκειται κατὰ τὴν ἐκκίνησιν, ἐκτὸς τῆς πληρωμῆς τῶν πρὸς τὸν πρῶτον πλοίαρχον ἢ μαλσαπῆν χρεῶν του, καὶ εἰς ἀποζημιώσεις πρὸς ὄφελος αὐτῶν λιρῶν μὲν Ὀθωμανικῶν τεσσαράκοντα, 40, ἐὰν ὁ φυγαδευθεὶς εἶνε δύτης σπογγαλιεὺς, δέκα δέ, ἐὰν κωπηλάτης.

Ἄρθρον 8ον : Ὅστις δὲ πλοίαρχος παραλάβῃ σύντροπον, μὴ ναυτολογημένον ἀκόμη, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ μαλσαπῆ, εἰς οὓς ἀνήκει ὁ σύντροφος, καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀπαιτουμένου ἐπισήμιου ἐγγράφου, θὰ ὑπόκειται εἰς ἔντοκον πληρωμὴν τῶν χρεῶν τοιοῦτου συντρόφου.

Ἐν ἀμφοτέροις δὲ ταῖς περιπτώσεσι τὰ χρήματα ταῦτα θὰ κατατάσσονται μετὰ τῶν προνομιούχων ἐπὶ τοῦ προϊόντος τοῦ ἀλιεύματος τῶν σπόγγων τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ὁ ξένος πλοίαρχος παρελήφθῃ ἐὰν δὲ τὰ μερίδια τοῦ παραλαβόντος τὸν ξένον σύντροπον πλοιάρχου δὲν ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν πληρωμὴν ἢ πωλίσῃ τὸ ἀλίευμα ἐκτὸς τῆς Καλύμνου, θὰ ὑπόκειται ὅλη ἡ κτηματικὴ του περιουσία εἰς τὰς ἄνωθι συνεπείας. Ἐὰν ὅμως ὁ πλοίαρχος διὰ συμβολαίου ἢ καὶ δι' ἀξιοπίστων μαρτύρων λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν ὅλου

τοῦ πληρώματος πρὸς παραλαβὴν τοῦ ξένου συντροφου, τότε δλόκληρον τὸ πλήρωμα θὰ ὑπόκειται εἰς τὰς ἄνωθι συνεπείας.

Ἀρθρον Δον : Εἰς τὴν αὐτὴν εὐθύνην ὑπόκειται καὶ πᾶς πλοίαρχος παραλαμβάνων σύντροφον ἄλλου πλοιάρχου, δραπετεύσαντα, καὶ ἐκτὸς τῆς Καλύμνου, εἰν εὐρη αὐτόν, ὅταν τὸν παρέλαβε τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς δραπετεύσεώς του καλοκαίριον. Ἄν ὅμως ὁ πλοίαρχος ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ σύντροφος ἀνεχώρησε κατὰ 7/βριον καὶ 8/βριον ἐκ τῆς Καλύμνου, εὐθύνεται μόνον εἰς τὰ χρεὴ του, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἀποζημιώσεις· ἂν δὲ κατὰ 9/βριον, καὶ εἰς τὰς ἐν ἄρθρῳ 7ῳ ἀναφερομένας ἀποζημιώσεις.

Ἀρθρον Δον Β : Ἐὶν δὲ τὸ δεῦτερον ἀπὸ τῆς δραπετεύσεως καλοκαίριον παρέλαβεν αὐτόν, ὁ παραλαβὼν πλοίαρχος δὲν δικαιούται νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν σύντροφον περισσύτερον τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, ἥτοι συρμιγιᾶς, ρεφενέδων καὶ μικροῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, μέχρι πεντακοσίων γροσίων, καὶ τὰ ὅποια καὶ μόντα δικαιούται νὰ λάβῃ ἀπὸ τοῦ προκύψοντος μεριδίου τοῦ τοιούτου συντροφου, ὑποχρεούμενος νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ τυχὸν περίσσευμα εἰς τὸν πρῶτον πλοίαρχον. Ἐν ἡ δὲ περιπτώσει τὸ ἀλίγναι ἀποβῇ οὕτως ἀσήμαντον, ὥστε τὸ ἐξ αὐτοῦ μερίδιον τοῦ συντροφου δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὁπίσω ὁ δεῦτερος πλοίαρχος ὅσα συμφώνως πρὸς τὸ παρὸν ἄρθρον ἔδωκεν εἰς τὸν σύντροφον, ὁ πρῶτος πλοίαρχος, ἂν θέλῃ νὰ παραλάβῃ αὐτόν, ὀφείλει καὶ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν πλοίαρχον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀφείλης τοῦ συντροφου τούτου.

Ἀρθρον Δον Γ : Ἄν δὲ σύντροφός τις δύτης, εἴτε κωπηλάτης, συμβῇ νὰ μείνῃ ἐκτὸς τῆς ἐργασίας δι' οἴουσδήποτε λόγους, ἢ δραπετεύσῃ καὶ μετὰ ἐν ἡ καὶ πλείονα ἔτη ἐπανέλθῃ καὶ τὸν τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ παραλάβῃ ἄλλος πλοίαρχος ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ εἰς δὴ ἀνήκει πλοιάρχου ἢ μαλσαπῆ, παραλαμβάνων δέ, ὑπόκειται εἰς τὴν πρὸς αὐτοῦς πληρωμὴν τῶν χρεῶν του. Εἰς τὴν αὐτὴν εὐθύνην ὑπόκειται καὶ ὁ παραλαμβάνων πλοίαρχον ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις μείναντα ἐκτὸς τῆς ἐργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Περὶ εὐθύνης καὶ καθηκόντων τοῦ παραλαμβάνοντος ξένον σύντροφον εἰς ταξείδια χειμῶνος.

Ἀρθρον 9ον : Πλοίαρχος ταξιδεύων τὸν χειμῶνα δὲν δύναται νὰ παραλάβῃ ὡς αὐτὴν δύτην σύντροφον ἄλλου πλοιάρχου ἄνευ τῆς συνεννοήσεώς του. Ἄν δὲ τὸν παραλάβῃ εἶναι ὑπεύθυνος ἐν περιπτώσει δραπετεύσεως αὐτοῦ, εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν του πρὸς τὸν πρῶτον πλοίαρχον ἢ μαλσαπῆν του.

Ἀρθρον 10ον : Πλοίαρχος ταξιδεύων τὸν χειμῶνα ἂν παραλάβῃ ὡς

ναύτην δύτην σύντροφον ἄλλον πλοίαρχου καὶ μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν καὶ συγκατάθεσιν τοῦ πλοίαρχου τούτου, ὀφείλει ἂν ὁ ναύτης οὗτος θελήσῃ τὰ δραπτεύσῃ, τὰ τὸν καταδιώξῃ διὰ τῆς κατὰ τόπον ἀρμολίας Ἀρχῆς, καί, ἂν συλληφθῇ, τὰ τὸν ἐπιναφέρῃ. Ἐὰν δὲ ἀποδράσῃ, ὀφείλει ὁ ἔχων αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ πλοίαρχος τὰ λύβη παρὰ τῆς τοιαύτης Ἀρχῆς ἐγγραφον, πιστοποιοῦν, ὅτι ὁ πλοίαρχος ἔπραξε τὸ καθήκον του, καταγγέλλας τὴν δραπέτευσιν. Πρὶν ὑπαρχούσης δὲ ἀρχῆς, ὀφείλει ὅμα ἐπιστρέφωσι τὰ ἀναγγέλλει τὸ γεγονός καὶ τὰ ἀποδεικνύει δι' οἰωνοῦντες μέσων, διὰ μαρτύρων λ.χ. ὅτι ἐνήργησε πᾶν ὅ,τι ἐπεβάλλετο αὐτῷ. Οὕτω δὲ μόνον θέλει εἶσθαι ἀνέυθυνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Περὶ ὑποχρεώσεων τοῦ πλοίαρχου πρὸς τὸν σύντροφον καὶ τοῦ συντρόφου πρὸς τὸν πλοίαρχον.

Ἀρθρον 11ον : Πᾶς σπογγαλιεὺς πλοίαρχος, παραλαμβάνων σύντροφον δύτην, ὑποχρεοῦται τὰ δηλοῖ εἰς αὐτόν, ἂν θὰ διευθύνῃ εἰς τὴν σπογγαλείαν ἐν μόνον πλοῖον ἢ περισσότερα. Ἄν δὲ παρὰ τὴν ἐξήγησίν των φανῇ, ὅτι διευθύνει περισσότερα, ὁ σύντροφος δύναται τὰ ἐγκαταλείπει τὸν τοιοῦτον πλοίαρχον, δικαιούμενος καὶ εἰς ἀποζημιώσεις δέκα λιρῶν Ὀθωμανικῶν.

Ἀρθρον 12ον : Ἀπαξ συνομολογηθείσης τῆς μεταξὺ πλοίαρχου καὶ συντρόφου ἐγγράφου συμφωνίας δὲν δύναται τὰ ἐγκαταλείπει ὁ εἰς τὸν ἕτερον ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει. Ἄν δὲ τὸν σύντροφον, τὸν ἐγκαταλείποντα τὸν πλοίαρχόν του, παραλύβῃ ἕτερος πλοίαρχος καὶ ἀπέλθῃ μετ' αὐτοῦ, θὰ ἐφαρμόζεται τὸ ἔβδομον ἄρθρον.

Ἀρθρον 13ον : Οὔτε πλοίαρχος δύναται τὰ ἐγκαταλείπει σύντροφον, οὔτε πλοίαρχον σύντροφος πρὸ τοῦ τέλους 7/βρίου. Ἄν δὲ ὁ δύτης μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ πλοίου ἐκ τοῦ μεγάλου ταξειδίου δὲν θέλει τὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πλήρωμα εἰς τὸ ὑστεροτάξειδον, ὑποχρεοῦται τὰ ἀποζημιῶναι τὸ πλήρωμα μὲ λίρας Ὀθωμανικὰς δέκα ἐκ τοῦ μεριδίου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Πότε οἱ σύντροφοι λαμβάνουσιν τι παρὰ τοῦ ἐφοπλιστοῦ.

Ἀρθρον 14ον : Οἱ ἐφοπλισταὶ (μυλσαπῆδες) ἄνευ τῆς πρὸς αὐτοὺς προτάσεως τῶν πλοίαρχων δὲν δύνανται τὰ δόσωσιν εἰς τοὺς συντρόφους οὔτε χρήματα, οὔτε ἄλλο τι.

Ἀρθρον 15ον : Οἱ δύο οἱ συνομολογήσαντες μὲ τὸν πλοίαρχόν των

ρητάς καὶ ἐγγράφους συμφωνίας, ὀριζούσας τὸ ποσὸν τῆς ἐκκινήσεως, δὲν δικαιοῦνται νὰ ζητήσωσι πλειότερον τῶν συμπεφωνημένων· ἂν ὅμως ἀποδειχθῇ, ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ἀποδεδειγμένη καὶ ἔλλογος, δύνανται νὰ λάβωσιν ἐκ διαλειμμάτων μέχρι πεντακοσίων γροσίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

Περὶ παραλαβῆς καὶ ἐκλογῆς κωπηλατῶν.

Ἄρθρον 15ον : Πᾶς πλοίαρχος παραλαμβάνων κωπηλάτην ὀφείλει προηγουμένως νὰ συνενηοῖται μετὰ τῶν συντρόφων του καὶ διὰ τὸ μερίδιόν του καὶ διὰ τὴν ἀποκοπὴν του καὶ δι' ὅσα χρήματα θέλει τῷ χορηγήσει. Ἄλλως, ἐὰν δριπετεύσῃ ὁ κωπηλάτης, οἱ σύντροφοι δὲν ἐνέχονται δι' ὅσα οὗτος παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἔλαβεν, ἐν περιπτώσει διαφωνίας περὶ τοῦ ἐκλεχθισομένου κωπηλάτου, περὶ τῆς ἀντιμισθίας του, ὥς καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν χορηγηθισομένων αὐτῷ χρημάτων, ἰσχύει ἡ γνώμη τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν πλειόνων συντρόφων. Καὶ ὅταν δέ τινες ἐξ αὐτῶν εἴνε ἀπόντες, ὁ πλοίαρχος δύνανται νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν τοιούτων, παρόντων καὶ συναινούντων τῶν περισσοτέρων συντρόφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Περὶ εὐθύνης τοῦ παραλαμβάνοντος ἐφοπλιστοῦ πλοιάρχου ἀνεξάρτητον.

Ἄρθρον 17ον : Πᾶς ἐφοπλιστής, παραλαμβάνων πλοίαρχον ἀνεξάρτητον, μὴν ἔχοντα δηλ.: προηγουμένως μαλσαπῆν, εἴνε ὑπεύθυνος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὅσων ὁ πλοίαρχος ὤφειλεν εἰς διαφόρους, ἐὰν ἀποδειχθῇ, ὅτι οὗτος τὰ ἔλαβε διὰ τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν. Ἵνα δὲ γνωρίσῃ ἅπαντα τὰ τοιούτου εἵδους χρεὶ του, ὀφείλει νὰ προκηρύξῃ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ μετ' αὐτοῦ Συμβολαίου, ὅτι ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ὀφείλοιν νὰ παρουσιασθῶσιν ἅπαντες οἱ δανεισταὶ τοῦ πλοιάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

Ἄρθρον 18ον : Οἱ χορηγοῦντες διάφορα χρηματικὰ ποσά, ἀναγκαῖα εἰς τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν, πρὸς πλοίαρχον, μὴ ἔχοντα ἐφοπλιστήν, θεωροῦνται ὅλοι προνομιούχοι ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῶν σπόγγων κατ' ἀναλογίαν τῆς χορηγήσεως ἐκάστου. Δικαιοῦται δὲ πᾶς ὁ ἔχων λαμβάνειν πλοίαρχος νὰ ἀπαιτήσῃ ἐγγυητὴν ἀπὸ τὸν ἔχοντα διδόναι πλοίαρχον ἢ μαλσαπῆν, ἐν ἣ περιπτώσει δὲν θεωρεῖ αὐτοὺς ἀξιοχρέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ἀπαρκαώλυτον τοῦ μέλλοντος ἡ ἀναχωρήσις εἰς τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν διὰ χρεὶν μὴ προσερχόμενα ἐξ αὐτῆς.

Ἄρθρον 19ον : Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν πλοίων οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ πλοίαρχον ἢ σύντροπον διὰ δοσοληψίας, μὴ ὑπαγομένους εἰς τὰ τῆς σπογγαλιευτικῆς ἐργασίας, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τῆς Κοινοῦτος, ἣτις δύναται νὰ ἐμποδίσῃ σύντροπον ἢ καὶ ὑλόκληρον πλήρωμα, ὅταν ἔχῃ νὰ λαμβάνῃ, καὶ θεωρεῖται προνομιοῦχος ἐπὶ τοῦ προϊόντος τῶν σπόγγων ἐν περιπτώσει δραπετεύσεως τῶν ὀφειλόντων πρὸς αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Δικαιώματα τοῦ ἐφοπλιστοῦ ἐπὶ τῶν πρὸς τὸν πλοίαρχον χρεῶν τοῦ Συντρόφου.

Ἄρθρον 20ον : Πλοίαρχος, πρὸς ὃν ὀφείλουσιν οἱ σύντροφοί του, οὗτος δὲ ὀφείλει πρὸς τὸν μασαπῆν, δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν χρεὶν τῶν συντρόφων κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, δικαιουμένου ἐπ' αὐτῶν τοῦ μασαπῆ, παρὰ τοῦ ὁποίου βεβαίως πρέπει νὰ ἔχουν δοθῇ εἰς τοὺς συντρόφους τὰ χρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

Ὑποχρεώσεις τοῦ ὀφείλοντος σπογγαλιεύς ἢ κιωπηλάτου πρὸς μετάβασιν εἰς ἐργασίαν καὶ καταναγκασμὸς τοῦ δυστροποῦντος.

Ἄρθρον 21ον : Ὡς σπογγαλιεύς τις δύτης, ἢ κιωπηλάτης, ὑποχρεοῦται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν σπογγαλιείαν, ὅπως διὰ τῆς ἐργασίας του ἀποτίσῃ τὸ πρὸς τὸν ἐκκινητὴν του χρέος, ὅπερ ἀναντιρρήτως ἐπ' ἐλπίδι τῆς μελλούσης ἐργασίας του ἔλαβεν.

Ἄρθρον 22ον : Ἐάν σπογγαλιεύς τις δύτης ἢ κιωπηλάτης δυστροπῇ νὰ παρακολουθήσῃ εἰς τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναχωρήσεως ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας, ἢ Δημογεροντία ὀφείλει, καταγγέλλοντος τοῦ πλοίαρχου, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν δυστροποῦντα διὰ παντὸς μέσου, ὅπως ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ ἄλλου πληρώματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Περιπτώσεις ἀποβιώσεως ἢ ἀσθενείας συντρόφου τινός.

Ἄρθρον 23ον : Ἐάν τις ἐκ τῶν τοῦ σπογγαλιευτικοῦ πληρώματος ἀπο-

βιώσει διαρκούντος τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ταξειδίου, οἱ κληρονόμοι του λαμβάνουσιν ὁλόκληρον τὸ εἰς αὐτὸν ἀνήκον μερίδιον, περιλαμβάνον καὶ τὰ μετὰ τὸν θάνατόν του κέρδη μέχρι τῆς λήξεως τῆς σπογγαλιευτικῆς ἐργασίας. Ἄν ὅμως ἀποβιώσῃ ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, τραυματισθεὶς λ.χ. ἐν συμπλοκῇ, ἢν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ, οἱ κληρονόμοι του λαμβάνουσι μόνον τὸ ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας αὐτοῦ δεδουλευμένον μερίδιόν του.

Ἄρθρον 24ον : Ἐάν τις ἐκ τῶν τοῦ σπογγαλιευτικοῦ πληρώματος ἀσθενήσῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν διὰ τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν, δικαιούται οὗτος νὰ λάβῃ ὁλόκληρον τὸ μερίδιόν του. Διότι, καίπερ ἀσθενῶν, λογίζεται χορηγῶν τὴν ὑπηρεσίαν του. Ὅθεν καὶ τροφοδοτεῖται καὶ θεραπεύεται δαπάνῃ τοῦ πλοίου, ἐὰν ὅμως ἡ ἀσθένεια εἴνε κατὰ φαντασίαν ἢ προσποιήσιν, πιστοποιουμένου τοῦ τοιοῦτου ὑπὸ ἱατροῦ ἢ μαρτυρουμένον ὑπὸ πλοιάρχων, οἷς ὀφείλει νὰ καλέσῃ ὁ ἔχων τὸν ἀσθενούντα σύντροφον πλοίαρχος, δὲν λαμβάνει ὁ σύντροφος οὗτος πλέον τοῦ ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας του δεδουλευμένου μερίδιου του, ἐὰν δὲ ὁ ἀσθενήσας σύντροφος ἀναρρώσῃ, ὑποχρεοῦται νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασίαν του ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ καλοκαιρίου διὰ τοῦ ἰδίου ἢ ἄλλου πλοίου πρὸς ὄφελος τοῦ ὅλου πληρώματος. Τὰ αὐτὰ κρατοῦσι καὶ ἂν ὁ ἀσθενήσας ἢ ἀποβιώσας εἴνε κωπηλάτης. Τὰ δὲ ἔξοδα τῆς διατροφῆς καὶ τῆς θεραπείας τῶν, καθὼς καὶ τὰ τῆς ταρῆς, ἐν περιπτώσει θανάτου, λογίζονται κοινῇ ἀβαρία. Αἱ ἐξ ἁμαρτήματος ὅμως ἢ κακοηθείας τοῦ ναύτου ἐπισκίπτουσαι αὐτῷ ἀσθένειαν δὲν τῷ παρέχουσι τὸ δικαίωμα νὰ θεραπευθῇ δαπάνῃ τοῦ πλοίου, οὐδὲ νὰ λαμβάνῃ μισθοδοσίαν ἢ μερίδιον, διαρκούσης τῆς ἀσθενείας του διότι ἐκουσίως ἐτέθη εἰς κατὰστασιν νὰ μὴ δύναται νὰ χορηγῇ τὴν ὑπηρεσίαν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄

Περὶ εὐλόγου καὶ παραλόγου ἀποβολῆς τοῦ κωπηλάτου.

Ἄρθρον 25ον : Ἐάν ὁ κωπηλάτης ἀναφανῇ ἀπειρος τοῦ ἔργου του καὶ ὅλως ἀνίκανος, ἂν ἡ διαγωγή του εἴη ἐπιλήψιμος καὶ γίνεται αἰτία ἀταξιῶν ἐν τῷ πλοίῳ, ἂν, παρακούων εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του δὲν χορηγῇ τὴν ὑπηρεσίαν του εἰμὴ βιαζόμενος καθ' ὅλας τὰς καὶ ἄλλας ἀναλόγους περιπτώσεις ὑπάρχει εὐλογος αἰτία νὰ ἀποβληθῇ οἷτος ἄνευ τινὸς ἀποζημιώσεως, λαμβάνων μόνον τὸν εἰς τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας του ἀνάλογον μισθὸν ἢ μερίδιον.

Ἄρθρον 26ον : Ὁ κωπηλάτης, ὅστις ἤθελεν ἀποδείξῃ ὅτι ἀπεβλήθη ἄνευ εὐλόγου αἰτίας δικαιούται νὰ λάβῃ καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπανόδου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Περὶ πτωσις ἀλλαγῆς μέρους τοῦ πληρώματος.

Ἀρθρον 27ον : Ἐὰν πλοίαρχός τις, διαρκούσης τῆς σπογγαλιευτικῆς ἐργασίας δι' ἐπισυμβῆσαν ἀσθένειαν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀλλάξῃ μέρος τοῦ πληρώματός του, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μὲν ἱμυρὶ* θὰ πληρωθῇ κατ' ἀναλογίαν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀλιεύματος τοῦ πρώτου ταξειδίου καὶ τοῦ δευτέρου· αἱ δὲ τροφαὶ καὶ αἱ μισθοδοσίαι τῶν κωπηλατῶν θὰ λογισθῶσιν ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς ἐργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'

Περὶ συννομολογήσεως δανείου πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας ἢ δι' ἀνάγκην ἀπόλυτον.

Ἀρθρον 28ον : Καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ ἐφοπλιστὴς (μαλσαπῆς) δὲν χορηγεῖ εἰς τὸ πλήρωμα ἀρκετὴν συρμαγιὰν διὰ τὸ σπογγαλιευτικὸν ταξίδιον, ὀφείλει ὁ πλοίαρχος νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν Δημογεροντίαν καὶ νὰ ἐξετίσῃται παρ' αὐτῆς ἐγγράφως τὸ δικαίωμα νὰ δανεισθῇ, διαρκούντος τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ταξειδίου ὡς ἔπεται :

Ἐὰν πλοίαρχός τις, διαρκούντος τοῦ ταξειδίου τῆς σπογγαλιευτικῆς ἐργασίας λάβῃ χρηματικὴν ἀνάγκην διὰ τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας ἢ διὰ τροφὰς ἢ δι' ἐπιδιόρθωσιν τινα τοῦ πλοίου, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύναται νὰ δανεισθῇ ἕως πεντακόσια γρόσια, τὰ ὅποια ἀναγνωρίζονται ὡς νόμιμα, ἐὰν ὅμως ὑπάρξῃ ἀνωτέρα βία ἢ ἀνάγκη ἀπόλυτος, δύναται νὰ δανεισθῇ καὶ περισσότερα πρὸς ἐπιδιόρθωσιν ἐπισυμβάσης αὐτῷ ζημίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Περὶ πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς τοῦ ἀλιεύματος τῶν σπόγγων καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων.

Ἀρθρον 29ον : Ὅταν πλοίαρχός τις πωλήσῃ πρὸς τινα ἔμπορον τὸ προῖόν τῆς σπογγαλιευτικῆς ἐργασίας, συναινοῦντος τοῦ πληρώματός του, ὑποχρεοῦται μετὰ τὴν πώλησιν εἰς λογοδοσίαν πρὸς τοὺς συντρέφους καὶ ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον αὐτῶν τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέροςμα ἐκ τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια ἐκ τῆς πωλήσεως ἔλαβεν. Ἐν ἣ δὲ περιπτώσει ἀποδειχθῇ καθυστέρησις ἢ καὶ ἀπώλεια ἰκόνμη εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, τῆς ζημίας συμμετέχουσι μετὰ τοῦ πλοίαρχου καὶ οἱ σύντροφοι καὶ τὸ πλοῖον κατ' ἀναλογίαν. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις μετὰ τὴν πώλησιν, κατὰ συνήθειαν, ὁ πλοίαρχος ἐκδίδει γραμμᾶτια εἴτε τρεχομένους τῆς ὑπογραφῆς του εἰς τοὺς συντρέφους του, τὰ τοιαῦτα γραμμᾶτια καὶ οἱ τοιοῦτοι τρεχοῦμενοι δὲν μένουσιν εἰς βῆρος

* Μερίδιο.

μόνον τοῦ πλοιάρχου ἐν τῇ περιπτώσει τῆς καθυστέρησεως ἢ καὶ τῆς ἀπωλείας εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλὰ γίνεται ἀναθεώρησις τοῦ λ/σμοῦ, καὶ συμμετέχουσι τῆς ζημίας ὁ πλοίαρχος, οἱ σύντροφοι καὶ τὸ πλοῖον, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη.

Ἄρθρον 30όν : Ὁ πλοίαρχος ἢ ἐντὺς ἢ ἐκτὺς τῆς Καλύμνου πωλὼν τὸ προῖόν τῆς ἐργασίας του ὀφείλει ὅλον τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως ποσὸν νὰ παραδίδῃ εἰς τὸν μαλσαπῆν του ἢ τὸν ἐκκινητήν, ἂν ἔχῃ τοιούτους, οἵτινες τότε εἶνε ὑπόχρεοι νὰ πληρώσωσι τὰς μισθοδοσίας τῶν κωπηλατῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην νόμιμον ὑποχρέωσιν. Ἐὰν δ' ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ πλοίαρχος ἐκράτησεν ἐκ τοῦ ὅλου ἓν μέρος, ὁ πλοίαρχος τότε εὐθύνεται νὰ πληρώσῃ τὰς μισθοδοσίας τῶν κωπηλατῶν καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο νόμιμον. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ὅλοι οἱ σύντροφοι ὀφείλουν, καὶ πρὸ πάντων οἱ περισσεύοντες νὰ λαμβάνωσι, νὰ ἐποπτεύωσιν, ἵνα ὁ πλοίαρχος φέρῃ καὶ παραδώσῃ ὁλόκληρον τὸ προῖόν εἰς τὸν ἐκκινητήν, ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν οἱ ναῦται του εἴτε ὅλοι εἴτε εἰς ἕκαστος φανῇ, ὅτι ἔδωκαν πληρεξουσιότητα εἰς τὸν πλοίαρχόν του, ἔστω καὶ προπορικῇ νὰ παραλάβῃ ὁλόκληρον τὸ προῖόν, ἔχουσιν καὶ οὗτοι εὐθύνην εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ τυχὸν κατάχρησιν.

Ἄρθρον 31ον : Πᾶς πλοίαρχος εἶνε ἐλεύθερος νὰ πωλήσῃ τὸ προῖόν τοῦ ἀλιεύματός του εἰς οἷονδήποτε ἀγοραστήν καὶ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸ τίμημα ὁλόκληρον, ἵνα τὸ παραδώσῃ εἰς τὸν ἐφοπλιστήν ἢ ἐκκινητήν του, ἂν ἔχῃ τοιοῦτον.

Ὅποταν ὅμως ὁ ἐφοπλιστὴς ἢ ἐκκινητὴς ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ συναινέσει καὶ τοῦ πωλήσαντος πλοιάρχου εἰδοποιήσουν τὸν ἀγοραστήν, καὶ ὁ πλοίαρχος δώσῃ ἐντολὴν εἰς αὐτὸν νὰ μετρήσῃ τὰ χρήματα εἰς τὸν μαλσαπῆν, τότε ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει νὰ συμμορφωθῇ. Ἀλλως, ὁ ἀγοραστὴς εἶνε ὑπεύθυνος.

Ἄρθρον 32ον : Ὁ πλοίαρχος μετὰ τὸ τέλος τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ταξιδίου ὀφείλει νὰ χορηγήσῃ ἐπὶ ἓνα ἔτι μῆνα τὴν ξηρὰν τροφὴν εἰς σύντροφόν του χρεώσιν. Παρελθόντος τοῦ μηνὸς ὁ σύντροφος ὀφείλει νὰ ναυτολογηθῇ ἄλλως, δὲν δικαιούται νὰ μεμνημηνήσῃ κατὰ τοῦ πλοιάρχου του, ὅτι οὗτος ἔπαυσε τοῦ νὰ τὸν διατηρῇ.

Ἄρθρον 33ον : Ἄν τις πλοίαρχος ἢ δύτες ἢ καὶ κωπηλάτης, ὀφειλέτης εἰς πλοίαρχον ἢ ἐφοπλιστήν ζητήσῃ παρὰ τοῦ δανειστοῦ τὴν ἄδειάν του νὰ ναυτολογηθῇ, ὁ δὲ πλοίαρχος ἢ ἐφοπλιστὴς δι' αἰτίας μὴ δεδικαιολογημένας ὅχι μόνον ἀρνεῖται νὰ τῷ χορηγήῃ τὰ πρὸς διατροφήν του, ἀλλὰ καὶ δὲν τῷ ἐπιτρέπει νὰ ναυτολογηθῇ μετ' ἄλλον πλοίαρχον, ἵνα δυνήθῃ νὰ διατηρηθῇ καὶ πληρώσῃ τὸ χρέος του, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὀφειλέτης δικαιούται νὰ εὕρῃ πλοίαρχον καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πρῶτον πλοιάρχου ἢ τοῦ

ἐφοπλιστοῦ καὶ ἐκκινητοῦ του· ἀλλ' ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὴν περὶπτωσιν ταύτην ἐνώπιον τῆς Δημογεροντίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ'

Περὶ ἀνευθύνου τοῦ συντρόφου διὰ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἄλλων· ἐξαίρεσις.

"Αρθρον 34ον : Τὸ μερίδιον τοῦ δύτου σπογγαλιέως, ὡς καὶ τοῦ κωπηλάτου, θεωρεῖται ἀνεύθυνον τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πλοιάρχου, ἐὰν ὑποδειχθῇ, ὅτι ὁ σύντροφος οὗτος δὲν ἔλαβε χρήματα οὔτε ἀπὸ τὸν πλοίαρχον οὔτε ἀπὸ τὸν μαλασιπὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ναυτολογίσεως του μέχρι τῆς ἐκκινήσεως, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως τῆς ἀναγομένης εἰς τὰ ἄρθρα 7 καὶ 13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

Περὶ ἰδιαιτέρων ἐγγράφων συμφωνιῶν.

"Αρθρον 35ον : Πᾶσα ἰδιαιτέρα ἔγγραφος συμφωνία, ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν παρόντα κανονισμόν, γενομένη ἐπισήμως, εἴτε ἔγκυρος, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων, μὴ παραβλάπτουσα τὰ δικαιώματα τρίτων. Πᾶσα δὲ ἰδιαιτέρα συμφωνία περὶ ναυτολογίας, μὴ γενομένη ἐπισήμως ἐν τῇ Γραφείῳ τῆς Δημογεροντίας, εἴτε ἄκυρος.

"Αρθρον 36ον : Οἷοσδήποτε ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸ πλήρωμα σπογγαλιευτικοῦ πλοίου, εὐθύνεται μόνον διὰ τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις.

"Αρθρον ἀκροτελεύτιον

"Αρθρον 37ον : Ἐὰν ἐφοπλιστὴς τις ἢ ἐκκινητὴς ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐκ κακῆς προθέσεως ἢ κακοβουλίας, πρὸς τὸ ὅποιον ἐξεκίνησεν ἢ ἐξώπλισε πλήρωμα, ἠθέλησε νὰ παραλύσῃ καὶ διαλύσῃ τὸ πλήρωμα πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ταξιδίου, τότε οὔτως εἴτε ὑπεύθυνος εἰς τὰς νομίμους ἀποζημιώσεις πληρώματος, ἀφ' οὗ πρῶτον τελεσθῶσιν αἱ νόμιμοι διευτυπώσεις πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τοῦ γεγονότος.

ΜΕΡΟΣ Βον

Κανονισμὸς Σπογγαλιευτικῶν καταδυτικῶν μηχανῶν.

"Αρθρον Ιον : Ἐὰν μηχανικός τις κατὰ τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν ἀποβιώσῃ ἄνευ ἰδίας ὑπαιτιότητος, οἱ κληρονόμοι λαμβάνουσιν ὁλόκληρον οὐ μόνον τὸ μερίδιόν του, ἀλλὰ καὶ τὸ ριγᾶλλον του, ὡσαύτως καὶ ἂν ἀσθενήσῃ.

"Αν ὅμως ἡ ἀσθένεια δὲν εἴνε πραγματική, τὸ μὲν ριγῶλλον στερεῖται καθ' ὁλοκληρίαν μερίδιον δὲ λαμβάνει ἐφ' ὅσον εἰργάσθῃ.

"Αρθρον 2ον : Ἐὰν πλοίαρχός τις φυγαδεύσῃ κατὰ τὴν ἐκκίνησιν μηχανικὸν ταυτολογημένον καὶ τὸν παραλάβῃ, θὰ ὑπόκειται πλὴν τῆς πληρωμῆς τῶν πρὸς τὸν πρῶτον πλοίαρχον ἢ μαλσαπῆν χρεῶν του καὶ εἰς ἀποζημιώσιν ἑαυτὸν λιγῶν Ὀθωμανικῶν πρὸς ὄφελος τοῦ πρῶτου πλοίαρχου ἢ μαλσαπῆ. Ἐὰν δὲ ὁ φυγαδευθεὶς εἴνε κολασιζέτης, ὁ φυγαδεύσας θὰ ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσιν εἴκοσι λιγῶν.

"Αρθρον 3ον : Πᾶς πλοίαρχος καταδυτικῆς μηχανῆς παραλαμβάνων ξένον μηχανικὸν διὰ τὴν σπογγαλιευτικὴν ἐργασίαν τοῦ χειμῶνος ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ πλοίαρχου ἢ μαλσαπῆ τοῦ μηχανικοῦ καθίσταται ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ μαλσαπῆ του ὑπεύθυνος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν τοῦ μηχανικοῦ πρὸς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν μαλσαπῆν του, ἂν ὁ μηχανικὸς οὗτος ἀποβιώσῃ ἢ πάθῃ εἰς τρόπον καθιστῶντα αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ἀνίκανον εἰς ἐργασίαν.

"Αρθρον 3ον Β : Ἄν δὲ πλοίαρχός τις παραλάβῃ μηχανικὸν ἄνευ τῆς ἀπαιτημένης συνεννοήσεως μετὰ τοῦ πλοίαρχου ἢ τοῦ μαλσαπῆ τοῦ μηχανικοῦ δι' ἐλαφρὰν ἐργασίαν: οἷον διὰ μεζέδες, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνον ἡμέραν, καθίσταται ὑπεύθυνος εἰς τὸ χρέος τοῦ μηχανικοῦ τὸ σῶμα τῆς καταδυτικῆς μηχανῆς τοῦ παραλαβόντος πλοίαρχου μεθ' ὅλης τῆς ἀποσκευῆς της, καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ μηχανικὸς ἀποβιώσῃ ἢ ὑποστῇ σπονδιαῖόν τι πάθημα, ἂν εἴνε ἐν γνώσῃ τοῦ πλοίαρχου.

"Αρθρον 4ον : Μαλσαπῆς ἀποστέλλων μηχανικὸν εἴτε ξένον εἴτε ἰδικόν του ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πλοίαρχου του ἢ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς ἐργασίαν διὰ μεζέδες, καθίσταται μονομερῶς ὑπεύθυνος εἰς τὰ χρέη τοῦ μηχανικοῦ, καθ' ἣν περίπτωσιν οὗτος ἀποβιώσῃ ἢ καταστῇ ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν.

"Αρθρον 5ον : Ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς περιπτώσεσι ἰσχύουσι καὶ διὰ τὰς σπογγαλιευτικὰς καταδυτικὰς μηχανὰς αἱ διατάξεις τοῦ Ναυτικοῦ Σπογγαλιευτικοῦ Κανονισμοῦ.

"Αρθρον 6ον : Οὔτε μηχανικὸς δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ πλοίαρχον οὔτε πλοίαρχος μηχανικὸν πρὸ τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου.

Ὁ παρὼν Ναυτικὸς Σπογγαλιευτικὸς Κανονισμὸς ἀναγνωσθεὶς ἐπὶ Γενικῆς Συνελεύσεως ἐν τῷ Ναυτῷ τοῦ Χριστοῦ καὶ συζητηθεὶς ἐπεκυρώθη καὶ ἀπεφασίσθη.

Τὴν 1ην Μαρτίου 1884

Ἐν Καλύμνῳ

ἔπονται τετρακόσαι ἐξήκοιτα πέντε (485) ὑπογραφαί (βλ. φωτοκ.).

459

[illegible]

[illegible][illegible]

ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Η αυτοδιοίκηση ενός μικρού άγονου Νησιού, βάση προνομίων, τα οποία χορήγησε το 1522 ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής με την κατάληψη της Δωδεκανήσου, μέχρι τινός και ιδίως με την εμφάνιση των Νεότουρκων περί τα μέσα του περασμένου αιώνα, λειτουργούσε μάλλον ομαλά, χωρίς περισπασμούς, και παρό το γεγονός ακόμα ότι μερικοί Σουλτάνοι, διάδοχοι του Σουλεϊμάν, θέλησαν να τροποποιήσουν κάπως το αρχικό φινιρίσμα των προνομίων.

Τα προνόμια αυτά είχαν χορηγηθεί στα άγονα Νησιά της Δωδεκανήσου, εκτός της Ρόδου και Κω, όπου τέθηκε σε εφαρμογή η Οθωμανική Νομοθεσία, και συνίσταντο στην ετήσια καταβολή ενός καθορισμένου ποσού φόρου για κάθε Νησί «της Μαχτού», και τίποτε περισσότερο. Τα Νησιά αυτοδιοικούνταν υπό την προστασίαν της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Τούρκοι δεν υπήρχαν σ' αυτά μέχρι της εμφάνισης των Νεότουρκων.

Οι Νεότουρκοι με την εμφάνιση τους, δεν άργησαν να διαπιστώσουν την πρόοδο των Νησιών αυτών υπό το καθεστώς των προνομίων, και ιδιαίτερα των σφουγγαράδικων και θέλησαν να τα καταργήσουν ή, ορθότερο, να τα σφετερισθούν οι ίδιοι! Αποτελούν εποποιϊα οι αγώνες των Πατέρων μας διά τη διάσωση των προνομίων. Αγώνες με γενικές Συνελεύσεις, αποστολή πληρεξουσίων στην Υψηλή Πύλη, προσφυγή στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, τις προστατίδες δυνάμεις κ.λπ. Τελικά τα προνόμια σχεδόν διεσώθησαν!

Και όσον επι αιώνες η σπογγαλιεία διεξαγόταν με μικρές ομάδες ανθρώπων (5-7), σε μικρές βάρκες με μερίδιο (συντροφικά), προβλήματα δεν υπήρχαν. Κι αν κάποτε αναφύονταν κανένα πρόβλημα τη λύση έδινε η Δημογεροντία και γινόταν απόλυτα σεβαστή από τους ενδιαφερόμενους. Στοιχεία της Δημογεροντίας αναφέρουν ότι περί το 1860 δούλευαν κάθε

χρόνο στην Κάλυμνο περί τις 300 βάρκες και 70 καγκάβες. Διενεργούσαν σπογγαλιείαν χωρίς προβλήματα με βάση τους άγραφους Νόμους που η μακραίωνη εργασία εθέσπισε!

Όταν όμως το 1866 έκαμε την εμφάνιση του το σκάφανδρο, τα πράγματα ανατράπηκαν ολότελα! Είχε προηγηθεί πρίν λίγα χρόνια η εμφάνιση και λειτουργία του στη Σύμη, και η Κάλυμνος δεν έπρεπε να υστερήσει. Τα πράγματα άλλαξαν. Οι συντροφικές βάρκες των ολίγων άρχιζαν να εξαφανίζονται. Για κάθε δύτη σκαφάνδρου αντιστοιχούσαν περί τους δύο βοηθητικοί. Δηλαδή ένα σκάφανδρο 7 δυτών χρειαζόταν περί τους 14 βοηθητικούς. Αυτό αρχικά. Όταν ο αριθμός των δυτών μεγάλωνε, έφθασε τους 15, ανάλογη ήταν η αύξηση των βοηθητικών. Η μεγάλη αυτή αναστάτωση συνέπεσε, σε περίοδο αύξησης της ζήτησης από την βιομηχανοποιούμενη εντατικά τότε Δ. Ευρώπη, με την ένταση της προσπάθειας των Νεότουρκων για σφετερισμό των προνομίων.

Οι βάρκες ξεκινούσαν συνεταιρικά με λίγα χρήματα των ιδίων των συντρόφων, συμπληρωματικά χρήματα από τρίτους σπανίως είχαν ανάγκη. Τώρα το συγκρότημα του σκαφάνδρου απαιτεί πολλά χρήματα. Τράπεζες δεν υπάρχουν. Εμφανίζονται τότε ιδιώτες χρηματοδότες που παίρνουν τ' όνομα ΕΦΟΠΛΙΣΤΗΣ ή ΜΑΛΣΑΠΗΣ. Αυτοί σε συνεννόηση με τον Πλοίαρχο, που απαραίτητως είναι κάτοχος σπογγαλιευτικού πλοίου κ.λπ. εργαλείων, διοργανώνουν το συγκρότημα που ανάλογα με τον αριθμό των δυτών κυμαίνεται από 20-50 ανθρώπους. Αρχική αμοιβή ήταν για όλους το μερίδιο. Δηλαδή ανάλογα με τον όγκο της σπογγοπαραγωγής, την τιμή των σφουγγαριών και τον αριθμό των πληρωμάτων καθοριζόταν ένα ποσό χρημάτων, που κατανεμόταν στους εργαζόμενους. Στο δύτη ανάλογα με την παραγωγή του. Στους βοηθητικούς ανάλογα με την ικανότητα και απόδοση του εργαζόμενου. Η αμοιβή ήταν προσυμφωνημένη: Μισό, ένα, ενάμισυ, δύο, δυόμισι κ.ο.κ. μερίδια.

Αργότερα το σύστημα βελτιώθηκε. Ο δύτης αμειβόταν με ποσοστό της ίδιας της παραγωγής του. (Για χρόνια πολλά εκυμάνθη στο 25-35%, σήμερα κυμαίνεται στα 60%! Τα πληρώματα έπαιρναν καθορισμένο μηνιαίο μισθό. Διατροφή, ιατρική περίθαλψη, λοιπά έξοδα ήταν εις βάρος του συγκροτήματος, εξ ολοκλήρου.

Με το σκάφανδρο ο δύτης κατεβαίνει σε πιο βαθιά νερά, παραμένει περισσότερο χρόνο, κινείται ευκολότερα και μαζεύει περισσότερα σφουγγάρια που τοποθετεί σε μιά απόχη κρεμασμένη στο λαιμό του και στερε-

ωμένη με σχοινάκι στη μέση του. Στον καρπό του δεξιού του χεριού έχει δεμένο καννάβινο σχοινάκι με σήματα του οποίου συνεννοείται με το σκάφος. Φοράει ολόσωμο φόρεμα από καουτσούκ με περικεφαλαία και αναπνέει με αέρα που παίρνει από ειδικό αεροσωλήνα καουτσούκ ενισχυμένο με σύρμα από μιά χειροαντλία εγκατεστημένη στο σκάφος. Η παραμονή του στο βυθό είναι ανάλογη με το βάθος.

Επειδή όμως οι κανόνες κατάδυσης και προπάντων ανάδυσης είναι ακόμα άγνωστοι, σημειώνονται αρκετοί θάνατοι και τραυματισμοί, κυρίως από απότομη αποπίεση κατά την ανάδυση, όταν το άζωτο πούναι στο αίμα αναλύεται σε φυσαλλίδες που προκαλούν εμβολές σε καίρια σημεία του σώματος. Δημιουργείται έτσι μεγάλος σάλος και η Δημογεροντία καταβάλλει έντονες προσπάθειες για την κατάργηση του «ψυχοφθόρου» σκαφάνδρου! Στην προσπάθεια της Δημογεροντίας συμπαρίσταται ένας μεγάλος Ανθρωπιστής: Ο Κάρλος Φλέγκελ, Καθηγητής των κλασικών γλωσσών στο Πανεπιστήμιο της Βίλνας, που την Κάλυμνο έκαμε δεύτερη του Πατρίδα και πέθανε εδώ. Μεγάλης ολκής πνευματικός άνθρωπος και πολύγλωσσος, περιέρχεται όλες τις σπογγοπαραγωγικές Χώρες της Μεσογείου και αναπτύσσει το θέμα σε Κυβερνήσεις, κοινοβούλια και άλλους αρμοδίους και επιτυγχάνει την έκδοση Σουλτανικού Φιρμανίου που απαγόρευε την σπογγαλιεία διά σκαφάνδρου σε όλες τις θάλασσες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας! Όμως τα κατεστημένα συμφέροντα, που έχουν δημιουργηθεί από την μεγάλη ζήτηση με τη βιομηχανική ανάπτυξη της Δ. Ευρώπης, αντιδρούν έντονα, κι έτσι η απαγόρευση ισχύει μονάχα δυό χρόνια και το Σουλτανικό Φιρμάνι ατονεί!

Το σκάφανδρο επιβάλλεται ως το κυριότερο εργαλείο της σπογγαλιείας. Ζει εκατό περίπου χρόνια κι εξαφανίζεται από τη σπογγαλιεία τη δεκαετία 1970, αντικαθιστάμενο από το σύγχρονο σύστημα «Ναργιλέ».

Η αλλαγή συστήματος εργασίας εις την σπογγαλιείαν με τη σύμπραξη τώρα πολλών ανθρώπων στην κάθε επιχείριση (συγκρότημα), συχνά με αντικρουόμενα συμφέροντα, η ανάγκη ύπαρξης κατάλληλων κατά το δυνατόν προμηθειών για διαβίωση 6-7 μηνών εργασίας, που αποθηκεύονταν σε άλλο μεγαλύτερο σκάφος που λεγόταν ΝΤΕΠΟΖΙΤΟ (συνήθως κάθε δύο σπογγαλιευτικά συγκροτήματα χρησιμοποιούσαν ένα Ντεπόζιτο), αυτά και άλλες πρωτόγνωρες συναλλαγές, ανατρέπουν ολότελα την παλαιά απλοποιημένη κατάσταση και δημιουργούν ανυπέρβλητα προβλήματα εις την Δημογεροντίαν Καλύμνου που διέπει τα πάντα!

Όμως οι Δημογέροντες είναι ως επί το πλείστον άνθρωποι συνετοί και υπεύθυνοι, άξιοι της εμπιστοσύνης του Λαού που τους ψήφισε. Και σπεύδουν βραδέως! Άλλωστε πως να επιχειρήσουν «νομοθετική ρύθμιση της σπογγαλιείας δια σκαφάνδρου» όταν τα πρώτα χρόνια της εμφάνισης και λειτουργίας του χαρακτηρίζεται «Ψήχορθόρο», λόγω των πολλών ανθρωπινών θυμάτων, κι επιδιώκεται με κάθε μέσο η κατάργησή του; Η Δημογεροντία παρακολουθεί με άγρυπνη προσοχή την εξέλιξη των εργασιών του σκαφάνδρου. Με την πάροδο του χρόνου τα πράγματα αρχίζουν κάπως να εξομαλύνονται. Οι δύτες σιγά σιγά συνηθίζουν στους κανόνες κατάδυσης - ανάδυσης και το Σουλτανικό Φιρμάνι που απαγόρευε τη λειτουργία του σκαφάνδρου στις θάλασσες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ατονεί και καταργείται. Αρχίζει πιά να γίνεται κατανοητό ότι το σκάφανδρο προορίζεται να γίνει το κυριότερο εργαλείο της σπογγαλιείας.

Τότε η Δημογεροντία Καλύμνου ξεκινά μια επισταμένη μακρόχρονη έρευνα των λεπτομερειών των εργασιών του σκαφάνδρου, στοχεύοντας κατά το δυνατόν να τελειοποιήσει τους κανόνες λειτουργίας του. Ερευνά και μελετά επί μακρόν με προσοχή την κάθε λεπτομέρεια και περιστατικό, και την πρώτη Μαρτίου 1884 παρουσιάζει στη Γενική Συνέλευση του Λαού της Καλύμνου, στην Εκκλησία του Χριστού (Μητρόπολη) τον ΝΑΥΤΙΚΟ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ που αποτελείται από 44 άρθρα, ο οποίος

«ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣ ΕΠΙ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΝΑΩ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΘΕΙΣ ΕΠΕΚΥΡΩΘΗ ΚΑΙ ΑΠΕΦΑΣΙΣΘΗ».

Έπονται 485 υπογραφαί.

Ο καθιερωμένος επί των εισηγήσεων χρόνος, δεν μας επιτρέπει ν' αναπτύξουμε τον Κανονισμό. Μας επιτρέπει όμως ένα μικρό σχολιασμό. Αποτελεί ένα μελετημένο Νομοθέτημα που προβλέπει και διευθετεί κάθε λεπτομέρεια της πολύπλοκης σπογγαλιευτικής δραστηριότητας. Θεσπίζει κανόνες εργατικού κι εμπορικού Δικαίου! Γίνεται αποδεκτό κ' εφαρμόζεται με ευλάβεια από τον σπογγαλιευτικό κόσμο. Η ολοκληρωμένη και συνετή αντιμετώπιση από τους προγόνους μας των προβλημάτων της σπογγαλιείας, όχι μονάχα γίνεται ομόθυμα αποδεκτή αλλά εμπνέει Σεβασμό, Εμπιστοσύνη και Αγάπη προς τους Λαοπρόβλητους Άρχοντες! Τώρα ο κάθε εργαζόμενος είναι βέβαιος ότι θα εισπράξει τον τίμιο μόχθο του κι ο κάθε κατεργάρης θα πάει στη γωνιά του, γιατί αχρηστεύεται.

Ο Κανονισμός εξυγιαίνει την κατάσταση και δημιουργεί ένα σύστημα καλών συναλλαγών που διαρκεί μέχρι την ενσωμάτωση μας με την Μητέρα Ελλάδα! Σ' όλο αυτό το διάστημα (με εξαίρεση τις πολεμικές περιόδους) οι καλές συναλλαγές δημιουργούν πνεύμα εμπιστοσύνης σε μία ευνομούμενη, ευημερούσα, αυτοδιοικούμενη Κοινωνία, που σε μία δεκαετία (το 1894) οδηγεί στην ψήφιση του «Κανονισμού Δημογεροντίας Καλύμνου». Το Ντοκουμέντο αυτό αποτελεί ένα ζηλευτό τοπικό Σύνταγμα το οποίο κωδικοποιεί, συμπληρώνει κι επαυξάνει τα μέχρι τότε ισχύοντα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της δωρεάν παρεχομένης Παιδείας και Ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης χωρίς καμιά εξαίρεση (παρεπιδημούντες κ.λπ).

Είχαν φθάσει το υψηλό σημείο οι συναλλαγές παρά τον οξύ ανταγωνισμό των σπογγεμπόρων, ιδιαίτερα σε χρόνους μειωμένης παραγωγής, γιατί ο καθένας είχε ανάγκη να εξασφαλίσει τουλάχιστο την ετήσια κατανάλωση των Ευρωπαϊών πελατών του. Παρά ταύτα η συμφωνία αγοραπωλησίας παρτίδας σφουγγαριών αξίας μερικών χιλιάδων λιρών Αγγλίας έκλεινε με μία χειραψία ανάμεσα πωλητή Πλοίαρχο κι αγοραστή έμπορο, αφού βέβαια είχαν προηγηθεί οι σχετικές διαπραγματεύσεις. Με τη χειραψία αυτή η αγοραπωλησία καθίστατο οριστική και απρόσβλητη! Ο Πλοίαρχος παράδιδε στον έμπορο ένα κλειδί της αποθήκης στην οποία θα έμπαιναν μαζί και με εκπροσώπους των δυτών για να εξετάσουν το εμπόρευμα, με τον κατάλληλο καιρό. Απέφευγαν το βροχερό καιρό. Όταν γινόταν η εξέταση και τα σφουγγάρια δεν απείχαν από όσα ειπώθηκαν στις διαπραγματεύσεις (σε μέγεθος, ποιότητα και είδος), αμέσως ζυγιζόταν το σπογγαλίευμα, σε πλάστιγγα κοινής εμπιστοσύνης. Να σημειωθεί ότι τα χρόνια εκείνα η τιμή ήταν μισοτίμι. Π.χ. αν τα πρώτα αποτιμώνταν σε 1.000 δρχ., η οκά, τα δεύτερα είχαν 500, τα τρίτα 250 και τα τέταρτα 125 δρχ. ή σελίνια η οκά. Παρτίδες με περισσότερα πρώτα προτιμόνταν από τους εμπόρους του Λονδίνου, γιατί οι Άγγλοι, στις δόξες τους τότε, προτιμούσαν εμπόρευμα καλής ποιότητας και το πλήρωναν. Η ποιότητα καθοριζόταν από το σχήμα και το ύφασμα του σφουγγαριού. Στρογγυλά σφουγγάρια χωρίς προεξοχές και ύφασμα μαλακό-βελουδένιο και καλή απορροφητικότητα, ήσαν πρώτης ποιότητας. Μοναδική υπήρξε η επεξεργασία των σφουγγαριών για το Λονδίνο. Με διάφορα χημικά μέσα τα άσπριζαν, έκαμναν αυστηρή επιλογή ποιότητας και μεγέθους και τα συσκευάζαν κατά μέγεθος και ποιότητα σε ξυλοκιβώτια επιμελώς ροκανι-

σμένα, χωρίς να τα πιέζουν. Ποντοπόρα πλοία της Νορβηγικής NORMED LINE, κατά την επιστροφήν τους από τη Μέση Ανατολή περνούσαν από την Κάλυμνον και φόρτωναν τα ξυλοκιβώτια αυτά για το Λονδίνο.

Αμέσως με την παραλαβήν των σφουγγαριών ο πλοίαρχος σε συνεργασία με τον έμπορον ήσαν υποχρεωμένοι να εκδώσουν ένα είδος τιμολογίου (τον «Κουρέντην», όπως τον έλεγαν τότε), όπου αναλυτικά αναγραφόνταν ποιότητα, ποσότητα, τιμή, αξία και από το σύνολον αφαιρείτο μιά έκπτωση 5% για τυχόν ξένες ύλες (πέτρες, φίκια κ.λπ.). Η συνήθεια αυτή καταργήθηκε πρίν τριάντα χρόνια περίπου, όπως και το μισοτίμι. Τώρα υπάρχει ενιαία τιμή για όλο το σπογγαλίευμα.

Η ευθύνη του «Κουρέντη» ήταν έργο του Γραμματικού (προσώπου με λογιστικές γνώσεις, κοινής εμπιστοσύνης). Ο Γραμματικός προέβαινε σε άμεση εκκαθάριση των λογ/σμών (ο κανονισμός όριζε: «εντός δύο ημερών») και παρέδιδε σε όλους ανεξαιρέτως ένα χαρτάκι στο οποίο έγραφε το όνομα του πλοίαρχου, του εμπόρου, την ημερομηνία πληρωμής (συνήθως 30 μέρες) και το λαβείν του μέλους του συγκροτήματος. Και τέλος, ημερομηνία και υπογραφή του Γραμματικού. Το μικρό αυτό χαρτάκι προσλάμβανε αμέσως αξίαν νομίσματος! Το δεχόταν για πληρωμή ο κάθε έμπορος και επιτηδευματίας, γιατί ήταν απόλυτα βέβαιος ότι θα εισπρατόταν στην αναγραφόμενη ημερομηνία. Κανείς ποτέ δεν διανοήθηκε καθυστέρηση πληρωμής. Αυτός δεν θα είχε πλέον θέση στην κοινωνία. Έχανε την υπόστασή του! Συχνά μάλιστα συνέβαινε το αντίθετο. Κάποιοι ή κάποιοι έμποροι στην επιθυμία τους ν' αυξήσουν το κύρος τους στην αγορά, πλήρωναν πρίν τη λήξη της ημερομηνίας του «Κουρέντη» την οφειλή τους, κι έτσι πολλά χαρτάκια των σφουγγαράδων πληρώνονταν πρίν τη λήξη τους. Αυτό είχε καλή απήχηση στην αγορά, και σε περίπτωση σκληρού ανταγωνισμού αυτοί οι έμποροι είχαν προτίμηση.

Ο Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός είχε πολύ μεγάλη ευεργετική επίδραση στην Κοινωνία της Καλύμνου. Σ' αυτό βέβαια συντέλεσε αποφασιστικά και η καλή χρήση των πολλών για την εποχή χρημάτων, που το σφουγγάρι έφερνε στο Νησί, από τους λαοπρόβλητους Ταγούς της εποχής! Η καλή λειτουργία της Τοπικής Δημοκρατικής Αυτοδιοίκησης, δημιουργήσε ένα πολίτη υπεύθυνο, ικανό να στηρίξει τα κεκτημένα και να ζητά τη βελτίωσή τους, και να προσβλέπει με εμπιστοσύνη στους Άρχοντές του, που ο ίδιος ψήφιζε κάθε χρόνο στις 26 του Δεκέμβρη. Η δωρεάν Παιδεία στο κατακόρυφο της δράσης της, με άξιο της αποστολής και του Λει-

τουργήματός του διδακτικό προσωπικό, ομοίως η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από έμπειρους Γιατρούς, εκλεγμένους από τη Γενική Συνέλευση του Λαού και αφοσιωμένους με πίστη στο Λειτουργήμα τους!

Όλα αυτά, άγνωστα ακόμα και στη Δ. Ευρώπη, ενεφύσησαν στον Καλύμνιο μιά χωρίς όρους και όρια αγάπη για το Βράχο του, που με μόχθους και θυσίες ο ίδιος αξιοποίησε. Και όπως προκύπτει από αυθεντικά ντοκουμέντα η Ιστορία συνεχίζεται. Από την τελευταία απογραφή πληθυσμού 1991 προκύπτει ότι η πυκνότητα πληθυσμού της Καλύμνου ανέρχεται σε 129 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο! Στην άγονη Κάλυμνο, χωρίς αξιόλογη τουριστική υποδομή! Δηλαδή στο διπλάσιο του μέσου όρου της Δωδεκανήσου, όταν στις έφορες και τουριστικά αναπτυγμένες Ρόδο και Κω η πυκνότητα πληθυσμού κυμαίνεται σε 63-65 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Και οι διπλάσιοι σε πυκνότητα κάτοικοι της Καλύμνου δεν φυτοζωούν, μάλλον ευημερούν. Όλα αυτά είναι οι συνέπειες μιάς εξαιρετικής τοπικής αυτοδιοίκησης του τέλους του περασμένου Αιώνα και των αρχών του παρόντος!

Θα κλείσουμε με την τύχη του τόσο ευεργετικού για την Κάλυμνο Ναυτικού Σπογγαλιευτικού Κανονισμού.

Όπως ήταν φυσικό με την ενσωμάτωση των Νησιών μας, τον Μάρτη του 1948, επεξετάθηκε στα Νησιά μας ολόκληρη η Ελληνική Νομοθεσία. Η εποχή ήταν πολύ κακή και ο εμφύλιος στην έξαρσή του. Οι περιστάσεις δεν επέτρεπαν την έρευνα της πολιτικής και Κοινωνικής μας κατάστασης. Η Μητέρα Πατρίδα περιέβαλε με στοργή και αγάπη την καινούργια Επαρχία παρά τα δεινά του εμφύλιου. Ιδιαίτερα για τη σπογγαλιεία έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον και αγάπη. Άλλωστε το σφουγγάρι ήταν τότε το μοναδικό εξαγωγίμο προϊόν στη Δωδεκάνησο και το συνάλλαγμα απ' αυτό ιδιαίτερα πολύτιμο τότε.

Παρά ταύτα η χρηματοδότηση Αγροτική Τράπεζα δεν αφέθηκε να κάμει σωστά τη δουλειά της. Παρενέβη η Πολιτική και τα Κόμματα απαιτούσαν χρηματοδότηση και δικών τους ανθρώπων, έστω κι αν δεν είχαν την ικανότητα του σπογγαλιέα! Αποτέλεσμα, ανοίγματα και χρέη από τα οποία αρκετά λιμνάζουν ακόμη!

Ο Ελληνικός Νόμος για την αγοραπωλησία σπόγγων καθόριζε τη σύνταξη συμβολαίου μπροστά στο Λιμενάρχη, παρουσία πλοιάρχου, εμπόρου και δύο δυτών. Και συνέβη τούτο το οξύμωρο. Ενώ με τον Κανονισμό η αγοραπωλησία επισφραγιζόταν με μιά απλή χειραψία ανάμεσα πλοιάρ-

χου κι εμπόρου και κανένας ποτέ δεν διανοήθη να δυστροπήσει ή ν' αθετήσει τα συμφωνημένα αλλά ούτε και τρίτος ανταγωνιστής τόλμησε ποτέ να παρέμβει, τώρα συνέβη το αντίθετο με τη νέα κατάσταση. Μετά την υπογραφή της συμφωνίας τρίτος ανταγωνιστής παρενέβαινε μέσω των μεριδιούχων δυτών προσφέροντας μεγαλύτερη τιμή. Άρχιζε μιά γκρίνια και δυστροπία που κατά κανόνα κατέληγε στη διάλυση της επίσημης συμφωνίας!...

Πόσο ισχυρή και αποτελεσματική είναι μια πραγματική Τοπική Δημοκρατική Αυτοδιοίκηση, όταν ασκείται σωστά με τη θέληση και ενεργό σύμπραξη ευνομούμενων υπεύθυνων ανθρώπων!! Έστω και υπό εχθρική κατοχή.

Εισήγηση στο Η΄ Συμπόσιο Πολιτιστικών
Σωματείων Δωδεκανήσου.
Πηγάδια Καρπάθου, Αύγουστος 1993

ΓΕΩΡΓ. Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ολόκληρο το κείμενο του Ναυτικού Σπογγαλιευτικού Κανονισμού, με τις 485 υπογραφές των σφουγγαράδων Πατέρων μας σε φωτοτυπία, είναι δημοσιευμένο στον πέμπτο τόμο των Καλυμνιακών Χρονικών, 1985, σελίδες 178-195.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

Από παλιά απογραφή που 'γινε ανάμεσα στο 1821-1828 (θ' αναφέρουμε 1825), η Κάλυμνος εμφανίζεται με 5.000 κατοίκους. Στη συνέχεια οι κάτοικοι είναι: 1850 7.600, 1900 19.400, 1910 20.000, 1912 23.200, 1917 14.950, 1922 15.500, 1931 16.500, 1936 14.872, 1947 12.227, 1951 13.712, 1961 14.249, 1971 13.281 και το 1981 14.457. Η έκταση του Νησιού είναι 128,2 τετρ. χιλιόμετρα. Κατά τον αιώνα μας η πυκνότητα του πληθυσμού ήταν: Το 1910 κάτοικοι 162,2 έναντι μέσου όρου της Δωδεκανήσου 55,7. Το 1947 κάτοικοι 95,3 έναντι 43 του μέσου όρου και το 1981 112,77 έναντι μέσου όρου Δωδ/σου 53,95. Δηλαδή η πυκνότητα κατοίκων της Καλύμνου ξεπερνούσε πάντοτε το διπλάσιο του μέσου όρου της Δωδεκανήσου.¹

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη πυκνότητα κατοίκων στα νησιά μας σημειώθηκε το 1910 στο Καστελλόριζο με 782,6 και στη Σύμη με 306,6 με σύνολο κατοίκων 9.000 και 19.500 αντίστοιχα. Σημερινή πυκνότητα 19,3 και 35,74 αντίστοιχα.

Όπως είναι γνωστό πρόκειται για ένα βραχώδες άγονο νησί με καλλιεργήσιμη επιφάνεια 5.700 στρεμμάτων περίπου, από τα οποία μονάχα 1.600 αρδευόμενα στις κοιλάδες Βαθύ, Πόθιας και Πανόρ-

1. Μέχρι το 1946 τα στοιχεία είναι παρμένα από σχετ. μελέτη του καθ. Σωτήρη Αγαπητίδη. Στη συνέχεια από την Ε.Σ.Υ.Ε.

μου, όπου καλλιεργούνται εσπεριδοειδή και κηπευτικά. Όμως όλη η καλλιεργήσιμη επιφάνεια είναι κατακερματισμένη σε μικρούς κλήρους.

Από μόνα τους τα παραπάνω στοιχεία νομίζω ότι δημιουργούν θέμα άξιο προσοχής και μελέτης, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν άλλα άγονα νησιά μας, που κι αυτά βάσισαν την προκοπή τους στη σπογγαλιεία, δεν μπόρεσαν να συγκρατήσουν τον πληθυσμό τους (Σύμη, Καστελλόριζο, Χάλκη).

Η Παλαιά Διαθήκη αναφέρει σαν το άκρον άωτο της ανθρώπινης ευτυχίας τον καλλιεργητή της γης, όταν αυτός απολαμβάνει το λιτό γεύμα του, στη σκιά ενός δέντρου του κτήματός του, ύστερα από τον καλλιεργητικό μόχθο. Η ευτυχία αυτή είναι βέβαια αδιανόητη για τον κάτοικο ενός μικρού άγονου και βραχώδους αιγαιοπελαγίτικου Νησιού. Αυτός θα προσπαθήσει να εξασφαλίσει τη ζήση του παλαιόντας με την θάλασσα, σαν ψαράς, σαν σφουγγαράς, σαν ταξιδευτής. Ο Καλύμνιος προτίμησε το σφουγγάρι. Και πρόκοψε σ' αυτό το πολύ δύσκολο επάγγελμα και το συνεχίζει μόνος αυτός σήμερα με πιο ανθρώπινο κι αποδοτικό τρόπο, χωρίς βέβαια το νησί ν' αναμένει τη ζήση του από το σφουγγάρι, όπως παλαιότερα. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι από τα δέκα σπογγαλιευτικά κέντρα που άκμαζαν στην Ελλάδα απόμεινε μονάχα η Κάλυμνος.

Η βιομηχανική επανάσταση στη Δύση, δημιουργεί μεγαλύτερη ζήτηση σφουγγαριού. Ο Κάρολος Φλέγκελ² κατονομάζει το 1860 είκοσι καλά οργανωμένα καλύμνικα καταστήματα πώλησης σφουγγαριών σε ισάριθμες ευρωπαϊκές πόλεις. Αναφέρει επίσης ότι τον ίδιο χρόνο και για πρώτη φορά ο ικανός Λεριός πλοίαρχος Γιώργης Αντωνέλλος μεταβαίνει με τα σκάφη του στη Βεγγάζη και ακολουθούν οι Καλύμνιοι.

Τα αποτελέσματα τόσο σε ποσότητα όσο και ποιότητα ήσαν άριστα με πολύ ευνοϊκές επακόλουθες επιπτώσεις.

Και η Κάλυμνος αυγατίζει. Οι 5.000 κάτοικοι του 1825 γίνονται 7.600 το 1850 και το 1860 αρχίζει η κάθοδος από το Χωριό και δημιουργείται η σημερινή Πόθια.

2. Κάρολος Φλέγκελ. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Γ', 1982, σελ. 23-46

Από τους σημερινούς εκλογικούς καταλόγους της Καλύμνου, αντλούμε τα παρακάτω επώνυμα, που βάση έχουν τον τόπο καταγωγής: Αιγινίτης, Αμοργίνος, Αναπλιώτης, Ανατολίτης, Αξώτης, Ζαγοριανός, Ζερβός (Ζερβάτα Κεφαλονιάς), Καριώτης, Καρπάθιος, Καστελλοριζιός, Κασιώτης - Κάσσιος, Κεφαλιανός, Κεφαλούκος, Κορφιάτης - Κορφιάς, Κρητικός, Κυπραίος, Κώτης, Κρανίδης, Λέριος, Μωραΐτης, Νισύριος, Οθίτης, Ολυμπίτης (Όλυμπος Καρπάθου), Πατηνιώτης, Ροδίτης, Ρουμελιώτης, Σάμιος, Σούνιος, Συριώτης, Σκόπελλος, Συμιακός, Τηλιακός, Φουρνιώτης, Χαλκίτης, Χειμαριός, Ωραιόπουλος. Σήμερα οι ψηφοφόροι αυτοί αντιπροσωπεύουν το 15% περίπου των 12.210 εκλογέων της Καλύμνου.

Αλλά, εκτός από τους παραπάνω εποίκους, υπάρχουν και αρκετοί άλλοι που διατήρησαν τα αρχικά τους επώνυμα. Αναφέρω μερικούς: Λουρόπουλος, Ζαραφωνίτης, Λεωτσάκος, Λυσικάτος, Μαγκλής, Σαπουνάκης, Σμιρλής από την Πελοπόννησο. Κουφάκης, Νικολαΐδης, Τηλιαννάκης, Τυράκης από την Κρήτη, Βαρδαούλης, Διακομιχάλης από την Κάρπαθο. Σαρούκος, Τσουλφάς από την Αλικαρνασό. Ζουρντός, Βογιατζάκος από την Ύδρα. Χατζηδάκης από τη Λέρο κ.ά.

Διακινήσεις πληθυσμών και εποικισμοί αποτελούν συνηθισμένα φαινόμενα στον ελληνικό χώρο κατά τη διαδρομή των αιώνων. Όμως η Κάλυμνος είναι ένα άγονο πετρώδικο νησί που δύσκολα θα προσήλκυε εποίκους. Εξ άλλου η σπογγαλιεία ιδιαίτερα τα χρόνια εκείνα ήταν ένα δύσκολο κι επικίνδυνο επάγγελμα, με πολλά ανθρώπινα θύματα. Όμως προσήλκυε δυσανάλογο αριθμό εποίκων, που όχι μονάχα αφομοιώθηκαν σύντομα και πλήρως με τους αυτόχθονες, αλλά και σε πάρα πολλές περιπτώσεις κατέλαβαν «ψήφω Λαού» ανώτατα αξιώματα. Θα 'λεγε κανείς ότι έγιναν φανατικότεροι Καλύμνιοι από τους αυτόχθονες και όλοι μαζί, χωρίς καμιά διάκριση δούλεψαν σκληρά για την προκοπή του Νησιού. Κι εκείνο που σήμερα ακόμα ιδιαίτερα εντυπωσιάζει, είναι το φαινόμενο της μεγάλης αγάπης του Καλύμνιου προς τον άγονο βράχο του, που τις ρίζες του έχει στην τοπική αυτοδιοίκηση του περασμένου αιώνα.

Αξίζει πιστεύω τον κόπο η προσπάθεια ερμηνείας του φαινομένου, με όση γίνεται συντομία αφού ο χρόνος μας είναι περιορισμένος.

Η αφομοίωση πληθυσμών απαιτεί ορισμένες προϋποθέσεις. Κίνητρα θα λέγαμε με τη σημερινή ορολογία. Και οι προϋποθέσεις και τα κίνητρα στην περίπτωση μας δεν είναι άλλα από τον πρωτόγνωρο δημοκρατικό τρόπο ζωής που δημιουργήθηκε στην Κάλυμνο τον περασμένο αιώνα. Τον τρόπο αυτό που 'κανε τη Γαλλίδα δημοσιογράφο Jean Stephanopoli να γράφει στο βιβλίο της «Τα νησιά του Αιγαίου» (έκδοση 1912): «Στα νησιά αυτά εφαρμόζετο ο σοσιαλισμός πρωτού ακόμα η λέξη γίνει γνωστή».

Είναι γνωστό ότι βάση της όποιας υποφερτής ζωής στα άγονα νησιά μας στους 4 αιώνες της τουρκικής κατοχής, υπήρξαν τα προνόμια που χορήγησε το 1523 ο Σουλτάνος Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής και που ίσχυαν για να νησιά αυτά εκτός της Ρόδου και Κω, όπου εφαρμόστηκαν αμέσως οι νόμοι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.³ Έναντι καταβολής ενός ετήσιου φόρου «χαράτσι» τα άγονα αυτά νησιά θα αυτοδιοικούνταν, υπό την προστασίαν της Οθ. Αυτοκρατορίας. Μέχρι το 1869 Τούρκοι μόνιμα εγκατεστημένοι δεν υπήρχαν στα νησιά αυτά. Με τα προνόμια άρχισε να δημιουργείται δειλά δειλά ένα είδος τοπικής αυτοδιοίκησης, ιδιαίτερα στα 4 σφουγγαράδικα (Κάλυμνο, Σύμη, Χάλκη, Καστελλόριζο), μέσα στη λαίλαπα της επεκτατικής κατάκτησης των Τούρκων. Θα σταθούμε στην Κάλυμνο, αναφέροντας λίγα μονάχα ιστορικά περιστατικά, παρμένα από τα αρχεία της Δημογεροντίας. Κύρια βάση έχουν την καλή χρήση του πλούτου, που το σφουγγάρι έφερνε στο νησί, που 'καμναν οι λαοπρόβλητοι Ταγοί του. Η παροχή δωρεάν παιδείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αποτελούν κορυφαία δείγματα μιας καλά οργανωμένης δημοκρατικής τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Για πρώτη φορά το 1825 η Λαϊκή Γενική Συνέλευση⁴ αποφασίζει τη δημιουργία οργανωμένου Σχολείου με δάσκαλο «άξιον συντο-

3. Σύμφωνα με διάφορους μελετητές τα προνόμια χορηγήθηκαν γιατί: α) Οι κάτοικοι των Νησιών μετά την πτώση της Ρόδου έσπευσαν να δηλώσουν υποταγή στο Σουλτάνο β) Επειδή ήσαν άγονα, και γ) Αν εφαρμόζονταν οι Νόμοι της Οθωμ. Αυτοκρατορίας οι κάτοικοι θα εγκατέλειπαν τα νησιά και αυτά θα γίνονταν ορμητήρια των πειρατών εναντίων των πλοίων και των εύφορων νησιών, πράγμα ασύμφορο για τους Τούρκους κατακτητές.

4. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Δ' 1984, σελ. 70.

πίτην». Τόση ήταν στη συνέχεια η ανάπτυξη και η δημιουργία νέων σχολείων, ώστε, το δεύτερο μισό του αιώνα, η Κάλυμνος δεν εξάγει μονάχα σφουγγάρια. Τροφοδοτεί ταυτόχρονα με δασκάλους πρώτα και γιατρούς στη συνέχεια τα γύρω Νησιά. Σιγά σιγά οι άνθρωποι αυτοί επεκτάθηκαν σ' ολόκληρη την Επικράτεια και στις Ελληνικές παροικίες του εξωτερικού.

Στο 1869 κάμνει την εμφάνισή του το Σκάφανδρο και δημιουργεί αληθινή επανάσταση στη σπογγαλιεία. Η απλή και εύκολη επιχείρηση των 4-6 ανθρώπων της ρεβέρας, απαιτεί τώρα μια πρωτόγνωρη οργάνωση περίπλοκης επιχείρησης 15-30 ανθρώπων με αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Η Δημογεροντία Καλύμνου μελετά, ερευνά, σχεδιάζει υπεύθυνα και συνετά. Κατασταλάζει στη δημιουργία του Ναυτικού Σπογγαλιευτικού Κανονισμού⁵ που ψηφίζεται από τη λαϊκή Συνέλευση την 1η Μάρτη 1884 στην Εκκλησία του Χριστού. Αποτελείται από 43 άρθρα και φέρει 485 υπογραφές. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί ένα αξιόλογο πρωτοποριακό κείμενο. Θεσπίζει κανόνες εργατικού και εμπορικού δικαίου που συντελούν θετικά στην δημιουργία καλών συναλλαγών σε επιχείρηση συγκρουομένων συμφερόντων και κλίματος ανάπτυξης και προόδου.

Την περίοδο αυτή η προσπάθεια των Νεότουρκων για την κατάργηση των προνομίων εντείνεται. Η Δημογεροντία προσπαθεί ν' αντιμετωπίσει την κατάσταση με κάθε πρόσφορο μέσο. Το 1894 κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο τα ανέκαθεν ισχύοντα. Δημιουργείται έτσι ο Κανονισμός της Δημογεροντίας Καλύμνου⁶ που αποτελείται από 46 άρθρα και ψηφίζεται από τη Γεν. Συνέλευση του Λαού στις 20.12.1894. Και ενώ στο άρθρο 1 καθορίζεται «η κατ' έτος εκλογή την 26/12 της Δημογεροντίας δια καθολικής του Λαού της Νήσου Καλύμνου ψηφοφορίας δια ψηφοδελτίων» και στη συνέχεια περιγράφονται σε γενικές διατάξεις, τα καθήκοντα της Δημογεροντίας, με ειδικότερη αναφορά στην «ηθικήν και διανοητικήν μόρφωσιν των κατοίκων δια της συντηρήσεως κοινοτικών Σχολών καλώς κατηρτισμένων αναλόγως των αναγκών του τόπου...» και «δια την

5. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Ε' 1985, σελ. 178-195.

6. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Α' 1980, σελ. 9-15.

υγείαν των κατοίκων δια της συστάσεως δημοτικών ιατρών και συντηρήσεως δημοτικών φαρμακείων», στο άρθρο 2 αναφέρει επί λέξει: «Προκειμένου περί ζητημάτων θιγόντων τα ανέκαθεν καθιερωμένα προνόμια του τόπου, η Δημογεροντία κατά τα ανέκαθεν κεκατονισμένα ουδεμίαν αρμοδιότητα έχει, μόνος δε αρμόδιος είναι ο Λαός της Νήσου Καλύμνου, προς τον η Δημογεροντία οφείλει να αναφέρεται εν πάση τοιαύτη περιπτώσει και συμφώνως τη κοινή αυτού εγκρίσει ενεργή νομίμως. Άλλως πάσα οιαδήποτε μονομερής πράξις της Δημογεροντίας θέλει είσθαι όλως άκυρος, οι δε παραίτιοι αυτής Δημογέροντες είτε και δημοτικοί σύμβουλοι θέλουσιν είσθαι υπεύθυνοι απέναντι του Λαού, θα παύονται αμέσως της θέσεώς των, και θα εκλέγονται ΚΑΤΑ ΤΑ ΚΕΚΑΝΟΝΙΣΜΕΝΑ ΥΠΟ ΤΟΥ Λαού άλλοι αντ' αυτών εν οιαδήποτε εποχή του έτους».

Φωτίζει έντονα το άρθρο αυτό τόσο τη σημασία των προνομίων, όσο και τη βούληση του λαού για την προάσπιση και διατήρησή τους. Γενικά το σύνολο του κειμένου δείχνει μια καλά οργανωμένη κοινωνία. Είναι χαρακτηριστικός ο όρος της ετήσιας εκλογής της Δημογεροντίας, προφανώς για τη μείωση του κινδύνου φθοράς της εξουσίας.

Η εγκατάσταση του Καϊμακάμη το 1869 ενισχύει την προσπάθεια καταπάτησης των προνομίων. Λίγοι ήσαν οι Καϊμακάμηδες που συνεργάστηκαν ομαλά με τη Δημογεροντία. Οι περισσότεροι και ιδιαίτερα οι ελληνικής καταγωγής γενίτσαροι, δημιουργούσαν πολλά προβλήματα και παρενέβαιναν στο έργο της Δημογεροντίας (λιμεναρχιακό, φορολογικό, διοικητικό κ.λπ.). Προσπαθούσαν για την μεθοδευμένη κατάργηση των προνομίων, με τη συνεργασία ενίοτε και ντόπιων προσκείμενών τους, οι οποίοι δυστυχώς δεν έλειψαν ανέκαθεν, στη διαδρομή της Ελληνικής Ιστορίας. Ονομαστοί για την σκληρότητά τους έμειναν οι Καϊμακάμηδες Πετρίδης και Θεοδώρου!

Αποτελεί δείγμα σύνεσης, αξιοπρέπειας, εθνικής περηφάνειας και θάρρους, ο τρόπος με τον οποίον οι λαοπρόβλητοι Δημογέροντες αντιμετώπιζαν τις δύσκολες αυτές περιστάσεις. Σταθερή η αναφορά τους στα προνόμια που 'χε χορηγήσει ο Σουλτάνος για την ευημερία των πιστών υπηκόων του, τα οποία οι Καϊμακάμηδες υπέβλεπαν συνεχώς, ερχόμενοι, με τον τρόπον αυτό, αντιμετώποι της

βούλησης «του κραταιοτάτου και θεοφυλάκτου ημών άνακτος κ.λπ.». Σταχυολογούμε ελάχιστα περιστατικά:

Με το 694/13.8.1884 έγγραφό της προς τον Καϊμακάμη Θεοδώρου, η Δημογεροντία αναφέρει⁷: «...Ενώ ο Νόμος έταξεν Υμίν όρια, τα οποία δεν δύνασθε να υπερβήτε, διότι δεν δύνασθε να φρονείτε και να είπητε ότι είσθε του Νόμου ανώτερος, Σεις πολλάκις αντεποιήθητε αυθαιρέτων δικαιωμάτων αποκλειστικώς ημίν ανηκόντων και ηθελήσατε να μας εκμηδενήσητε, επιβάλλοντες εις την Δημογεροντίαν τας αλόγους τινών θελήσεις. Είναι αληθές, ότι η Δημογεροντία, ζηλούσα τα παρά του Νόμου και του έθνους καθιερωθέντα αυτή δίκαια, δεν αφήνει να εκφεύγουσι ταύτα των χειρών της προσπαθούσα να περισώσει την Νόμιμον αυτής αξιοπρέπειαν, και να φανεί αξία του Νόμου και του εκλέξαντος αυτήν Λαού. Αλλά πράττετε ουχ ήττον ότι πράττετε, όπως δηλώσατε, ότι ουδεμίαν εμπιστοσύνην έχετε προς την Δημογεροντίαν και ουδεμίαν προσοχήν δίδετε εις αυτήν. Τοιουτοτρόπως λοιπόν διαψεύσατε μικρόν κατά μικρόν τας εις Υμάς ανατεθείσας ελπίδας μας και ωρύξατε χάσμα μέγα μεταξύ Υμών και της Δημογεροντίας. Επιτρέψατε όμως να είπωμεν Υμίν, εξοχώτατε, ότι έτι εις μην, και ο ενταύθα καταπλεύσων και αύθις Λαός της Καλύμνου (εννοεί τους απόντας στη δουλειά τους σφουγγαράδες), βλέπων τα αίτια του χάσματος, θα ταχθή παρά το πλευρόν της Δημογεροντίας του, όπως υποστηρίξη ουχί αυτήν, αλλά τα εν τω προσώπω αυτής περιωριζόμενα ίδια αυτού δίκαια. Γνωρίζομεν ότι ο Λαός αυτός Σας ηγάπησε όπως και Υμείς, εν αρχή της αφίξεώς σας. Είσθε όμως βέβαιος, ότι μανθάνων τα κατά την απουσίαν του γενόμενα θα κρίνη κρίσιν δικαίαν και θα εξενέγκη πεφωτισμένην την εαυτού ψήφον. Και τότε θέλετε ίδει πτήσσοντας και σιγώντας εκείνους οίτινες σήμερον βομβούσι περί τα ώτα Υμών, βοώντες καθ' ημών, και θέλετε ίδει ακόμη ότι ο Λαός της Καλύμνου γνωρίζει να καθιστά σεβαστήν την Δημογεροντίαν του εντός των νομίμων ορίων».

Ανάμεσα στ' άλλα μέσα και τρόπους αντιμετώπισης των μεγάλων κινδύνων που διέτρεχαν τα προνόμια, ήταν και τα Αναγνωστήρια. Έκαμαν την παρουσία τους πρώτα στη Σύμη το 1872 και στη

7. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Ε' 1989, σελ. 246-247.

συνέχεια στην Κάλυμνο το 1904. Ήσαν κυρίως εντευκτήρια με βιβλιοθήκη όπου συχνάζαν οι διανοούμενοι και μπορούσαν να διαβάσουν και τον ελληνικό τύπο που κυκλοφορούσε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Αργότερα έπαιρναν και τον τύπο της Ελεύθερης Πατρίδας και λίγες γαλλικές και αγγλικές εφημερίδες. Όμως στην ουσία στα εντευκτήρια αυτά οι Πατέρες μας εβουλεύοντο και η βούλησή τους αποτελούσε θετική συμπαράσταση στο σκληρό αγώνα της Δημογεροντίας.

Τον ίδιο χρόνο, το 1904, «η σεβαστή Υποδιοίκηση διέταξε τον αστυνόμον, όπως προβεί και κλείσει το μέχρι τούδε κανονικώτατα λειτουργούν Αναγνωστήριον αι Μούσαι, ούτος δε επόμενος τη διαταγή ταύτη έκλεισε και εσφράγισεν αυτό».

Και η Δημογεροντία με το 125/9.12.1904 έγγραφό της προς την αυτού ενδοξότητα τον Καϊμακάμη Καλύμνου, γράφει ανάμεσα στα πολλά άλλα:⁸

«Η λειτουργία του καταστήματος αυτού υπήρξεν από της ιδρύσεώς του σώφρων, νομοταγής, ηθική και τιμία και εν γένει σύμφωνος τη επιθυμία του φιλομούσου και φιλοπροόδου ημών Ανάκτος, υπό την πατρικήν του οποίου Αιγίδα και φιλόστοργον μέριμναν οι πιστοί αυτού υπήκοοι προάγονται οσημέραι και ευημερούσιν. Σεβόμενοι όθεν, τον σκοπόν της ημερότητος και ηθικοποιήσεως, ον εν ησυχία και τάξει το Αναγνωστήριο επεδίωκε.... παρακαλούμεν όπως αποδοθή ημίν η κλεις του Αναγνωστηρίου όπως τούτο εξακολουθήση την κανονικήν και νομοταγή αυτού λειτουργίαν, εγγυόμενοι ταύτην και αναλαμβάνοντες ημείς πάσαν ευθύνην δια την εν τω μέλλον πορείαν αυτού».

Το κλειδί επεστράφη και το αρτισύστατο τότε αναγνωστήριο συνέχισε τη δράση του.

Με τα παραπάνω δίδεται το μέτρο και το επίπεδο της Αυτοδιοίκησης του Νησιού. Χρήσιμο είναι να προσθέσω ότι στις κοινωνικές παροχές που προβλέπει ο Κανονισμός προστέθηκε και η «δαπάνη θηλασμού εκθέτων βρεφών». Θα 'ταν υπερβολή αν μιλούσαμε για «Κράτος Προνοίας».

8. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Στ' 1986, σελ. 16-17.

Φυσικό ήταν με τις παραπάνω συνθήκες να υπάρξουν όλες εκείνες οι ευεργετικές επιπτώσεις στο Λαό του Νησιού, ώστε να συντελέσουν αποφασιστικά στη δημιουργία ενός υπεύθυνου Δημοκρατικού Πολίτη, με πνεύμα ελεύθερο και δημιουργικό, ικανού να εκτιμήσει σωστά και να προασπίσει τα κεκτημένα, προχωρώντας για παραπέρα πρόοδο και ανάπτυξη. Και πάν' απ' όλα να ενσταλλάξει βαθειά κι ανεξίτηλα στη ψυχή του τη «χωρίς όρους και όρια» αγάπη γι' αυτό τον ιερό βράχο, που ο ίδιος με θυσίες και αίμα αξιοποίησε.

Με το τέλος του πολέμου στάλθηκε στην Κάλυμνο ο έφεδρος Άγγλος λοχαγός Pyke, οικονομολόγος, σαν διοικητής. Ζήτησε να ενημερωθεί για τη λειτουργία του Δήμου. Του 'δειξαν τον Κανονισμό Λειτουργίας της Δημογεροντίας, που 'χε τεθεί σε λειτουργία, με την πτώση της Ιταλίας, επί Γερμανοκρατίας ακόμη. Έμεινε κατάπληκτος και είπε: *«Ανήκω στο Εργατικό Κόμμα και είμαι στέλεχος στην εκλογική μου περιφέρεια. Αν πετύχουμε στις εκλογές προγραμματίζουμε να εφαρμόσουμε αυτά τα θαυμάσια που ίσχυαν στο Νησί σας από τον περασμένο αιώνα. Ευχαριστώ για τη χαρά που μου δώσατε!...»*.

Θα τελειώσω με δύο περιστατικά που ζήσαμε και ζούμε στις μέρες μας, που νομίζω πως είναι άρρηκτα δεμένα με τις εξελίξεις του Νησιού τον περασμένο αιώνα.

Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια (1945-1955) ολόκληρη σχεδόν η Ευρώπη υπέφερε από οικονομική κρίση, περισσότερο βέβαια τα Νησιά μας. Είχε συσταθεί τότε η Διακυβερνητική Επιτροπή Μετανάστευσης Ευρώπης (ΔΕΜΕ) για τη ρύθμιση του ρεύματος της μετανάστευσης σε εξωευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα στην Αυστραλία. Κλιμάκιο της ΔΕΜΕ με προϊστάμενο Αυστραλό, ήλθε στην Κάλυμνο τον Απρίλη του 1953 για να επιλέξει μετανάστες για την Αυστραλία, με κυριότερο προορισμό το Darwin της Βορ. Αυστραλίας. Είχε βέβαια προηγηθεί σωρεία σχετικών αιτήσεων. Επιλέχτηκαν πολυμελείς οικογένειες νέων ανθρώπων, των οποίων ο αρχηγός δεν ξεπερνούσε τα 40 χρόνια. Συνολικά το 1953-54 οι μετανάστες αυτοί, στη μεγάλη τους πλειονότητα αγράμματοι ξεπέρασαν τις 4.000. Η απογραφή του 1951 έδειχνε 13.712 κατοίκους. Όταν το 29,14% μεταναστεύει, και μάλιστα νέοι άνθρωποι και παιδιά, φυσικό είναι να

δημιουργούνται μελαγχολικές και απαισιόδοξες σκέψεις για το μέλλον του άγονου Νησιού. Και όμως οι μετανάστες αυτού όχι μονάχα δεν χάθηκαν για το Νησί, αλλά δουλεύοντας σκληρά κατάφεραν με τον τίμιο μόχθο τους να γίνουν οι κυριότεροι συντελεστές της ανάπτυξης της Καλύμνου με τις κάθε μορφής επενδύσεις τους στην αγαπημένη τους γενέτειρα. Τρεις φορές οι Άρχοντες της Β. Αυστραλίας ήλθαν στην Κάλυμνο για ν' αποτίσουν φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στη γενέτειρα των πρωτοπόρων της προόδου του Darwin και να ζητήσουν τη διδυμοποίηση Καλύμνου - Darwin και την σύσφιξη των παραπέρα σχέσεων ανάμεσα Κάλυμνο - Darwin. Σε έγγραφό του για τα «Καλυμνιακά Χρονικά» από 2.2.1984⁹ ο τότε Πρωθυπουργός της Β. Αυστραλίας Paul Everingham αφού περιγράφει την εγκατάσταση των «σκληρών δουλευτάδων» και την επαγγελματική και την πολιτιστική τους δραστηριότητα κ.λπ., καταλήγει με τη φράση: «Οι Καλύμνιοι της Αυστραλίας έκαναν το Darwin και το βόρειο άκρο της Αυστραλίας ένα καλύτερο τόπο για να ζήσει κανείς».

Και οι άνθρωποι αυτοί όχι μονάχα πρόκοψαν και ευημέρησαν αλλά έστησαν μια αερογέφυρα ανάμεσα Κάλυμνο και Darwin, με το συνεχές πήγαινε - έλα, για να βλέπουν τους δικούς τους. Και πιο χαρακτηριστικό ακόμα είναι το γεγονός ότι αρκετοί απ' αυτούς, αφού εξασφάλισαν μια άνετη διαβίωση από το εισόδημα των ακινήτων τους που αγόρασαν στην Αυστραλία και Ελλάδα, γύρισαν στην Κάλυμνο, σκάρωσαν καΐκια και ξανάγιναν ψαράδες και σφουγγαράδες. Όλα αυτά έρχονται αβίαστα να τονίσουν την αμείωτη αγάπη του Καλύμνιου προς την Κάλυμνο.

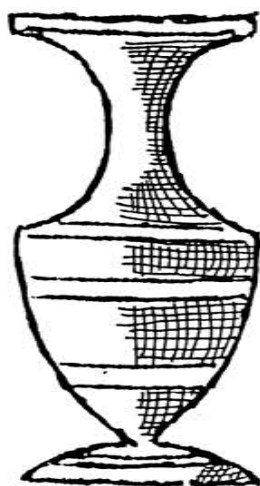
Άλλο ένα τρανό δείγμα της δημοκρατικής στην πράξη διαπαιδαγώγησης του Καλύμνιου τον περασμένο αιώνα, είναι η ετυμηγορία του κατά το πρόσφατο δημοψήφισμα, κατά το οποίο πρόσφερε το 85% των ψήφων του στη Δημοκρατία, όταν ο μέσος εθνικός όρος ήταν 70%. Όλα τούτα αποσκοπούν αποκλειστικά και μόνο να τονίσουν για μυριοστή φορά τα αγαθά αποτελέσματα μιας σωστής

9. «Καλ. Χρονικά», Τόμ. Δ' 1984, σελ. 140-142.

Δημοκρατικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μπορεί να τους αποδοθεί ένα ιδιαίτερο γνώρισμα και ανάλογη σημασία γιατί πήραν σάρκα και οστά σ' ένα μικρό και άγονο Αιγαιοπελαγίτικο Νησί, σε χρόνια σκλαβιάς.

Στ' Πολιτιστικό Συμπόσιο Δωδεκανήσου, ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
Λέρος 23-27 Αυγούστου 1989

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος Θ' 1990

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΥΜΝΟ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Γνωρίζουμε όλοι ότι η μετανάστευση αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες διαμόρφωσης του πληθυσμού μιας χώρας και κυρίως της Ελλάδας που παρουσιάζει έντονη τάση μετακίνησης πληθυσμού σε ολόκληρη την ιστορική της εξέλιξη. Τα αίτια όμως είναι διαφορετικά για κάθε ιστορική περίοδο.

Κάνοντας μια ιστορική ανασκόπηση του φαινομένου της μετανάστευσεως και ξεκινώντας από την προϊστορική περίοδο, παρατηρούμε την ομαδική και βίαιη μετακίνηση των φυλών με σκοπό την εξεύρεση τροφής και ασφαλούς διαμονής. Είναι η εποχή που ο πρωτόγονος άνθρωπος επηρεάζεται από το φυσικό περιβάλλον. Αργότερα όμως, όταν το εξουσιάζει, η μετακίνηση είναι ειρηνική και ξεκινά από κοινωνικά και οικονομικά κυρίως αίτια.

Από τους αρχαίους¹ ήδη χρόνους στην Ελλάδα, κάτω από την πίεση της καθόδου των Δωριέων, μια διέξοδος απέμεινε στους κατοίκους της: η θάλασσα. Να μπουν στα πλοία και να κατακτήσουν τα εδάφη, που είναι ακόμη ελεύθερα. Τέτοιο ήταν το πρώτο κίνητρο της μεγάλης μετακίνησης που μέσα σε 400 χρόνια δημιούργησε εκατοντάδες αποικίες στην λεκάνη της Μεσογείου, από την Μαύρη Θάλασσα μέχρι την Ισπανία. Γρήγορα όμως εμφανίσθηκαν και άλλα αίτια:

1. Alber Jourcen: "L' Histoire des hommes et les civilisations debut les origines".

α) Ο υπερ-πληθυσμός, η ανάγκη να εγκαταλείψουν τα σμήνη την πολύ μικρή κυψέλη.

β) Η φροντίδα να δημιουργήσουν νέα εμπορικά κέντρα. Οπως-δήποτε όποια και αν υπήρξαν τα αίτια, ο αποικισμός εξυπηρέτησε θαυμάσια την διάδοση της ελληνικής γλώσσας και της ελληνικής σκέψης.

Οι βίαιες πληθυσμιακές ανακατατάξεις² κατά την περίοδο της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου και κατά τους Ελληνιστικούς Χρόνους, υπήρξαν η αιτία, να εγκατασταθεί ο πληθυσμός της Ν. Βαλκανικής στην Δυτική και Κεντρική Ασία και Αίγυπτο.

Η πτώση του Βυζαντίου από τους Οθωμανούς είχε σαν αποτέλεσμα την ίδρυση παροικιών στην Βιέννη, Τεργέστη, Οδυσσό, Αίγυπτο, Λονδίνο, Παρίσι.

Με την δημιουργία του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους, μετά την Επανάσταση του 1821, ο απόδημος Ελληνισμός επιστρέφει στην πατρίδα.

Οι δύσκολες συνθήκες επιβίωσης, η αδυναμία εξασφάλισης παραγωγικής απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού, το χαμηλό εισόδημα, η φιλαποδημία, η μίμηση, οι προσδοκίες από τον τόπο προορισμού, η τυχοδιωκτική ιδιοσυγκρασία, το ανήσυχο πνεύμα, ο γρήγορος πλουτισμός, η φυγή, η τάση για κάτι νέο, η προσπάθεια για κάτι καλύτερο, η μεταχείριση των λαών, οι θρησκευτικοί και οι πολιτικοί διωγμοί, είναι οι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν στην έξοδο του εργατικού δυναμικού, που προσπάθησε να βρει διέξοδο στη μετανάστευση. Παράδειγμα θρησκευτικών και πολιτικών διωγμών αναφέρουμε τις μεταναστεύσεις των πρώτων Άγγλων πουριτανών αποικιστών³ που αποβιβάστηκαν τον 17ο αιώνα στην Μασαχουσέτη και τις κατοπινές μεταναστεύσεις των Αγγλικανικών μειονοτήτων στο Κουνέκτικατ και στη Μαίρυλαντ που οφείλονταν στην έλλειψη ανεξιθρησκείας που ανάγκαζε ολόκληρες ομάδες να εγκαταλείπουν τον τόπο της καταγωγής τους, για να εγκατασταθούν κά-

2. Ρέπας, «Προσδιοριστικοί παράγοντες της μετακίνησης του πληθυσμού της υπαίθρου» (1961-1976), Αθήνα 1977.

3. ΔΟΜΗ, Μετανάστευση, τόμ. 10, σελ. 276.

που, όπου δεν υπήρχαν περιορισμοί στην άσκηση των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Επίσης, τις μετακινήσεις ολόκληρων πληθυσμών έπειτα από πολέμους ή συνοριακές μεταβολές όπως η ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ των Βαλκανικών κρατών και η εγκατάσταση στην Ελλάδα μετά το 1922 1,2 εκατ. Ελλήνων από την Μ. Ασία, Αν. Θράκη, τις άλλες Βαλκανικές χώρες και την Ρωσία.

Φαινόμενο, με σοβαρές συνέπειες για την οικονομική και κοινωνική εξέλιξη της χώρας, έχει σαν αποτέλεσμα την μόνιμη ή την προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου. Μόνιμοι μετανάστες⁴ θεωρούνται, όσοι Έλληνες υπήκοοι μεταβαίνουν σε μία χώρα του εξωτερικού, για να εγκατασταθούν εκεί για χρονικό διάστημα περισσότερο από ένα χρόνο. Ενώ προσωρινοί, όσοι μεταβαίνουν στο εξωτερικό για να μείνουν εκεί για λιγότερο από ένα χρόνο ή αναχωρούν λόγω ναυτολογήσεως. Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (ΕΣΥΕ),⁵ το μεγαλύτερο ποσοστό των προσωρινών μεταναστευόντων αποτελούν οι ναυτικοί. Το έτος 1961 σε σύνολο 26.426 προσωρινώς μεταναστευόντων οι 24.307 ήσαν ναυτικοί. Το 1971 σε σύνολο 75.229 ήσαν 73.151 άτομα.

Μετανάστευση (προσωρινή - μόνιμη)

ΕΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟΙ	ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΙ
1961	58.837	26.426
1962	84.054	26.668
1963	100.072	35.437
1964	105.569	47.616
1965	117.167	59.241
1966	86.896	61.518
1967	42.730	59.732
1968	50.866	64.138

4. Μάριος Νικολινάκος, «Οικονομική ανάπτυξη και μετανάστευση στην Ελλάδα», Αθήνα, σελ. 26.

5. ΕΣΥΕ, Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος 1975.

ΕΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟΙ	ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΙ
1969	91.552	67.123
1970	92.684	70.570
1971	61.745	75.229

Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα η ομαδική και υπερπόντια μετανάστευση κατευθύνεται στις Υπερατλαντικές χώρες και στην Αφρική.

Κατά το χρονικό διάστημα 1896-1920 μετακινήθηκαν προς τις Υπερατλαντικές χώρες 380.821 άτομα, όπου 362.902 (95%) στις ΗΠΑ.

Υπερωκεάνια Μετανάστευση 1851-1977

ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΓΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ	ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ
1956	23.147	8.982	14.165
1957	14.783	1.807	12.976
1958	14.842	3.870	10.972
1959	13.871	2.528	11.343
1960	17.764	3.561	14.203
1961	17.336	3.471	13.863
1962	21.959	4.220	17.499
1963	24.459	4.664	19.895
1964	25.327	2.890	22.437
1965	29.035	2.782	26.253
1966	33.093	12.193	20.900
1967	26.323	11.778	14.545
1968	25.891	9.839	16.052
1969	28.425	12.716	15.709
1970	24.153	11.484	12.669
1971	18.690	8.275	10.415
1972	13.239	6.613	6.626
1973	11.706	6.028	5.678
1974	12.380	6.347	6.033
1975	8.806	4.567	4.239
1976	8.155	4.180	3.975
1977	5.842	3.027	2.815

Ξεκινώντας την αναφορά μας για την μετακίνηση του Ελληνικού πληθυσμού, ας παρατηρήσουμε για λίγο την εξέλιξή του από το 1821-1971.

Ελληνικός Πληθυσμός

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ	ΕΚΤΑΣΗ
1821	938.765	47.516 τ.χλ.
1828	753.400	»
1838	752.077	»
1839	823.773	»
1840	850.246	»
1841	861.019	»
1842	853.005	»
1843	915.059	»
1844	930.295	»
1845	960.236	»
1848	986.731	»
1853	1.035.527	»
1856	1.062.627	»
1861	1.096.810	»
1870	1.457.894	50.211
1879	1.679.470	»
1889	2.187.208	63.606
1896	2.433.806	»
1907	2.631.952	63.211
1920	5.016.889	127.000
1928	6.204.684	129.281
1940	7.344.860	129.281
1951	7.632.801	131.990
1961	8.388.553	»
1971	8.768.641	»

Κατά την περίοδο 1821-1923, το νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος δέχεται πολλές μεταβολές. Η επιφάνεια υπερδιπλασιάζεται χάρη στις διαδοχικές προσαρτήσεις εδαφών. Από 47.516 τ.χλμ. φθάνει 127.000 τ.χλμ. Ο πληθυσμός ανάμεσα στα έτος 1821-1838 παρουσιάζει μείω-

ση 20%, όμως μέσα σε 90 χρόνια υπερεφταπλασιάζεται. Από 752.077 (1838) φθάνει στα 6.204.684 άτομα. Αιτίες, η φυσική αύξηση του πληθυσμού, οι προσαρτήσεις εδαφών (Ιόνια Νησιά 1864, Θεσσαλία - Άρτα 1881-1897, Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη 1913, Δωδεκάνησα 1947 (2.500.000) και τέλος η εισροή πληθυσμού από τον εξωελλαδικό χώρο.

Η επανάσταση του 1821 οδηγεί στην μείωση του Ελληνικού πληθυσμού (20%). Την μείωση αυτή έρχεται να συμπληρώσει η ομαδική μετανάστευση 1896-1920 προς τις Η.Π.Α.

Κατά την χρονική περίοδο 1921-1931 σημειώνεται πτώση του ρεύματος της μεταναστεύσεως. Αιτία, ο αμερικανικός Νόμος των ποσοτώσεων που περιορίζει την μετανάστευση σε μικρά ποσοστά.

Τα κενά που δημιουργεί η μετανάστευση, έρχεται να καλύψει ο μετά τους Βαλκανικούς πολέμους διπλασιασμός του βιοτικού χώρου και πληθυσμού. Στα 5.000.000 ελεύθερων Ελλήνων προστέθηκαν 1.200.000 πρόσφυγες.

Κατά το 1930 το ρεύμα της μετανάστευσης κατευθύνεται από τις Υπερατλαντικές χώρες προς την Ευρώπη. Στο χρονικό διάστημα 1932-1938⁶ μετανάστευσαν 219.627 άτομα και από αυτά μόνο το 13% κατευθύνθηκε προς τις Υπερατλαντικές χώρες.

Κατά την δεκαετία 1941-1951,⁷ η αύξηση του πληθυσμού ήταν 2,3%. Παράγοντες του χαμηλού ποσοστού, ο πόλεμος, η κατοχή και ο εμφύλιος.

Ανάμεσα στο 1951-1961 η αύξηση έφθασε το 9,9%, ενώ ανάμεσα στο 1961-1971 η αύξηση περιορίστηκε στο 4,1% (0,4% μείον χρόνο). Βασική αιτία του χαμηλού ποσοστού, η έντονη μετανάστευση. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ κατά την περίοδο 1958-74 μετανάστευσαν 1,1 εκατ. άτομα.

Μετά την γενική τούτη εικόνα για την Ελληνική μετανάστευση, ερχόμεθα στα Δωδεκάνησα και ειδικότερα στην Κάλυμνο.

Η Κάλυμνος ορεινό νησί του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος, προέτρεψε από ενωρίς τους κατοίκους της, να βρουν οικονομική διέ-

6. ΕΣΥΕ, Στατιστική Επετηρίδα Ελλάδος 1975.

7. Νικολινάκος Μάριος, «Οικονομική Ανάπτυξη και μετανάστευση στην Ελλάδα», Αθήνα, σελ. 26.

ξοδο στην μετανάστευση. Η μικρή της έκταση και το ορεινό της έδαφος δεν μπόρεσαν να δώσουν απασχόληση στον αυξανόμενο πληθυσμό. Τα βουνά της και η ανεπάρκεια του εδάφους της ανάγκασαν πολλούς να την εγκαταλείψουν, ενώ όσοι βρήκαν απασχόληση στις δύο εύφορες κοιλάδες της (Βαθύ - Πάνορμος) υπήρξαν ελάχιστοι.

Η δύσκολη επιβίωση, το ακαλλιέργητο του νησιού, η έλλειψη απασχόλησης και οι προσδοκίες για μια καλύτερη ζωή, υπήρξαν οι βασικές αιτίες που οδήγησαν τους Καλύμνιους, να απομακρυνθούν από το μικρό και άγονο νησί τους, να περάσουν τα σύνορα της Ελλάδας και να βρεθούν σε τόπους άγνωστους, με στόχο ένα καλύτερο αύριο.

Ο Καλύμνιος, ανήσυχο πνεύμα, επηρεάζεται από τις μυθώδεις διηγήσεις των αποδήμων και τους μιμείται, ακολουθώντας το παράδειγμα των προγενεστέρων συμπατριωτών του. Οι αποκαλυπτικές διηγήσεις του αμερικάνικου πολιτισμού, όπως και των άλλων Ευρωπαϊκών Κρατών, του προτρέπουν να φύγει. Σημαντικό ρόλο παίζει και η δράση της Αμερικανικής Επιτροπής Μετανάστευσης.

Η στερημένη του ζωή, τον προτρέπει να πάρει πιο εύκολα την απόφαση και να σταθεροποιήσει μέσα του την αντίληψη του πλουτισμού που έχει τις ρίζες της στην εποχή της επιτυχούς επίδοσής του στην Ναυτιλία και στο Εμπόριο.

Έτσι λοιπόν εξοικονομεί με κάθε δυνατό τρόπο τα ναύλα του, καταφεύγοντας ακόμη και σε τοκογλύφους, για να φύγει. Δεν γνωρίζει για το πού πηγαίνει, ούτε τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας του. Ο καινούργιος τόπος διαμονής του, του είναι άγνωστος και δεν έχει κάποια στοιχειώδη προετοιμασία στην γλώσσα. Δεν έχει κάποια επαγγελματική κατάρτιση για το επάγγελμα που πρόκειται να ακολουθήσει. Οι εργασίες είναι βαρειές και επικίνδυνες και η προσαρμογή του στην αρχή αρκετά δύσκολη. Όταν βρίσκεται μακριά από την πατρίδα και αντιμέτωπος με την πραγματικότητα, τον ενθουσιασμό που είχε πριν από την αναχώρηση τον καταλαμβάνει τώρα η απογοήτευση και η τάση για επιστροφή.

Βασική απασχόληση των Καλύμνιων στα χρόνια της δουλείας ήταν η Σπογγαλιεία και μετά η γεωργία, η κτηνοτροφία και η ναυτι-

λία. Το προνομιακό τους καθεστώς διευκόλυνε τις οικονομικές τους δραστηριότητες σ' όλους τους τομείς.

Μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό, ο συνεχώς αυξανόμενος πληθυσμός, μη έχοντας άλλες δυνατότητες επιβίωσης, στρέφει την προσοχή του στην σπογγαλιεία.

Όμως, πολύ νωρίς η παρακμή της σπογγαλιείας παρότρυνε τον Καλύμνιο, να βρει οικονομική διέξοδο πέρα από τα όρια του άγονου νησιού του. Το φαινόμενο αυτό γίνεται πιο εντατικό μετά την ενσωμάτωση και πολλοί αναγκάζονται τώρα να δουλέψουν στα ανθρακορυχεία του Βελγίου και της Γερμανίας, εργάτες στην Αυστραλία και στην Γαλλία, καθώς επίσης και ναύτες σε ποντοπόρα πλοία.

Η οικονομική άνοδος της Δ. Ευρώπης αποτελεί μαγνητικό πόλο για τους άνεργους νησιώτες. Λίγο αργότερα, η υπογραφή ειδικών συμβάσεων με την Γαλλία (1955), Βέλγιο (1955-62), Γερμανία (1960), κατοχυρώνει τα δικαιώματά τους.

Η εξέλιξη του πληθυσμού της Καλύμνου από το 1821 μέχρι το 1983 είναι η ακόλουθη:

Πληθυσμός Καλύμνου

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ
1821	5.000
1850	7.000
1900	19.400
1910	20.000
1912	23.000
1913	25.000
1917	14.950
1922	15.500
1931	16.500
1936	15.439
1941	14.872
1943	3.500
1947	12.227
1951	13.712

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ
1961	14.149
1971	13.281
1981	14.757
1983	15.000

Το 1912⁸ οι Ιταλοί καταλαμβάνουν το νησί. Ένας από τους κύριους στόχους των Ιταλών που στην αρχή ήρθαν σαν ελευθερωτές, ήταν και η προσπάθεια του εξιταλισμού του πληθυσμού. Το γεγονός αυτό συνέβαλε περισσότερο στις δύσκολες συνθήκες εξεύρεσης εργασίας και μόνιμης απασχόλησης. Τοιουτοτρόπως πολλοί Καλύμνιοι ζήτησαν την ικανοποίηση των αναγκών τους στην μετανάστευση. Αποτέλεσμα της αναγκαστικής και ακούσιας φυγής είναι η μείωση του πληθυσμού και η αδυναμία κάθε οικονομικής δραστηριότητας. Το 1913 το νησί είχε 25.000 κατοίκους. Όμως 4 χρόνια αργότερα είχε 14.950 κατοίκους.

Το 1943 έχουμε αισθητή μείωση του πληθυσμού. Βασικά αίτια ο πόλεμος και η μετανάστευση.

Στις 7/3/1948 γίνεται η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα.

Η απελευθέρωση παραδίδει μια Κάλυμνο διαλυμένη, καθυστερημένη από κάθε τομέα ανάπτυξης. Αιτία της υπανάπτυξης, οι τότε οικονομικοί όροι και η δουλεία. Ο Καλύμνιος, κατά την περίοδο του πολέμου, πέρασε δύσκολες στιγμές, πείνασε, βομβαρδίστηκαν σπίτια, καταστράφηκαν σπογγαλιευτικά και εμπορικά πλοία.

Είναι χαρακτηριστική η αγάπη και το πάθος του για την Κάλυμνο. Ενώ ένα μεγάλο ποσοστό των μεταναστών μεταναστεύει μόνιμα, ο Καλύμνιος μεταναστεύει προσωρινά. Δεν μπορεί να συμφιλιωθεί και να δεθεί με την ξένη γη. Έτσι μετά την ενσωμάτωση και την άμεση παλινόστηση των Καλυμνίων, ο πληθυσμός του 1947 φθάνει στους 12.227 κατοίκους.

Στο μεταξύ γίνεται προσπάθεια στο νησί να συγκρατηθούν οι κά-

8. Ν.Σ. Πιζάνια, «Η Κάλυμνος και οι απανταχού Καλύμνιοι».

τοικοι και να επιδοθούν στη γρήγορη ανασυγκρότηση όλων των επαγγελματιών.

Αποκαθίσταται η ναυτιλία και το κράτος με την ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας (1949) προσπαθεί να συμβάλει στον περιορισμό της εξόδου του εργατικού δυναμικού. Όμως τα άτοκα δάνεια της Αγροτικής Τράπεζας καθώς επίσης και οι μικροί οικονομικοί πόροι που έρχονται από το εξωτερικό, δεν είναι αρκετά για να οδηγήσουν στην άνθιση της οικονομικής κατάστασης. Έτσι οι Καλύμνιοι αναγκάζονται να αναζητήσουν την τύχη τους σε κάποια άγνωστη Πόλη της Αμερικής, Αυστραλίας, Βελγίου και Γερμανίας.

Υπολογίζεται ότι ο πληθυσμός του νησιού μέσα και έξω από την Κάλυμνο είναι 44.000 κάτοικοι. Απ' αυτούς μόνιμοι κάτοικοι στο νησί είναι σήμερα περίπου 17.000, στην λοιπή Ελλάδα 10.000, στην Αυστραλία περί τις 6.000, στην Αμερική περίπου 8.000 και στην Ευρώπη (Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο κ.λπ.) περίπου 3.000. Ακριβή όμως στοιχεία δυστυχώς δεν υπάρχουν γιατί καμία απογραφή μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει.

Αυτοί που φεύγουν είναι άτομα ηλικίας 20-34 ετών. Δηλ. εργατικό δυναμικό που μπορεί να παράγει. Αποτέλεσμα, η μείωση του πληθυσμού που ανήκει σ' αυτή την ηλικία. Επίσης μείωση παρατηρείται και σε άτομα ηλικίας 0-14 ετών.

Σχετικά με την κατανομή των κατά φύλο μεταναστευτών μπορούμε να πούμε ότι κατά το δεύτερο μεταναστευτικό κύμα (1961) οι γυναίκες σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ σημείωσαν άνοδο. Βασική αιτία από την μία πλευρά η υποαπασχόληση των γυναικών, από την άλλη η αναζήτηση συζύγου, ή η παρακολούθηση του μεταναστεύσαντος συζύγου. Το ίδιο συμβαίνει και στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπου κατά την περίοδο 1955-1976 έφυγαν 602.000 άνδρες και 398.000 γυναίκες 15-45 ετών.

Ο Καλύμνιος, φεύγοντας μακριά από το νησί του, βελτιώνει τις συνθήκες ζωής όχι μόνο του εαυτού του και της οικογένειάς του, αλλά και των άλλων συμπατριωτών του που μένουν. Πηγαίνοντας σε ξένες χώρες δουλεύει σκληρά, ζει μια άθλια ζωή, για να στείλει όσο το δυνατό περισσότερα χρήματα στους δικούς του στην πατρίδα. Μ' αυτόν τον τρόπο εισρέει συνάλλαγμα στο νησί. Η ζωή της οικογέν-

νειας βελτιώνεται και είναι σημαντική γι' αυτήν η απαλλαγή της από την τοκογλυφία. Αυτοί που φεύγουν δημιουργούν μια καλή περιουσία αλλά και αυτοί που μένουν βελτιώνουν την θέση τους. Η αξία των ακινήτων υπερδιπλασιάζεται, αφού υπάρχει οικονομική άνεση και παρουσιάζονται πολλοί αγοραστές. Οι μόνιμοι κάτοικοι των νησιών λιγοστεύουν και τα επαγγέλματα εγκαταλείπονται. Αποτέλεσμα, η αύξηση των ημερομισθίων.

Ταξιδεύοντας μακριά από την πατρίδα, έρχεται σε επαφή με ξένους τόπους, γνωρίζει προηγμένους λαούς και επιδίδεται στην φιλοπονία και στην φιλοκαλία. Μαθαίνει να ζει ένα διαφορετικό τρόπο ζωής, αντιλαμβάνεται ότι πρέπει να υπακούει στους νόμους κάθε κράτους, γνωρίζει ξένα ήθη, έθιμα, θρησκείες, γλώσσες. Όμως δεν επηρεάζεται καθόλου από όλα αυτά. Δεν τον θαμπώνει η μεγάλη ζωή και η αναγκαστική αναχώρηση προσδιορίζει εκ των προτέρων την επιστροφή.

Ο Καλύμνιος ολιγαρκής, δεν αποβλέπει σε κολοσιαίες περιουσίες, δεν εννοεί να εκπατρισθεί σ' όλη του τη ζωή διά να αποδειχθεί κεφαλαιούχος.

Αγαπάει την πατρίδα του και με την πρώτη ευκαιρία επιστρέφει.

Όμως σε κάποιο μικρό ποσοστό μεταναστών συμβαίνει και το αντίθετο. Μαγευόμενοι από τα θέλγητρα του νέου κόσμου, αιχμαλωτίζονται και προσοικειώνονται με το ξένο περιβάλλον και στην συνέχεια αφομοιώνονται. Συνήθως αυτό συμβαίνει σε άτομα μικρής ηλικίας και ένα από τα μέτρα για την ανατροπή των κινδύνων είναι η ίδρυση ελληνικών σχολείων.

Δύσκολα αποβάλλει την εθνικότητά του. Η διαμονή μαζί με άλλους συμπατριώτες του και η επικοινωνία με τους δικούς του στην πατρίδα τον οδηγούν στο να διατηρεί τους δεσμούς του με τον τόπο του.

Στο περιοδικό «Εποχές» (Αθήνα 1965), διαμορφώθηκαν δύο απόψεις για την μετανάστευση. Η πρώτη⁹ την χαρακτηρίζει σαν «Ευλογία Θεού» βλέπει στη μετανάστευση μια άνετη διέξοδο στο πιεστικό πρόβλημα της ανεργίας και της υποαπασχόλησης. Η άποψη

9. Επιμέλειας *Ηλία Δήμητρα*, «Η μετανάστευση ευλογία ή κατάρα», σελ. 7.

αυτή έχει αποδοθεί στον Παν. Κανελλόπουλο, που από το βήμα της Βουλής ονόμασε «Ευλογία» την προαιώνια ροπή των Ελλήνων να κατευθύνουν τα βήματά τους και να δηλώνουν την δράση τους σ' όλο τον κόσμο. Αγαθό που προκύπτει από ένα αναγκαίο κακό. Δεν μπορούσε όμως να θεωρήσει και ευλογία την μεταπολεμική έξοδο του εργατικού δυναμικού της χώρας μας.

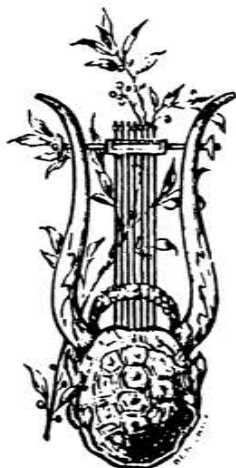
Η άλλη άποψη την χαρακτηρίζει σαν κατάρρα, σαν «σύμπτωμα καταστατικής αρρώστιας» της οικονομίας. Είναι όμως η μετανάστευση ευλογία ή κατάρρα; Έχει θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις για την χώρα εξαγωγής εργατικού δυναμικού;

Η μετανάστευση όπως και να την ονομάσει κανείς «Ευλογία ή κατάρρα» είναι φαινόμενο κοινωνικό, που ξεκινά από την αδυναμία απασχόλησης του εργατικού δυναμικού στο συγκεκριμένο χώρο.

ΣΤ' Συμπόσιο Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών
Δωδεκανήσου,
Λέρος 23-27 Αυγούστου 1989

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΟΡΚΟΛΗ

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος Θ' 1990

ΚΑΛΥΜΝΟΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΚΑΛΥΜΝΟΣ:

Α) Γενικά χαρακτηριστικά:

Βραχώδες τοπίο, περιορισμένη γεωργική γη (1.500 στρ.), περιορισμένη / υποβαθμισμένη μεταποιητική δραστηριότητα, περιορισμένη τουριστική υποδομή.

Σημαντικές ελλείψεις σε βασικές υποδομές:

- 1) Ύδρευση: προβλήματα ποιοτικά - ποσοτικά.
- 2) Αποχέτευση: ανεπάρκεια δικτύου, απουσία βιολογικού καθαρισμού.
- 3) Οδοποιΐα: μικρό δίκτυο, κακή ποιότητα.
- 4) Αεροδρόμιο: καθυστερεί σημαντικά η κατασκευή και λειτουργία του.

Β) Γενικές παρατηρήσεις:

Από το 1950 και μετά η Κάλυμνος στηρίχθηκε για την οικονομική της πορεία στη μετανάστευση, στο ναυτιλιακό συνάλλαγμα, στη σπογγαλιεία, στο εμπόριο και στην οικοδομή.

Από τη μελέτη των κοινωνικών και οικονομικών μεγεθών προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- 1) η εισροή οικονομικών πόρων στο νησί στηρίχθηκε σε δραστηριότητες την πορεία των οποίων δεν ήτο δυνατόν να επηρεάσουν,
- 2) ο κοινωνικός ιστός διεσπάσθη και η συνεργατικότητα η οποία διέκρινε την Καλυμνιακή κοινωνία μεταλλάχθηκε σε «ατομική δράση»,
- 3) αναπτύχθηκε η ψυχολογία του «μονήρους» ατόμου,
- 4) η συμπεριφορά αυξημένου κινδύνου (ριψοκινδυνότητα) –αναγκαία

και απαραίτητη για τις πιο πρώιμες συνθήκες— δεν εκσυγχρονίσθηκε και δεν συνδυάσθηκε με τη γνώση και την κοινωνική οργάνωση, αλλά «δικαιώθηκε» και «επιβραβεύθηκε» ως γνήσιο χαρακτηριστικό της «ατίθας» και ανυπάκουης Καλυμνιακής κοινωνίας.

(Σε έρευνα η οποία διεξήχθη το 1984 και μελετήθηκε το ψυχολογικό προφίλ ομάδων του καλυμνιακού πληθυσμού, διαπιστώθηκε ότι ο δείκτης P –psychotism– ήταν μεγαλύτερος του μέσου όρου, με στατιστικά σημαντική διαφορά, όχι μόνον σε εργαζομένους σε τομείς όπου η ανοχή του κινδύνου είναι αναγκαία αλλά και στα μέλη των οικογενειών τους).

5) Η Καλυμνιακή κοινωνία παρακολουθούσε και παρακολουθεί, αδρανής, τις γενικότερες αλλαγές και υφίσταται τις επιπτώσεις χωρίς αντίδραση. Στις μεταβολές στα διεθνή δεδομένα, στις αλλαγές της ελληνικής (εθνικής και τοπικής) οικονομίας, η Κάλυμνος έμεινε προσκολλημένη στο παρελθόν. Αποτέλεσμα να διαπιστώνονται τώρα σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες, απουσία νεωτεριστικών ενεργειών και γενικώς εκσυγχρονισμού, εισαγωγής νέας τεχνολογίας, κοινωνική αποδιοργάνωση.

6) Από τη μελέτη των στατιστικών στοιχείων, των οικονομικών δεικτών και της κοινωνικής δομής της Καλύμνου προκύπτουν τα εξής:

α) Μεγάλος αριθμός διαζυγίων, β) μεγάλος αριθμός γάμων σε μικρή ηλικία, γ) μεγάλος αριθμός παιδιών τα οποία δεν συνεχίζουν από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, ιδίως στις περιοχές Αγ. Βασιλείου, Αγ. Στεφάνου και Σκάφης, δ) ανεπάρκεια ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, ε) πολύ μεγάλο ποσοστό πολυτέκνων οικογενειών χαρακτηριστικό: 1) κοινωνιών υποανάπτυκτων από πλευράς κοινωνικής - οικονομικής, 2) κοινωνιών με περιορισμένη συμμετοχή της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία, στ) εμμονή σε παραδοσιακά επαγγέλματα χωρίς αυτά να εκσυγχρονίζονται και απουσία νεωτεριστικών ενεργειών, ζ) υψηλό ποσοστό συνταξιούχων και επαναπατρισθέντων συνταξιούχων. Η κατηγορία αυτή του πληθυσμού αποτελεί το κοινωνικό υπόστρωμα της κοινωνικής αγκύλωσης και αντίστασης στην αλλαγή.

7) Η μοναδικότητα της σπογγαλιείας.

Για πολλούς, εντούτοις, η μεγάλη ιδιομορφία του νησιού και των κατοίκων του, η βάση κάθε κοινωνικής συμπεριφοράς και οργανωτικής αρχής είναι η σπογγαλιεία. Συχνά ακούγεις να σου λένε ότι «το νησί οφείλει στο σφουγγάρι την ίδια του την ύπαρξη».

Η σπογγαλιεία μέχρι το 1986 έφτανε σε μια ετήσια παραγωγή περίπου 30 τόννους (με αλιεία στην Κρήτη, την Ιταλία, το Β. Αιγαίο) ενώ το 1992 μετρήθηκαν μόνο 3,5 τόννοι (κύρια αιτία της πτώσης μια ασθένεια, πιθανώς μύκητας, που έπληξε τα σφουγγάρια). Γενικώς τα σημερινά προβλήματα της σπογγαλιείας οφείλονται στον αποκλεισμό από τα αφρικανικά παράλια και στην υποβάθμιση των ελληνικών σπογγοφόρων βυθών, λόγω της έντονης εκμετάλλευσης και της ασθένειας των σφουγγαριών, και τέλος στην απροθυμία απασχόλησης και στο υψηλό κόστος.

Τώρα γίνεται εισαγωγή σφουγγαριού από την Αμερική και άλλες χώρες επεξεργασία και επανεξαγωγή του. Η ποιότητα του σφουγγαριού αυτού είναι, κακή, με αποτέλεσμα να δυσφημίζεται το μεσογειακό σφουγγάρι. Οι σπογγαλιείς σήμερα αναγκάζονται να στραφούν προς την αλιεία και μάλιστα συχνά με ανορθόδοξα και ανεξέλεγκτα μέσα (να σημειωθεί ότι στην κοινωνία του νησιού η αλιεία θεωρείται κατώτερο επάγγελμα από εκείνο της σπογγαλιείας). Ο σύλλογος δυτών αριθμεί 66 μέλη (1993) ενώ υπάρχουν 40 δηλωμένα σπογγαλιευτικά σκάφη. Τα σκάφη αυτά χρησιμοποιούν και αλλοδαπούς ως πλήρωμα. Για το 1992 τα στοιχεία του λιμεναρχείου αναφέρουν 20 άδειες για σπογγαλιεία και 3,5 τόννους σφουγγάρι με 2.000 δρχ. το τεμάχιο. Το ευτύχημα είναι ότι η ασθένεια φαίνεται να υποχωρεί και αναμένεται ανάπτυξη και αύξηση της σπογγαλιείας.

Παράλληλα, έχουν γίνει πειράματα για την καλλιέργεια σφουγγαριών, που αν όμως αποδώσουν θα στερήσουν από το νησί την πρωτοκαθεδρία του στον τομέα, αφού θα γίνει δυνατή η παραγωγή σφουγγαριών οπουδήποτε. Αυτό θα μπορούσε να σημάνει το τέλος του νησιού, μέσω και κατάργησης της κοινωνικής του οργάνωσης που βασίζεται στη ριψοκίνδυνη ζωή του σπογγαλιέα.

8) Η πλήρης εξάρτηση των Καλυμνίων από τη θάλασσα φαίνεται αν αναλυθεί ο αλιευτικός τομέας όπου η Κάλυμνος είναι παραγωγικότερη απ' όλα τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα.

Περίπου 450 καλά οργανωμένα σκάφη αποτελούν τον αλιευτικό στόλο της Καλύμνου, που απασχολεί περίπου 1.200 άτομα.

Η παραγωγή καλύπτει όλο το φάσμα των ψαριών μέχρι και ξιφία. Στα νησιά λειτουργεί η 9η ιχθυόσκαλα της χώρας και πρόσφατα δημιουργήθηκε Τμήμα Αλιείας στην Επαρχία Καλύμνου.

Η αλιεία ξιφία κατέχει κυρίαρχη θέση και γίνεται με 10 μηχανότρατες

που ψαρεύουν μέχρι τη Σάμο. Χρησιμοποιούν, όμως, και συρόμενα εργαλεία που καταστρέφουν το βυθό. Η ετήσια παραγωγή ανέρχεται σε 200 - 600 τόννους ξιφία. Γενικά τα προβλήματα της αλιείας αφορούν αφ' ενός ελλείψεις στον εξοπλισμό των σκαφών και σε έργα υποδομής, αφ' ετέρου την υποβάθμιση του θαλάσσιου πλούτου με την ανεξέλεγκτη αλιευτική δράση και της ελλιπή ενημέρωση για τις καταστροφές που προκαλούνται από τη χρήση απαγορευμένων μέσων. Οι δυναμίτες παίζουν κι εδώ το ρόλο τους.

Όσον αφορά τις ιχθυοκαλλιέργειες, λειτουργούν δύο μονάδες πάχυνσης (τσιπούρα - λαβράκι) καθώς κι ένας ιχθυογενετικός σταθμός στη Χαλή. Η παραγωγή υπολογίζεται σε 500.000 - 1.000.000 γόνου. Γίνεται εξαγωγή κυρίως στην Ιταλία. Επίσης έχουν τοποθετηθεί ιχθυοκλωβοί στη Σικάτη, στον όρμο των Αργινώντων και στην περιοχή Καστέλι. Οι μονάδες που λειτουργούν θεωρούνται καλές όσον αφορά τον εξοπλισμό τους και την κατάσταση λειτουργίας τους. Υπάρχει όρος να απέχει η μία μονάδα από την άλλη κατά 500 m τουλάχιστον. Να σημειωθεί εδώ πάντως ότι οι λιμενικές αρχές παίρνουν δείγματα μόνο από τις ακτές των λουομένων. Όλη σχεδόν η παραγωγή εξάγεται. Τώρα πια δεν υπάρχει δυνατότητα για άλλες ιχθυοκαλλιέργειες σε όρμους, υπάρχει, όμως ενδεχόμενο να προωθηθούν ιχθυοκαλλιέργειες σύγχρονης τεχνολογίας ώστε να μην απαιτείται η χωροθέτησή του σε ορμίσκους.

Γ) Ιστορική αναδρομή:

Η περίοδος ακμής της Καλύμνου είχε ως κύρια χαρακτηριστικά την κοινωνία αλληλεγγύης, τη συμμετοχική δημοκρατία, την δικτυωτή οργάνωση της κοινωνίας (υγεία - πρόνοια - παιδεία - συνεταιρισμοί). Τα κλασικά κείμενα του Σπογγαλιευτικού Κανονισμού, και ιδίως της Δημογεροντίας της Καλύμνου, καταδεικνύουν την διαμετρικά αντίθετη άποψη, από τη σημερινή, για τις σταθερές οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην κοινωνική οργάνωση και επί των οποίων εδράζεται η ανάπτυξη.

Η οργάνωση της πολιτικής ζωής στην Κάλυμνο προέβλεπε και χρησιμοποιούσε μηχανισμούς προσαρμογής - απορρόφησης «κραδασμών» (κρίσεων) και λειτουργούσε στα πλαίσια υπερτοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Οι δομές και τα θεσμοθετημένα όργανα λειτουργούσαν με τους πολίτες για τους πολίτες.

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ - ΤΑΣΕΙΣ

Έχει σημασία να γνωρίζουμε τα σύγχρονα δεδομένα και τις τάσεις οι οποίες προσδιορίζουν τη δυναμική και την πορεία των καταστάσεων: ουσιαστική και λειτουργική κατάργηση των συνόρων, αποδυνάμωση του κράτους - έθνους και αποδυνάμωση των κεντρικών κυβερνήσεων, ανάπτυξη του ρόλου των τοπικών οικονομιών και τοπικών συνεργασιών, διεθνοποίηση της οικονομίας, δημιουργία οικουμενικού καταναλωτικού πρότυπου, ανάπτυξη του εθνικισμού / τοπικισμού, ανάπτυξη του πολιτιστικού εθνικισμού, δημιουργία τάσεως πολιτιστικής ποικιλότητας, αυξανόμενη σημασία και εφαρμογές νέας τεχνολογίας, αποδυνάμωση δομών ιεραρχίας, ενδυνάμωση και προαγωγή των δικτύων και της δικτυωτής προσέγγισης, αύξηση σημασίας του ρόλου του ατόμου.

Ο κόσμος βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο. Η βάση των μεταβολών είναι η επιτάχυνση της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου. Η επανάσταση στη νέα Τεχνολογία επηρεάζει θεμελιωδώς τις κοινωνίες, οικονομίες, σχέσεις.

Οι προκλήσεις τις οποίες καλούμεθα να αντιμετωπίσουμε είναι:

α) να επιβεβαιώσουμε (με λόγια και πράξεις) ότι ο κύριος σκοπός της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία θα ικανοποιεί τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών,

β) να ενδυναμώσουμε τους δημοκρατικούς θεσμούς,

γ) να διασφαλίσουμε την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των πόρων (ανθρώπινων και φυσικών),

δ) να καταστήσουμε τους πολίτες ικανούς να αξιοποιήσουν τις δημιουργικές τους ικανότητες, να προσβλέπουν με εμπιστοσύνη και να κινητοποιηθούν προς μία ενεργητική συμμετοχή για την ευημερία τους και την πρόοδο της κοινωνίας τους,

ε) να διευρύνουμε τα οφέλη από την πρόοδο της επιστήμης και τεχνολογίας για να διασφαλίσουμε καλύτερη ζωή,

στ) να συνδυάσουμε την ανάπτυξη με οικολογική συμπεριφορά,

ζ) να ενισχύσουμε την κοινωνία αλληλεγγύης.

Βασικοί δείκτες οι οποίοι προσδιορίζουν την ανάπτυξη ή την απουσία της είναι: α) ποιότητα ζωής, β) η κοινωνική δικαιοσύνη, γ) η ανάπτυξη του ανθρώπου και της κοινότητας, δ) η ποιότητα του περιβάλλοντος (φυσικού και κοινωνικού).

Η ανάπτυξη προϋποθέτει μια νέα συμμαχία επιστήμης και κουλτού-

ρας. Με τη λέξη «πολιτισμός» εννοούμε τις αξίες, τις στάσεις, τα πιστεύω, τις προσδοκίες της κοινωνίας. Τα σύμβολα με εθνικό και τοπικό περιεχόμενο, τις ανθρώπινες σχέσεις, τις προτεραιότητες των ατόμων της κοινωνίας, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

Η κουλτούρα είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας της ποιότητας και του οικονομικού επιπέδου της ζωής των ανθρώπων. Επίσης η κουλτούρα είναι ο καθοριστικός παράγοντας του ρυθμού και του εύρους των αλλαγών που θα γίνουν στο μέλλον στην κοινωνία. Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει κάτι μέσα στην έννοια «κουλτούρα» ή υπάρχουν κάποια στοιχεία κρυμμένα πίσω από το «πέπλο τους κουλτούρας» που κάνουν μερικές κοινωνίες περισσότερο πλούσιες και ισχυρές από κάποιες άλλες.

Η σημασία εφαρμογής ενός προτύπου αναπτυξιακού προγράμματος για την Κάλυμνο είναι μεγάλη, γιατί:

α. αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νησιού,

β. θα συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της περιοχής,

γ. υποστηρίζει την ιδιωτική πρωτοβουλία να αναπτυχθεί σε υγιείς βάσεις.

Η κινητικότητα της κοινωνίας (κίνηση) αποτελεί την αρχή όλων των φαινομένων.

Στις εκσυγχρονιστικές κοινωνίες ο καταμερισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων και της εργασίας, είναι καθοριστικός όχι μόνον για τις σχέσεις παραγωγής, αλλά για όλο το φάσμα του κοινωνικού καταμερισμού.

Αντίθετα κοινωνίες με χαμηλή παραγωγικότητα, το παγιωμένο σύστημα παραγωγής δεν επιτρέπει την ανάπτυξη νέων μορφών κοινωνικού καταμερισμού και η στασιμότητα του όλου πλέγματος δραστηριοτήτων επιτρέπει την αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΜΝΟ

Μέτρα ανάπτυξης και διαρθρωτικής πολιτικής:

1) Μέτρα πολιτικής γης,

2) μέτρα διαρθρωτικής πολιτικής,

3) ίδρυση δημοσίων επιχειρήσεων, συμμετοχή σε ιδιωτικές επιχειρή-

σεις και μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής (δημοσιονομικός εξισωτισμός),

4) δημιουργία του απαραίτητου για τα παραπάνω νομοθετικού πλαισίου.

Η πολιτική για την ανάπτυξη της Καλύμνου κατευθύνεται από το στόχο να επιτευχθεί αειφόρος ανάπτυξη στην περιοχή, με άλλα λόγια ανάπτυξη συμβατή με τις περιβαλλοντικές συνθήκες και ιδιομορφίες της περιοχής. Σε πολύ γενικές γραμμές οι προτάσεις για την προστασία οικονομικών και την τουριστική ανάπτυξη αναφέρονται:

1) στη δημιουργία συστηματικής βάσης συλλογής - καταγραφής - επεξεργασίας πληροφοριών,

2) στη λήψη μέτρων για την αποκατάσταση της φυσικής ισορροπίας σε σοβαρά βεβαρημένες φυσικές και τουριστικές περιοχές και

3) σε προτάσεις χωροταξικής οργάνωσης και παραγωγικών δραστηριοτήτων που θα διασφαλίζει συνθήκες αειφόρου ανάπτυξης (SUSTAINABLE DEVELOPMENT).

1) Ολοκλήρωση έργων υποδομής.

2) Πολιτική γης, χρήσεις γης, χωροταξικός σχεδιασμός.

3) Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη κτηνοτροφίας, μελισσοκομίας.

4) Ανάπτυξη γεωργίας.

5) Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη αλιείας, εξασφάλιση νέων πεδίων σπογγαλιείας, εισαγωγή νέας τεχνολογίας στην αλιεία, σπογγαλιεία.

6) Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού στον Αγενή τομέα.

7) Πρόγραμμα ενημέρωσης για τις δυνατότητες οι οποίες παρέχονται μέσω ειδικών καθεστώτων ενισχύσεων της ΕΟΚ για αειφόρο ανάπτυξη στα πλαίσια της ΚΑΠ και για διαφύλαξη της ανάπτυξης τους Αγενούς τομέα στα πλαίσια των προτάσεων για τα νησιά του Αιγαίου.

8) Ιχθυοκαλλιέργειες, ανάπτυξη στα πλαίσια του περιφερειακού σχεδιασμού, γιατί η οργάνωσή τους και οι επιπτώσεις που έχουν υπερτοπική σημασία.

9) Βιοτεχνία: ανάπτυξη κλάδου συνθετικών σπόγγων και δερματίνων ειδών.

10) Τουρισμός: αξιοποίηση Ψερίμου - Τελένδου σε συνεργασία με τους Καλυμνίους της διασποράς, επιλέξιμες μορφές τουρισμού: μορφωτικός, θεραπευτικός (ιαματικός), θαλάσσιος / υποθαλάσσιος, αγροτουρισμός, φυσιολατρικός (Τέλενδο - Παλιόνησο), πολιτιστικός και θρησκευτικός.

11) Πολιτισμός: αναγνώριση, ανακήρυξη και αξιοποίηση / προβολή των αρχαιολογικών χώρων Τελένδου, Πανόρμου, Εμπορειού, Ποθίας, Άργους, Βαθέος, Κάστρου, Χρυσοχεριάς και Κάστρου Χώρας, δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων, Πολιτιστική δραστηριότητα και τουριστική αξιοποίηση σε συνεργασία με τις καλυμνιακές παροικίες εξωτερικού.

12) Κέντρο Υποβρύχιας και Υπερβαρικής Ιατρικής (συνδρομή στην σπογγαλιεία, υπηρεσίες υγείας, υποθαλάσσιο τουρισμό, εισαγωγή νέας τεχνολογίας, εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού.

13) Τοπική Αυτοδιοίκηση: εκσυγχρονισμός και μηχανοργάνωση, διαρκής εκπαίδευση προσωπικού, βελτίωση αναλογίας ειδικευμένου και επιστημονικού προσωπικού, αξιοποίηση περιουσίας, εκσυγχρονιστική τοπική οικονομική πολιτική.

Δημόσιος Τομέας:

Η Διοίκηση οφείλει να στελεχώσει τις υπηρεσίες της και να δημιουργήσει τις ικανές συνθήκες εργασίας προκειμένου να δύναται ο Δημόσιος Τομέας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του και παράλληλα να οργανώσει και να λειτουργήσει νέες υπηρεσίες αναγκαίες για τις ανάγκες του παρόντος και τις προοπτικές του μέλλοντος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΑΝΑΤΖΕΜΕΝΤ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Στην παρούσα εργασία θέματα σχετικά με την κοινωνική οργάνωση, το κοινωνικό μάνατζεμεντ και την κοινωνική αλλαγή θεωρούνται πρώτης προτεραιότητας, γιατί η γνώση για την κοινωνική δυναμική μας επιτρέπει να γνωρίσουμε το παρόν να εκτιμήσουμε την επίδραση του παρελθόντος να κάνουμε προβλέψεις για το μέλλον και να κατανοήσουμε τους μηχανισμούς και τις διαδικασίες αλλαγής, γνώσεις απαραίτητες για τη χάραξη πολιτικής και την ανάπτυξη.

Τα κοινωνικά συστήματα συνίστανται από ζωντανούς οργανισμούς, τα άτομα, οι οποίοι είναι ελεύθεροι να συμμετέχουν ή να μη συμμετέχουν στο σχηματισμό τους.

Τα ανθρώπινα όντα συμμετέχουν ταυτοχρόνως σε ποικίλο αριθμό κοινωνικών συστημάτων.

Τα κοινωνικά συστήματα δεν παράγουν τα συστατικά τους στοιχεία.

Τα κοινωνικά δεν οργανώνουν όλες τις καταστάσεις των συστατικών

και προφανώς δεν μπορούν να προσδιορίσουν μια πραγματικότητα σχετιζόμενη με το σύστημα ως τη μόνη δυνατή πραγματικότητα.

Όλα τα στοιχεία των κοινωνικών συστημάτων έχουν άμεση πρόσβαση στο περιβάλλον του συνόλου συστήματος.

Αν και τα κοινωνικά συστήματα είναι, λόγω της οργάνωσής τους, διατηρητικά, αυτά τα ίδια παράγουν το φαινόμενο της κοινωνικής αλλαγής.

Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από τον πολυπαραγοντικό χαρακτήρα των ατόμων τα οποία αποτελούν το κοινωνικό σύστημα.

Το εσωτερικό σύστημα παλίδρομης ρύθμισης (feedback) του κοινωνικού συστήματος είναι συχνά παράγοντας διατήρησης για την εξέλιξή του.

Στις εσωτερικώς διαφοροποιούμενες κοινωνίες, η κοινωνική αλλαγή αρχίζει από τις αλληλεπιδράσεις των κοινωνικών συστημάτων. Τα κοινωνικά συστήματα πάντοτε αντιδρούν δια των αλληλεπιδράσεων των συστατικών τους, δηλαδή των ατόμων.

Τα άτομα ως ζωντανά στοιχεία οφείλουν να ολοκληρώνουν / ενσωματώνουν τις διαφορετικές τους υπάρξεις ως στοιχεία ποικίλων συστημάτων. Εάν αυτό καταστεί δύσκολο για οποιοδήποτε λόγο, δύνανται να τοποποιούν τη συμπεριφορά τους και τον επακόλουθο προσδιορισμό της πραγματικότητας.

Αυτό μπορεί να αποτελέσει αιτία αλλαγής του κοινωνικού συστήματος. Είναι ως τα στοιχεία του ενός συστήματος να αλληλεπιδρούν με τα αντίστοιχα του άλλου συστήματος.

Εάν δεν υπάρχει ένα κυρίαρχο κοινωνικό δόγμα, το οποίο να λειτουργεί ως πλαίσιο αναφοράς για τις αλληλεπιδράσεις, οι περιγραφές μπορούν να ερμηνεύσουν το συγκεκριμένο φαινόμενο. Το αποτέλεσμα είναι να εμφανισθεί συμπεριφορά η οποία δεν είναι συντονισμένη, αν δεν είναι συγκρουσιακή. Αυτή η κατάσταση οδηγεί στην τροποποίηση των αλληλεπιδρώντων κοινωνικών συστημάτων.

Η κοινωνική αλλαγή μπορεί να γίνει κατανοητή ως η κοινωνικά κατανεμημένη διαδικασία της γένεσης των πραγματικοτήτων και της προσαρμογής σ' αυτές, η οποία οδηγεί στην περαιτέρω εξέλιξη των διαδικασιών της ίδιας μορφής.

Έχει μεγάλη σημασία να γνωρίζουμε τη δυναμική των καταστάσεων και τις συνθήκες κατά την περίοδο των αποφάσεων και των αλλαγών γιατί τότε, στην κάθε διακλάδωση (μετάβαση από το ένα επίπεδο δυναμικού σε άλλο) αποτυπώνονται όλα τα στοιχεία και η ιστορία της διαδικασίας.

Το κάθε σύστημα εφόσον σταθεροποιηθεί από την ανάδραση που έχει περάσει μέσα από μία διακλάδωση, μπορεί να αντισταθεί σε άλλες μεταβολές, ώσπου κάποια κρίσιμη νέα διαταραχή να ενισχύσει την ανάδραση και να δημιουργήσει ένα νέο σημείο διακλάδωσης. Τα σημεία διακλάδωσης είναι ορόσημα στην εξέλιξη του συστήματος και αποκρυσταλλώνουν την ιστορία του.

Στις διακλαδώσεις το παρελθόν ανακυκλώνεται συνεχώς, ενσωματώνει τις ακριβείς συνθήκες του περιβάλλοντος κατά τη στιγμή που πραγματοποιήθηκε η διακλάδωση.

Για να επέλθει αλλαγή συμπεριφοράς ενός συστήματος πρέπει να επιτευχθεί αλλαγή δομής. Σε κάθε δεδομένο σύστημα υπάρχουν πολύ λίγα σημεία / μοχλοί όπου μπορεί να παρέμβει κανείς και να προκαλέσει σημαντικές, διαρκείς αλλαγές στη συνολική συμπεριφορά.

Όταν μια κοινωνία χάσει κάθε απόθεμα μεταβλητότητας, και προσαρμοσθεί πολύ στενά στο περιβάλλον της, τότε ο παραμικρός μετασχηματισμός του περιβάλλοντος την καταδικάζει στην εξαφάνισή της. Σ' ένα κόσμο λοιπόν που εξελίσσεται, δεν επιβιώνει παρά μόνον ό,τι μετασχηματίζεται. Και μετασχηματίζεται ό,τι αποτελείται από ένα ελάχιστο σταθερών. Η σκοπιμότητα του συνόλου υπερέχει των σκοπιμοτήτων των υποσυστημάτων, και η σκοπιμότητα του ανωτέρου επιπέδου οργάνωσης υπερισχύει της σκοπιμότητας του κατωτέρου.

Η απόφαση και η χάραξη πολιτικής από το πολιτικό σύστημα επηρεάζεται και διαμορφώνεται από το Ηθικό και Πολιτισμικό Σύστημα και τα ενδιάμεσα σώματα (κοινωνικούς φορείς / οργανώσεις, πολιτικά κόμματα) και οφείλουν να «εξυπηρετούν» τις προσδοκίες - ανάγκες και αξίες του κοινωνικού συμπλέγματος, των πολιτών.

Ικανοποιημένων αυτών, δια του feedback μηχανισμού, παρατηρείται βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος του κοινωνικού συμπλέγματος, η οποία οδηγεί σε προαγωγή των αναγκών - αξιών - προσδοκιών και έτσι συντηρείται μια διαρκής ανελικτική σπειροειδής πορεία.

Η καθημερινή μας εμπειρία μας διδάσκει ότι η προσαρμοστικότητα και η πλαστικότητα της συμπεριφοράς είναι δύο βασικά χαρακτηριστικά τα οποία επιτρέπουν και προσδιορίζουν την επιτυχία της μετάβασης από το ένα επίπεδο / κατάσταση στο άλλο κατά τη διαδικασία της αλλαγής.

Η δυναμική του ανθρώπινου κοινωνικού συστήματος χαρακτηρίζεται από την εσωτερική δομή του και από την «επικοινωνία» με το περιβάλλον (ανταλλαγή ύλης - ενέργειας - πληροφορίας).

Οι άνθρωποι αναπτύσσουν και οργανώνουν, εξατομικευμένα, σχέδια και επιθυμίες.

Η συνολική εξέλιξη των ανθρώπων και των κοινωνιών επηρεάζονται από τη συλλογική ιστορία και «μνήμη».

Παρακμή - Αντίσταση στην Αλλαγή

Τα πολιτιστικά και κοινωνικά εμπόδια στην αλλαγή είναι κοινά σε όλες τις κοινωνίες και ο προφανής λόγος είναι ότι μία επερχόμενη αλλαγή, ένας επερχόμενος μετασχηματισμός «απειλεί» υφιστάμενες καταστάσεις, τρόπο ζωής, οργανωμένες συμπεριφορές.

Αυτά διαπιστώνονται και στις προηγούμενες / αναπτυγμένες κοινωνίες και στις υποανάπτυχτες. Γενικώς κοινωνίες οι οποίες ήκμασαν κατά το παρελθόν και ακολούθως υπερκεράσθηκαν από άλλες, επιδεικνύουν την μεγαλύτερη αντίσταση στην αλλαγή.

Οι λόγοι είναι πρακτικοί, ψυχολογικοί και πολιτιστικοί.

Έχοντας διέλθει από τη φάση ακμής, κάτω από ειδικές, ιστορικές συνθήκες, οι κοινωνίες οι οποίες είναι στη φάση της παρακμής, θεωρούν εξαιρετικά δύσκολο να δεχθούν και να συνειδητοποιήσουν τις αλλαγές που έχουν επέλθει, ότι δηλαδή τώρα η παραγωγική διαδικασία οργανώνεται σε διαφορετικές βάσεις, ότι η νεολαία πρέπει να διαδραματίσει διαφορετικό ρόλο και ότι η παιδεία είναι η βασική συνιστώσα γι' αυτό, ότι πρέπει να μεταβληθεί η κατανομή των πόρων, ότι έχει αλλάξει η διαδικασία λήψης αποφάσεων και γενικώς ότι έχουν αναπτυχθεί νέες τεχνικές - διαδικασίες περισσότερο αποτελεσματικές.

Για να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις των αλλαγών, στην ικανοποίηση του εκσυγχρονισμού και στην κοινωνική - οικονομική ανάπτυξη, οφείλουμε να αλλάξουμε και να επαναδιατυπώσουμε τις κοινωνικές προτεραιότητες, το εκπαιδευτικό σύστημα, το μοντέλο κατανάλωσης και να διατηρήσουμε τη θεμελιώδη σχέση μεταξύ ατόμου και κοινωνίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Α) Εισαγωγή

«... ΑΘΗΝΑ, μια στάση απέναντι στη ζωή, τόσο τίμια και ταυτόχρονα τόσο εφύης, ώστε ο νους των ανθρώπων, όσο κι αν παραπλανάται από τη φαντασία και τη φιλοσοφία, θα πρέπει στο τέλος να επιστρέψει σε αυτήν. Χάρη σε κάτι που μοιάζει σχεδόν δαιμόνιο της φυλής, οι Αθηναίοι του 5ου

Αιώνα π.Χ. κατόρθωσαν να κοιτάζουν τη ζωή με έναν τελείως ισορροπημένο τρόπο. Δεν την αντιμετώπισαν ούτε παράτολμα ούτε με λεονταρισμούς, ούτε με φόβο και δειλία, ούτε με την απατηλή πεποίθηση ότι την εξουσίαζαν, ούτε με ένα εξίσου αμαθές και άτολμο συναίσθημα κατωτερότητας».

Η επικοινωνία και η Κοινωνική Παρέμβαση είναι τομείς μεγάλης σημασίας για τη δράση, λειτουργία και αποτελεσματικότητα, οποιουδήποτε φορέα, θεσμοθετημένου ή όχι. Σε μια εποχή ταχύτατων μεταβολών, η σημασία της ιδεολογίας και του επαναπροσδιορισμού του ρόλου του ανθρώπου αποκτά πάλι κεφαλαιώδη σημασία. Εάν ο σκοπός ύπαρξης ενός φορέα είναι η επίδραση στο κοινωνικό γίγνεσθαι, η συμμετοχή στη διαμόρφωση της κουλτούρας, η ικανότητα να λειτουργήσει ως «ελκυστής» στα σημεία των κρίσεων, ώστε να «παρασύρει» τα γεγονότα και γενικά να συμβάλλει σ' αυτό που ονομάζεται Ανάπτυξη, τότε πρέπει, ο φορέας, να διαθέτει επικοινωνιακή πολιτική και πρόγραμμα κοινωνικής παρέμβασης.

B) Γενικές αρχές - ιδεολογία

Από τον Κορνήλιο Καστοριάδη διαβάζουμε:

«... Η κοινωνία δεν μπορεί να υπάρξει παρά μέσω της ενσάρκωσης και της ενσωμάτωσης της στα άτομα, ενσάρκωσης που είναι πάντα αποσπασματική και συμπληρωματική, ενσάρκωσης των κοινωνικών θεσμών και των κοινωνικών σημασιών από τα άτομα.

Από την πρώτη ύλη της ψυχής η θεσμημένη κοινωνία κατασκευάζει κάθε φορά τα άτομα τα οποία, έτσι όπως είναι κατ' αρχήν, δεν μπορούν πια παρά να αναπαράγουν την κοινωνία που τα έκανε.

Μόνο στο μέτρο που η ριζική φαντασία της ψυχής, του συγκεκριμένου ανθρωπίνου όντος κατορθώνει να διαπηδήσει ανάμεσα από τα διαδοχικά στρώματα των κοινωνικών θωρακισμών που είναι το άτομο, μόνο σ' αυτό το μέτρο μπορεί να υπάρξει κατ' επιστροφή δράση του συγκεκριμένου ανθρωπίνου ατόμου πάνω στην κοινωνία. Κι φυσικά μια τέτοια δράση είναι σπανιότατη και ούτως ή άλλως ανεπαίσθητη σχεδόν σ' όλες τις κοινωνίες κυριαρχεί η θεσμημένη ετερονομία. Οι μόνοι δρόμοι εμφανούς εκδήλωσης της ατομικής ψυχής σε τέτοιου είδους ετερόνομες κοινωνίες, είναι η παράβαση των κειμένων νόμων και μεθοδολογίας.

Το ζήτημα γίνεται διαφορετικό στις ελάχιστες κοινωνίες όπου η ρήξη της πλήρους ετερονομίας επέτρεψε την αρχή της πραγματικής εξατομίκευσης του ατόμου και όπου η ριζική φαντασία της ατομικής ψυχής μπό-

ρεσε να βρει ή να δημιουργήσει τα κοινωνικά μέσα μιας πρωτότυπης δημιουργίας έκφρασης και να συμβάλλει επώνυμα στην αυτοαλλοτρίωση του κοινωνικού κόσμου.

Θέσμιση κοινωνίας:

επιτελείται με δύο αλληλένδετα και αναπόσπαστα στοιχεία:

– το ταυτιστικό – το συνολιστικό – το κυρίως φαντασιακό
(το στοιχείο των φαντασιακών σημασιών)

Δημοκρατία = κράτος του δήμου

η δημοκρατία στην αυτονομία (ατομική και κοινωνική)

(max αριθμός κοινωνιών στη βάση της ετερονομίας).

Αυτονομία = η πολιτική κοινότητα δίνει η ίδια στον εαυτό της τους νόμους της και τους δίνει ξέροντας ότι τους δίνει, δηλ. αποκλείοντας κάθε ιδέα εξωκοινωνικής πηγής των νόμων και των θεσμών (φυσική, παραδοσιακή, υπερβατική).

Αυτονομία σημαίνει: δίνουμε σε μας τους νόμους μας και τους θεσμούς μας ξέροντας ότι εμείς τους δημιουργούμε, ξέροντας ότι εμείς τους κάνουμε.

Η κοινωνία δεν είναι ποτέ μια απλή σύνθεση, μια απλή πρόθεση ατόμων.

Αυτόνομη κοινωνία της ipsofacto αυτόνομα άτομα. Θέλουμε άτομα που είναι ικανά να δώσουν στον εαυτό τους το νόμο τους και, επειδή δεν είναι δυνατόν σε μια κοινωνία ο καθένας να δίνει στον εαυτό του ένα νόμο, να συμμετέχουν πλήρως στη θέσμιση της κοινωνίας.

– Παιδεία ατόμων – συμβολή στη δημιουργία αυτονόμων ατόμων

Αυτόνομα άτομα σημαίνει άτομα τα οποία προσπαθούν όχι απλώς να ρυθμίσουν κατά τρόπο αυτόνομο την ατομική τους ζωή, αλλά να συμμετάσχουν στον προσδιορισμό ή καθορίζουν τη ζωή τους.

Αυτόνομα άτομα – αυτόνομη κοινωνία – κοινωνία μέσα στην οποία δεν επικρατεί καμμία θεία αποκάλυψη, καθαγιασμένη παράδοση η οποία ισχύει απλώς και μόνον γιατί είναι παράδοση, ακόμα λιγότερο φυσικά καμμία εξουσία κόμματος, αλλά κοινωνία που η ίδια θεσμίζει και κυβερνά τον εαυτό της.

Τι σημαίνει να μπορούν να πουν τα άτομα ότι οι νόμοι της κοινωνίας είναι και δικοί τους νόμοι, δηλ. ότι τους ενστερνίζονται πλήρως; Δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι συμφωνούν με όλους τους νόμους που υπάρχουν,

σημαίνει όμως των νόμων και θεσμών και φυσικά επίσης στη λειτουργία τους».

Μέσα από τη διαδικασία προκύπτει η ικανοποίηση των προσδοκιών του ατόμου, των ψυχολογικών αναγκών και αντιμετωπίζεται το συχνό φαινόμενο της αποξένωσης και της ματαιώσης, λόγω της μονόπλευρης απορρόφησης της «υπεραξίας» της ανθρώπινης δράσης και συμπεριφοράς από την κοινωνία.

Αντιθέτως τα άτομα, δια της αυτονομίας, όπως προσδιορίστηκε, θα αυξήσουν την επιχειρηματικότητά τους, θα βελτιωθούν οι συντελεστές παραγωγής και θα ενισχυθούν οι τοπικές πρωτοβουλίες.

Κοινωνική αλλαγή και τοπική δράση

Η τοπική κοινοτική δράση αναγνωρίζεται πλέον από τις εθνικές κυβερνήσεις και την ευρωπαϊκή κοινότητα, ως βασική στρατηγική για την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Στο επίπεδο της γειτονιάς, της κοινότητας, οι πολίτες αναδεικνύονται σε βασικούς συνεργάτες του δημοσίου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα.

Ως τοπική δράση θεωρείται η ικανότητα των πολιτών για αυτοοργάνωση, μετά ή άνευ βοήθειας, να βελτιώσουν τις τοπικές συνθήκες, είτε μέσω της αυτοανάπτυξης, είτε μέσω της αμοιβαιότητας και συμμετοχής στις δημόσιες υποθέσεις.

Η οικονομία και η κοινωνία οργανώνονται γύρω από την ιδέα της αύξησης. Σε μια αυξητικά προσανατολισμένη οικονομία η ευχαρίστηση είναι εξαιρετικά σπάνια χρησιμότητα, οι ανάγκες είναι αυτές που διογκώνονται για να καλύψουν το κενό.

Η κοινότητα μπορεί να ιδωθεί και ως διοικητικά προσδιορισμένη περιοχή και δια του υποκειμενικού κριτηρίου της συνοχής.

Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στη βελτίωση των τοπικών συνθηκών δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε.

Οι τοπικές οργανώσεις διακρίνονται σε αυτές που έχουν οργανωθεί αυτόνομα από τους πολίτες και σ' εκείνες που έχουν δημιουργηθεί από κυβερνητικούς φορείς. Παρόλο που ανάμεσα στις δύο μορφές υπάρχει έντονη αλληλεπίδραση, ο ρόλος της αυτονομίας του πολίτη αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία.

Μάϊος 1994

Σημείωση

Λεπτομερειακή καταγραφή και στατιστικά στοιχεία για την παρούσα κατάσταση και τις προοπτικές ανάπτυξης της Καλύμνου (κοινωνική οργάνωση, κοινωνική υποδομή, κοινωνική δυναμική, Πρωτογενής / Δευτερογενής / Τριτογενής τομέας, υποδομές, Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας, χρήσεις γης, χωροταξία, περιβάλλον, οικοσυστήματα, κ.λπ.) στην Ειδική Χωροταξική Μελέτη, Γραφείο ΔΟΞΙΑΔΗ - ΥΠΕΧΩΔΕ 1993, και την Προμελέτη για το Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Καλύμνου, ΕΜΤΠ-ΚΠ, 1993.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Ειδική Χωροταξική Μελέτη για τα νησιά, Κάλυμνο - Αστυπάλαια - Σύμη - Κω - Νίσυρος - Γυαλί, Α' φάση 1993, Γραφείο ΔΟΞΙΑΔΗ - ΥΠΕΧΩΔΕ.

2) Έρευνα για τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά ομάδων πληθυσμού της Καλύμνου, 1984, αδημοσίευτες παρατηρήσεις.

3) Καστοριάδης Κ., «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 23-1-1994.

4) Kennedy Paul, Preparing for the 21st Century, Harper - Collins 1993.

5) Κορκολή Αναστασία (1990), Η Μετανάστευση από την Κάλυμνο: θέσεις και εκτιμήσεις, ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, τόμ. Θ, σελ. 406.

6) Lewin R. Complexity, McMillan Publ. Comp. NY, 1992.

7) Μερτζάνης Φώτης (1994). Η ενδογενής δυναμική της Καλύμνου, ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, 2/1994, σελ. 16.

8) Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός 1884.

9) Nicolis G. Prigogine I, Exploring Complexity, Freeman Publ, NY, 1989.

10) Νικολαΐδου Σήλια (1985). Η στάση των κατοίκων ενός παραδοσιακού οικισμού στις κοινωνικές μεταβολές, το παράδειγμα της Καλύμνου, ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, τόμ. Ε, σελ. 121.

11) Ο Θεσμός και ο Κανονισμός της Δημογεροντίας Καλύμνου, από το βιβλίο του Ιππ. Φραγκόπουλου «Η ιστορία της Καλύμνου».

12) Προμελέτη Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος Καλύμνου, ΕΜΤΠΚΠ, Κάλυμνος 1993.

13) Σακελλαρίδης Γεώργιος (1990). Η εξέλιξη και διαμόρφωση του πληθυσμού της Καλύμνου, ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, τόμ. Θ, σελ. 395.

14) Ulrich H, Probst G, Self-Organization and management of social systems, Springer - Verlag, NY, 1984.

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος ΙΑ' 1994

ΕΙΡΗΝΗΣ ΙΠΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΙΑΣ

Όταν κάμνουμε λόγο για τη νομική θέση της γυναίκας στην κοινωνία των Δωδεκανήσων κατά τους χρόνους που εξετάζουμε πρέπει να πούμε, ότι αναφερόμεθα στα αστικά δικαιώματα αυτής. Τα οποία είναι όσα αναγνωρίζονταν από πλευράς οικογενειακού, κληρονομικού, εμπραγμάτου και ενοχικού δικαίου. Σε ορισμένους, όμως, από αυτούς τους τομείς ήσαν περιορισμένα και λιγότερα από εκείνα του άνδρα.

Όπως είναι γνωστόν, προτού καταληφθούν τα Δωδεκάνησα από τους Οθωμανούς (1523) ήσαν υπό την κυριαρχία των Ιπποτών. Το δίκαιον που επικρατούσε τότε στα νησιά ήτο το Βυζαντινό. Το οποίον και διετήρησαν οι Ιππότες χωρίς να εφαρμόσουν κανέναν άλλο νομοθετικό κώδικα όπως έκαναν στην Ιερουσαλήμ και Κύπρο με τις Assises. (Δες Ζαχ. Τσιρπανλή: «Μορφές Διοικητικής Αυτονομίας στα Δωδεκάνησα επί Ιπποτοκρατίας» και Νικ. Γιόργκα: «*Rhodes sous les Hospitaliers - Revue historique du Sud - Est European 8-1931*»). Οι Οθωμανοί, καταλαμβάνοντας τα Δωδεκάνησα, διετήρησαν τη Βυζαντινή νομοθεσία, δεδομένου ότι είχαν πράξει το ίδιο και σ' όλες τις άλλες Ελληνικές περιοχές, που κατέλαβαν με την κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Επεξέτειναν όμως και το Ισλαμικό Δίκαιο σε ορισμένους τομείς και ειδικότερα στις ποινικές

υποθέσεις. Το Βυζαντινό Δίκαιο ίσχυε μόνο για τους κατοίκους Ελληνικής καταγωγής, ενώ για τους Μουσουλμανικής εφαρμοζόταν το Ισλαμικό.

Η θέση της γυναίκας κατά το Βυζαντινό Δίκαιο είναι η ακόλουθη:

α. Ως προς το οικογενειακό Δίκαιο

Υπέρ του άνδρα συστήνεται η προίκα με την σύνταξη ενός προικώου και γαμικού συμβολαίου, στο οποίο αναφέρονται λεπτομερώς τα ακίνητα και τα χρηματικά ποσά που δίνουν οι γονείς στην κόρη και ότι αυτή πρέπει να υπακούει το σύζυγο, «*καθ' ἃ τῷ νόμῳ καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ συμβαίνει*» αν όμως δεν συμφωνήθη άλλως, τότε η γυναίκα διατηρεί την περιουσίαν της. Στην περίπτωση της προγάμου δωρεάς στα νησιά μας ίσχυαν ακόμα και οι διατάξεις των Νεαρών 97 κεφ. 1.2, 98 κεφ. 1 και 127 κεφ. 3, οι οποίες θέσπιζαν ίση ποσότητα προγάμου δωρεάς και προίκας. Αν υπάρχουν παιδιά, η γυναίκα παίρνει επί του όλου της προγάμου δωρεάς μόνο την επικαρπία, την κυριότητα δε μοιράζεται με τα παιδιά της. Όσον διαρκεί ο γάμος, η δωρεά αυτή βρίσκεται στα χέρια του άνδρα και δεν επιτρέπεται σ' αυτόν να εκποιήσει τα ακίνητα πράγματά της. Αν όμως υπάρχει αξίωση ενδεχομένης απόδοσης στη γυναίκα, τότε αυτή εξασφαλίζεται με νόμιμη υποθήκη σε όλη γενικά την περιουσία του άνδρα. Όταν ο άνδρας περιέλθει σε απορία, τότε η γυναίκα έχει δικαίωμα να απαιτήσει αμέσως την πρόγαμο δωρεά, για να ξοδέψει για τον εαυτό της την πρόσοδό της.

Κατά τους Πανδέκτες η υιοθεσία γίνεται μόνον από άνδρες. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στη γυναίκα όταν είχε δικά της παιδιά και τα έχασε. Αλλά ενώ στην υιοθεσίαν από τον άνδρα δημιουργείται σχέση παιδιού προς πατέρα, σα να γεννήθηκε από αυτό, σ' εκείνη που γίνεται από την γυναίκα δεν δημιουργείται συγγενικός δεσμός μεταξύ του θετού παιδιού και των συγγενών της.

Όταν λυθεί ο γάμος η μεν προίκα επανέρχεται στη γυναίκα η δε προγαμιαία δωρεά στον άνδρα. Όταν όμως λυθεί κατόπιν κοινής συμφωνίας, τότε ο σύζυγος δίδει στη σύζυγο το σπίτι με όλα τα πράγματα που έχει αυτό, εκτός από την «*στρωμνή του και τα ρούχα*

του», (εσθήματα, κατά τους Πανδέκτες). Όταν ο γάμος λυθεί με υπαιτιότητα κάποιου από τους δύο, τότε υπάρχουν ορισμένες περιουσιακές ποινές. Και εάν μεν υπαίτιος είναι η γυναίκα, τότε η προίκα χάνεται υπέρ του άνδρα. Αν όμως δεν είχε συσταθεί προίκα, τότε η γυναίκα χάνει το τέταρτο της περιουσίας της. Όταν υπαίτιος είναι ο άνδρας, τότε αν είχε συσταθεί πρόγαμος δωρεά ή αν η γυναίκα είχε πάρει από κάποια άλλη σύμβαση ή από κάποια διάταξη τοπικού δικαίου, δηλαδή από έθιμον, οτιδήποτε για την περίπτωση της λύσης του γάμου από την περιουσία του άνδρα, τότε αυτό εκπίπτει υπέρ της γυναίκας. Όμως αν δεν υπάρχει τίποτε από όλα αυτά, τότε ο άνδρας χάνει το τέταρτο της περιουσίας του. Αυτή ήταν η θέση της γυναίκας από πλευράς οικογενειακού δικαίου.

β. Από πλευράς κληρονομικού δικαίου παρατηρούμεν τα εξής:

Όταν λυθεί ο γάμος ή πεθάνει ο ένας από τους δύο, οι κληρονόμοι του άνδρα, αν αυτός πέθανε πρώτος ή της γυναίκας στην άλλη περίπτωση, δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην αντίστοιχη περιουσία. (Προϋπόθεση βέβαια είναι να μην υπάρχουν παιδιά από αυτόν το γάμο). Δηλαδή το γονικό στο γονικό. Στην κληρονομιά των γονιών, αν αυτοί πέθαναν χωρίς διαθήκη, η περιουσία μοιράζεται εξίσου σε όλους. Όταν, όμως, υπάρχει διαθήκη, τότε εξίσου κληρονομούν και τα αγόρια και τα κορίτσια. Όλοι πρέπει να πάρουν την νόμιμη μούρα, εκτός και αν έχουν αποδειχθεί αχάριστοι, οπότε οι γονείς θα πρέπει σ' αυτήν την περίπτωση, στη διαθήκη τους, να αναφέρουν τους λόγους της αχαριστίας. Δεν υπάρχει καμία διαφορά ως προς την διαδοχήν ή την κληρονομία μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, που συγγενεύουν με τον αποθανόντα, είτε από άνδρα είτε από γυναίκα κατάγονται αυτοί.

γ. Ως προς τα εμπράγματα δικαιώματα της γυναίκας

Δηλ. αυτά που διέπουν τις έννομες σχέσεις που αναφέρονται στα πράγματα. Η γυναίκα είχε τα οργανικά προϊόντα και τους καρπούς κάθε δικού της πράγματος. Είχε τη νομήν, τη χρησικτησία, τους πε-

ριορισμούς της κυριότητας (από τις διατάξεις για προίκα). Είχεν ακόμα συγκυριότητα επί θεμάτων προίκας, αλλά όχι επί των πραγμάτων του πατέρα ή του άνδρα. Επίσης μπορούσε να έχει κυριότητα σε αδέσποτα πράγματα. Είχε την επικαρπία και οιονεί επικαρπία, την εμφύτευση, ακόμα και δουλείαν πράγματος. Είναι υπό αμφισβήτηση αν είχε το δικαίωμα της επιφανείας.

δ. Σε σχέση με το ενοχικό δίκαιο

Η γυναίκα μπορούσε να εγγράφει υποθήκη στην περιουσία του άνδρα, δεν μπορούσε όμως να υποθηκεύσει τη δική της. Οι δωρεές μεταξύ συζύγων ήσαν άκυρες (αυτό ήταν έθιμο που προήλθεν από το Ρωμαϊκό Δίκαιο για να μην υπάρχει εκμετάλλευση του ενός από τον άλλον). Ανίσχυρες επίσης ήσαν και όσες επαύξαναν την περιουσία του λαμβάνοντος και μείωναν αυτήν του δίδοντος. Επίσης όσες γίνονταν μεταξύ του πατέρα του άνδρα τον οποίον είχεν υπεξούσιο και της γυναίκας, η οποία δεχόταν να είναι υπεξούσια, όπως και εκείνες μεταξύ των πατέρων του άνδρα και της γυναίκας εφόσον είχαν και τους δύο υπό την εξουσία τους. Δεν ήσαν ανίσχυρες όσες αφαρούσαν την εκπλήρωση φυσικής υποχρέωσης, ούτε όσες αφορούσαν την παραχώρηση πραγμάτων ή υπηρεσιών ως επακολογημάτων της έγγαμης συμβίωσης, ούτε όσες γίνονταν μεταξύ συζύγων πριν την τέλεση του γάμου, ούτε ακόμα αυτές που αφορούσαν ανοικοδόμηση κάποιου κτιρίου.

Αυτή ήταν η νομική θέση της Ελληνίδας γυναίκας όπως συνάγεται από τις διατάξεις των Πανδεκτών και των Νεαρών του Ιουστινιανού και από τα Βασιλικά του Λέοντος του Σοφού. (Δες Windscheid Bernard: «*Δίκαιον των Πανδεκτών*», μετάφρ. Κωνσταντίνου Πολυγένους, Αθήνα 1925, τόμοι 5 και Δημ. Παπούλια: *Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου*», Αθήναι 1927 επίσης Ν. Καζάζη: «*Εγκυκλοπαιδεία του Δικαίου*», Αθήνησιν 1893).

Είπαμε στην αρχή ότι για τις Μουσουλμάνες ίσχυε το Ισλαμικό Δίκαιο. Κατ' αυτό η θέση της γυναίκας στην οικογένεια ήταν η εξής: Ο άνδρας είχε τη μέγιστη εξουσία στο σπίτι, μόνο αυτός μπορούσε να ζητήσει διαζύγιο· η γυναίκα σε ελάχιστες περιπτώσεις. Η

Μουσουλμάνα είχε ανεξάρτητα δικαιώματα περιουσίας, κηδεμονίας και νομικής προσωπικότητας. Η εκπαίδευση ήτο μόνο για τους άνδρες.

Στο κληρονομικό η γυναίκα δεν είχε όσα έχουν τα άρρενα μέλη δικαιώματα. Κατ' εξαίρεση μονάχα στην περίπτωση που κάποιος πέθαινε χωρίς διαθήκη, τότε εξ' αδιαιρέτου η περιουσία μοιραζόταν σ' όλα τα παιδιά αγόρια ή κορίτσια και δεν ίσχυε το φαινόμενο του ευεργετήματος της πρωτοτόκου. Στο ενοχικό ήταν υποχρεωτική η σύμβαση συμβολαίων. Όταν, όμως, αυτό ήταν αδύνατον, τότε στις συμφωνίες χρειαζόντουσαν δύο άνδρες για μάρτυρες και αν αυτοί δεν υπήρχαν η μαρτυρία δύο γυναικών ισοδυναμούσε με ενός άνδρα.

Αυτή ήταν η νομική θέση της γυναίκας στα Δωδεκάνησα μέχρι της 1ης Ιανουαρίου 1932, όταν με το κυβερνητικό διάταγμα αριθ. 200 της 31ης Οκτωβρίου 1931, εισήχθηκε στα Δωδεκάνησα ο Ιταλικός Κώδικας και άρχισεν η ισχύς του.

ΣΤ' Πολιτιστικό Συμπόσιο Δωδεκανήσου, ΕΙΡΗΝΗ ΙΠΠ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ
Λέρος 23/8/1989

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος Θ' 1990

ΣΗΛΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΕΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

Εισαγωγή

Πολύς λόγος, γίνεται τα τελευταία χρόνια για ότι έχει σχέση με την «παράδοση».

«Να σώσουμε την παράδοση», έκφραση γνωστή, χιλιοειπωμένη έρχεται και ξανάρχεται στην επικαιρότητα, κάθε φορά, που η πολιτιστική μας κληρονομιά, η κουλτούρα μας σαν λαού, οι αρχιτεκτονικές μας μνήμες, απομακραίνουν, αλλάζουν, χάνονται, κινδυνεύουν με ολοκληρωτικό αφανισμό.

«Να σώσουμε την παράδοση», είναι μια στάση, μια αντίληψη, που γεννιέται από την ανάγκη της συνέχειας που νοιώθουν οι ανθρώπινες κοινωνίες στην ιστορική τους πορεία, από την πάλη και την ενότητα ανάμεσα σε παρελθόν και παρόν, μέσα απ' το ξεπέρασμα των ποσοτικών αλλαγών που θα οδηγήσουν σε νέες ποιότητες, που θα γεννήσουν το μέλλον.

Όμως αυτή η στάση, αυτή η ανθρώπινη ανάγκη της προστασίας, συχνά διαστρεβλώνεται, γίνεται μια στείρα υπερμνησία.

Η προστασία της «παράδοσης», οδηγεί συχνά — ιδιαίτερα τα τελευταία 10 χρόνια — στην παραποίηση του αληθινού, στον μιμητισμό, στη στείρα αναπαραγωγή, ή στην προσπάθεια αναπαραγωγής παλαιών μορφών, έξω από τον χώρο και το χρόνο.

Έτσι η «προστασία της παράδοσης» έγινε συνώνυμη με μια απλουστευτική διαδικασία σκέψης, που ταυτίζει το παλαιό με το αληθινό, με το ωραίο και το καινούργιο με το ψεύτικο, το άσχημο, το φτηνό.

Μια αντίληψη που οδήγησε — ως τώρα — στο ξέκομα της γενικότερης πολιτιστικής μας κληρονομιάς (λαϊκή κουλτούρα, λαϊκή αρχιτεκτο-

νική παράδοση κ.λπ.) από τις κοινωνικές σχέσεις και τις συνθήκες που την γέννησαν.

Έτσι η αποσύνδεση του «παραδοσιακού» από το κοινωνικό του περίγυρο, η μυθοποίηση δηλαδή του παραδοσιακού, λειτούργησε αντίθετα απ' αυτό που στόχευε.

Η κατάρρευση της αγροτικής οικονομίας που οδήγησε στην εγκατάλειψη των αγροτικών οικισμών από τους δημιουργούς και πρώτους «χρήστες» τους η αλλαγή χρήσης στα κτίσματα, οι προσθήκες νέων σπιτιών που χτίστηκαν με άλλες τεχνικές και υλικά, οδήγησε αναπόφευκτα στο σπάσιμο της ισορροπίας ανάμεσα στο φυσικό και τον δομημένο χώρο.

Η έλλειψη ισορροπίας, τόσο στο σύνολο του οικισμού, όσο και στα ιδιαίτερα στοιχεία του (τον δημόσιο και τον ιδιωτικό του χώρο) και ο γοργός ρυθμός καταστροφής, οδήγησε στην ανάγκη να ληφθούν από την πολιτεία «περιοριστικά μέτρα» με στόχο να προστατέψουν τους αγροτικούς «παραδοσιακούς» οικισμούς από την παραπέρα καταστροφή.

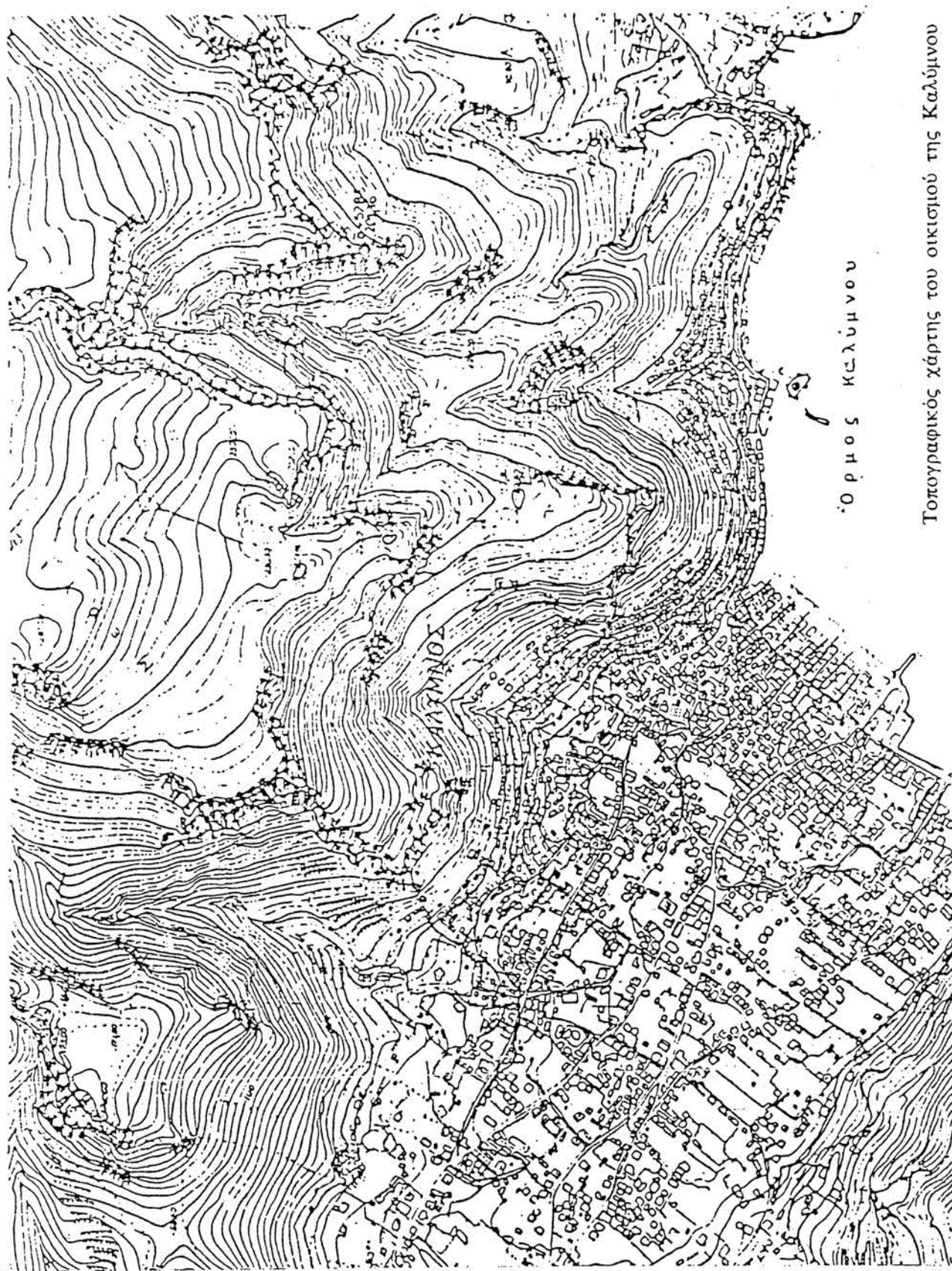
Οι διάφοροι νόμοι και διατάξεις — ιδιαίτερα το Π.Δ. της 19-10-78 — που χαρακτήρισε 400 οικισμούς «παραδοσιακούς» δεν αποδείχτηκαν στην πράξη αποτελεσματικοί, κι αυτό γιατί τα θεσμικά μέτρα που προτάθηκαν, στόχευαν κυρίως στη διαφύλαξη των — «αισθητικών στοιχείων της παράδοσης», στη «μουσειακή» προστασία, ή τη στείρα αναπαραγωγή κελύφων και όχι στην κατανόηση των νέων κοινωνικών αναγκών που έχουν διαμορφωθεί στους «παραδοσιακούς» οικισμούς σήμερα.

Έτσι η προσπάθεια «προστασίας» δεν συνδέθηκε ούτε με την κατανόηση από την πολιτεία των αναγκών των κατοίκων ούτε στόχευσε στην κατανόηση και στην αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο της ανάγκης της διατήρησης και διάσωσης των παραδοσιακών κτισμάτων.

Οι κάτοικοι στην πλειοψηφία τους αντέδρασαν αρνητικά στα όποια μέτρα προστασίας. Μέτρα προστασίας που περιορίζουν τους όρους δόμησης, με αποτέλεσμα, την αδυναμία εμπορικής εκμετάλλευσης των κτισμάτων από τους ιδιοκτήτες, μέτρα προστασίας που τα διέκρινε μια εμμονή σε μορφές οικονομικά ασύμφορες.

Τέλος η επιλογή ανάμεσα στην «διατήρηση» — που για τους κατοίκους σήμαινε οικονομικό βάρος — και στην «μη διατήρηση», που σήμαινε εκμοντερνισμό - εκσυγχρονισμό, καλυτέρευση της ποιότητας ζωής, άνεση, έγερνε τις περισσότερες φορές — δεν χρειάζεται καν να το αναφέρω — στη «μη διατήρηση» από την πλευρά των κατοίκων.

Ξεχωρίσαμε μέσα από τους 400 οικισμούς που κηρύχθηκαν παραδοσιακοί, τον οικισμό Πόθια της Καλύμνου, για να μελετήσουμε τις αντιδράσεις των κατοίκων απέναντι στις κοινωνικές μεταβολές και στα μέτρα προστασίας που επεβλήθηκαν, για να διερευνήσουμε τις δυνατότητες που

Τοπογραφικός χάρτης του οικισμού της Καλύμνου

προσφέρονται για μια δυναμική προστασία των οικισμών, με την «συμμετοχή» των κατοίκων και όχι ερήμην τους.

Πριν προχωρήσω στη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην κοινωνιολογική αυτή έρευνα, θα αναφερθώ με συντομία στη διαχρονική εξέλιξη του οικισμού.

Διαχρονική εξέλιξη του Οικισμού

Η Πόθια Καλύμνου, μοναδικός αστικός οικισμός, βρίσκεται στο νοτιότερο μέρος του νησιού. Αποτελεί το πρώτο πληθυσμιακό κέντρο της Καλύμνου, με δεύτερο το Χωριό ή Χώρα. Από τους 19.157 κατοίκους του νησιού (1981), το 69,35 % (10.118) κατοικούν στη Πόθια, το 18,06 % (2.611) στον ημιαστικό οικισμό της Χώρας και το 12,59 % (1222) στους υπόλοιπους οικισμούς.

Με την έλλειψη άλλων αξιόλογων οικισμών, η Πόθια, αποτελεί σήμερα το μόνο οικονομικό, κοινωνικό και διοικητικό κέντρο του νησιού.

Οι πρώτες αναφορές για το νησί και τους κατοίκους, βρίσκονται στην Ιλιάδα (στίχος 676 στοιχείο Β). Οι Φοίνικες που την καταλαμβάνουν στη δεύτερη χιλιετηρίδα, ιδρύουν τον οικισμό του Εμπορείου και τον χρησιμοποιούν σαν σταθμό διαμετακομιστικού εμπορίου. Στην ίδια χρονική περίοδο τοποθετείται και η δημιουργία του οικισμού Βαθύ.

Στην μακρόχρονη ιστορία του το νησί γνώρισε πληθώρα κατακτητών : Ρωμαίοι Πέρσες, Σαρακηνοί, Ενετοί, Ιππότες του Αγ. Ιωάννου, Τούρκοι και τέλος Ιταλοί, εναλλάχτηκαν στο διάβα του χρόνου.

Στους Βυζαντινούς χρόνους, χτίζεται το Καστέλλι (οχυρό) ενώ στην περίοδο των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννου κτίζονται το Κάστρο του Χωριού (μοναδικό κέντρο ζωής του νησιού για πολλά χρόνια) και το Κάστρο της Χρυσοχεριάς.

Σ' αυτήν τη χρονική περίοδο, διαμορφώνεται και η μετέπειτα κυρίαρχη τάξη, που προήλθε από την επιμειξία «γηγενών» και «κατακτητών».

Το 1523 η Κάλυμνος (μετά την κατάληψη της Ρόδου) παραδίνεται στους Τούρκους, διατηρεί όμως με την καταβολή ετησίας αποζημιώσεως («μακτού») κάποια αυτονομία απέναντι στην Υψηλή Πύλη. Αποκτούν μάλιστα, επέκταση του φερμανιού που αφορούσε τη Σύμη, και αποκτούν το δικαίωμα σπογγαλιείας σ' όλες τις θάλασσες της Αυτοκρατορίας.

Οι πειρατικές επιδρομές, που μαστίζουν το Αιγαίο σ' όλο το 16ο αιώνα (Σαρακηνοί, Βενετοί, Γενοβέζοι, κ.λπ.) δεν επιτρέπουν στους Καλύμνιους να επεκταθούν έξω από το οχυρό Κάστρο του Χωριού. Μόνο με τον περιορισμό της πειρατείας αρχίζει να διαμορφώνεται το (1660 περίπου) έξω από

το Κάστρο, στους πρόποδες, ένας νέος οικισμός το «Χωριό». Στα τέλη του 17ου αιώνα διαμορφώθηκαν δύο νέοι οικισμοί — τα Σημένια και το Βαθύ — με καθαρά αγροτικό χαρακτήρα, και ολοκληρώνεται η ανάπτυξη του οικισμού στο Χωριό.

Η κοινοκτημοσύνη της γης, σ' όλη αυτή τη περίοδο, που έδινε δικαίωμα ιδιοκτησίας στα δέντρα και τα φυτά που ο καθένας καλλιεργούσε (σπορίδιο) σταματά στα τέλη του 18ου αιώνα και γίνεται η διανομή της κοινοτικής γης σε όφελος των ισχυρών οικογενειών.

Στο τέλος του 18ου αιώνα, η Κάλυμνος ανθεί εμπορικά και κοινωνικά. Η συσσώρευση του πλούτου, προέρχεται κυρίως από το εμπόριο των σφουγγαριών και το λαθρεμπόριο. Η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη του νησιού, ωθεί σταδιακά στην επέκταση του έξω από τα στενά όρια του Χωριού.

Στα 1860, αρχίζει να εποικίζεται η περιοχή του λιμανιού του νησιού, η σημερινή Πόθια. Οι πρώτοι οικιστικοί πυρήνες, τα Μαράσια, αναπτύσσονται δεξιά και αριστερά του όρμου, σε μια απόσταση 2 χλμ., το ένα από το άλλο, αφήνοντας ελεύθερο (άκτιστο) το μεταξύ τους χώρο.

Πολλές θεωρίες έχουν αναπτυχθεί για να εξηγήσουν αυτή την οικιστική δραστηριότητα. Η πιο αληθοφανής είναι εκείνη που εξηγεί, ότι η καθυστερημένη οίκηση της περιοχής ανάμεσα στα Μαράσια, οφείλεται στο ελώδες του εδάφους, που δεν επέτρεπε μέχρι πρόσφατα καμμιά αξιοποίηση.

Οι κάτοικοι του νέου οικισμού, ήταν στην αρχή άνθρωποι που δούλευαν στα καΐκια και στα σφουγγαράδικα και που μετακινήθηκαν από τον οικισμό του Χωριού, τόσο για να βρουν «φθηνότερη γη» για να κτίσουν το σπίτι τους, όσο και για να βρίσκονται πλησιέστερα στο τόπο της δουλειάς τους (στο λιμάνι όπου επισκευάζονταν τα καΐκια κ.λπ.).

Αργότερα ο οικισμός συμπληρώθηκε με την μετακίνηση και εγκατάσταση πλουσιωτέρων οικογενειών από το Χωριό.

Μορφολογικά, οι πρώτες κατοικίες δεν παρουσιάζουν καμμιά εκζήτηση, είναι απλές ορθογώνιες και ακολουθούν την κλίση της πλαγιάς. Αντίθετα οι μεταγενέστερες κατασκευές, αυτές που βρίσκονται στη γειτονιά Αμμουδάρα - Χώνη είναι διώροφες, μερικές τριώροφες, νεοκλασικές, μορφολογικά επηρεασμένες από τους τόπους όπου διεκινούντο οι σπογγέμποροι (Ευρώπη - Βαλκάνια). Τέλος η μεσαία τάξη των επαγγελματιών που συμπλήρωσε τον οικισμό της Πόθιας και εγκαταστάθηκε κυρίως στο πεδινό τμήμα (ανάμεσα στα δυο Μαράσια) έχτισε σπίτια σε μορφή αρχοντικών (απλουστευμένη αντιγραφή).

Μετά το 1869 οργανώθηκε ο θεσμός της Δημογεροντίας με βάση ένα κανονισμό (20-12-1894) που αποτέλεσε τον καταστατικό χάρτη του νησιού. Ο κανονισμός αυτός περιείχε στοιχεία προηγμένης δημοκρατίας (γενική

συνέλευση του λαού, άμεση ψηφοφορία) και αυτοδιοίκησης, σε μια περίοδο που πολλά Ευρωπαϊκά κράτη δεν είχαν κατοχυρώσει συνταγματικά την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας.

Άλλο στοιχείο που αξίζει να εξαρθεί, είναι η εγγύηση του κοινωνικού δικαιώματος, που εκδηλωνόταν με την δωρεάν παροχή εκπαίδευσης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ακόμα και με την μέριμνα προστασίας του περιβάλλοντος (άρθρο 1 του Κανονισμού).

Το 1912, η Κάλυμνος και τα υπόλοιπα νησιά της Δωδεκανήσου καταλαμβάνονται από τους Ιταλούς, για να προσαρτηθούν το 1947 στην Ελλάδα.

Η οικιστική ανάπτυξη του νησιού, εξ αιτίας του υψηλού μεταναστευτικού ρυθμού της δεκαετίας 1960-1970 ήταν περιορισμένη ως το 1967, και δεν είχαν παρατηρηθεί σημαντικές αλλοιώσεις στο δομημένο και το φυσικό περιβάλλον.

Στην περίοδο 1967-1974 όμως, με την κατακόρυφη αύξηση των δανειοδοτήσεων και τις χαριστικές πολεοδομικές παρεκκλίσεις, ξεκινά η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και του παραδοσιακού πυρήνα του οικισμού, καταστροφή που παραμόρφωσε σε σημαντικό βαθμό την φυσιογνωμία του νησιού με τις ογκώδεις, εκτός κλίμακας κατασκευές στις παραλίες, την κατεδάφιση των παλαιών παραδοσιακών κατοικιών κύρια στη Πόθια και τη Χώρα, και την αντικατάστασή τους από κακέκτυπες απομιμήσεις προτύπων αστικών περιοχών. Στη περίοδο αυτή παρατηρείται μια γραμμική επέκταση στον άξονα Πόθια - Χωριό, που σχεδόν ενοποιούνται, και μια ταυτόχρονη οικιστική ανάπτυξη στους οικισμούς Πάνορμος και Άργος.

Τα πρώτα μέτρα για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς επιβάλλονται με το Π.Δ. 17-6-77, που :

- διαμορφώνει πολεοδομικά κίνητρα (αναστύλωση παραδοσιακών σπιτιών),
- επιβάλλει τον αρχιτεκτονικό έλεγχο για να προστατέψει την μορφολογική ενότητα,
- περιορίζει την υπερεκμετάλλευση των οικοπέδων με τον συντελεστή δόμησης, ανάλογα με το μέγεθος του οικοπέδου.

Οι αδυναμίες του πρώτου αυτού Π.Δ. δεν άργησαν να φανούν. Συνοψίζονται :

- Στην αγνόηση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας και των αναπτυξιακών δυνατοτήτων κάθε οικισμού.
- Στην μη αντιμετώπιση των ιδιαιτέρων κοινωνικών χαρακτηριστικών κάθε περιοχής (ήθη - έθιμα).
- Στις χρονοβόρες και χρηματοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες

που συνεπάγεται ο αρχιτεκτονικός έλεγχος (π.χ. για όλα τα Δωδεκάνησα υπήρχε μία αρχιτεκτονική επιτροπή στη Ρόδο).

Το δεύτερο Π.Δ. (19-10-78 ΦΕΚ 594), που ήδη αναφέραμε, το 1978 ανακήρυξε παραδοσιακούς 400 οικισμούς της Χώρας. Ανάμεσα σ' αυτούς, η Πόθια και το Βαθύ Καλύμνου.

Το διάταγμα, που η εφαρμογή του συνέπεσε και με την μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας στο νησί, προκάλεσε πολλές αντιδράσεις στους κατοίκους των περισσοτέρων οικισμών που κηρύχθηκαν διατηρητέοι.

Στη Κάλυμνο οι κάτοικοι, μέσω της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ζήτησαν από τον ΥΧΟΠ να μην εφαρμοστεί το γενικό διάταγμα, να προηγηθεί η μελέτη και ανάλυση του οικισμού, και κοινωνιολογική έρευνα και να εκδοθεί ένα ιδιαίτερο διάταγμα προστασίας που θα αντιμετωπίζει την ιδιαιτερότητα του οικισμού σύμφωνα με τις αναπτυξιακές του ανάγκες και τις κοινωνικές του ιδιαιτερότητες.

Η κοινωνιολογική έρευνα

Η κοινωνιολογική έρευνα που έλαβε χώρα το Φεβρουάριο του 1981, είχε σαν στόχο, να επισημάνει και να αναλύσει μέσα από τις μαρτυρίες των κατοίκων, του παραδοσιακού οικισμού της Πόθιας, τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο οικισμός και τις επιπτώσεις των κοινωνικών μεταβολών στη καθημερινή τους ζωή.

Η έρευνα που βασίστηκε σε τυχαίο αντιπροσωπευτικό δείγμα, απευθύνθηκε τόσο στους μαθητές και τις μαθήτριες των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου και της Βουβαλείου Τεχνικής Σχολής, όσο και στους κατοίκους του οικισμού της Πόθιας. Η ηλικία των ερωτώμενων κυμάνθηκε από 15 έως άνω των 65 ετών.

Η έρευνα βασίστηκε τόσο στη μέθοδο της συνέντευξης όσο και στην απάντηση των κατοίκων σε ερωτηματολόγια.

Το ερωτηματολόγιο χωριζόταν σε πέντε (5) ενότητες που αφορούσαν : α) προσωπικά στοιχεία του δείγματος, β) συνθήκες στέγασης, γ) συνθήκες διαβίωσης, δ) τουρισμός, ε) ελλείψεις, προτεινόμενα μέτρα προστασίας.

Α' Ενότητα : Προσωπικά στοιχεία

Βασικό κοινωνικό χαρακτηριστικό του μόνιμου πληθυσμού της Πόθιας, είναι η τοπική του καταγωγή. Οι προσωρινοί κάτοικοι είναι κυρίως δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην Κάλυμνο. Αξίζει να σημειωθεί

ότι μεγάλο ποσοστό δημοσίων υπαλλήλων (δάσκαλοι, καθηγητές, υπάλληλοι τραπεζών, ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ κ.λπ.) είναι Καλύμνιοι που έχουν ζητήσει οι ίδιοι να μετατεθούν στην Κάλυμνο. Αυτό αποδεικνύει τους ισχυρούς δεσμούς που συνδέουν τους κατοίκους με το νησί, το έντονο ενδιαφέρον τους για το μέλλον του και την μεγάλη επιθυμία τους να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το άμεσο περιβάλλον διαβίωσής τους.

Β' Ενότητα : Συνθήκες στέγασης

Στο μεγαλύτερο ποσοστό τα κτίσματα στους οικισμούς της Καλύμνου είναι μονόροφα και διώροφα και σε ελάχιστους τριώροφα και τετραώροφα.

Στην Πόθια τα διάφορα αποτελούν το 61 %, τα τριώροφα το 4,2 %, (187 κτίρια) και τα τετραώροφα το 0,4 %. Τετραώροφα κτίρια συναντώνται μόνο στον οικισμό της Πόθιας.

Το 27 % (1207) των κτιρίων της Πόθιας κατασκευάστηκαν πριν το 1910, το 19 % (828 κτίρια) στη χρονική περίοδο 1910-1945, το 10 % (432 κτίρια) μεταξύ 1945-1965 και το 37 % (1645 κτίρια) από το 1969 και μετά.

Το 67 % των κτιρίων της Πόθιας βρίσκονται σε καλή κατάσταση ενώ ένα 10% σε κακή. Αυτό είναι αποτέλεσμα της πρόσφατης οικοδομικής δραστηριότητας που αύξησε σημαντικά το ποσοστό των νέων κατασκευών στον οικισμό.

Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

α) Μικρό ποσοστό συγκατοίκησης με άλλες οικογένειες, που οφείλεται κυρίως στο έθιμο της Καλύμνου.

— Η γυναίκα που παντρεύεται πρέπει να έχει απαραίτητα δικό της σπίτι.

— Σύμφωνα με τοπικό έθιμο την πατρική περιουσία να την κληρονομεί ο πρωτογιός ή η πρωτοκόρη. Έτσι περιοριζόταν σημαντικά η συγκατοίκηση — μεταξύ συγγενών — και ωθούσε τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας να αποκτήσουν δική τους στέγη.

Δεν θεωρείται άλλωστε σωστό, στη Κάλυμνο να νοικιάζεται σε ξένους μέρος του σπιτιού. Πολλοί στο θέμα αυτό ήταν απόλυτοι λέγοντας χαρακτηριστικά «Καλύτερα να τόχω κλειστό».

β) Οι κακές συνθήκες στέγασης που οφείλονται,

— στις βασικές ελλείψεις στοιχειώδους άνεσης (ανθυγιεινή κατοικία, κακός ηλιασμός, αερισμός, πυκνή δόμηση, έλλειψη ελευθέρων

χώρων) κακή εσωτερική διαρρύθμιση των σπιτιών λόγω στενότητας χώρου, έλλειψη λουτρού και αποχωρητηρίου μέσα στην κατοικία. Οι ελλείψεις αυτές διαπιστώθηκαν στις προβληματικές περιοχές των Μαρασιών όπου 80% των σπιτιών δεν διαθέτουν λουτρό ή αποχωρητήριο μέσα στην κατοικία.

— Η μη εξυπηρέτηση των βασικών αναγκών.

— Στη στενότητα χώρου (έλλειψη ιδιωτικότητας).

(Αυτή ενοχλεί περισσότερο τα άτομα του μαθητικού πληθυσμού που νοιώθουν εντονότερα την ανάγκη ξεχωριστού δωματίου, ιδιαίτερα στις οικογένειες που υπάρχουν αγόρια και κορίτσια στην εφηβική ηλικία).

γ) Επιθυμία της πλειοψηφίας των κατοίκων του οικισμού να συντηρήσουν και να διαρρυθμίσουν την κατοικία τους.

— Προβλήματα αντιμετωπίζουν όσοι κατοικούν σε παλαιά κτίσματα που τα έχουν κληρονομήσει ή πάρει προίκα και δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες των σημερινών ιδιοκτητών. Πολλοί μάλιστα θάθελαν να κατεδαφίσουν το παλαιό σπίτι και να κτίσουν νέο στο ίδιο οικόπεδο, αλλά, δεν μπορούν είτε λόγω μικρού οικοπέδου (διατάξεις του νέου Οικοδομικού Κανονισμού) είτε λόγω περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων.

— Οι αλλαγές που ζητήθηκαν αφορούσαν κυρίως τη στενότητα του χώρου και είχαν στόχο, από την προσθήκη ορόφου ως την απλή προσθήκη ενός δωματίου - πλυσταριού στη ταράτσα της κατοικίας. Η προσθήκη ορόφου, αναφέρθηκε συχνά από όσους αντιμετωπίζουν πρόβλημα προίκισης της δεύτερης κόρης. «Να ρίξω ακόμα ένα όροφο γιατί έχω δυο παιδιά» ή «Το σπίτι θα το δώσω στην κόρη, εγώ πού θα μείνω ;».

— Το ρίξιμο πλάκας στα κτίσματα που διατηρούσαν ακόμα την παραδοσιακή πατελιά (για αντιμετώπιση της υγρασίας).

δ) Αλλαγές δεν επιθυμούσαν όσοι κατοικούσαν σε καινούργιες οικοδομές και ορισμένοι ιδιοκτήτες καλοδιατηρημένων παραδοσιακών σπιτιών ιδιαίτερα στις γειτονιές Αμμουδάρα - Θεολόγος.

Εκτός όμως από αυτούς τους ιδιοκτήτες, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ήταν αδιάφορο στη συντήρηση της παραδοσιακής μορφής των κτιρίων, και αντίθετοι στους περιορισμούς δόμησης απαιτώντας μεγαλύτερο ύψος για τις οικοδομές, παρεκκλίσεις από τον οικοδομικό κανονισμό. Πρέπει επίσης να προσθέσουμε την τέλεια έλλειψη ενημέρωσης των κατοίκων για τα κίνητρα και τη διαδικασία δανειοδότησης για την αναπαλαίωση των παραδοσιακών κτισμάτων, εντείνοντας, δικαιολογημένα την

αρνητική τους τοποθέτηση στο θέμα της προστασίας αυτών των κτισμάτων.

Γ' Ενότητα : Συνθήκες διαβίωσης

α) Τον πληθυσμό της Καλύμνου χαρακτηρίζει η ψυχολογική ταύτιση (δέσιμο) με την κατοικία του και με τον τόπο της καταγωγής του.

Αυτό αποδεικνύεται και από το ότι η Κάλυμνος είναι από τα λίγα νησιά της Δωδεκανήσου που ενώ δεν έχει την τουριστική ανάπτυξη νησιών όπως η Ρόδος και η Κως παρουσίασε σε σύγκριση με το 1947 αύξηση 12,2% του πληθυσμού της το 1971, αποτέλεσμα και της αναζωογόνησης της οικονομίας του νησιού αλλά κυρίως χάρη στην επιστροφή και εγκατάσταση σ' αυτήν πολλών μεταναστών.

Διάθεση φυγής (εγκατάλειψη του οικισμού) και αλλαγή τόπου κατοικίας, εκφράστηκε περισσότερο από τον μαθητικό πληθυσμό ίσως κι όλες γιατί και οι αντικειμενικές συνθήκες επιβάλλουν στους περισσότερους αυτή την φυγή — ανεύρεση δουλειάς, μόρφωση.

β) Α υ ξ η μ έ ν ο α ί σ θ η μ α α π ο μ ό ν ω σ η ς. Υπάρχει μόνο ακτοπλοϊκή επικοινωνία που συνδέει το λιμάνι του νησιού — την Πόθια — με τον Πειραιά, την Ρόδο και τα άλλα νησιά του Δωδεκανησιακού συγκροτήματος. Η έλλειψη αεροπορικής σύνδεσης του νησιού, επιδεινώνει την επικοινωνία του, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες.

Η περιορισμένη κινητικότητα του νησιού επιδρά αρνητικά στις περισσότερες κοινωνικές δραστηριότητες (πολιτιστικές - ενημέρωση). Πολλοί παραπονέθηκαν ότι τα νέα φτάνουν καθυστερημένα ιδιαίτερα ο τύπος, όταν το νησί αποκλείεται λόγω καιρικών συνθηκών.

Η αίσθηση της κοινωνικής απομόνωσης, είναι πιο έντονη στους νέους, όπου ο κοινωνικός έλεγχος είναι έντονος και η επιθυμία για ανεξαρτησία και ελευθερία μεγαλύτερη.

Έτσι εκτός από τις κύριες αιτίες που ωθούν στους περισσότερους νέους να εγκαταλείπουν το νησί (ανεύρεση δουλειάς, συνέχιση σπουδών), οι μειωμένες ως ανύπαρκτες, δυνατότητες αναψυχής, ωθούν στη φυγή και εκείνους που θα είχαν ίσως την επιθυμία και την δυνατότητα μόνιμης εγκατάστασής τους.

γ) Γ ε ν ι κ ό τ ε ρ ε ς ε λ λ ε ί ψ ε ι ς. Στα δίκτυα υποδομής (απουσία δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης και κακό οδικό δίκτυο), σε έργα κοινωνικού εξοπλισμού (παιδικές χαρές και βρεφικοί σταθμοί), σε χώρους πρασίνου και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (ιδιαίτερα στην αστικοποιημένη περιοχή της Πόθιας όπου οι στενοί δρόμοι, η πυκνή δόμηση και

η έλλειψη ρυμοτομικού σχεδίου, επιδεινώνουν την κατάσταση), σε πάρκα, σε κέντρα αθλητισμού (γυμναστήριο και γήπεδο που δεν έχουν ολοκληρωθεί) σε δημόσια κτίρια (κακή κατάσταση των σχολικών κτιρίων), έλλειψη σε κέντρα αναψυχής, έλλειψη κρατικών μεταφορικών μέσων με αποτέλεσμα την απομόνωση των κατοίκων των υπολοίπων οικισμών από την Πόθια όσων δεν έχουν ίδιο μεταφορικό μέσο και πρέπει να χρησιμοποιούν ταξί.

Δ' Ενότητα: Τουρισμός

Η γενικότερη στάση ενός μεγάλου ποσοστού του πληθυσμού είναι επιφυλακτική, απέναντι στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος.

Αν ανατρέξουμε στον κανονισμό της δημογεροντίας του 1897 που καθόριζε τις συνθήκες διαμονής των ξένων στο νησί, θα διακρίνουμε σ' αυτόν, τα πρώτα δείγματα μιας έμφυτης ξενοφοβίας της Καλυμνιακής κοινωνίας. Σύμφωνα μ' αυτόν κάθε ξένος ήταν υποχρεωμένος να ορίσει σε τρεις μέρες, από την άφιξή του, ντόπιο εγγυητή για την καλή του διαγωγή, διαφορετικά δεν του επιτρεπότανε να παραμείνει στο νησί. Για τους ναυτικούς που έφταναν με πλοία προβλεπότανε υποχρεωτική διανυκτέρευση στο πλοίο, και η μη συμμόρφωσή τους τιμωριόταν με φυλάκιση.

Τα μέτρα αυτά που φαίνονται εξαιρετικά αυστηρά, ήταν ίσως αναγκαία για μια ναυτική κοινωνία, όπου τα άρρενα μέλη της (ναυτικοί) δεν είχαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα την δυνατότητα άσκησης κοινωνικού ελέγχου. Η μειωμένη (περιορισμένη) κοινωνική προστασία που ασκείτο από τα ηλικιωμένα άτομα της Καλυμνιακής κοινωνίας — είχε ανάγκη από ισχυρά θεσμικά πλαίσια, που να περιορίζουν — τουλάχιστον νομοθετικά — τους κινδύνους από την παρουσία ξένων στο νησί.

Η οικονομική ευρωστία του νησιού, από την σπογγαλιεία, το ναυτικό και μεταναστευτικό συνάλλαγμα, η συχνή επιστροφή των ξενιτεμένων (σε περιόδους εορτής και τους θερινούς μήνες) ήσαν οι σημαντικότεροι λόγοι που δεν ώθησαν τους Καλύμνιους να στραφούν στην τουριστική υπερεκμετάλλευση του νησιού. Ταυτόχρονα η έλλειψη ικανοποιητικού τουριστικού εξοπλισμού, σε συνδυασμό με την απουσία σημαντικών ιστορικών μνημείων δεν προσελκύει τουρισμό ποιοτικά υψηλό. Ο τουρισμός που αναπτύσσεται είναι περαστικός. Έτσι οι αρνητικές επιπτώσεις είναι εμφανέστερες από τα θετικά αποτελέσματα. Ούτε η οικονομική ανάπτυξη του νησιού ωφελείται, (μικρή εισρροή συναλλάγματος, αύξηση της τιμής των αγαθών), ούτε η κοινωνική συμπεριφορά των ξένων επικροτείται από τους ντόπιους (φόβος μιμητισμού ξένων προτύπων, γυμνισμός, ναρκωτικά, διαφθορά των νέων κ.λπ.).

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην παραλία της Πόθιας, ελάχιστα καταστήματα με τουριστικά είδη υπάρχουν σε αντίθεση με την πληθώρα παρόμοιων καταστημάτων σε άλλα «τουριστικά» νησιά της Δωδεκανήσου (Ρόδο, Κω, Πάτμο).

Σχετική συγκέντρωση τουριστικών εγκαταστάσεων παρατηρείται έξω από την Πόθια, στους οικισμούς, Μυρτιές, Μασούρι, Πάνορμο, Χώρα.

Ε' Ενότητα: Διατηρητέα μέρη του νησιού

Τονίστηκε η ανάγκη προστασίας (κατά προτεραιότητα):

- των εξοχών της Καλύμνου (64,31 %)
- των ιστορικών μνημείων (9,04 %) (Χριστός της Ιερουσαλήμ, Ιερός Ναός Παναγίας Χώρας)
- των παραδοσιακών κτισμάτων (8,04 %)
- των φυσικών καλονών του νησιού (7,53 %) θάλασσα, ακτές, δάση.
- της νησιώτικης όψης του νησιού (6,53 %)
- του νησιού ως παραδοσιακού.

Η πρώτη επιλογή (εξοχές) δείχνει το έντονο ενδιαφέρον των κατοίκων για την προστασία «όσο είναι καιρός» περιοχών που δεν έχουν καταστραφεί από την πολεοδομική ανάπτυξη.

Βέβαια η προστασία που όλοι θεωρούν αναγκαία για τις εξοχές και που εκ των πραγμάτων είναι και οι κύριες περιοχές όπου μπορεί ακόμα να ασκηθεί κάποιος έλεγχος, έρχεται σε σύγκρουση με τις αντιδράσεις του πληθυσμού στο διάταγμα που περιόριζε την οικοδομική δραστηριότητα.

Το μεγαλύτερο απόθεμα παραδοσιακών κτιρίων (σύμφωνα με αποτύπωση του ΥΧΟΠ) βρίσκεται στην Πόθια (964 κτίρια που αντιστοιχεί στο 1/4 του συνολικού αριθμού των κτισμάτων 4406). Από αυτά το 50 % έχουν υποστεί αλλοιώσεις, που οι περισσότερες (50 %) οφείλονται σε έλλειψη συντήρησης, ένα 30 % αφορά μορφολογικές αλλοιώσεις (νέα υλικά μίμηση «μοντέρνων κατασκευών» και ένα μικρότερο ποσοστό, προσθήκες).

Η εικόνα της αλλοίωσης της παραδοσιακής μορφής του οικισμού επιβαρύνεται και από την ένταξη νέων αντισεισμικών κατασκευών τόσο μέσα στον παραδοσιακό ιστό, όσο και στον ευρύτερο χώρο των υπολοίπων οικισμών.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Πόθια όπως και οι περισσότεροι παραδοσιακοί οικισμοί κτίστηκαν στο διάβα του χρόνου απ' τη «σοφία του λαού», όπως λέει και ο ποιητής, απαντώντας στις ανάγκες τους.

Ανάγκες που στο ιστορικό γίνεσται άλλαξαν, που θα αλλάζουν ακόμα πολλές φορές.

Σίγουρα το παρελθόν, τις παραδοσιακές αρχιτεκτονικές μορφές, τις ιστορικές μνήμες, θα πρέπει το κοινωνικό σύνολο να τις προστατέψει, πολύτιμη κληρονομιά στις γενιές που θα μας διαδεχθούν.

Δεν θα πρέπει όμως το παρελθόν, να εμποδίζει το μέλλον. Οι ανάγκες των νέων κοινωνικών ομάδων — μεταναστών που κατάγονται από τον οικισμό αλλά δεν κατοικούν μόνιμα σ' αυτόν — αλλοδαπών — παραθεριστών κατοίκων των αστικών κέντρων που εγκαθίστανται στους παραδοσιακούς οικισμούς, οι νέες παραγωγικές δραστηριότητες (τουρισμός) οι νέες αξίες που επιβλήθηκαν (άνεση, αναψυχή, εκσυγχρονισμός) δεν πρέπει να αγνοούνται. Πρέπει να κατανοούνται, να ικανοποιούνται γιατί έτσι μόνο το παρελθόν δεν θα αποκοπεί από το παρόν και το μέλλον. Γιατί έτσι η προστασία θάναι κοινή υπόθεση του κοινωνικού συνόλου και όχι απαρίθμηση αστυνομικών μέτρων που — ξέρουμε όλοι — στην πράξη δεν αποδίδουν.

Η όποια νομοθεσία προστασίας θα πρέπει να βρει τρόπους ώστε και οι παραδοσιακοί πυρήνες και τα μεμονωμένα παραδοσιακά κτίσματα να προστατεύονται (παροχή αληθινών κινήτρων, συμμετοχή της Πολιτείας στο «κοινωνικό κόστος της προστασίας, σωστή χωροθέτηση εκ των προτέρων, πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός των νέων περιοχών κατοικίας), και οι νέες κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων των παραδοσιακών οικισμών να ικανοποιούνται.

Ας μας οδηγήσουν σ' αυτή την προσπάθεια τα λόγια του Μπ. Μπρέχτ:

*«Ήξερα πως χτίζονταν πολιτείες
Μα δεν πήγα.
Αυτό ανήκει στη στατιστική σκέφτηκα
τι αξίζουν πολιτείες χτισμένες
δίχως τη σοφία του λαού...».*

ΣΗΛΙΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος Θ' 1990

Δρ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΓΕΡΟΥΚΑΛΗ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ, ΠΡΟΦΙΛ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΤΩΝ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΤΩΝ ΔΥΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Ο όρος «καταστροφή» εκφράζει κάθε βίαιη ρήξη που, πολλές φορές, επιτρέπει σ' ένα σύστημα να επιζήσει ενώ, κανονικά, θα όφειλε να πάψει να υπάρχει. Η καταστροφή είναι έτσι ένας «ελιγμός επιβίωσης» ενός συστήματος που εγκαταλείπει την ομαλή του χαρακτηριστική· η επιβίωση όμως αυτή τελείται κάθε φορά και με άλλη μορφή.

Σύμφωνα με το πρότυπο της Θ.Κ. κάθε μορφολογία προκύπτει από μία διένεξη, μία σύγκρουση δύο ή περισσότερων ελκυστών, διαδικασία η οποία εντάσσεται στην καταστροφή και δημιουργεί την Μορφογένεση.

Για τη σπογγαλιεία και τους δύτες έχουν γραφεί δεκάδες άρθρα και κείμενα (για τον ειδικό ρόλο στην καλύμνικη κοινωνική οργάνωση και οικονομία, για την παράλληλη πορεία τεχνολογικής εξέλιξης - παραδοσιακός εξοπλισμός και συμπεριφορά), και έχουν ασχοληθεί κυβερνήσεις σε βαθμό δυσανάλογα μεγάλο των απόλυτων οικονομικών μεγεθών, (προγράμματα βελτίωσης της θέσης της σπογγαλιείας, διεθνές εμπόριο, διακρατικές συμφωνίες, προγραμματισμός πολυδύναμου κέντρου στο νησί).

Η νόσος των δυτών είναι γνωστή από τις πρώτες αναφορές που

υπάρχουν για την σπογγαλιεία, ήδη από τα τέλη του περασμένου αιώνα, όπως:

- 1) Ναυτικός Σπογγαλιευτικός Κανονισμός, (1884).
- 2) Το σπογγαλιευτικό ζήτημα της Ελλάδας Κ. Φλέγελ, (1903).
- 3) Η νήσος Κάλυμνος, Καρ. Φλέγελ, ανέκδοτο χειρόγραφο, Λονδίνο, (1927).

Νόσος των δυτών

Η νόσος οφείλεται στο σχηματισμό φυσσαλίδων Αζώτου (N_2) στους ιστούς του σώματος. Είναι γνωστό ότι η αύξηση της βαρομετρικής πίεσης έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των μερικών πιέσεων των εισπνεομένων αερίων.

Από πλευράς παθολογικής ανατομίας, διακρίνονται οι εξής τύποι:

- 1) ασφυκτικός ή κεραυνοβόλος τύπος, 2) οξύς εγκεφαλικός τύπος, 3) μυελικός τύπος, 4) οστεομυο-αρθραλγικός τύπος.

Σημεία και συμπτώματα της νόσου των δυτών:

Α) Τύπος 1: α) από τα άκρα (πόνος, παραισθησίες, μουδιάσματα, οίδημα), β) από το δέρμα (φαγούρα, στίξη, εξανθήματα, ωχρότητα).

Β) Τύπος 2: α) από το Κεντρικό Νευρικό Σύστημα (απώλεια, συνείδησης, σπινθηρισμοί, σκοτώματα, σ. MINIERE, ίλιγγοι, αφασία, αστάθεια βάδισης, σπαστική παράλυση, απώλεια αισθητικότητας, παράλυση ουροδόχου κύστεως, β) από το καρδιοαναπνευστικό.

Γ) Τύπος 1 και 2 (Συστηματικές εκδηλώσεις, κακουχία, διακύμανση θερμοκρασίας, εφίδρωση).

Να σημειωθεί ότι έχει παρατηρηθεί η δυνατότητα προσαρμογής στο κρύο, ανάλογα με την τεχνική που χρησιμοποιείται, μέσω φυσιολογικών μηχανισμών. Επίσης η νόσος των δυτών παρουσιάζεται συχνότερα σε δύτες ηλικίας μέχρι 25 χρόνων, ίσως γιατί μέχρι την ηλικία αυτή κυριαρχεί μία τάση επίδειξης η οποία οδηγεί στη μη τήρηση των προδιαγραφών.

Από τα στοιχεία του Λιμεναρχείου Καλύμνου και του Συλλόγου Πλοιάρχων Σπογγαλιέων παραθέτουμε την ακόλουθη στατιστική, α-

ναφορικά με την εμφάνιση της νόσου των δυτών (Ν.Δ.) και με θανάτους που σημειώθηκαν.

	ΔΥΤΕΣ	Ν.Δ.	ΘΑΝΑΤΟΙ
1950	513	15	0
1	429	12	3
2	409	12	8
3	305	7	1
4	386	9	2
5	409	10	2
6	342	10	1
7	386	11	6
8	384	12	2
9	351	8	0
1960	279	11	1
1	247	7	1
2	240	7	1
3	257	7	3
4	235	8	1
5	197	9	6
6	94	3	0
7	229	6	1
8	199	7	1
9	250	3	1
70			
1975		1	—
1976	—	1	—
7		1	—
8		1	—
9		—	—
1980		—	—
81		—	—
82		—	—
83		1	1
84		1	—

	ΔΥΤΕΣ	Ν.Δ.	ΘΑΝΑΤΟΙ
5		—	—
6		—	—
7		—	—

Κοινωνικοί - Πολιτιστικοί παράγοντες - Προσωπικότητα δυτών

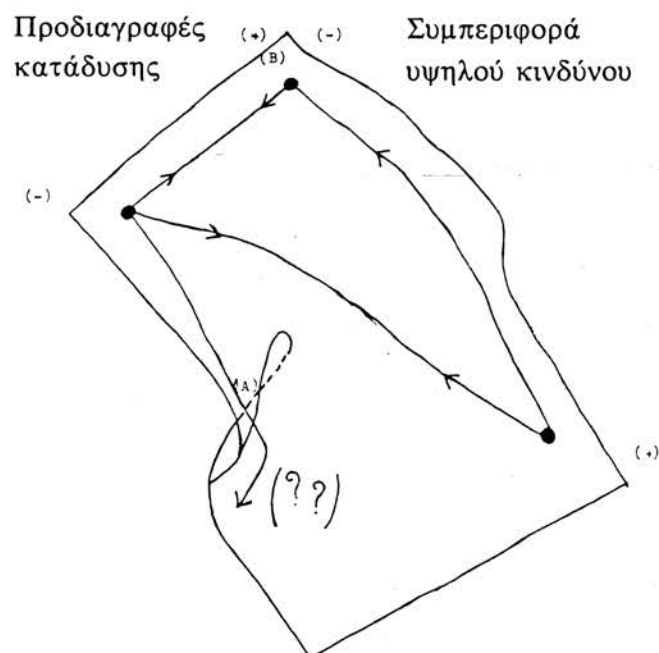
1) Παλαιότερα, με τα ταξίδια σε χωρικά ύδατα άλλων χωρών, το ηθικό των δυτών ήταν χαμηλό.

2) Οι δύτες εμφανίζουν συμπεριφορά υψηλού κινδύνου (μέθοδος κατάδυσης υψηλού κινδύνου, αποδοχή ή και παραδοχή κινδύνων (αίσθημα χρέους, θέση και ρόλος δύτη στην καλύμνικη κοινωνία).

3) Με το τεστ προσωπικότητας EPQ δεν διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικά, διαφορές του ψυχολογικού προφίλ των δυτών από τα μέλη των οικογενειών τους και τον λοιπό πληθυσμό.

Η πρόληψη επιτυγχάνεται με βελτίωση των προδιαγραφών, βελτίωση τεχνικού εξοπλισμού, αύξηση ποσοστού ατόμων μέσης ηλικίας τα οποία επιδεικνύουν χαμηλότερη συμπεριφορά υψηλού κινδύνου, έρευνα σώματος, εκπαίδευση.

Μοντέλο θεωρίας των καταστροφών

Σύμφωνα με τη θεωρία καταστροφών η παρουσία συμπεριφοράς υψηλού κινδύνου και η μη τήρηση των προδιαγραφών κατάδυσσης, «παρασύρουν» το δύτε προς την περιοχή υψηλής αστάθειας (Α), ενώ η τήρηση των προδιαγραφών και η «λογική» συμπεριφορά «προστατεύουν» τον δύτε στην ασφαλή περιοχή (Β).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΓΕΡΟΥΚΑΛΗΣ

Βιβλιογραφία - Πηγές

1. Αποσκήτης Π. (1982), «Η αποκατάσταση παραπληγικών ασθενών από τη νόσο δυτών», Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα,
2. Bernard R. (1970), «Η σπογγαλιεία της Καλύμνου», Σπουδαί 1:1,
3. Bernard R. (1976), "Sponge Markets of Kalymnos", *Anthropologika* N.S. 8 No = 1:81,
4. Bernard R. (1976), "Kalymnos the Island of the Sponge Fishermen", *Annals N.Y. Academy Sciences*, 268:289,
5. Δημητρίου Ε. (1977). «Το Eysenk Personalty Question - Naire (EPQ) στη μελέτη της προσωπικότητας του Έλληνα και η χρήση του στην κλινική πράξη», Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη,
6. Λιμεναρχείο Καλύμνου,
7. Σύλλογος Πλοιάρχων - Σπογγαλιέων Καλύμνου,
8. Woodcock A, Davis M. (1988), «Θεωρία των καταστροφών», Έκδ. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.

Πηγή: «ΚΑΛΥΜΝΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Τόμος Θ' 1990

Χρίστος Δαγρές

ληλυθόσης μ. τρη.

ΜΕΡΙΣ Ξ

Περὶ τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Ἄρτ. 18

Οἱ Ἀἷμα θέλων ἐνεργεῖν τὰ εἰς τὸ γ' μέρος τοῦ παρ. 17-
της νόμου διαλαμβανόμενα δικαιώματα δι' αὐτοὺς
Δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Αἱ Ἀρχαὶ αὗται ἐκλέγονται, συνερχόμενοι ἐπὶ τῷ φ
τῶν ἐχόντων δικαιώμα ἐκλογῆς δημοτῶν. Συλλογίται δὲ
τῆς ἀνωκοιτίας τῶν δημοτῶν πρὸς σύστασιν καὶ ἀπόφασιν
περὶ δημοτικῶν ἢ ἄλλων ὑποθέσεων ὅταν ἐπιτίθενται.

Ἄρτ. 19.

Ἡ Δημοτικὴ Ἀρχὴ σύγκαιται ὡς ἐξῆς:

V TITEL.

Von den Formeln Angehörigen der Gemeinden.

Art. 38

Die Gemeinden haben ihre in dem Tit. III des gegenwärtigen
Gesetzes bezeichneten Rechte durch erwählte Verwaltungsführer
auszuüben.

Die Wahl dieser Behörden wird von der Versammlung der
wählberechtigten Gemeindeglieder vollzogen.

Versammlungen der Gemeinthe in der Gemeindeglieder zur
Berathung und Beschlussfassung über Gemeinde- oder andere
Angelegenheiten finden nicht statt.

Art. 19.

Die Gm. sind Verwaltungsbehörde wird gebildet.

1 In den Gemeinden der Klasse

Θεόδωρος Μπεμπέκης

Οι Έλληνες δεν ξέρουμε πως τα Κοινά είναι το φυσικό πολίτευμα των Ελλήνων. Ούτε τι είναι τα Κοινά ξέρουμε βέβαια. Ούτε πόσες χιλιάδες χρόνια αυτο-κυβερνηθήκαμε με τα Κοινά ξέρουμε. Ούτε τότε και ποιος κατάργησε τα Κοινά ξέρουμε. Τίποτε δεν ξέρουμε.

Και δεν ξέρουμε γιατί η σημερινή Ελληνική Πολιτεία δεν θέλει να ξέρουμε.

Τα Κοινά λοιπόν είναι η επιβίωση της Πόλης-Κράτους της ελληνικής αρχαιότητας, μέχρι της μέρες μας. Είναι, ας πούμε, μικρο-πολιτεύματα με τα οποία αυτοκυβερνήθηκαν οι πόλεις και οι κωμοπόλεις και τα κεφαλοχώρια στον ευρύτερο ελληνικό χώρο, για χιλιάδες χρόνια.

Οι Ρωμαίοι, μετά την κατάκτηση της Ελλάδας, επέτρεψαν στις ελληνικές πόλεις να διατηρήσουν τα τοπικά τους πολιτεύματα. Το ίδιο και οι Βυζαντινοί. Οι Τούρκοι επίσης. Αυτά είναι τα Κοινά.

Τα Κοινά δεν είναι ακριβώς τα ίδια από πόλη σε πόλη και από κωμόπολη σε κωμόπολη. Αλλού είναι Σολωνικού τύπου τιμοκρατικά πολιτεύματα και αλλού είναι πολύ περισσότερο δημοκρατικά. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις υπάρχει η σύναξη ή μάζωξη. Δηλαδή η γενική συνέλευση όλων των πολιτών.

Τα Κοινά είναι η "παλαιά της πατρίδος μας συνήθεια". Τα Κοινά είναι το φυσικό πολίτευμα των Ελλήνων. Που σημαίνει πως από τότε που καταργήθηκαν τα Κοινά, η πολιτική ζωή των Ελλήνων είναι ενάντια στην φύση τους. Είναι "παρά φύσιν".

Τα Κοινά καταργήθηκαν το 1834, με το ΦΕΚ (Α) 10/1/1834, άρθρο 38. Μπορείτε να το βρείτε στο Εθνικό Τυπογραφείο, διότι υπάρχει ακόμα.

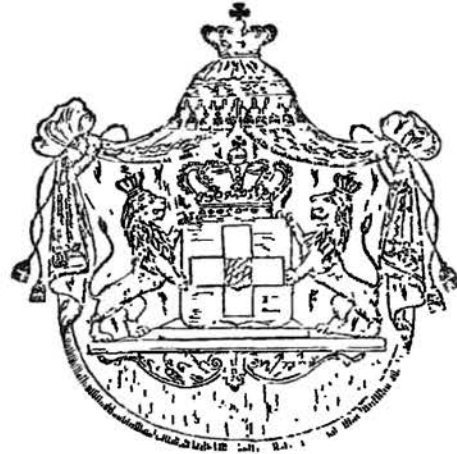
<http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek>

να σας πω πως είναι γιατί μεγάλο μέρος της νομοθεσίας των πρώτων χρόνων του ελληνικού κράτους είναι δίγλωσση, δηλαδή και γερμανική, λόγω της Βαυαρικής Αντιβασιλείας. Το ελληνικό κράτος έχει θεμελιωθεί από Γερμανούς.

Οι Γερμανοί είναι φίλοι μας.

Διαβάστε ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ την παρακάτω ανάρτηση που έχει κάνει ο κ. Filippos Kontos

<https://www.facebook.com/filippos.kontos.56/posts/3707215072731224>

**ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.**

**REGIERUNGS-BLATT
DES KOENIGREICHS
GRIECHENLAND.**

ΑΡΙΘΜ. 3.
ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ, 10 Ιανουαρίου.

1834

Ν. 3.
NAUPLIA, 22 Januar.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

α) Νόμος Περί συστάσεως των Δήμων. — β) Πεντακς Κώδικς (εις παράρτημα).

**ΟΘΩΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,**

Ακούσαντες την γνώμην του Ύπουργικού Συμβουλίου,
ἀπερασισάμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἐφεξῆς:

ΜΕΡΟΣ Α.

Περί τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς διαρτίσεως τῶν Δήμων.

Ἄρθρ. 1.

Ὅλον τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος θέλει διαιεθῆ εἰς Δήμους· ἕκαστος δὲ Δήμος θέλει προσδιορισθῆ ἢ περιγῆ.

Ἐκτεταμένα θάσση, ἔλη, καὶ ἄλλα ἀκαλλιεργήτοι καὶ ὀλίγους κατοίκους ἔχοντες τόποι θέλουσι διαιεθῆ εἰς ἰδίας περιγὰς.

Ἄρθρ. 2.

Τὰ ὅρια τῶν Δήμων καὶ περιγῶν θέλουσι τεθῆ, λαμβανόμενης ἐπιμελῆς π' ὅσιν τῆς φυσικῆς τοπιθσίας, καὶ ὅπου εἶναι δυνατόν, κατὰ τὰ παρχίνα μόνιμα σύματα, ἀγλαδὲ τὰς ράχεις τῶν βουνῶν, τὰς φάραγγας, τὰ νερά καὶ τὰ τοιαυτά.

Τα ὅρια θέλουσι σημειωθῆ δι' ῥοθετικῶν λίθων.

Ἄρθρ. 3.

Ἐκαστος ἡπήωνος τοῦ Κριτοῦς πρέπει νὰ ᾔηται αὐτὸς καὶ ἡ οἰκονομεία του μέλος Δήμου τινός.

Οἱ κατοικοῦντες τὰς εἰς τὸ ἄρθρ. 1, β' διαλαμβανομένας ἰδίας περιγὰς ὑπαγοῦνται εἰς τὴν πλησιέστερον Δήμον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαιοδικεῖν καὶ τὴν αὐτοχθονίαν, ἐωσούτου, αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν, ἀπαρτίσασιν ἰδίον Δήμον.

Ἄρθρ. 4.

Πᾶν χωρίον ἔχον τοὐλάχιστον 300 κατοίκους δύναται νὰ σχηματίσῃ ἰδίον Δήμον με ἰδίον Δημοτικὴν Ἀρχήν.

Μικρότερα χωρία, σποράδην κείμενα οἰκίαι, μύλοι καὶ ἄλλα οἰκονομαί, πρέπει νὰ ἐνωθῶν εἰς Δήμον ᾗ μετ' ἄλλων, ἢ με πλησίον τι κείμενον μεγαλητέρον χωρίον, ᾗ, κατὰ τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 3, β' διαλαμβανομένην περίπτωση,

INHALTS-ANZEIGE.

Gemeinde-Gesetz. — Das Strafgesetzbuch (in der Beilage).

OTTO

VON GUTTES GRADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben nach Vernehmung Unseres Ministerrathes beschlossen und verordnen, was folgt:

I. TITEL.

Von der Bildung und Eintheilung der Gemeinden.

Art. 1.

Das gesammte Gebiet des Königreichs Griechenland soll in Gemeindefezirke abgetheilt, und jeder Gemeinde ihre Gemarkung ausgetheilt werden.

Große Waldungen, Mäser und andere unbewohnte oder wenig bewohnte Strecken Landes sind in eigene Gemarkungen abzutheilen.

Art. 2.

Die Begrenzung der Gemeindefezirke und Gemarkungen ist mit sorgfältiger Berücksichtigung der natürlichen Ortsverhältnisse festzusetzen, und, wo es möglich ist, nach den durch diese Verhältnisse gegebenen bleibenden Merkmalen, nach Gehirgsrücken, Schluchten, Gewässern und dergleichen zu bestimmen.

Die Grenzen sind mit Marksteinen zu bezeichnen.

Art. 3.

Jeder Staatsangehörige muss für sich und seine Familie Mitglied einer Gemeinde seyn.

Die Einwohner der in Gemessheit des vorhergehenden Art. 1. Absatz 2 gebildeten besondern Gemarkungen sind in allen administrativen Beziehungen, dann in Hinsicht auf Heimathsrecht der nächsten Gemeinde zuzutheilen, bis dass die Zunahme ihrer Zahl deren Erhebung zu eigenen Gemeinden gestattet.

Art. 4.

Jede Ortschaft, welche wenigstens dreihundert Seelen zählt, kann für sich eine eigene Gemeinde mit einer eigenen Verwaltungsbehörde bilden.

Kleinere Ortschaften, einzelne Häuser, Mühlen und andere Wohngebäude sind mit umsichtiger Beachtung der bestehend n Verbindungen und Verkehrs-Verhältnisse entweder unter sich oder mit einer nahe gelegenen grosseren Ortschaft zu einer Ge-

να προσκληθῶν πρὸς τὸ πρῶτον εἰς τὸν πλησιέστερον Δῆμον. Κατὰ τοῦτο δὲ θελοῦν ἀποφύγει μετ' ἐπιτυχίας ὑπὸ ὧν αἱ ὑπαρχούσαι σχέσεις καὶ συγκατοικῶναι.

Το αὐτὸ ἔχει γενῆ καὶ ὡς πρὸς τὰ μοναχάρια.

Ἄρθρ. 5.

Ὁ σχηματισμὸς Δήμων ἐχόντων ὀλιγωτέρους τῶν 300 κατοίκων ἐμπορεῖ νὰ γένῃ κατ' ἐξαιρέσιν τῶν μόνων, ὅταν ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν σχέσεων πηγάζουσιν ἰδιαίτεροι λόγοι πρὸς τοῦτο, καὶ ὅταν οὐδὲ ὁ διορισμὸς τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς, οὐδὲ ἡ ἐκ-λήρωσις τῶν δημοτικῶν σκοπῶν παρεμποδίσεται διὰ τοῦ τούτου σχηματισμοῦ.

Πρὸ πάντων δὲ θελοῦν διείσθῃσι γὰρ τούτου αἱ θύναται εὐκολαί, ὅταν πρὸκειται λόγος νὰ συσκιωθῶσι νέαι χωρία διὰ ἀποίκων.

Ἄρθρ. 6.

Ἐνωθέντων πλειοτέρων χωρίων εἰς ἓνα Δῆμον, ἐπιφυλάσσεται εἰς ἑκάστον αὐτῶν ἡ ἰδιοκτησία του, ἡ ἀπολαυστικὴ περιουσία, τὴν ὅποιαν ᾤθελεν ἔχει τυχὸν κατὰ τὴν ἐπαρῆν τῆς ἐνώσεως, καὶ ἡ ἰδιαιτέρα αὐτῆς διαχείρισις ἢ ὡς περιουσιακὴ δὲν δύναται νὰ συγκρατηθῇ, ἐμὲ ὅταν τὰ ἐνωθέντα χωρία συγκατατεθῶσιν ὁμοφώνως εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ ὅταν καὶ τὰ μὴ ἔχοντα δικαίωμα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ταύτην ἀγοράσῃσι τὴν εἰς αὐτὴν μετοχὴν, καὶ αὐτὰ ἐκδοθῇσι Διαιτηγία.

Ἄρθρ. 7.

Οἱ Δῆμοι διακροῦνται κατὰ τὴν πληθύν τῶν κατοίκων εἰς τρεῖς τάξεις:

- α' τάξις Δῆμοι μὲ δέκα τοὺλάχιστον χιλιάδας κατοίκων
- β' — Δῆμοι μὲ δύο τοὺλάχιστον χιλιάδας κατοίκων
- γ' — Δῆμοι μὲ ὀλιγωτέρας τῶν δύο χιλιάδων.

Ἄρθρ. 8.

Ὁ σχηματισμὸς καὶ ἡ διανομὴ τῶν Δήμων διατάσσεται πρὸς τοῦ Βασιλέως· ἀλλὰ διὰ τὴν γένεσιν εἰς τὸ μέλλον μεταβολῆς τοῦ ἀπὸ προσδιορισμένου διορισμοῦ αὐτῶν, απαιτεῖται προηγουμένως ἡ ὁμοφωνία τῶν ἀρμοδίων Δημοτικῶν Συμβουλίου, καὶ τοῦ Ἐπαρχικοῦ καὶ τοῦ Νομαρχικοῦ Συμβουλίου.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Περὶ τῶν Δημοτῶν.

Ἄρθρ. 9.

Ἡ ἰδιότης καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ δημοτοῦ ἀποκρίνονται α. Διὰ τῆς γενέσεως. Δι' αὐτῆς ὑπαγομέναι τὰ μὲν γέννησις ἑνὸς εἰς τὸν Δῆμον τῷ πατρὶ, τὰ δὲ νοῦα εἰς τὸν τῆς μητρὸς.

β'. Διὰ τῆς κατατάξεως. Ὅταν ὁ Δῆμος, εἰς τὸν ὅποιον ὑπάγεσθαι τις διὰ τῆς γεννητικῆς του, δὲν ᾔνοι γινώσκῃς, καὶ ὅταν οἱ γονεῖς του ᾔσαν ἀπάρριδες, τότε ἰσχύουν οἱ ἐφεξῆς ὁρίσμιαι: Ἐλθετα τέκνα (enfants trouvés) κατατάσσονται προωρινῶς καὶ ἄρι τῆς ανακαλύψεως τῶν γονέων εἰς τὸν Δῆμον, ἐν τῇ τῆς περιουσίας τοῦ ὅπου εὐρεθῆσαν ἢ ἀνετρεφθῆσαν, καὶ ἀγνωστομένου τοῦ τόπου τῆς ἀντρεφῆς εἰς τὸν Δῆμον, ὅπου ἔσχατως ἀπεντηθῆσαν. Ὅσοι Ἕλληνες ἐν διαστήματι τοῦ ὑπερ ἐλευθερίας ἀγνοῦν ἐγκατελίπον τὰ ἑνὰ μέρη ὅπου διέμενον, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ ὅσοι φιλέλληνες, συμβέβησαν τοῦ γένους, δὲν ἀποκτήσαν μέχρι τούδε δημοτικὸν δικαίωμα, θελοῦν καταταγῆναι εἰς ὑπαρχοντά τινα Δῆμον, καὶ οἱ ἐνδεεῖς ἐξ αὐτῶν θελοῦν λαβεῖν τὰ ἀναγκαῖα μέσα διὰ νὰ ἀποκτήσωσι πόρον ζωῆς.

γ'. Διὰ τῆς κατὰ τοὺς νόμους γενομένης νομιμοποιήσεως ἐντὸς ἐνὸς Δήμου.

δ'. Διὰ τῆς κατὰ τὰς νομίμους διατάξεις γενομένης εἰς ἓνα Δῆμον τελείας ἀποκαταστάσεως.

meinde zu vereinigen, oder in dem durch den vorübergehenden Art 3, Absatz 2 vorgesehenen Falle der nächsten Gemeinde einzuweisen zurtheilen.

Eben dasselbe hat in Ansehung der Klöster zu geschehen.

Art 5.

Die Bildung von Gemeinden mit einer Bevölkerung von weniger als dreihundert Seelen kann ausnahmsweise dann gestattet werden, wenn aus den bestehenden Verhältnissen besondere Gründe dafür hervorgehen, und die Bestimmung der Gemeinde daher, so wie die Erfüllung der Gemeindezwecke keinen Hindernissen unterliegt.

Dieselbe soll insbesondere bei der Bildung neuer Ortschaften durch Colonisation, so viel nur immer möglich, erleichtert werden.

Art 6.

Wenn mehrere Ortschaften zu einer Gemeinde vereinigt werden, so bleibt jeder das ausschliessliche Eigenthum und der ausschliessliche Genuss des gesonderten Korporations-Vermögens, welches er etwa dormal schon besitzt, so wie die gesonderte Verwaltung dieses Vermögens vorbehalten, und es soll die Gemeindegast eines Vermögens unter den vereinigten Ortschaften nur im Falle ihrer allseitigen Einwilligung oder des etwa durch weitere Verordnungen zu gestattenden Einkaufes stattfinden.

Art 7.

Die Gemeinden werden nach dem Masse ihrer Bevölkerung in drei Klassen eingetheilt, nämlich:

- I. Klasse — Gemeinden mit einer Einwohnerzahl von wenigstens zehntausend Seelen;
- II Klasse — Gemeinden mit einer Einwohnerzahl von wenigstens zwanzigtausend Seelen;
- III Klasse — Gemeinden mit einer Einwohnerzahl von weniger als zwanzigtausend Seelen.

Art 8.

Die Bildung und Eintheilung der Gemeinden wird von dem Könige angeordnet.

Zu jeder künftigen Aenderung der einmal festgesetzten Gemeindeformation ist jedoch die vorangehende Vernehmung jedes beteiligten Gemeinderathes, des Bezirksrathes und des Kreisrathes erforderlich.

II TITEL.

Von den Gemeindegliedern.

Art 9.

Die Eigenschaft und die Rechte eines Gemeindegliedes werden erworben:

1) durch die Geburt; vermöge derselben gehören ehelich geborne Kinder der Gemeinde des Vaters, ausser ehelich geborne aber der Gemeinde der Mutter an;

2) durch Einweisung; wenn die Gemeinde nicht auszumitteln ist, ob eine Person durch die Geburt angehört, oder wenn die Aeltern derselben zu den heimathlosen gehört haben, so sollen Findlinge der Gemeinde, in deren Markung sie gefunden wurden, Andere aber der Gemeinde, wo sie erzogen wurden, und wenn der Erziehungsort unbekannt ist, der Gemeinde in welcher sie zuletzt aufgefunden wurden, vorzuziehen und bis zur Ermittlung der Gemeinde der Aeltern zugewiesen werden.

Griechen, welche während des Befreiungskampfes ihren Auszug im Auslande verlassen und nach Griechenland sich begeben, so wie Philhellenen, welche an dem Befreiungskampfe Theil genommen, hier aber ein Gemeindeglied bis jetzt nicht erworben haben, sollen irgend einer bestehenden Gemeinde, und zwar die Dürftigen unter Gewährung der nöthigen Mittel zur Gründung eines eigenen Nahrungsstandes angewiesen werden;

3) durch die gesetzlich vollzogene Verneinung in einer Gemeinde;

4) durch die unter Beobachtung der gesetzlichen Vorschriften in einer Gemeinde vollzogene Niederlassung und Ansässigmachung mit eigenem Heerde.

Άρθρ. 10.

Τὸ ὅποῖον ἀπαξ ἐπὶ λαυσεῖ τις δημοτικὸν δικαίωμα δι-
αρκεῖ ἕως τοῦ ἀπολαύσει νέον εἰς ἄλλον δῆμον, καὶ τότε γί-
νεται ὁ τοιοῦτος τὸ ἀρχαιότερον δημοτικὸν δικαίωμα, ἐκτὸς
μὴν ἂν, ἐπιφυλαττόμενος αὐτοῦ, ἀναφερθῇ ἐγγράφως πρὸς
τὴν μέχρι τοῦδε Δημοτικὴν Ἀρχὴν τοῦ καὶ λαοῦ τὴν συγ-
κατάθεσιν τῆς.

Άρθρ. 11.

Πᾶς δημοτὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαίτη παρα τῷ δήμῳ
α. Διαμονὴν, καὶ, εἰς περίπτωσιν ἐνδείας καὶ ἀποδε-
δεγμένης ἀνικανότητος τοῦ ἐργάζεσθαι, τὴν ἀπαιτούμενην
περίθαλψιν·

β. Ἰσὴν μετοχὴν τῆς ἐπικαρπίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως
τῆς δημοτικῆς περιουσίας, καθ' ὅσον δὲν διαταχθῇ ἄλλο τι
δι' ἰδιαιτέρων νομίμων ὁρισμῶν ὡς πρὸς τὴν μετοχὴν ἐν γέ-
νει, ἢ ὡς πρὸς τὸ μέτρον αὐτῆς·

γ. Μετοχὴν εἰς ὅλα τὰ δημοτικὰ καταστήματα, ὅσα
δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶν τινα προσδιορισμῶν.

Άρθρ. 12.

Ἐκ τοῦ ἐναντίου ὀφείλει πᾶς δημοτὴς νὰ συνεισφέρῃ ἀνα-
λόγως εἰς ὅλας τὰς κοινὰς ὑποχρεώσεις καὶ βύρην πρὸς ἐπι-
τιμὴν τῶν δημοτικῶν σκοπῶν, καθ' ὅσον οἱ νόμοι δὲν ἐπι-
τρέπῃσι κατὰ τοῦτο ἐξαιρέσιν.

Άρθρ. 13.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ ἐκλέγεσθαι εἰς τὰς δη-
μοτικὰς ἐκλογὰς ἀνήκει γενικῶς μόνον εἰς ἐκείνους τοὺς
δυνατοὺς, οἵτινες ὑπερέβησαν τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς
ἡλικίας των, εἰσὶν τὴν μονίμην διαμονὴν των εἰς τὸν δῆ-
μον, ζῶντες ἀνεξαρτήτως, καὶ ἔδωκαν τὸν ὄρκον τῆς ὑπο-
ταγῆς κατὰ τὸ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου (11 Φεβρουαρίου) 1833
Διατάγμα.

Ἐξαιροῦνται δὲ γενικῶς

α. Γυναῖκες,

β. Ὅσοι γενοῦνται τῆς ἐλευθέρως διαχειρίσεως τῆς περι-
ουσίας των,

γ. Ὁ κατηγορηθέντες ἐπ' ἐγκλήματι,

δ. Ὅσοι δυνάμει ἀπορρίψεως ἐγκληματικῶν Δικαστη-
ρίων κατὰ τοὺς ὁρισμῶν, τοῦ ποινικοῦ κώδικος ἐγκύβη-
ται πᾶν α ἢ πρὸς καιρὸν τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν καὶ
τοῦ ἐκλέγεσθαι

Άρθρ. 14.

Πᾶς δημοτὴς, ἔχων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν, ὀφεί-
λει νὰ παρευρίσκηται εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ νὰ
ψηφοφορῇ κατ' αὐτάς· τὰ, δὲ, ἔχων τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέ-
γεσθαι εἰς Δημοτικὰς Ἀρχάς, ὀφείλει νὰ δέξηται, ἐν ἑλλει-
ψει νομίμων παρηγορήσεως λόγων, τὴν δι' ἐκλογῆς ἐπιτρα-
πέσθαι εἰς αὐτὸν δημοτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ νὰ ἐκπληρῇ
αὐτὴν πιστῶς καὶ εὐσυνειδήτως καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν δι-
αρκείαν.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν Δήμων.

Άρθρ. 15.

Πᾶς Δήμος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν, ὑπὸ
τὴν ἐπιτηδεύειν τῆς Κυβερνήσεως,

α. Νὰ ἐνεργῇ κατὰ τοὺς κοινὰς νόμους τὴν κατω-
τέραν ἐντὸς τῆς περιουσίας τοῦ Δήμου τοπικὴν καὶ ἀγρονο-
μικὴν Ἀστυνομίαν·

β. Νὰ διακρίνῃ ἀνεξαρτήτως τὰς ὑποθέσεις του καὶ νὰ
διαχειρίζῃ τὴν δημοτικὴν περιουσίαν·

γ. Νὰ διαχειρίζῃ κατὰ τὴν αὐτὴν τρόπον καὶ τὴν
περιουσίαν τῶν ἐκκλησιῶν, καταστημάτων, foundations
prius, καθ' ὅσον αὐτῇ εἰς συμμικτῶν Δήμων, δὲν ἀνή-
κει ἀποκλειστικῶς εἰς ἰδιαιτέρην ὑπερκειαν·

δ. Νὰ ἐκλέγῃ τὰς Δημοτικὰς Ἀρχάς τοῦ ἐκ τῶν ἰδίων
αὐτοῦ μελών.

Art. 10.

Das einmal erworbene Gemeinde-Recht besteht bis zur Ex-
tinction eines neuen fort

Das ältere Gemeinde-Recht wird in diesem Falle jederzeit
aufgehoben, sofern solches nicht durch eine schriftliche der
bisherigen Gemeindebehörde übergebene Erklärung vorbehalten,
und der Vorbehalt von der letztern genehmigt wird.

Art. 11.

Jedes Mitglied einer Gemeinde hat in derselben folgende
Rechte anzusprechen:

1) den Wohnsitz und im Falle der Dürftigkeit und erwiesenen
Erwerbs-Unfähigkeit die benöthigte Unterstützung;

2) die gleiche Theilnahme an den Nutzungen und dem Genuße
des Gemein-Vermögens, soweit nicht durch besondere gültige
Rechtstitel rücksichtlich der Theilnahme überhaupt, oder des
Maaßstabes derselben ein Anderes festgesetzt ist;

3) den Mitgenuss aller öffentlichen Gemeindeanstalten, denen
nicht eine ausschliessliche Bestimmung gegeben ist.

Art. 12.

Jedes Gemeindeglied ist dagegen verbunden, an allen gemein-
schaftlichen Verbindlichkeiten und Lasten zur Erreichung der
Gemeindegewinne verhältnissmässig mitzutragen, so weit nicht
die Gesetze besondere Befreyungen zugestehen.

Art. 13.

Die Wahlstimmfähigkeit und die Wahlbarkeit bei den Ge-
meindewahlen steht im Allgemeinen nur jenen Gemeindegliedern
zu, welche das 25te Lebensjahr zurückgelegt, ihren ständi-
gen Wohnsitz mit eigenem Heerde in der Gemeinde gewonnen,
und den Huldigungs Eid nach der Verordnung vom 11 Februar
(30 Januar) 1833 geleistet haben.

Allgemein ausgeschlossen sind:

1) Personen weiblichen Geschlechtes;

2) alle, denen die freye Verwaltung ihres Vermögens entzogen
ist;

3) wer wegen Verbrechen in Anklagestand versetzt ist;

4) diejenigen gegen welche Kraft eines strafgerichtlichen Er-
kenntnisses nach den Bestimmungen des Strafgesetzbuches
entweder der zeitliche Verlust oder die Suspension des
Wahlstimmrechtes und beziehungsweise der Wahlbarkeit
eingetreten ist.

Art 14.

Jedes Gemeinde-Mitglied welchem das Wahlstimmrecht zu-
steht, ist verbunden, bey den Gemeindewahlen zu erscheinen, und
bei denselben seine Stimme abzugeben; jedes Gemeinde-Mitglied
aber, welches die Wahlbarkeit zu Gemeindestellen besitzt, ist
verpflichtet, die auf selbes gefallene Wahl in Ermangelung gesetz-
lich gebilligter Entschuldigungsgründe anzunehmen, und die auf
welche Weise übertragenen Stellen während des für ihre Dauer
festgesetzten Zeitraums treu und gewissenhaft zu verwalten.

III. TITEL

Von den Rechten und Verbindlichkeiten der Gemeinden.

Art 15.

Jede Gemeinde ist berechtigt und verpflichtet, unter der Auf-
sicht des Staates:

I die niedere Orts- und Feldpolizei in ihrer Gemarkung nach
den bestehenden Gesetzen auszuüben;

II die Gemeindegewinnlichkeiten selbstständig zu führen und
das Gemeindevermögen zu verwalten;

III. In gleicher Weise die Verwaltung des örtlichen Stiftungs-
vermögens zu besorgen, sofern dieses nicht in gemischtem
Gemeinde einer einzelnen Religions-Gesellschaft ausschliess-
lich angehört;

IV. ihre Verwaltungsbehörde aus der Zahl ihrer eigenen
Mitglieder zu wählen.

Αἱ ὑπὸ κοινοῦ ὑποχρεώσεις καὶ ἐξουσίαι ἐνεργοῦνται παρὰ τῶν Δήμων ἐν ὀνόματι καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνητικῆς Ἀρχῆς τοῦ Κράτους· τὰ δὲ ὑπὸ κοινοῦ β'. γ'. δ. δικαιώματα, ἐν ὀνόματι τῶν ἰδίων αὐτοῦ Δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Ἄρθρ. 16

Ὡς πρὸς τὴν δημοτικὴν περιουσίαν δύνανται οἱ Δήμοι νὰ ἐνεργῶν ὅλα τὰ δικαιώματα, καὶ νὰ ἐκτελέσωσιν ἐν ὅλῳ τὰ συναλλαγμένα, ὅσα οἱ πολιτικοὶ νόμοι συγχωροῦσιν εἰς τοὺς ἰδιώτας ἐν γένει, καὶ δὲν ἀπαγορεύουσιν ῥητῶς εἰς τοὺς Δήμους.

Τὰ δικαιώματα τῶν ἀνηλίκων δὲν ἐφαρμίζονται εἰς τοὺς Δήμους.

Ἄρθρ. 17.

Ἀνατίθεται εἰς τοὺς Δήμους ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις ὅλων τῶν ὑποχρεώσεων, ὅσαι περὶ τῶν ἡ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ σκοποῦ τῶν ἡ ἐκ νομίμων ἐγγύων λόγων.

Ἡ πρεσβυτάτα πολιτικὴ Ἀρχὴ, ἐὰν ἤθελε παρατηρήσει ἀμείλιαν κατὰ τὸ αὐτὸ ὅσον ὑπερβολῶς, ὁρεῖται νὰ τοὺς παραγγέλλῃ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ ἐκπληρώσιν τὰ καθήκοντα τῶν.

Ἄρθρ. 18.

Ὡς τοιαῦτα ὑποχρεώσεις τῶν Δήμων κατὰ τὸ ἄρθρον 17 θεωροῦνται πρὸς πάντων:

α. Ἡ ἀναγκαία δαπάνη πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τοπικῆς καὶ ἀγρότου καὶ Ἀστυνομικῆς καὶ πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν τῶν ἀπαιτούμενων Ἀστυνομικῶν καταστημάτων.

β. Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὴν δημοτικὴν περιουσίαν φόρων καὶ πάντες ἄλλοι δημοτικοὶ βάρους.

γ. Ἡ μισθοδοσίᾳ τῶν διὰ τὴν Δημοτικὴν ὑπηρεσίαν ἀναγκαίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, ἡ ἀντιμισθία τοῦ Δημάρχου διὰ τὰς ὑποχρεώσεις ὑποφέρει εἰς τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐκ τῆς παραμελήσεως τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων τοῦ ζυμίας καὶ ἐξοδα.

δ. Ἡ σύστασις καὶ διατήρησις τῶν προκαταρκτικῶν σχολείων.

ε. Ἡ οἰκονομία καὶ ἡ ἐνοικίασις καὶ ἡ διατήρησις τῶν ἀναγκαίων δημοτικῶν καταστημάτων.

ς. Ἡ σύστασις καὶ διατήρησις τῶν δημοτικῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, τῶν ἀναγκαίων ὑδρογωγῶν καὶ φρετῶν.

ζ. Ἡ τοποθέτησις καὶ διατήρησις τῶν ὁροθετικῶν σημείων τῶν ἀγρῶν τοῦ Δήμου.

η. Ἡ σύστασις καὶ διατήρησις τῶν κατὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ νερὰ ὑδραυλικῶν ἔργων, καθ' ὅσον ἡ περὶ τούτων φροντίς ἐναπόκειται εἰς τὸν Δήμον.

θ. Ἡ δαπάνη διὰ τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς.

ι. Ἡ συμπλήρωσις τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων δι' ἐκεῖνα τὰ κατὰ τὸν ἀγαθὸν κατὰστήματα, τῶν ὑποτίμων ἡ δαπάνη, ἐν ἑλλείψει ἰδίας περιουσίας, ἡ ἐξανληθέντων βελτιωτῶν τῶν κεφαλαίων τῶν, λίπτει εἰς βάρος τοῦ Δήμου.

κ. Ὅσαι αἱ συνδρομαὶ, ὅσαι περὶ τῶν ἀπὸ νομίμων μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν σχέσεις.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Περὶ τῶν πόρων τῶν Δήμων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δημοτικῶν ὑποχρεώσεων.

Ἄρθρ. 19.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ὅσαι περὶ τῶν πόρων τοῦ κοινωνικοῦ σκοποῦ, ἡ ἐξ ἰδιαιτέρων νομίμων αἰτιῶν, πρὶν οὖν οἱ Δήμοι τὰ μέσα ἐκ τῶν προσόδων τῆς δημοτικῆς περιουσίας, τῶν διαστυνομικῆς παραβάσεως προστίμων, τῶν ἐμμέσων δημοτικῶν φόρων, τῶν ἀμέσων ἐργῶν, καὶ τῶν ἀμισθί γινόμενων δημοτικῶν ἐργασιῶν.

Κ ε φ α λ. Α'.

Περὶ τῆς δημοτικῆς περιουσίας.

Ἄρθρ. 20.

Ὅλη ἡ δημοτικὴ περιουσία, μηδενὸς αὐτῆς μετέχουσιν ἐξωτερικῶν, εἶναι ἰδιωτικῆς καὶ ἀμετέμεικτο ὡς δημοτικῶν.

Die unter Ziff. 1 bemerkten Pflichten und Befugnisse werden von den Gemeinden im Namen und aus Auftrag der Staatsgewalt, die unter Ziff. 2, 3 und 4 aufgeführten Rechte aber in eigenem Namen ausgeübt.

Art. 16.

In Bezug auf das Gemeindevermögen können die Gemeinden alle Rechte ausüben, und alle Verbindlichkeiten eingeben, welche die bürgerlichen Gesetze den Privaten überhaupt gestatten und den Gemeinden insonderheit nicht versagen.

Die Rechte der Minderjährigen stehen den Gemeinden nicht zu.

Art. 17.

Den Gemeinden liegt die genaue Erfüllung aller jener Verbindlichkeiten ob, welche entweder aus ihrem gesellschaftlichen Zwecke oder aus besonderen Rechtsgründen hervorgehen.

Dieselben sind hiezu bei wahrgenommener Saumseligkeit von der vorgesetzten Staatsbehörde von Amiswegen anzuhalten.

Art. 18.

Als zu den Art. 17 bezeichneten Gemeinde-Verbindlichkeiten gehörig, sollen insbesondere angesehen werden:

- a) die Bestreitung des zur Ausübung der Ort- und Feldpolizei und zur Herstellung und Unterhaltung der unentbehrlichen Polizei Anstalten nothigen Aufwandes;
- b) die Entrichtung der auf das Gemeindevermögen gelegten Steuern und andern öffentlichen Abgaben;
- c) die Besoldung der für den Gemeindedienst unentbehrlichen Beamten und öffentlichen Diener, dann die Belohnung des Bürgermeisters für die mit seinem Amte verbundenen Verhältnisse und Auslagen;
- d) die Herstellung und Unterhaltung der Elementarschulen;
- e) die Herstellung oder Miethe und Unterhaltung der unentbehrlichen Gemeindegebäude;
- f) die Herstellung und Unterhaltung der Gemeinde-Wege, und Gemeinde-Brücken, dann der nothigen Wasserleitungen und Brunnen;
- g) die Herstellung und Unterhaltung der Grenzzeichen der Gemeindefluren;
- h) die Herstellung und Unterhaltung der Ufer- und Wasserbauten, so weit sie der Gemeinde obliegen;
- i) die Kosten der Gemeindevahlen;
- k) die Ergänzung des Bedarfes solcher örtlichen Stiftungen, deren Ausgaben, in Ermangelung des Stiftungsvermögens oder nach dessen allmählicher Erschöpfung, auf die Gemeinde zurückfallen würden;
- l) alle auf gültigen Privatverhältnissen beruhende Leistungen.

IV. TITEL.

Von den Mitteln zur Bestreitung der Gemeinde-Verbindlichkeiten.

Art. 19.

Jede Gemeinde hat die Mittel zur Erfüllung ihrer entweder aus dem gesellschaftlichen Zwecke, oder aus besondern Rechtsgründen hervorgehenden Verbindlichkeiten aus den Früchten des Gemeindevermögens, aus dem Ertrage der Polizeistrafen, aus indirekten Gemeinde-Auflagen, aus direkten Umlagen und aus Gemeinuedensten zu schöpfen.

ERSTES CAPITEL

Von dem Gemeinde-Vermögen.

Art. 20.

Alles Gemeinde-Vermögen, ohne Ausnahme irgend eines Besondere, ist ein Eigenthum der Gesamtheit der Gemeindeglieder.

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπάγεται καὶ ἡ περιουσία των κατὰ τύπον ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, καθ' ὅσον αὐτὴ εἰς συμμίκτους Δήμους δὲν ἀνέκει ἀποκλειστικῶς εἰ ἰδιαιτέρᾳ ὁροσκειάν.

Ἄρθρ. 21.

Ὅλη ἡ πρὸς ἄλλοις ἐπιτυχίαν τῶν δημοτικῶν σκοπῶν διωρισμένη καὶ ἀπαρτίτης διαύτης περιουσία τοῦ Δήμου εἶναι ἀναλλοττωμένη.

Ἡ λοιπὴ περιουσία τοῦ Δήμου εἰμπορεῖ, ἢ ἂν ἐκποιηθῇ:

1. Πρὸς ἐκπληρώσειν δημοτικῶν ὑποχρεώσεων εἰς ἀνσπόρευτον ἀνάγκην,

2. Πρὸς προφνή τοῦ Δήμου ὠφέλειαν ἀπὸ οἰκονομικῶν λόγων, φυλαττομένων τῶν νομίμων τύπων ἢ

β'. Νὰ διαμεισθῇ πρὸς ἐπαύρησιν τῆς καλλιέργειας κατὰ τοὺς ἐπὶ τούτῳ νόμους.

Ἄρθρ. 22.

Τὸ εἰσόδημα τῆς ἑλικῆς δημοτικῆς περιουσίας προσδιορίζεται διὰ τὰς ἀφεύκτους καὶ ἐπωφελεῖς τῶν Δήμων ἀνάγκας.

Ἄρθρ. 23.

Ὅσα μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν δημοτικῶν ἀνάγκων περισσεύουν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῆς δημοτικῆς περιουσίας, ἢ καταθέτονται ὡς κεφάλαια, ἢ χρησιμεύουν πρὸς συσχισιν νέων ὠφελίμων δημοτικῶν καταστημάτων δὲν ἐπιτρέπεται δὲ τὸ νὰ διανεμῶνται μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Δήμου.

Ἄρθρ. 24.

Ὅσον μέρος τῆς δημοτικῆς περιουσίας εἶναι προσδιωρισμένον διὰ τὴν διδομένην εἰς τοὺς δημότας πρὸς ἐπικαρπίαν, ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτοῦ, ὅταν θεωρηθῇ ἀναγκῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Δήμου (ἄρθρ. 17 καὶ 18). Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ δαπάνη, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἐπαρκῶν τὰ εἰσοδήματα τῆς λοιπῆς δημοτικῆς περιουσίας, ἐπιβάλλεται ἀναλόγως εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν ἐπικαρπίαν δημότας, ἂν δὲν προκρίνωσι νὰ παραιτήσωσι διόλου τὴν ἐπικαρπίαν ταύτην.

Ἄρθρ. 25.

Ἐκτος τοῦ Δήμου λαμβάνει διὰ τὰς δημοτικὰς ἀνάγκας τὰ πρόστιμα, ὅσα ἐπιβάλλονται παρα τῶν ἀρχαίων δικαστικῶν ἁρχῶν διὰ τὰς ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν Δήμων γενομένας παραβάσεις τῶν ὅρων τῆς τοπικῆς καὶ ἀγρονομικῆς ἁρμονίας.

Ἄρθρ. 26.

Ἄν τὸ εἰσόδημα τῆς ἑλικῆς τοῦ Δήμου περιουσίας καὶ τὰ διαληθθέντα πρόστιμα δὲν ἀρκῶσι πρὸς ἐξουκονόμησιν τῶν δημοτικῶν ἀναγκῶν, καὶ ὁ σκοπὸς δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ ὡδὲ διὰ κοινῆς ἐργασίας (προσωπικῶν δουλειῶν, servitudes personnelles), τὸ ἑλλείπον συμπληρώνεται ἢ δι' ἐμμέσων φόρων, ἢ δι' ἀμέσων ἐράνων τῶν δημοτῶν.

Κ ε φ α λ. Β'.

Περὶ τῶν ἐμμέσων δημοτικῶν φόρων.

Ἄρθρ. 27.

Διὰ τὴν ἐπιβληθῶν ἐμμέσων δημοτικῶν φόροι, ἀποντεῖται:

α'. Νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι τα τακτικὰ τῶν Δήμων εἰσοδήματα δὲν ἐξαρκοῦσι διὰ τὰς κατεπειγούσας καὶ ἐπωφελεῖς δημοτικὰς ἀνάγκας.

β'. Νὰ γενῇ ἐκλογὴ ἐκείνων τῶν φόρων, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίθεσις εἶναι ὀλιγώτερον ἐνοχλητικὴ.

γ'. Νὰ τεθῇ πρὸς ἐξέτασιν τὸ πολὺ 15 ἔτων, μετὰ παρέλευσιν τῆς ὁποίας ὁ ἑκτακτος φόρος νὰ παύῃ, ἂν δὲν ἀνανεωθῇ ἐν τούτῳ.

Ὡς ἐμμέσοι δημοτικοὶ φόροι θεωροῦνται οἱ ἀπὸ ἐνταξίμενα καταναλώσεως δασμῶν, τὰ ἐκ τῆς ἐκδόσεως ἐπιστήμων ἐγγράφων δικαιώματα, τὰ διὰ τὰς γεφυράς καὶ τοὺς λιθοστοαίτους δρόμους οἰκίδια, οἱ ἐκ τῶν πανηγύρεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς παραπηγμάτων (barraques) πρὸς τὰ ἐκ τῶν σ' ἑτοσῶν, τῶν ἀποθηκῶν, τῶν μακαλειῶν καὶ κρεοπωλείων δικαιώματα.

Demselben wird in dieser Beziehung das örtliche Stiftungsvermögen gleichgestellt, soweit dasselbe nicht in geschlossenen Gemeinden einem Religionsstift ausschliesslich angehört.

Art. 21.

Alles der unmittelbaren Erfüllung von Gemeindezwecken gewidmete und hiefür unentbehrliche Vermögen ist unveräusserlich. Das übrige Gemeindevermögen kann

- a) bei unabweislicher Nothwendigkeit zur Erfüllung der Gemeindeverpflichtungen, oder
- b) zum erwiesenen Nutzen der Gemeinde aus administrativen Gründen unter Beobachtung der vorgeschriebenen Formen veräussert, oder endlich
- c) zur Beförderung der Cultur nach den Bestimmungen der diessfallsigen Gesetze veräußert werden.

Art. 22.

Der Ertrag des sammtlichen Gemeindevermögens ist zur Bestreitung der nothwendigen und nützlichen Gemeindebedürfnisse bestimmt.

Art. 23.

Wenn sich nach Bestreitung sammtlicher Gemeindebedürfnisse ein Ueberschuss aus dem Ertrage des Gemeindevermögens ergibt, so ist derselbe entweder zu Capital anzulegen, oder zur Gründung neuer nützlicher Gemeindeanstalten zu verwenden. Eine Vertheilung unter die Gemeindeglieder findet nicht statt.

Art. 24.

Der Genuss desjenigen Gemeindevermögens, welches den Gemeinde Mitgliedern zur Nutzung hingegeben zu werden bestimmt ist, kann nur so lange fortbestehen, als der Ertrag nicht durch die Gemeindebedürfnisse (Art. 17, 18) in Anspruch genommen wird.

Tritt dieser Fall ein, so ist der aus den Renten des übrigen Gemeindevermögens nicht zu deckende Bedarf auf diejenigen Gemeinde Mitglieder, welche im Genusse stehen, nach Verhältniss dieses Genusses auszutheilen, so fern dieselben nicht vorziehen, auf die Nutzung selbst Verzicht zu leisten.

Art. 25.

Jeder Gemeinthe soll der Ertrag der Geldbussen, welche wegen der innerhalb ihrer Gemarkung verübten Uebertretungen der Orts- und Feldpolizei von den zu tündigen richterlichen Behörden verhängt werden, zur Bestreitung der Gemeindebedürfnisse zugewiesen werden.

Art. 26.

Wenn die Früchte des sammtlichen Gemeindevermögens und die Erträge der Polizeistrafgelder zur Bestreitung der Gemeindebedürfnisse nicht hinreichen, und der Zweck auch durch gemeinsame Arbeit (persönliche Dienste) nicht erfüllt werden kann, so ist der Abgang entweder durch indirekte Auflagen oder durch direkte Gemeindeumlagen zu decken.

ZWEYTES CAPITEL

Von indirecten Gemeindeauflagen.

Art. 27.

Die Einführung indirecter Gemeindeauflagen, zu welchen alle Abgaben auf Gegenstände des Verkehrs, die Taxgelder, die Brücken- und Pflasterzölle, die Markt- und Staudgelder, die Wag- und Lagerhausgebühren, dann die Reichnisse für Benutzung öffentlicher Schlachthäuser und Fleischbänke gerechnet werden sollen, erfordert,

- 1) die Nachweisung der Unzulänglichkeit des ordentlichen Gemeindeeinkommens zu den nothwendigen oder nützlichen Gemeindebedürfnissen;
- 2) die Auswahl solcher Gegenstände, bei welchen diese Art von Besteuerung am wenigsten druckend ist;
- 3) die Beschränkung auf einen gewissen nicht 15 Jahre überschreitenden Zeitraum, nach dessen Ablauf die Bewilligung erlischt, wenn sie nicht erneuert wird.

Κ Ε Φ Α Λ Γ'.

Περὶ τῶν ἀμέσων δημοτικῶν ἐράνων.

Ἀρθρ. 28.

Ἄν, πρὸς ἀπάντησιν ἀναγκαιῶν καὶ ἐπιωφελέων τοῦ Δήμου ἐξόρων, δὲν ἐξαρκέσων οὐτὲ τὰ ἐκ τῆς δημοτικῆς πεποιθισίας εἰσοδήματα, οὔτε τὰ πρόστιμα, οὔτε οἱ ἔμμεσοι φόροι, δύνανται νὰ ἐπιληθῶν καὶ ἄμεσοι ἔραναι.

Ἀρθρ. 29.

Ὅλοι οἱ δημόται καὶ ὅλα τὰ ἐντὸς τῆς περιουχῆς τοῦ Δήμου εἰς φόρον ὑποκείμενα πράγματα καθυποβάλλονται εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν δημοτικῶν ἐράνων.

Ἡ συνεισφορά αὕτη κανονίζεται κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀμέσων φόρων. Ἀποκείται δὲ εἰς τὰς Δημοτικὰς Ἀρχὰς νὰ ἐκλέξωσιν ἄλλο καταλληλότερον περὶ τῆς ἀναλογίας τῆς συνεισφοράς μέτρον.

Ἡ συνεισφορά τῶν δημοτῶν, τῶν μὴ ἔχοντων ἰδιοκτησίαν ὑποκειμένην εἰς φόρον ἐντὸς τῆς περιουχῆς τοῦ Δήμου, μὴτε μετερχομένην ἐν αὐτῷ φορολογούμενόν τι ἐπιτήδευμα, κανονίζεται ἐκαστὸς δι' ἰδιαιτέρων ἀποφάσεων τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς.

Ἀρθρ. 30.

Δὲν ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἐράνους
α. Οἱ ἐφημεριοὶ καὶ οἱ δημόται διδάσκαλοι, ἂν διὰ τοῦτου ᾗθελον ἐλαττωθῶσι τὰ πρὶς συντήρησίν των ἀναγκαῖα.
β. Ἡ δημοτικὴ περιουσία.
γ. Ἡ περιουσία τῶν ὑπ' ἄρθρ. 17 διαληθθέντων ἐγχευμάτων κατεσκευασμένων, ἂν τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν δὲν ἐξαρκέσωσι διὰ τοὺς ἐγχευματικούς αὐτῶν σκοπούς.

Ἀρθρ. 31.

Οὐδεὶς τῶν δημοτῶν ὑποχρεοῦται νὰ συνεισφέρει εἰς ἔργον προδιωρισμένον διὰ τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας καὶ σχολείων ἄλλης πρὸς ἣν ὑπαγεῖαι θεοσκείας, ἂν ἡ ἐκ τούτων ὠφελεία δὲν γνῶνται κοινῇ, ἢ ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἰδιαιτέρα τις νόμιμος περιστάσις.

Ἀρθρ. 32.

Οἱ Δήμοι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν, χρειᾶς τυγχύσης, νὰ εἰσπράττωσι διὰ τοῦ βίβας τοῦ ἐράνου.
Ἡ βαθμολογία τῆς τοικωτικῆς βιαιᾶς εἰσπράξεως εἶναι ἡ ἑξῆς:

α. Ἄν ὁ φορολογούμενος δὲν ἐπλήρωσεν εἰς προδιωρισμένην ἡμέραν, ἀπέστέλλεται τὴν ὀγδόην μηνυτὴς πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ διδεται νέα προθεσμία ὀκτὼ ἡμερῶν.

β. Περὶ τῆς ἀπρηξίας καὶ τῆς προθεσμίας αὐτῆς ἀπὸ στέλλεται πινυτὴρ πρὸς αὐτὸν, ὅστις προμηνυεῖ τὴν βιαιὰν εἰσπράξιν. Διαικνέει δὲ οὗτος πρὸς τὸν φορολογούμενον τρεῖς μὲν ἡμέρας.

γ. Ἐὰν δὲ καὶ τοιούτο-οὕτως δὲν ἐνεργηθῇ ἡ πληρωμή, μεσεγγυῶνται καὶ πωλοῦνται τὰ κινητὰ κτήματα τοῦ χρεώστου καὶ ἐὰν αὐτὰ δὲν ἐξάρκωσι, πωλοῦνται καὶ τὰ ἀκίνητα κατὰ τὰς κρίσεις τῶν ὑπαρχόντων περὶ βιαιᾶς εἰσπράξεως τῶν δημοτικῶν φόρων νόμων καὶ διατάξεων.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν διὰ τὴν βιαιάν εἰσπράξιν τῶν δημοτικῶν ἐράνων ἀναγκαιῶν μηνυτῶν καὶ πινυτῶν θέλει ἰσχύει ὁ ἐξῆς κανονισμός.

Ἄν ὁ μηνυτὴς γαλῇ πρὸς ἕνα δημοτὴν, ὁ ὅποιος κατοικεῖ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὅπου ἐδρεῖται τὸ Δημοκογεῖον, λαμβάνει 15 λεπτά πρὸς τὴν μετὰ τὸν ἐπὶ μέλλουσιν, ἂν δὲ στέλλεται ἐν τέταρτῳ τῇ ὥρᾳ καὶ πρὸς τὸν χωρίου τούτου, λαμβάνει λεπτὰ 30, ἂν δὲ ἡμικτεῖον ὥραν μακρότερον, 40 λεπτά, ἂν δὲ μίαν ὥραν, 60 λεπτά. Ἄν ὁ μηνυτὴς κατοικῇ ἀκριμικροῦ ἐκ τῶν τοῦ Δημοκογεῖον, πληθύνει δὲ ἐκαστον τέταρτον ὥς ὧς 15 λεπτά περισσότερον.

Ὁ δὲ πινυτὴρ λαμβάνει, ἐκτὸς τῶν ἀνω ῥηθέντων ποδωπύων, καὶ ἄλλα 60 λεπτά τὸ πολὺ τὴν ἡμέραν.

DRITTES CAPITEL.

Von den direkten Gemeindeumlagen.

Art 28.

Bei Unzulänglichkeit der Früchte des Gemeindevermögens, des Ertrags der Polizeistrafen und der bewilligten indirekten Gemeindeumlagen können direkte Gemeindeumlagen erhoben werden, in so weit dieselben zur Deckung nothwendiger oder nützlicher Gemeindegeldausgaben unentbehrlich sind.

Art. 29.

Alle Gemeinde-Mitglieder und alle steuerbaren Objekte in der Gemeinde-Markung sind verbunden, zu den Gemeinde-Umlagen beizutragen.

Der Massstab des Beitrags ist das Prinzipale der sämmtlichen direkten Steuern.

Den Gemeindebehörden bleibt jedoch die Wahl eines andern zweckmässigen Konkurrenzmassstabes unbenommen.

Die Beyträge der Gemeindeglieder, welche weder ein steuerbares Objekt in der Gemeindegemarkung besitzen, noch einen steuerbaren Erwerbszweig in der Gemeinde ausüben, werden jedesmal nach besonderen Beschlüssen der Gemeindebehörden regulirt.

Art 30.

Von der Theilnahme an Gemeindeumlagen sind befreit:

- 1) Pfarrer und Schullehrer, soweit dieselben dadurch an ihrer Congrua verkürzt werden wurden;
- 2) das Gemeindevermögen,
- 3) das Vermögen der Art. 17 bezeichneten Ortsstiftungen, wenn der Ertrag zur Erfüllung der Stiftungszwecke nicht hinreicht.

Art. 31.

Kein Gemeinde-Mitglied ist verbunden, zur Befriedigung der Bedürfnisse von Kirchen und Schulen einer Religionsgesellschaft, zu welcher es nicht gehört, mittelst Umlagen beizutragen, wenn nicht ein gemeinschaftlicher Genuss oder ein besonderes Rechtsverhältniss besteht.

Art 32.

Die Gemeinden sind ermächtigt, die Umlagen nöthigen Falls durch Execution beizutreiben.

Die Gradationen des executiven Verfahrens sind:

- a) wenn der Beitragspflichtige die Zahlung an dem festgesetzten Tage nicht geleistet hat, so wird am achten Tage hierauf ein Mahnungsbote abgeseudet, und ein neuerlicher Termin von 8 Tagen anberaumt;
- b) nach fruchtlosem Verlaufe dieses Termins wird ein Strafbote zur Execution, unter Beschränkung desselben auf 3 Tage, abgeordnet;
- c) wenn auch diese Execution eine Zahlung nicht bewirkt, so wird zur Auspfändung und zum Verkaufe der Mobilien und so weit diese nicht zureichen, zum Verkaufe der Immobilien nach den Bestimmungen der über das Zwangsverfahren zur Bezahlung der öffentlichen Abgaben bestehenden Gesetze und Verordnungen geschritten.

Hinsichtlich der Gebühren für die zur executiven Betreibung von Gemeindeumlagen erforderlichen Mahn- und Strafboten, soll folgendes Regulativ in Anwendung gebracht werden.

Wird ein Mahnbote an ein Gemeindeglied geseudet, welches in dem selben Orte wohnt, wo die Zusammenkünfte der Gemeindebehörde gehalten werden, so erhält er *funfzehn Lepten* von dem angemahten Gemeindegliede; ausser diesem Orte in einer Entfernung von einer viertel Stunde *dreissig Lepten*, von einer halben Stunde *funf und vierzig Lepten*, und bei der Entfernung einer Stunde *sechzig Lepten*.

Sollte ein Gemeindeglied in einer weitem Entfernung von seinem Gemeindegorte wohnen, so werden für jede Viertel Stunde *funfzehn Lepten* mehr bezahlt.

Der Strafbote erhält neben dem oben angeführten Laufbilde für jeden Fall mindestens sechzig Lepten des Tags als Executionsgebühr.

Άρθ. 33.

Τὰ παράπονα ὡς πρὸς τοὺς δημοτικοὺς ἐράνους ἐν γένει θεωροῦνται δια τῆς διοικητικῆς οἰκίας, καὶ ἀποφασίζονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Κ ε φ α λ. Δ.

Περὶ τῶν δημοτικῶν ἐργασιῶν.

Άρθ. 34.

Οἱ δημότιοι ὁφείλουσι νὰ ἐργάζωνται πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων δημοτικῶν καὶ διδασκαλικῶν λειτουργιῶν, τῶν φρεατίων, τῶν ὁδῶν, τῶν γυμνασίων, τῶν κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ ὑδάτων ὑδραυλικῶν ἐργῶν, καθ' ὅσον ἡ περὶ αὐτῶν φροντίς ἀπώκειται εἰς τὸν ἄρχον, εἰ δὲ πρὸς διατηρήσιν τῆς δημοτικῆς ἀσφαλείας, καθ' ὅσον δὲν ἔγινεν ἄλλως πῶς φρονίς περὶ τούτου.

Ἐκαστος ἔχει ὅμως τὸ ἐλευθερὸν ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλον.

Άρθ. 35.

Ὅταν ἡ ἐργασία μέλλῃ νὰ γένῃ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας, οἱ κῆποι αὐτῶν ὑποχρεοῦνται εἰς τοῦτο κατ' ἀνάγκαν τῶν ἐργῶν καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φορητῶν ζώων. Διὰ τὰς τοιαύτας ἔργασίας λαμβάνονται ἡ ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου ἡ δι' ἐργῶν ἀπὸ χρηματικῆς τινος, τῆς ὅποιας τὸ ποσὸν προσδιορίζεται κατ' ἐκτίμησιν. Συγχωρεῖται δὲ εἰς τὰς ἀνάγκας ἀρχῆς νὰ παύσῃ διόλου τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ἀναθέτουσιν τὴν φροντίδα τῶν μετακινήσεων ἡ διοικήσεων ἐπὶ δημοτικαῖς, εἰς τὸν ἀναδεχόμενον αὐτὴν μετὰ τὴν μικροτέραν πληρωμὴν.

Άρθ. 36.

Ὅλοι οἱ δημότιοι ὑποχρεοῦνται εἰς τὰς διὰ τῶν χειρῶν ἐργασίας· μόνος ὁ δήμαρχος καὶ οἱ Πάρεδροι εἶναι ἐλεύθεροι τῆς ὑποχρέωσης ταύτης.

Ἡ διανομὴ γίνεται κατὰ κεφαλὴν, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἀντιμισθίαν ἀπαιτεῖν.

Άρθ. 37.

Εἰς τὰς δημοτικὰς ὑποχρεώσεις καταριθμεῖται καὶ ἡ χορήγισις καταλυμάτων εἰς τοὺς οἰκοδομημένους ἡ κατασκευασμένους σφατεῖς· ἡ διανομὴ δὲ γίνεται κατ' ἀνάγκαν τῶν τοπικῶν φέρων, ἐνὸς δὲν προσυποβῇ ἄλλο καταλυματικὸν μετρημ.

ΜΕΡΟΣ Ε'

Περὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν.

Άρθ. 38.

Οἱ Δήμοι θέλουσι ἐνεργεῖν τὰ εἰς τὸ γ' μέρος τοῦ παρόντος νόμου ἀναριθμημένα δικαιώματα δι' ἐκτελεστέων δημοτικῶν ἀρχῶν.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐκλέγονται, συνερχομένων ἐπὶ τοῦ φέρων ἐκτελεστέων δικαιώματα ἐκλογῆς δημοτῶν. Συνλεπίσεις δὲ τῆς ἐκλογικῆς τῶν δημοτῶν πρὸς σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν περὶ δημοτικῶν ἡ ἄλλων ὑποθέσεων δὲν ἐπιτρέπονται.

Άρθ. 39.

Ἡ Δημοτικὴ ἀρχὴ σύγκαιται ὡς ἐξῆς:

α. Εἰς μὲν τοὺς Δήμους ἡ τάξις ἀπὸ ἑνὸς ἀρχαρχόν, τέσσαρας ἕως ἑξὶ Πάρεδρους, καὶ ἀπὸ ἑνὸς δημοτικοῦ συμβούλιου δεκάσπερος μελῶν.

β. Εἰς τοὺς Δήμους ἡ τάξις ἀπὸ τῶν ἀρχαρχόν, ἀπὸ δύο ἕως τέσσαρας Πάρεδρους, καὶ ἀπὸ ἑνὸς δημοτικοῦ συμβούλιου ὀκτώσπερος μελῶν.

γ. Εἰς δὲ τοὺς Δήμους ἡ τάξις ἀπὸ ἑνὸς ἀρχαρχόν, ἑνὸς Πάρεδρου καὶ ἑνὸς δημοτικοῦ συμβούλιου ἑξὶ μελῶν.

Ἐνθάδε τῶν Πάρεδρων χωρίων εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀρχον, διορίζεται εἰς τὰς ἐκαστὸν χωρίων, τοῦ ὁποῦ ἡ ὑπηρεσία ἀπαιτεῖ τὸν τοιοῦτον διορισμὸν κατὰ τὴν γνώμην τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς τοῦ Νομοῦ.

Κ ε φ α λ. Α.

Περὶ τοῦ ἀρχαρχόν.

Άρθ. 40.

Ὁ ἀρχαρχὸς εἶναι ἡ πρώτη ἐκτελεστικὴ τοῦ Δήμου ἀρχή, ἐνεργουσα καὶ διεκπεραιουσα ὅλας τὰς δημοτικὰς ὑπο-

Art. 33.

Beschwerden in Sachen der Gemeinde Umlagen überhaupt und im administrativen Wege zu verhandeln, und nach den Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes zu beschleiden.

VI TITEL CAPI EL.

Von Gemeinde Diensten.

Art. 34.

Zur Herstellung und Aufbesserung der nöthigen Gemeindegäude, Brunnen, Wege, Brücken, dann der Ufer- und Wasserbauten, in so fern sie der Gemeinde obliegen, so wie zur Handhabung der öffentlichen Sicherheit, so weit nicht auf andere Art dafür hinreichend gesorgt ist, sind Gemeinde-Dienste zu leisten.

Den Verpflichteten ist die Leistung der Dienste durch geeignete Stellvertreter zu staten.

Art. 35.

Zur Leistung von Naturaldiensten mit zaharim Viehe und mit Laviturien sind die Besitzer solcher Viehe nach Verhältniss der Gespanne und der Zahl der Lasttiere verbunden.

Es ist denelben jedoch für die gelisteten Naturaldienste aus dem Gemeind Vermögen, oder durch Umlagen billige Vergütungen zu entrichten, deren Betrag durch Schätzung festgesetzt wird. Die Gemeinde Behörde ist dabei gestattet, die Leistung solcher Naturaldienste ganz zu erlassen, und die gegen die zu leistenden Fahren oder Transporte an die Wenigstnehmenden zu versteigern.

Art. 36.

Die Verhandlichkeit zur Leistung von Handdiensten liegt allen Gemeind-Mitgliedern ob. Befreit sind jedoch der Bürgermeister und die Beigeordneten.

Die Vertheilung geht nicht nach Köpfen, eine Vergütung kann nicht gefordert werden.

Art. 37.

Den Gemeindediensten werden die, dem durchwählenden oder kantonrenden Militär einzuzurechnen den Quoten beigegeben. Die Vertheilung ist nach dem amtlichen Steuerfusse zu geschleiden, so lange nicht ein anderer verhältnissmässiger Massstab festgesetzt wird.

V TITEL.

Von den Verwaltungsbehörden der Gemeinden.

Art. 38.

Die Gemeinden haben ihre in dem Tit. III des gegenwärtigen Gesetzes bezeichneten Rechte durch erwählte Verwaltungsbehörden auszuüben.

Die Wahl dieser Behörden wird von der Versammlung der wahlberechtigten Gemeindeglieder vollzogen.

Versammlungen der Gesamtheit der Gemeindeglieder zur Berathung und Beschlussfassung über Gemeinde- oder andere Angelegenheiten finden nicht statt.

Art. 39.

Die Gemeinde Verwaltungsbehörde wird gebildet.

I. In den Gemeinden 1.ter Classe

aus einem Bürgermeister vier bis sechs Beigeordneten einem Gemeinderathe von achtzehn Mitgliedern.

II. In den Gemeinden 2.ter Classe

aus einem Bürgermeister zwei bis vier Beigeordneten einem Gemeinderathe von zwölf Mitgliedern.

III. In den Gemeinden 3.ter Classe

aus einem Bürgermeister einem Beigeordneten einem Gemeinderathe von sechs Mitgliedern.

Wenn mehrere Orte zu einer Gemeinde vereinigt sind, so ist für jede derselben, für welche nach dem Urtheile der Kreis-Verwaltungsstelle das dienstliche Bedürfniss es nothwendig macht, ein eigener Beigeordneter aufzustellen.

ERSTES CAPITEL

Von dem Bürgermeister

Art. 40.

Der Bürgermeister ist der erste vollziehende Gemeinde Beamte, und die hauptstetige und ausführende Behörde in allen Gemeinde-

Άρθρ. 47.

Ἄν τύχη εἰς τὸν Δήμαρχον ἐμπόδιον τι, ὁ Πάρεδρος τοῦ μέρους, ὅπου διαμένει ὁ Δήμαρχος, τὸν διαδέχεται. Ἄν δὲ ᾖναι περισσότεροι Πάρεδροι εἰς τὸν αὐτὸν Δήμον, ἢ προτιμηθεὶς δίδεται κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν παρὰ τοῦ Βασιλέως σειράν.

Άρθρ. 48.

Οἱ Πάρεδροι ὑπηρετοῦν ἀμισθί· τότε δὲ μόνον λαμβάνουν τὴν δι' ἐπιτερίων διαταγῶν διορισθεῖσαν ἐνμισθίαν, ὡςάκις ἐξέλθωσι τῶν ὁρίων τοῦ Δήμου δι' ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας των. Κατὰ δὲ τὴν εἰς τὸ 47 ἄρθρ. ἀναφερομένην περιπτώσιν ὁ ὑποπληρῶν τοῦ Δημάρχου λαμβάνει τὴν κατὰ τὸ 41 ἄρθρ. ἀριθ. 2 διορισθεῖσαν εἰς τὸν Δήμαρχον ἀντιμισθίαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας του.

Κ ε φ λ. Γ'.

Περὶ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου.

Άρθρ. 49.

Τὰ Δημοτικὸν Συμβούλιον βοηθεῖ τὸν Δήμαρχον ὡς συμβουλευτικὴ καὶ συνεπιτρούσα Ἀρχή. Ἐπαγρυπνεῖ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ὁλομελείας τοῦ Δήμου εἰς τὸ νὰ δίδεται εἰς αὐτὸν πᾶσα δύναμις ὠφέλεια καὶ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνῃται ἀπ' αὐτὸν πᾶσα ζημία.

Άρθρ. 50.

Ἡ σύσκεψις καὶ ἀπόφασις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἀπαιτεῖται ὡςάκις πρόκειται λόγος:

1. Περὶ τοῦ κατὰ ψηφοφορίαν ἐτησίου προϋπολογισμοῦ τῶν τακτικῶν ἐξόδων τοῦ Δήμου καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐντὸς τοῦ ἔτους ἐνδεχομένης ἐπτάκτου δαπάνης·
 2. Περὶ ἐξετάσεως καὶ ἐγκαταρίσεως τῶν λογαριασμῶν τοῦ Δήμου καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, ἔτι δὲ καὶ περὶ ἐλεγχου τῆς διοικητικῆς διαχειρίσεως τοῦ Δημάρχου·
 3. Περὶ συνταξέως χωρολυτικῶν σχεδίων·
 4. Περὶ ἐπικυρώσεως, ἐνεχυριάσεως, ἢ ἐπιβαρύνσεως κατ' ἄλλον τρόπον τῶν ἀκινήτων κτημάτων ἢ πραγματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Δήμου ἢ τῶν πλῆθυντων καταστημάτων·
 5. Περὶ προσκτήσεως καὶ ἐνεργητικῆς ἢ παθητικῆς ἐνοικιάσεως κτημάτων, κινητῶν, ἢ δικαιωμάτων·
 6. Περὶ οὐσιώδους μεταρρυθμίσεως τοῦ τρόπου τῆς ἐπιμελείας, ἢ τῆς οἰκονομίας τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸν Δήμον ἢ εἰς τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα κτημάτων·
 7. Περὶ νέων οἰκονομῶν καὶ ἐκτάκτων ἐπισκευῶν·
 8. Περὶ δανείων δοθησομένων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Δήμου ἢ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, ἢ περὶ δανείων ληφθησομένων εἰς βραχὺ τοῦ Δήμου·
 9. Περὶ συμφωνιῶν καὶ συνεννοήσεων, ἀναγομένων εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῶν δημοτικῶν ἐργασιῶν·
 10. Περὶ προσδιορισμοῦ τῆς εἰς ἀντιμισθίαν τοῦ Δημάρχου ἀναγκαίας ποσότητος·
 11. Περὶ κανονισμοῦ τῆς μεθοδοσίας τῶν εἰς τὰς δημοτικὰς ὑπηρεσίας ἐνισχυομένων, καὶ περὶ συστάσεως νέων δημοτικῶν ὑπηρεσιῶν·
 12. Περὶ προτάσεως ὑποψηφίων διὰ τὴν θέσιν δημοτικοῦ ἐπιτρόπου, ἢ οἰκονόμου τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων·
- Δι' ἐκάστην αὐτῶν τῶν θέσεων προβάλλονται τρεῖς ὑποψήφιοι, ἐκ τῶν ὧν οὐδεὶς ἐλέγχει ὁ Βασιλεὺς.
13. Περὶ συστάσεως νέων ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, ἢ προσδιορισμοῦ εἰσοδημάτων δι' αὐτὰ·
 14. Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν δημοτικῶν εἰσοδημάτων ἢ δικαιωμάτων ἀπὸ τῆς ὑποθήκης, καὶ τῶν κτημάτων τοῦ Δήμου ἢ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων ἀπὸ τῶν ἐπιβαλλομένων βαρῶν·

Art 47.

Bei Verhinderung des Bürgermeisters hat der Beigeordnete seines Wohnortes dessen Stelle zu vertreten.

Unter mehreren Beigeordneten der nämlichen Gemeinde wird der Vorzug nach der von dem Könige festgesetzten Reihenfolge bestimmt.

Art 48.

Die Beigeordneten haben ihr Amt unentgeltlich zu versehen, vorbehaltlich der bei Amtsverrichtungen ausserhalb des Gemeinde-Bezirktes denselben zu entrichtenden, durch besondere Vorschriften bestimmten Entschädigung.

Im Falle des Art. 47 tritt der Stellvertreter des Bürgermeisters für die Dauer der Amts Verwesung in die nach Art. 41. Abs. 2 dem Bürgermeister zugewiesenen Bezüge ein.

DRITTES CAPITEL.

Von dem Gemeinderathe.

Art. 49.

Der Gemeinderath steht dem Bürgermeister als beratende und mitaufsehende Behörde zur Seite.

Derselbe hat als Stellvertreter der Gemeinde-Corporation darüber zu wachen, d. s. ihr Bestes nach Möglichkeit gefördert, und gegen Nachteile gewahrt werde.

Art. 50.

Die Berathung und Beschlussfassung des Gemeinderathes ist in folgenden Fällen erforderlich:

- 1) bei der Votirung des jährlichen Gemeinde- und Stiftungs-Budget, und der etwa im Laufe des Jahres sich ergebenden ausserordentlichen Ausgaben;
 - 2) Bei der Prüfung und Bescheidung der Gemeinde- und Stiftungsrechnung, dann bei der Prüfung der Verwaltungsrechnung des Bürgermeisters;
 - 3) bei der Festsetzung eines Schuldenentilgungsplans;
 - 4) bei der Verpfändung, Verpfändung oder sonstigen Belastung unbeweglicher Gemeinde- oder Stiftungsgüter und nutzbarer Rechte;
 - 5) bei der Erwerbung, Pachtung oder Verpachtung von Realitäten oder Rechten;
 - 6) bei wesentlichen Abänderungen in der Benützung- oder Bewirthschaftungsweise von Gemeinde- und Stiftungs-Realitäten
 - 7) bei Neubauten und aussergewöhnlichen Reparaturen;
 - 8) bei der Bewilligung von Darlehen aus dem Gemeinde- oder Stiftungs-Vermögen, und bei der Aufnahme von passiv-kapitalien
 - 9) bei Lieferungs-Verträgen und Accorden über Vergebung von Arbeiten;
 - 10) bei Festsetzung der Aversallobnung für den Bürgermeister;
 - 11) bei Regulirung der mit den Gemeinde-Diensten verbundenen Gehaltsbezüge, und bei Errichtung neuer Gemeindedienste;
 - 12) bei dem Vorschlage der Candidaten zu der Stelle eines Gemeindecinners oder Stiftungs-Oekonomen.
- Für jede solche Stelle sind drey Kandidaten vorzuschlagen, aus deren Mitte der König ernennt.
- 13) bei neuen Foundationen und Foundationszuflüssen;
 - 14) bei der Ablösung von Renten oder Rechten, und von den auf Gemeinde- oder Stiftungsgütern ruhenden Lasten;

15. Περί διενέργειας τῆς εἰς πολλοὺς Δήμους ἡ ἀγαθοεργία καταστήματα καὶ ἀγῆς περιουσίας·

16. Περί αποδοχῆς εἰς βῆρος τῆς δημοτικῆς περιουσίας τοῦ εἰς συμπλήρωσιν των ἐξόδων ἀγαθοεργῶν τινος καταστήματος ἠλλείποντος (deficit)·

17. Περί συστάσεως νέων δημοτικῶν καταστημάτων·

18. Περί ἐνεργείας ἀντιπροσωπικῶν δικαιωμάτων τοῦ Δήμου, ἡ περὶ δημοτικῶν μισθοδοτήσεων·

19. Περί διαφορᾶς ἀνταποδότης εἰς τὰ Διαστήματα, καὶ περὶ διορισμοῦ συνηγῶν ἡ νομοσυμβούλων·

20. Περί ἀποσταλῆς ἀντιπροσώπων τοῦ Δήμου·

21. Περί συγκαταστάσεως εἰς πληρωμὰς καὶ περὶ χορηγήσεως χροῦσων καὶ δώρων·

22. Περί κανονισμοῦ τῶν δημοτικῶν ἐργασιῶν καὶ περὶ ἀφίσεως τῆς δι' ὑποχρεώσεων καὶ φρονητῶν ζώων ἐργασίας·

23. Περί κανονισμοῦ τῶν δημοτικῶν ἐράνων καὶ περὶ εἰσπραγῆς μέτρου συνεισφορᾶς διατρέποντος τοῦ συνήθους·

24. Περί ἐπιθέσεως ἐμμέτων δημοτικῶν φόρων, καὶ περὶ ἀνανεώσεως τῆς ἀπορώσεως τὴν εἰσπραξὶν αὐτῶν ἐγκρίσεως.

Ἄρθρ. 51.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον λαμβάνει μέρος εἰς τὰς Δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ εἰς τὴν διευθύνσιν αὐτῶν, κατὰ τοὺς περαιτέρω εἰς τὸ ἔκτον μέρος ἐκτεθησμένους ὁρισμούς.

Ἄρθρ. 52.

Κατὰ πᾶσαν τριετίαν τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου θέλουσιν ἐκλέγει ἐξ ἑαυτῶν ἓνα Πρόεδρον καὶ ἓνα πρωτοκλισητὴν.

Τὰ χρέη τοῦ Προέδρου εἶναι:

Νὰ συγκαλῇ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον εἰς συνεδρίασιν καὶ νὰ διευθύνῃ αὐτό. Θέλει δὲ συνεννοεῖσθαι προφορικῶς μετὰ τὸν Δήμαρχον, καὶ, χρειὰς καλῆς, θέλει θεωρεῖ τὰ πρακτικὰ τῆς ὑπηρεσίας, διὰ νὰ γνωρίζῃ πάντοτε ὅλας τὰς στουδίας ὑποθέσεις καὶ τὰ συμβεβηκότα, ὅσα ἀφορῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ Δήμου.

Ἄρθρ. 53.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον συγκαλεῖται εἰς συνεδρίασιν, ὅσκις ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ προσκληθῇ εἰς τὴν παρὰ τὸν Δήμαρχον κατὰ τὰς εἰς τὸ ἄρθρον 52 ἀναφερομένας περιπτώσεις, ἡ ὅσκις το νομίσῃ ἀναγκαῖον πρὸς συζήτησιν σπουδαίας τινὸς ὑποθέσεως τοῦ Δήμου.

Ἄρθρ. 54.

Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου πρέπει νὰ προσκαλῇται ἐλαττοὶ ὁ Δήμαρχος, ἡ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, καὶ, ὅσκις πρίναι λίγος περὶ ὑποθέσεων, αἱ ὅπῃ ἀφορῶσι τὴν διαχείρισιν τῶν ἀντικῶντων εἰς ἐκκλησιαστικὰ, ἐκπαιδευτικὰ ἡ φιλανθρωπικὰ κατστήματα χρημάτων, πρέπει νὰ προσκαλῇται ὁ ἐφημέριος τοῦ τόπου, ἐκτὸ μόνον ὅταν ἡ σύσκεψις ἀφορᾷ κατηγορίαν κατὰ τοῦ προσκληθῆτος.

Ἄρθρ. 55.

Παρευρισκόμενοι εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὅτε Δήμαρχος, οἱ Πρέσβεις καὶ ὁ Εφημέριος τοῦ τόπου, ἐκθέτουν τὰ ἀντικείμενα τῆς συστάσεως, κάμνοντες προτάσεις, διδοὺν τὰς ἀναγκαῖας διασαφηνίσεις, ἄλλα δὲν ἔχουσι ψῆφον εἰς τὰς ἀποφάσεις. Τὸ Συμβούλιον κοινοποιεῖ εἰς αὐτοὺς περιλήψιν τῶν πρακτικῶν πρὸς γνῶσιν τῶν γενομένων ἀποφάσεων. Οὗτοι δὲ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρωσι τὰς περὶ τῶν ἀποφάσεων παρατηρήσεις, ἡ τὰ κατ' αὐτῶν παρατίνα των εἰς τὴν προϊσταμένην Ἀρχὴν, ἥτις ἐπομένως ἀποφασίζει.

Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον δύναται, ὅσκις νομίζει ὅτι κατὰ τῶν εἰρημένων διδόμεναι εἰς αὐτὸ πληροφωρίαι δὲν εἶναι ἀποφύσαι, νὰ διορίξῃ ἓνα συνεισηγητὴν, καὶ νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν.

15) bei der Abtheilung eines mit anderen Gemeinden oder Stiftungen gemeinschaftlichen Vermögens;

16) bei der Uebernahme des Deficit einer Stiftung auf das Gemeinde Vermögen;

17) bei der Errichtung neuer Gemeindestellen;

18) bei der Ausübung von Präsentationsrechten der Gemeinde und bei Vergebung von Gemeinde-Stipendien;

19) bei der Einleitung eines Rechtsstreites und der Anstellung von Anwälten oder Konsulenten;

20) bei der Abordnung von Gemeinde-Deputationen;

21) bei der Bewilligung von Nachlässen, von Gratifikationen und Geschenken;

22) bei der Regulirung und Vertheilung der Gemeindedienste insbesondere bei Erlassung der Naturaldienste mit Spann- und Lastvieh;

23) bei der Regulirung der Gemeindefinanzen, und bei Einführung eines andern, als des gewöhnlichen Konkurrenzmassstabes;

24) bei der Einführung von indirekten Gemeinde-Auflagen und bei Erneuerung der Bewilligung für deren Erhebung.

Art. 51.

Der Gemeinderath hat an den Gemeinde Wahlen und ihrer Leitung, nach den näheren in dem Tit. VI nachfolgenden Bestimmungen, Antheil zu nehmen.

Art. 52.

Die Mitglieder des Gemeinderathes haben von drey zu drey Jahren einen Vorsteher und einen Protokollführer aus ihrer Mitte zu wählen.

Der Vorsteher hat:

1) Die Versammlungen des Gemeinderathes zusammen zu berufen und zu leiten;

2) durch mündliches Benehmen mit dem Bürgermeister und nach Erforderniss durch Einsicht der Amtsverhandlungen im Ausser-Richterlichen Kenntniss als er wichtiges das Interesse der Gemeinde berührenden Geschäfte und Vorfälle sich zu eruiren.

Art. 53.

Die Versammlung des Gemeinderathes findet so oft statt, als der Vorsteher des Orts und dem Bürgermeister in den durch den Art. 52 vorgesehenen Fällen dazu aufgefordert wird, oder es sonst zur Beratung über ein für das Gemeinwohl wichtigen Gegenstand für notwendig erachtet.

Art. 54.

Zu den Versammlungen des Gemeinderathes ist jedesmal der Bürgermeister oder dessen Stellvertreter, und bei den der Verwaltung der Cultus-Cultus- und Wohlfahrtsfonds betreffenden Gegenständen der betheiligte Disponent einzuladen. Diese Einladung darf nur dann unterbleiben, wenn die Abhaltung eines solchen Beschlusses das einladende Individuum zu erhebende Beschwerde zum Gegenstande hat.

Art. 55.

Die den Sitzungen des Gemeinderathes beiwohnenden Bürgermeister, Beigeordneten und Ortsparner haben dabei über die betreffende Beratungsgegenstände Vortrag zu erstatten, und Anträge zu stellen, und die nöthigen Erklärungen zu geben, bei der Beschlussfassung aber ein Stimmrecht nicht auszuüben.

Die gefassten Beschlüsse sind denselben durch Protocoll-Auszüge mitzutheilen; sie sind berechtigt ihre Erinnerungen und Beschwerden dagegen der vorgesetzten Behörde zu übergeben, die sodann hierüber zu entscheiden hat.

Dem Gemeinderathe ist unbenommen, in allen Fällen, in welchen er sich durch den erstatteten Vortrag nicht ausreichend aufgeklärt findet, einen Correferenten zu bestellen und die Beschlussfassung zu vertagen.

Άρθρ. 56.

Διὰ τὴν ἑνὴν κῆρος ἡ ἀπόφασις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦλάχιστον τῶν δύο τρίτων τῶν μελῶν του καὶ ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία τῶν παρόντων. Ἰσοψηφίας τυχούσης, ἡ ψήφος τοῦ Προέδρου ἀποφασίζει.

Άρθρ. 57.

Πᾶσα ἀπόφασις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἀφορῶσα ἀντικείμενον ἐκτὸς τῆς ἀρμοδιότητός του, εἶναι ἀκύρος.

Άρθρ. 58.

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται δι' ἐννομίαν. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸν διορισμὸν τῶν ἡ ἐπικύρωσις τῆς προεστῶσης Ἀρχῆς.

Κατὰ τριετιαν ἐξέρχεται μὲν τὸ ἀρχαιότερον τρίτον, γίνεταί δὲ ἡ ἀντικατάστασις διὰ νέων ἐκλογῶν.

Σχηματισθέντος ὅλου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου διὰ συγγρῶνον ἐκλογῆς, προσδιορίζεται διὰ τοῦ κλήρου ἡ σειρά τῆς ἐξελεύσεως.

Δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐξελεθῇ μέλος τι πρὸ τοῦ προσδιορισμένου καιροῦ, ἐκτὸς τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 43 ἀναφερομένων περιπτώσεων.

Συμπεσούσης μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ἡ ἀποβύσαστος ἐνὸς μέλους, εἰσέρχεται τὸ πλησιέστερον συμπληρωτικὸν μέλος, τὸ ὁποῖον χρεωστεῖ νὰ διαμένῃ εἰς τὸ Συμβούλιον ὅσον καιρὸν ἤθελε διαμένει εἰσέτι τὸ ἐξελεθὼν ἢ τὸ ἀποβυθὼν μέλος.

Άρθρ. 59.

Ὁ Βασιλεὺς εἶναι τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον.

Τούτου δὲ γενομένου, πρέπει νὰ γενῇ νέα ἐκλογὴ ἐντὸς τεσσαρῶν ἐβδομαδῶν.

Άρθρ. 60.

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ὑπηρετοῦν ἀμισθί, ἐκτὸς τῆς ἀντιμισθίας, τὴν ὁποῖαν λαμβάνουν, ὅσαςκις δι' ἀναγκῆς τῆς ὑπηρεσίας ἐξέλθουν τῆς περιφερείας τοῦ Δήμου.

ΜΕΡΟΣ 5'.

Περὶ τῶν Δημοκριτῶν.

Κεφ. Α'.

Περὶ ἐκλογῆς τῶν ὑποκειμένων Συμβούλων.

Άρθρ. 61.

Τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐκλέγονται ἀμέσως.

Άρθρ. 62.

Ἡ ἐκλογὴ ἐνεργεῖται, συνεργημένων ἐπὶ τούτῳ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας (ἄρθ. 13) δημοτῶν.

Εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην συγκαλοῦνται ἐκ τῶν ῥηθέντων δημοτῶν οἱ μᾶλλον φορολογούμενοι ὡς πρὸς τοὺς ἀμέσους φόρους τοῦ Δήμου, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ ὥς ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεργημένων εἰς τοὺς δήμου τῆς τρίτης τάξεως νὰ ἐξισῶται μὲ τὸ ὅγδοον μέρος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων· εἰς δὲ τοὺς τῆς δευτέρας, νὰ αὐξήνῃ ἀνὰ ἑξὶ διὰ πᾶσαν ἐπέκεινα τῶν δύο χιλιάδων ἑκατοντάδων κατοίκων· εἰς δὲ τοὺς Δήμους τῆς πρώτης, νὰ προεξίνη αὐξάνων κατὰ πέντε εἰς ἑκάστην περαιτέρω ἑκατοντάδα.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς συνέλεύσεως δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ᾖ ὀλιγώτερος τῶν 30, ἐνόσω ὑπάρχουν εἰς τὸν αὐτὸν Δήμον τόσοι δημόται, ὑπαγόμενοι εἰς ἀμείσους φορολογίαν καὶ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας.

Άρθρ. 63.

Πᾶς δημότης, ἔχων τὰς κατὰ τὸ ἄρθ. 13 ιδιότητες, δύναται νὰ ἐκλεχθῇ.

Πρέπει ὅμως τοῦλάχιστον τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου νὰ ἐκλέγονται ἐκ τῶν λαμβανόντων μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν.

Άρθρ. 64.

Ἔχουσι δὲ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποκηθῶσι τὴν ἐκλογὴν:

Art. 56.

Zu einem gültigen Beschlusse des Gemeinderathes ist die Anwesenheit von wenigstens zwey Drittheilen seiner Mitglieder und die absolute Stimmenmehrheit der Anwesenden erforderlich. Bei Gleichheit der Stimmen hat der Vorsteher abzustimmen und zu entscheiden.

Art. 57.

Jeder von dem Gemeinderathe gefasste Beschluss über einen seinem Wirkungskreise nicht angehörenden Gegenstand ist nichtig.

Art. 58.

Die Mitglieder des Gemeinderathes werden für die Dauer von neun Jahren gewählt; die Bestätigung der vorgesetzten Stelle ist zu ihrer Ernennung nicht erforderlich.

Alle drey Jahre tritt das ältere Drittheil aus, und wird durch neue Wahl ersetzt.

Ist der ganze Gemeinderath durch gleichzeitige Wahl gebildet worden, so wird die Reihenfolge des Austrittes durch das Loos bestimmt.

Kein Mitglied darf vor dem Ablaufe der festgesetzten Zeit ausreten, ausgenommen, wenn eine oder die andere von den im Art. 43 bezeichneten Voraussetzungen eintritt.

In diesem Falle, so wie bei dem Abgange eines Mitgliedes rückt der nachfolgende Ersatzmann ein, und es hat dieser sodann diejenige Zeit im Gemeinderathe zu vollenden, während welcher der Ausgetretene oder Verstorlene in selbem noch zu verbleiben gehabt hätte.

Art. 59.

Dem Könige steht das Recht zu, den Gemeinderath aufzulösen.

In diesem Falle ist binnen vier Wochen zu einer neuen Wahl zu schreiten.

Art. 60.

Die Mitglieder des Gemeinderathes haben ihr Amt unentgeltlich zu versehen, vorbehaltlich der bei etwaigen Amtsverrichtungen ausserhalb des Gemeindebezirks gebührenden Entschädigung.

VI. TITEL.

Von den Gemeinde-Wahlen.

ERSTES CAPITEL.

Art. 61.

Die Mitglieder der Gemeinderathe werden unmittelbar gewählt.

Art. 62.

Die Wahl wird durch eine aus den Wahlstimmfähigen Mitgliedern (Art. 13) gebildeten Wahlversammlung vorgenommen.

In die Wahlversammlung sollen aus den eben erwähnten Gemeindegliedern diejenigen berufen werden, welche nach der direkten Steuerrolle der Gemeinde zu den Höchstbesteuerten in derselben gehören, und zwar in dem Verhältnisse, dass ihre Zahl in allen Gemeinden der dritten Classe dem dritten Theile der Gesamtbevölkerung gleichzukommen, und von zweytausend bis zu zehntausend Seelen der Bevölkerung für jedes Hundert um sechs, von da an aber für jedes weitere Hundert über zehntausend Seelen um fünf zu steigen hat.

Die Gesamtzahl der Wahlversammlung darf jedoch nie unter dreyszig seyn, so lange noch so viele direkt steuerbare wahlstimmfähige Gemeindeglieder in der Gemeinde sich befinden.

Art. 63.

Wählbar ist jedes Gemeindeglied, welches die im Art. 13 bestimmten Eigenschaften besitzt.

Es sollen jedoch wenigstens zwey Drittheile der Mitglieder des Gemeinderathes aus der Wahlversammlung genommen werden.

Art. 64.

Zur Ablehnung der Wahl sind berechtigt:

1. Όσοι δις ἤδη ἐξετέλεσαν δημοτικὴν ὑπηρεσίαν·
2. Όσοι ἀποδείξουν, ὅτι ἔχουν σωματικὴν ἢ νοσρὴν ἀνικανότητα, ἢ ὅτι συνεπλήρωσαν τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των·

3. Ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεργεῖα στρατιωτικοί, ἱερεῖς, καὶ διδάσκαλοι σχολείων.

Ἄρθρ. 65.

Ἐκάστη ἐκλογὴ δημοσιεύεται τοῦλάχιστον δέκα πέντε ἡμέρας πρότερον παρὰ τοῦ Δημάρχου, καὶ προσηγορεύεται ἐνταυτῷ ἡ διάρκεια τῆς περὶ ἐκλογῆς πράξεως· συγχρόνως δὲ ἐκτίθεται εἰς τὸ Δημαρχεῖον πρὸς γνῶσιν τῷ κοινῷ κατάλογος ὧν τῶν μελῶν τοῦ Δήμου τῶν ἐχόντων κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθ. 13 τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν ἢ τοῦ ἐκλέγεσθαι.

Εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον προηγούνται οἱ εἰς τοὺς ἀμέσους φόρους ὑποκείμενοι δημόται κατὰ τὴν βαθμολογίαν τῆς φορολογίας, καὶ, ἐκτιθεμένου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, σημεινόνται ἐκεῖνοι, ὅσοι πρόκειται νὰ συγκαροτήσουν τὴν συνέλευσιν.

Ἄρθρ. 66.

Πᾶς δημότης, ἔχων δικαίωμα ψήφου, εἰμπορεῖ νὰ παραπεμφθῇ, ἂν εἰς τὸν ἐκτεθειμένον κατάλογον παρελείφθῃσαν ἱκανοὶ ἢ κατεχωρήθησαν ἀνίκαντοι.

Ὁ Δήμαρχος, ἀκούων τὴν γνώμην τριμελοῦς ἐπιτροπῆς διοριζομένης παρὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ λαμβανομένης ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ μελῶν, κρίνει εὐθὺς τὰ παράπονα, καὶ δηλοποιεῖ τὴν ἀπόφασίν του εἰς τοὺς παραπονεθέντας ἐντὸς 24 ὥρων.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δημάρχου δύνανται νὰ ἐκκαλεσθῶσιν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸν Νομάρχην.

Γενομένης τῆς ἐκκλησεως, ὁ Δήμαρχος ὑποβάλλει ἀνεὺ ἀναβολῆς τὰ πρακτικὰ εἰς τὸν Νομάρχην, ὅστις ἀποφασίζει ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Αἱ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως πηγάζουσαι τροπολογίαι τοῦ καταλόγου τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου δημοτῶν καταχωροῦνται εἰς αὐτὸν ἀνεὺ ἀναβολῆς παρὰ τοῦ Δημάρχου.

Ἄρθρ. 67.

Αἱ ἐκλογαὶ διευθύνονται παρὰ τοῦ Δημάρχου ἢ πρὸς ἐνὸς Παρέδρου, καὶ παρὰ μιᾶς διμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκλεγομένης διὰ ψήφου ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Ὁ γραμματεὺς τῆς Δημαρχίας, ἢ, ὅπου δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος, ὁ διδάσκαλος τοῦ τόπου κρατᾷ τὸ πρωτόκολλον.

Ὁ Ἐπαρχος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ συμπαραεπισκεπται εἰς τὰς δημοκρατίας, ὅσας ἐκεῖναι κρίνει εὐλόγον.

Ἄρθρ. 68.

Δῆμοι πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως διαίρονται, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐκλογῶν, εἰς δύο ἢ καὶ πλεονεχῆ τμήματα, δι' ἑκάστον τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἰδιαίτερα δημοκρατικὴ ἐπιτροπὴ, ἔχουσα ἵπνον πρωτοκαλιστήν, καὶ προεδρευομένη παρ' ἐνὸς Παρέδρου.

Ἡ γενησομένη διαίρεσις θέλει σημειωθῇ ἀκριβῶς εἰς τὸν ἐκτεθειμένον κατάλογον τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου δημοτῶν (ἄρθ. 65).

Ἄρθρ. 69.

Περὶ τῆς ἐκλογῆς οὗ Δημοτικοῦ Συμβουλίου συντάσσεται ἀκριβὲς πρωτόκολλον.

Ἡ ἐκλογὴ γίνεται δια ψηφοδελτίων προπαρασκευασμένων ἐπ' αὐτῷ καὶ σημειωμένων μετ' αὐξήσαντας ἀριθμοὺς, τὰ ὅποια, ἀνακαταθέντα, διανέμονται εἰς τοὺς συγκροτοῦντας τὴν συνέλευσιν.

Ἐκάστος ἐκλεγὺς καταγράφει, ἢ ὁ ἴδιος ἢ δι' ἄλλου, εἰς τὸ ψηφοδέλιόν του ὅσους τῶν δημοτῶν κρίνει ἀξίους ἐκλογῆς, σημεινόντων τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον, καὶ τὸ ἐπιτήδειον ἢ ἐπάγγελμα αὐτῶν, καὶ παραδίδει αὐτὸ ἰδιοχειρῶς

1) Jene, welche das übertragene Gemeinde-Amt schon zweimal bekleidet haben;

2) jeder, der körperliche oder geistige [Unfähigkeit, oder ein 60 jähriges Alter nachzuweisen vermag;

3) Staats-Diener, Militär-Personen im aktiven Dienste, Geistliche und Schullehrer.

Art. 65.

Jede vorzunehmende Wahl soll durch den Bürgermeister wenigstens fünfzehn Tage zuvor bekannt gemacht, und dabey zugleich die Dauer des Wahlaktes festgesetzt werden. Gleichzeitig ist ein Verzeichniss der sämmtlichen nach den Bestimmungen des Art. 13 wahlstimmfähigen und wählbaren Gemeinde-Mitglieder auf dem Gemeindehause zur öffentlichen Einsicht aufzulegen.

In dem Verzeichnisse sind die in die direkte Steuer-Rolle der Gemeinde eingetragenen Gemeindeglieder nach der Stufenfolge ihrer Besteuerung voranzustellen, und dabey unter Angabe der Gesamtbewölkerung der Gemeinde diejenigen zu bezeichnen, welche die Wahlversammlung zu bilden haben.

Art. 66.

Jedes wahlstimmfähige Gemeinde-Mitglied ist berechtigt, gegen das aufgelegte Verzeichniss wegen Uebergelung befähigter oder Eintragung unbefähigter Individuen Reclamation zu erheben.

Der Bürgermeister hat die erhobenen Reclamationen nach Vernehmung eines von dem Gemeinderathe hiefür zu bildenden aus drey Mitgliedern desselben bestehenden Ausschusses sogleich zu bescheiden, und seine Entscheidung den Reclamanten binnen 24 Stunden zu eröffnen.

Von den Entscheidungen des Bürgermeisters kann binnen drey Tagen der Rekurs an den Nomarchen ergriffen werden.

Der Bürgermeister hat, nachdem der Rekurs bei ihm eingelegt worden, unverzüglich die Verhandlungen dem Nomarchen vorzulegen, welcher darüber binnen drey Tagen entscheiden wird.

Die aus der Entscheidung der Reclamationen hervorgehenden Aenderungen des Verzeichnisses der wahlfähigen Gemeindeglieder sind durch den Bürgermeister unverzüglich in dasselbe einzutragen.

Art. 67.

Die Wahlen werden von dem Bürgermeister oder einem Beigeordneten, dann einem aus zwey durch Wahl zu bestimmenden Mitgliedern des Gemeinderaths bestehenden Ausschusse geleitet. Der Gemeindecathreiber, oder, wo ein solcher nicht besteht, der Ortsschullehrer hat das Wahlprotocoll zu führen.

Dem Bezirks-Commissar steht jedoch die Befugniß zu, der Wahlhandlung beizuwohnen, so oft er es für gut findet.

Art. 68.

In Gemeinden der ersten und zweyten Classe ist die Wahlversammlung in zwey oder mehrere Sektionen abzutheilen, für deren jede ein besonderer Wahlausschuss mit einem eigenen Protokollführer unter dem Vorsitze eines Beigeordneten gebildet wird.

Die getroffene Abtheilung ist in dem aufzulegenden Verzeichnisse der wahlfähigen Gemeindeglieder (Art. 65) genau zu bezeichnen.

Art. 69.

Ueber die Wahl des Gemeinderaths ist ein genaues Protokoll zu führen.

Die Wahl geschieht durch schriftliche Wahlzettel, welche besonders hiezu vorbereitet, mit fortlaufenden Nummern bezeichnet, und, nachdem sie unter einander gemengt worden, unter die Mitglieder der Wahlversammlung ausgetheilt werden.

Jeder Wahlmann hat in dem erhaltenen Wahlzettel diejenigen Gemeindeglieder, denen er seine Stimme geben zu sollen glaubt, mit Auf- und Zunamen und Gewerbe oder Charakter einzutragen, oder einzutragen zu lassen, und dem Vorstande des Wahl-

έσφραγισμένον ή διπλωμένον εις τόν Πρόεδρον τής Δημ. ρεσιακής Επιτροπής.

Δεν απαιτείται να ήναι υπογεγραμμένον τό ψηφοδέλτιον.

Ο Πρόεδρος τής Επιτροπής ή Επιτροπή συνήλθει κατωρισθής άμέσως εις τό πρωτόκολλον τό όνομα του παραδосαντος τό ψηφοδέλτιον, τό όποιον ρίπτει, χωρίς να τό άνοιξη, παρόντος του έκλογέως, εις έπίσηδες προετοιμασμένην και έσφραγισμένην κάλπην.

Άρθρ. 70.

Εις τās έκλογάς των δημοτικών Συμβούλων έκαστος των ψηφοφόρων ων έχει τό δικαίωμα να προτείνη:

α. Εις τούς Δήμους α τάξεως,

1 Εάν μόν το Δημοτικόν Συμβούλιον πρόκειται να σχηματισθής κατά πρώτην φοράν, 27 υποψηφίους·

2 Εάν δέ μέλη ή ανανεωθής κατά το τρίτημόριον (άρθ 58), έννέα·

β. Εις τούς Δήμους β τάξεως,

1 Κατά τήν πρώτην περίπτωσιν, δέκα όκτώ·

2 Κατά τήν δευτέραν, έξ·

γ. Εις τούς Δήμους τής τρίτης τάξεως,

1 Κατά τήν πρώτην περίπτωσιν, έννέα·

2 Κατά τήν δευτέραν, τρεις.

Οι άμέσως μετά τά έκλεχθέντα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου λαβόντες τās περισσοτέρας ψήφους γίνονται συμπληρωτικά μέλη.

Ο αριθμός αυτών είναι:

1 Εις μόν τούς Δήμους πρώτης τάξεως, έννέα·

2 Εις δέ τούς Δήμους δευτέρας τάξεως, έξ·

3 Εις δέ τούς Δήμους τρίτης τάξεως, τρεις.

Άρθρ. 71.

Διά να έχη κύρος μία πράξις έκλογής, απαιτείται να ψηφοφορήσιν τουλάχιστον τά δύο τρίτα των έκλογέων. Δεν συγγράφεται δέ ή δι άντιπροσώπων ψηφοφορία.

Αν διά τήν έλλειψιν του απαιτουμένου αριθμού των προς ψηφοφορίαν συνελθόντων δημοτών, ή έκλογή δέν δυναται να εκπαιρωθής εντός τής προθεσμίας, προσκαλούνται ιδιαιτέρως οι Δημότες, όσοι, χωρίς να ήναι έμποδισμένοι από άσθένειαν ή άπουσίαν, δέν παρευρέθησαν εις τās έκλογάς. Τά εκ τής προσκλησεως και εκ τής αναβολής τής έκλογής προωπτοντα έξοδα πέπτουν εις βάρος των.

Άρθρ. 72.

Ευθύς μετά τήν έκλογήν άνοίγεται ή κάλπη και τά εν αυτῇ ψηφοδέλτια, έκαστον των όποιων κατοχωρείται εις τό περί έκλογής πρωτόκολλον υπό τον όποιον φέρει αριθμόν, διά να πληροφορηθών οι έκλογείς ότι αι ψήφί των ήσαν τώνόντι καταγεγραμμένοι.

Αφού καταχωρηθών όλα τά ψηφοδέλτια, έξάγεται και δημοσιεύεται τό αποτέλεσμα τής έκλογής, εις δε τούς εκλεχθέντας κοινοποιείται ιδιαιτέρως.

Αν κατά τό άρθ. 68 έγενεν ή έκλογή κατά τμήματα, άντιπαράβάλλοντα πρώτον τά αποτελέσματα των τμηματικών πρωτοκόλλων, και έντεύθεν έξάγεται τό αποτέλεσμα τής έκλογής.

Άρθρ. 73.

Διά να έχη κύρος ή έκλογή, αρκει ή σχετική πλειοψηφία· ισούψηφίς δέ τυχούσης, αποφασίζει ό λαχόνς.

Άρθρ. 74.

Μετά τήν δημοσίευσιν του αποτελέσματος τής έκλογής, μένουν τά πρωτόκολλα τρεις ήμέρας έκθετα εις τό Δημαρχεϊον, διά να δυνηθών οι μόν έχοντες δικαίωμα ψήφου δημόται να λιώσει γνωσιν των εις αυτούς, και να αναφέρωσι τās ένδεχομένας έναντίον τής έκλογής ένστάσεις των εις τόν Δήμαρχον, οι δέ έλεγχθέντες να έαθέτωσι τās αιτίας τής παραιτήσεως των, αν τυχόν τήν ζητήσουν.

auschusses in eigener Person verschlossen oder zusammengelegt zu übergeben.

Die Unterzeichnung des Wahlzettels ist nicht erforderlich.

Der Vorstand des Wahlausschusses wird den Namen dessen, der den Wahlzettel übergeben hat, sogleich in das Wahlprotocoll einzutragen lassen, den Wahlzettel aber unersaffnet in des Wahlmannes Gegenwart in eine dafür bereit stehende versiegelte Urne legen.

Art. 70.

Bei der Wahl der Gemeinderathe hat jeder Wähler

I. in den Gemeinden der ersten Classe:

a) wenn der ganze Gemeinderath neu gebildet wird sieben und zwanzig Personen

b) wenn derselbe nach Art. 58 zum dritten Theile erneuert wird neun Personen

II. in den Gemeinden der zweyten Classe

in dem eben erwähnten Falle a.

Achtzehn Personen

in dem Falle b.

sechs Personen

III. in den Gemeinden der dritten Classe

in dem Falle a.

neun Personen

in dem Falle b.

drey Personen.

zu wählen.

Diejenigen, welche den nach dem Resultate der Abstimmung gewählten wirklichen Mitgliedern des Gemeinderathes die Zahl der erhaltenen Stimmen am nächsten folgen, nehmen die Eigenschaft der Ersatzmänner an.

Die Zahl dieser Ersatzmänner wird

a) für die Gemeinden erster Classe auf neun

b) für die Gemeinden zweiter Classe auf sechs

c) für die Gemeinden dritter Classe auf drey bestimmt.

Art. 71.

Zu einer gültigen Wahlhandlung ist erforderlich, dass wenigstens zwei Drittheile der Wahlmänner ihre Stimmen abgegeben haben.

Eine Abstimmung durch Stellvertreter ist unzulässig. Kann die Wahl wegen Unzulänglichkeit der Zahl der zur Abstimmung erschienenen Wahlmänner bei dem Ablaufe des Termins nicht geschlossen werden, so sollen diejenigen, welche ohne durch Krankheit oder Abwesenheit verhindert zu seyn, zu der Wahlhandlung nicht erschienen sind, besonders vorgeladen werden; dieselben haben sodann die hiedurch und durch die Verlängerung des Wahltermins verursachten Kosten zu tragen.

Art. 72.

Unmittelbar nach dem Schlusse der Wahl ist zur Eröffnung der Wahl-Urne und der darin hinterlegten Wahlzettels zu schreiten, und jeder Wahlzettel sofort unter der Ziffer, womit er bezeichnet ist, in das Wahlprotocoll einzutragen, damit jeder Wahlmann sich von der richtigen Eintragung seiner Wahlstimme überzeugen könne.

Sind sämmtliche Wahlzettels eingetragen, so ist das Resultat der Wahl zu bestimmen und öffentlich bekannt zu machen, den Gewählten aber besonders zu eröffnen.

Wenn nach Art. 68 in Sektionen gewählt worden ist, so hat die Zusammenstellung des Resultates der einzelnen Sektionsprotocolle voranzugehen, und es ist das Wahlergebniss nach dieser Zusammenstellung zu bestimmen.

Art. 73.

Zur Gültigkeit der Wahl ist die relative Stimmen-Mehrheit genügend.

Bei Gleichheit der Stimmen entscheidet das Loos.

Art. 74.

Nach Bekanntmachung des Wahlergebnisses sind die Wahlprotocolle drey Tage lang auf dem Gemeindehause anzulegen, damit jedes wahlstimmfähige Gemeinde-Mitglied davon Einsicht nehmen, und seine Einwendungen gegen die Wahl bey dem Bürgermeister vortragen, jeder Gewählte aber seine etwaigen Ablehnungsgründe vorbringen könne.

Κ ε φ α λ. Β'.

Περὶ ἐκλογῆς τῶν Δημάρχων καὶ τῶν Παρέδρων.

Ἄρθρ. 75.

Διὰ πᾶσαν θέσιν Δημάρχου ἐκλέγονται τρεῖς ὑποψήφιοι· διὰ πᾶσαν δὲ Παρέδρου, εἰς μόνος.

Ἡ ἐκλογή τούτων ἀντιτίθεται εἰς ἰδιαιτέρον Δημαρειακὸν Συμβούλιον.

Ἄρθρ. 76.

Τὸ Δημαρειακὸν τοῦτο Συμβούλιον σύγκαιται:

- 1 Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δημοτικού Συμβουλίου, καὶ
- 2 Ἐξ ἑνὸς ἀριθμοῦ τῶν πλέον φορολογουμένων καὶ ἐγγόντων κατὰ τὸ ἀρθ. 13 τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας δημοτῶν.

Ἄρθρ. 77.

Ἐκαστος δημοτῆς, ἔχων τὰ κατὰ τὸ ἀρθρ. 13 χαρακτηριστικά, καὶ μὴ ἐξαιρουμένους δι' ὅποιανδήποτε τῶν ἐκεῖ ἐκθεσιμῶν αἰτιῶν, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι.

Εἰς τὴν θέσιν Δημάρχου καὶ Παρέδρου δὲν δύναται νὰ ἐκλεγθῇ:

- 1 Οἱ ἡλικίῳ ὑπὲρ ἡλικίαν, καὶ οἱ ἐνεργεῖα στρατιωτικῇ.
- 2 Οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ δημόσιοι διδάσκαλοι.

Ἄρθρ. 78.

Ἔρρουσι δὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτινηθῶν τὴν ἐκλογὴν ὅλοι ἐκεῖ, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφαρμόζονται τὰ εἰς τὸ ἀρθρ. 65 ἀρθρ. 1 καὶ 2 ἐνδιαλαμβανόμενα.

Ἄρθρ. 79.

Τὸ Δημαρειακὸν Συμβούλιον συνέρεγεται κατ' ἐγγραφὴν προσκλήσειν τοῦ Ἐπαρχοῦ εἰς ἡμέραν προσδιωρισμένην ῥητῶς παρ' αὐτοῦ.

Ἄρθρ. 80.

Αἱ ἐκλογαὶ διευθύνονται παρὰ Δημαρειακῆς Ἐπιτροπῆς, συγκεκριμένης ἀπὸ ἑνα Πρόεδρου καὶ δύο μελῶν τοῦ Δημαρειακοῦ Συμβουλίου.

Ὁ Ἐπαρχος εἶναι Πρόεδρος τῆς Δημαρειακῆς Ἐπιτροπῆς· δύναται δὲ νὰ παραχωρήσῃ τὴν προεδρίαν εἰς ἓν μέλος τοῦ Δημαρειακοῦ Συμβουλίου.

Τὰ δύο μέλη τῆς Δημαρειακῆς Ἐπιτροπῆς ἐκλέγονται παρὰ τοῦ Δημαρειακοῦ Συμβουλίου.

Διὰ νὰ ἔχῃ κύριον ἡ ἐκλογή αὕτη, ἀρκεῖ ἡ σχετικὴ πλειψηφία.

Ἄρθρ. 81.

Εἰς τὸ διὰ τὰς δημαρειακὰς διωρισμένον κατὰστημα πρέπει νὰ ᾖναι ἐκτεθειμένος ὁ κατὰ τὸ ἀρθρ. 15 καταλογος ὧν τῶν ἐγγόντων δικαίωμα ἐκλογῆς δημοτῶν, διὰ νὰ τὸν λαβῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ μέλη τοῦ Δημαρειακοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρ. 82.

Πρὶν τῆς ἐνάρξεως τῆς δημαρειακῆς, ἑαυτὸν τῶν μελῶν τοῦ Δημαρειακοῦ Συμβουλίου ὀρκίζεται ἐνώπιον τοῦ ἀνήκοντος ἐφημερίου τὸν ἑξῆς ὅρκον:

« Ὀμνύω εἰς τὴν Ἱερωγίαν καὶ Ἀδιείρετον Τριάδα καὶ εἰς τὸ ἱερόν Ευαγγέλιον, ὅτι θέλω δώσει τὴν ψήφον μου »
 « κατὰ συνειδήσειν, καὶ ἔχων προὐχόντων μόνον τὰ πρὸς »
 « τὴν Βασιλείαν μου, πρὸς τὴν Πατρίδα, καὶ πρὸς τὴν Διάνυσιν »
 « μου χρεῖ, ἐλευθέρου ἀπὸ πᾶσαν ἐξέστην ἐπιβόλην, κατ' ἴδιαν »
 « μου πεποιθῆσιν, καὶ ὅτι δὲν ἐδέχθην, οὔτε θέλω δεχθῆ »
 « πρὶν ἐπὶ τούτῳ δῶρα ἢ ὑποσχέσεις ἀμέσως ἢ ἐμμέσως. »

Ἄρθρ. 83.

Μετὰ τὸν ὅρκον τοῦτον γίνεται ἐναρξὶς τῆς ἐκλογῆς, περὶ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ καταστρωθῇ ἀκριβὲς πρωτόκολλον. Αἱ ψῆφοι δίδονται δι' ἐγγράφων ψηφοδελτίων, ὑπογεγραμμένων παρὰ τοῦ ἐκλογέως.

Εἰς δὲ τὴν εἰς τὸ πρωτόκολλον καταχώρησιν παραλείπεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλογέως, καὶ σημειοῦται ὁ αὐτῶν ἀριθμὸς, τὸν ὅποιον φέρει τὸ ψηφοδέλτιον.

ZWEYTES CAPITEL.

Wahl der Bürgermeister und Beig.ordneten.

Art. 75.

Zu jeder Bürgermeister - Stelle werden drey, zu jeder Beig.ordneten - Stelle aber wird ein Kandidat gewählt.

Die Wahl ist einem besondern Wahlcollegium übertragen.

Art. 76.

Das Wahlcollegium für die Wahl der Candidaten zu den Bürgermeister - und Beig.ordneten - Stellen bildet sich

- a) aus den Mitgliedern des Gemeinderathes;
- b) aus einer eben so grossen Zahl der hochstehendsten nach Art. 13 wahlstimmfähigen Gemeindeglieder.

Art. 77.

Wählbar ist jedes Gemeinde Mitglied, welches die Art. 13 bezeichneten Eigenschaften besitzt und dem keiner der dort bestimmten Ausschliessungsgründe entgegen steht.

Nicht wählbar zu dem Amte eines Bürgermeisters oder Beig.ordneten sind:

- a) Staatsdiener, dann Militair - Personen im aktiven Dienste;
- b) Geistliche und Schullehrer.

Art. 78.

Zur Ablehnung der Wahl sind alle diejenigen berechtigt, bei welchen die Art. 65 unter Ziff. 1 und 2. bezeichneten Voraussetzungen eintreten.

Art. 79.

Das Wahl Collegium versammelt sich auf die von dem Bezirks Commissar an die Mitglieder desselben zu erlassende schriftliche Einladung an dem in dieser Einladung festgesetzten Wahltag.

Art. 80.

Die Wahlen werden von einem aus einem Vorstände und zwei Mitgliedern des Wahlcollegiums bestehenden Wahl - Ausschusse geleitet.

Der Bezirks - Commissar ist Vorstand des Wahl - Ausschusses. Demselben steht jedoch die Befugnis zu, den Vorsitz einem Mitgliede des Wahl - Collegiums zu übertragen.

Die beiden Mitglieder des Wahl - Ausschusses werden von dem Wahl Collegium gewählt.

Zur Gültigkeit dieser Wahl ist nur relative Stimmemehrheit erforderlich.

Art. 81.

In dem für den Wahlakt bestimmten Lokale ist das Art. 65. erwähnte Verzeichniss sämtlicher Gemeindeglieder zur Einsicht der Mitglieder des Wahlcollegiums aufzuliegen.

Art. 82.

Vor Eröffnung der Wahl hat jedes Mitglied des Wahl - Collegiums in die Hände des zuständigen Ortspfarrers folgenden W. aufleid abzulegen:

« Ich schwöre bei der allerheiligsten Dreifaltigkeit und auf die »
 « heiligen Evangelien, dass ich meine Wahlstimme nach bestem »
 « Wissen und Gewissen, und mit sorgfältiger Berücksichtigung »
 « der gegen meinen König, mein Vaterland und meine Gemein »
 « de mir obliegenden Pflichten, nach eigener Ueberzeugung, »
 « und von jeder fremden Einwirkung unabhängig abgehen werde, »
 « und dass ich desfalls von Niemand Geschworen oder Versprech »
 « ungen mittelbar oder unmittelbar angenommen habe, noch »
 « jemals annehmen werde. »

Art. 83.

Nach erfolgter Fidesleistung wird zu der Wahl geschritten. Ueber dieselbe ist ein genaues Protokoll zu führen. Die Stimmen werden durch schriftliche von den Wählern zu unterzeichnende Stimmzettel abgegeben.

Bei der Eintragung in das Protokoll ist der Name des Wählers hinwegzulassen, und nur der fortlaufende Ziffer, mit welchem jeder Wahlzettel versehen seyn muss, anzugeben.

Άρθρ. 84.

Διὰ τὴν ἔγῃ κῆρος ἢ ἐκλογῇ, ἀπαιτεῖται τοῦλάχιστον ἡ παρουσία τῶν τριῶν τεταρτων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συμβουλίου, καὶ ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία ἰσοψηφίας δε τριουσης, ἀπεφασίζεσθαι ὁ λαχόνος.

Άρθρ. 85.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκλογῆς, δημοσιεύεται ἀμέσως τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ κοινοποιεῖται ἰδίαις ἐνδεχομένως τοῖς ἐκλεγέντας· τὰ δὲ τοῦ πρωτοκόλλου γίνονται ὡς εἰς τὸ 74.

Κ ε φ α λ. Γ'.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκλογὴν πραττειμένων.

Άρθρ. 86.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, καὶ τὴν ἀμέσως μετ' ἐκείνην γεννησμένην ἐκλογὴν τῶν ὑποψηφίων δετ τὰς θέσεις τοῦ Δημάρχου καὶ τῶν Παρέδρων, καὶ μετὰ παρέλευσιν τῶν οὐκ ἔχοντων τῶν πρωτοκόλλων τῆς ἐκλογῆς διωρισμένων τριῶν ἡμερῶν, διευθύνονται τὰ πρωτόκολλα τῆς ἐκλογῆς εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον, ὅπου ἐξετάζεται, ἂν ἡ πράξις τῆς ἐκλογῆς εἴη κατὰ τοὺς νημιμούς τύπους, ἂν οἱ ἐλειτουργοὶ εἴχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλεγέσθαι, καὶ ἂν ἦναι παρατεταταὶ αἱ προβλλόμεναι αἰτιολογίαι τῶν ἐπιθυμούντων νὰ παρατηθῶσι. Τούτων γενομένων, τὸ Ἐπαρχεῖον ἀναφέρει περὶ πάντων εἰς τὴν Νομαρχίαν, ἥτις, ἡ ἐπικυροῖ τὴν πράξιν τῆς ἐκλογῆς, ἢ διορίζει νέαν ἐκλογὴν, ἀναφέρονσα τὰς αἰτίας τῆς μὴ ἐπικυρώσεως. Οἱ αὗτοι τύποι φυλάττονται καὶ ὅταν πρόβληται λόγος περὶ ἐκλογῆς ἐνὸς μόνου υποψηφίου.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Νομαρχίας κοινοποιεῖται εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἐπιτροπὴν, ἥτις, εἴ τοι δὲ αἶμα νὰ ἐκκαλῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματειῶν τῆς Ἐπικρατείας, ἂν ἡ Νομαρχία δὲν ἐπικυρώσῃ τὴν πράξιν τῆς ἐκλογῆς. Ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις παρατίθεται ἀναγκαστικῶς ἐντός τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸν Ἐπάρχον ὅστις ἀνευ ἀνδραλίας τὴν διευθύνει εἰς τὴν Νομαρχίαν μετὰ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐκλογῆς, καὶ διὰ τῆς Νομαρχίας καθυποβάλλεται. ἔπειτα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματειῶν.

Άρθρ. 87.

Ἐπικυρωθεὶς δὲ τῆς πράξεως τῆς ἐκλογῆς, γίνεται ὁ διορισμός τῶν Δημάρχων καὶ τῶν Παρέδρων.

Οἱ Ἀρχεῖροι καὶ οἱ Παρέδροι διρίζονται εἰς μὲν τοὺς Ἀρχεῖρους α' καὶ β' τάξεως παρὰ τοῦ Βασιλέως, εἰς δὲ τοὺς Ἀρχεῖρους γ' τάξεως, παρὰ τῆς Νομαρχίας, λαμβανούσης ἐπὶ τούτῳ πληρεξουσίου παρὰ τοῦ Βασιλέως.

Άρθρ. 88.

Οἱ μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Δημάρχου ὑπολοίποι δύο ὑποψηφιοὶ διὰ τὴν θέσιν τοῦ Δημάρχου δύναται νὰ διορισθῶσι Παρέδροι.

Άρθρ. 89.

Ἄν θέσιν Δημάρχου ἢ Παρέδρου χηρεῖσθαι ἐν τῷ διαστήματι τῆς τριετοῦς περιόδου, γίνεται εὐθὺς νέα ἐκλογὴ.

Ὁ νεοδιορισθεὶς ἐνεργεῖ τὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὅτι ὅσον μόνον κερὶον ἐπρεπε νὰ διαρκέσῃ ἡ ὑπηρεσία τοῦ προκατόχου του.

Άρθρ. 90.

Ἐπικυρωθεὶς τῆς πράξεως τῆς ἐκλογῆς, καὶ γενομένου τοῦ διορισμοῦ τῶν Δημάρχων καὶ τῶν Παρέδρων, ἔπεται ἡ διὰ τοῦ Ἐπαρχοῦ ἐγκαθιδρύσις καὶ ὀρχοδόσια αὐτῶν τε καὶ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου.

ΜΕΡΟΣ 2'.

Περὶ ἐνὸς ἐκάστου καὶ τοῦ τῆς δημοτικῆς διοικήσεως.

Κ ε φ α λ. Α'.

Περὶ Ἀστυνομικῆς Διοικήσεως.

Άρθρ. 91.

Ἡ εἰς τοὺς Ἀρχεῖρους ἐναποτεθεῖσα καὶ διὰ τοῦ Δημάρχου διευθυνομένη Ἀστυνομικὴ διοίκησις περιλαμβάνει ὅλους,

Art. 84.

Zu einer gültigen Wahl ist die Anwesenheit von wenigstens drey Vierteln des Wahlkollegiums und die absolute Stimmen-Mehrheit erforderlich. Bei Gleichheit der Stimmen entscheidet das Loos.

Art. 85.

Unmittelbar nach Beendigung der Wahl ist das Ergebniss öffentlich bekannt zu machen, und den Gewählten besond. zu eröffnen, hinsichtlich des Wahlprotokolles aber das im Art 74 vorgeschriebene Verfahren zu beobachten.

DRETTES CAPITEL.

Verfahren nach Beendigung des Wahalles

Art. 86.

Sobald die Wahlen des Gemeinderathes, und die unmittelbar nach derselben zu erhaltenden Wahlen der Kandidaten zu den Bürgermeister und Beigeordneten-Stellen, beendigt, und die für die Auflegung der Wahlprotocolle bestimmten drey Tage verflissen sind, oder nach dem in so fern nur eine Candidaten Wahl vorgenommen war, das so eben bemerkte in Ausführung ihrer erfüllt ist, werden die Wahlprotocolle an das Bezirks-Commissariat eingeschickt, wo sodann die Gültigkeit der Wahlhandlung, die Wahlbarkeit der Gewählten, und die Zulässigkeit der gegen die Wahl vorgebrachten Ablehnungsgründe zu prüfen, an das General-Commissariat Bericht zu erstatten, und von diesem hiernach die Wahlhandlung entweder zu bestätigen, oder eine neue Wahl unter Auführung der Gründe anzuordnen ist.

Die Entscheidung des General-Commissariats ist dem Wahlausschusse zu eröffnen.

Derselbe ist befugt, bei versagter Bestätigung den Rekurs an das Ministerium des Innern zu ergreifen.

Die Beauftragten Ausführung ist in diesem Falle binnen einer Nothfrist von drey Tagen bei dem Bezirks-Commissariate zu übergeben, welches dieselbe ohne den mindesten Verzug sammt den Wahlakten an das General-Commissariat einzusenden, und durch dieses dem Ministerium vorzulegen hat.

Art. 87.

Im Falle der Bestätigung der Wahlhandlung ist sofort zur Ernennung der Bürgermeister und Beigeordneten zu schreiten.

Die Bürgermeister und Beigeordneten werden in den Gemeinden der ersten und zweiten Klasse von dem König, in den Gemeinden der dritten Klasse aber von dem General-Commissariate aus königlicher Vollmacht ernannt.

Art. 88.

Die nach Ernennung des Bürgermeisters übrig bleibenden beiden Kandidaten für die Bürgermeisterstelle können zu Beigeordneten ernannt werden.

Art. 89.

Wenn die Stelle eines Bürgermeisters oder Beigeordneten während des für die Amtsdauer bestimmten dreijährigen Zeitraumes eröffnet wird, so ist sofort zu einer neuen Wahl zu schreiten. Der Neuernannte hat in diesem Falle nur die an der Amtsdauer seines Vorgängers noch übrige Zeit im Amte zu verbleiben.

Art. 90.

Nach Bestätigung der Wahlhandlung und erfolgter Ernennung der Bürgermeister und Beigeordneten sind diese und der Gemeinderath von dem Bezirks-Commissariate einzusetzen und zu verpflichten.

VII. TITEL.

Von den einzelnen Zweigen der Gemeinde-Verwaltung.

ERSTES CAPITEL.

Von der Polizei-Verwaltung

Art. 91.

Die den Gemeinden übertragene und durch den Bürgermeister zu führende Polizei-Verwaltung umfasst alle Zweige der niederen

τοὺς κλάδους τῆς κατωτέρας τοπικῆς καὶ ἀγρονομικῆς Ἀστυνομίας.

Τὰ περὶ τούτου προσδιορίζονται δι' ἰδιατέρων ὁδηγίων.

Ἀρθρ. 92.

Ὁ Δήμαρχος δὲν ἔχει οὔτε ποινικὴν ἐξουσίαν εἰς ἀστυνομικὰς παραβάσεις, οὔτε δικαστικὴν εἰς ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητούμενου διοικητικοῦ, καθ' ὅσον οἱ νόμοι δὲν διαλαμβάνουν περὶ τούτου ἐδικὰς ἐξαιρέσεις.

Ἀρθρ. 93.

Εἰς τὰ ἀφορώντα τὴν πτωχοκρίσιν ὁ Δήμαρχος λαμβάνει μέρος κατὰ τὰς περὶ τούτου ἰδιαίτερας διατάξεις.

Ἀρθρ. 94.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστάσιν τῶν κατὰ τόπους διασκαλείων, θέλουν προσδιορισθῇ τὰ δεόντα δι' ἰδιατέρων διαταγμάτων.

Ἀρθρ. 95.

Εἰς τοὺς μεγαλητέρους Δήμους διορίζονται παρὰ τῷ Δημάρχῳ, γρεῖας τυγχούσης, εἰς τὴν Ἀστυνομίαν διὰ τὴν διοίκησιν τῆς τοπικῆς Ἀστυνομίας οἱ Ἀστυνόμοι οὔτοι διορίζονται καθ' ὅν τρόπον ἐνδιαλαμβάνει το ἄρθρ. 42.

Ἀρθρ. 96.

Οἱ μεγαλητέροι Δήμοι πρέπει νὰ διαιρεθῶσιν εἰς ἀνάλογον ἀριθμὸν τμημάτων κατὰ τὰς ἀγροὰς καὶ πλατείας, πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀστυνομικῆς διοικήσεως.

Κ ε ρ α λ β'.

Περὶ διαχείσεως τῆς δημοτικῆς περιουσίας.

Α. Περὶ τοῦ δημοτικοῦ εἰσπρακτορῆς.

Ἀρθρ. 97.

Ἡ θροντὶς πρὸς εἰσπράξεως καὶ ἐξοδούσεως τῶν δημοτικῶν χρημάτων καὶ περὶ κατατρίσεως τῶν περὶ τούτων λογαριασμῶν ἀνατίθεται εἰς ἓνα εἰσπρακτορὰ κατὰ Δῆμον.

Ἀρθρ. 98.

Ὁ Δημοτικὸς αὐτός εἰσπρακτορὸς διορίζεται καθ' ὅν τρόπον διαλαμβάνει ὁ ἄρθρ. 12 τοῦ ἄρτ. 50.

Ἀρθρ. 99.

Ἀν τὰ ἐσοδα καὶ ἔξοδα ἰσχύουσιν, ἐνώνονται περισσότεροι γειννάζοντες Δήμοι εἰς ἓν εἰσπρακτορικὸν τμήμα.

Ἀν εἰς τινά τιν περιστασιν αἱ Δημοτικαὶ Ἀρχαὶ δὲν συμφωνήσῃσιν εἰς τὴν περὶ διορισμοῦ τοῦ εἰσπρακτορῆς πρότασιν, ὁ Βασιλεὺς ἐκλέγει ἓνα ἐκ τῶν προϋληθέντων.

Ἀρθρ. 100.

Οὔτε οἱ Δήμαρχοι, οὔτε οἱ Παρεδροί, οὔτε τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ ἦναι συγγενῶς καὶ εἰσπρακτορεῖς.

Ὁ εἰσπράκτορς πρέπει νὰ κατοικῇ εἰς τὸ τμήμα, ὅπου εἰσπράττει, καὶ ἔχει χρεὸς νὰ φροντίζῃ ὁ ἴδιος διὰ τὴν εἰσπράξιν.

Δύναται ν' ἀπαιτηθῇ ἀπὸ αὐτῶν νὰ δώσῃ ἀνάλογον ἐγγύησιν.

Ἀρθρ. 101.

Ὁ Δημοτικὸς εἰσπράκτορς λαμβάνει διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀντιμισθίαν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰ τέσσαρα εἰς τὰ ἑκατὸν τῆς ὅλης πραγματικῆς εἰσπράξεως καὶ καθιστούμεν πρὸς τὸν Δήμον καὶ τὸν Συμβούλιον.

Εἰς μεγαλητέρους Δήμους εἰμπορεῖ νὰ προσδιορισθῇ καὶ μόνιμος μισθός εἰς τὸν εἰσπράκτορα.

Ἀρθρ. 102.

Ὁ Βασιλεὺς δύναται εἰς πᾶσαν περίστασιν νὰ παύσῃ τὸν δημοτικὸν εἰσπράκτορα διὰ διοικητικὰς αἰτίας.

Ἀρθρ. 103.

Ὁ Δημοτικὸς εἰσπράκτορς δὲν ἔχει νὰ χάμῃ ἄλλας εἰσπράξεις, ἐκ μὲν ὅσας διαλαμβάνει ὁ ἑκάστης προϋπολογισμός, ἢ περὶ ἰσῶν διατυγθῇ παρὰ τοῦ Δημάρχου κατὰ συνέπειαν ἰδιαίτερων νομικῶν διαταγμάτων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου.

Ὁμοίως δὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ ἄλλα πρὸς τὰ διαταγθῇ παρὰ τοῦ Δημάρχου κατὰ τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 109 ὕψιστος.

Orts- und Feldpolizei. Die diesfälligen Zuständigkeiten und Pflichten werden durch eine besondere Instruktion bestimmt.

Art. 92.

Dem Bürgermeister steht weder ein Strafrecht bei Polizei-übertretungen, noch das Richteram in administrativ contentiosen Sachen zu, so weit nicht einzelne Ausnahmen in den Gesetzen besonders angeordnet sind.

Art. 93.

An der Armenpflege hat der Bürgermeister nach den Bestimmungen der dessfälligen besonderen Verordnungen Antheil zu nehmen.

Art. 94.

Hinsichtlich der Aufsicht auf die Ortsschulen wird durch besondere Verordnungen Vorsehung getroffen.

Art. 95.

In den grösseren Gemeinden sind dem Bürgermeister zur Verwaltung der Ortspolizei erforderlichen Falles ein oder zwei Polizeicommissäre beizugeben.

Dieselben werden nach den Vorschriften des Art. 42 bestellt.

Art. 96.

Grössere Gemeinden sind zur Beförderung der Polizei Verwaltung in eine verhältnissmässige Zahl von Bezirken nach Strassen und Plätzen abzutheilen.

ZWEITES CAPITEL.

Von der Verwaltung der Gemeinde Vermögens.

ERSTER ABSCHNITT.

Von dem Gemeinde-Einnahmer.

Art. 97.

Die Besorgung der Gemeinde-Einnahmen und Ausgaben, und die Verrechnung derselben ist in allen Gemeinden einem Gemeinde-Einnahmer zu übertragen.

Art. 98.

Die Stelle des Gemeinde-Einnahmers wird nach den in dem Art. 50 Ziff. 12 enthaltenen Vorschriften besetzt.

Art. 99.

Bei minder beträchtlichen Einnahmen und Ausgaben findet die Vereinigung mehrerer benachbarten Gemeinden zu einem Einnahme-Bezirk statt.

Wenn in die-tem Falle die verschiedenen Gemeindeglieder in dem Vorschlage des Einnahmers nicht übereinkommen, so wird der König unter den vorgeschlagenen Individuen wählen.

Art. 100.

Das Amt des Gemeinde-Einnahmers ist mit dem Amte eines Bürgermeisters, eines Beigeordneten, und eines Mitgliedes des Gemeinderathes unvereinbar.

Der Einnahmer muss in dem Einnahme-Bezirk wohnen, und die Erhebung der Gemeinde-Einnahmen in den Gemeinden selbst vorzunehmen, verhandeln.

Demselben kann die Leistung einer verhältnissmässigen Caution zur Verbindlichkeit gemacht werden.

Art. 101.

Der Gemeinde-Einnahmer erhält für seine Dienste einen Funktions-Bezug, der vier vom Hundert der wirklichen Gesamt-Einnahme nicht übersteigen darf, und von dem Gemeinde-Rathe regulirt wird.

In grösseren Gemeinden kann dem Einnahmer ein ständiger Gehalt ausgesetzt werden.

Art. 102.

Der Gemeinde-Einnahmer kann zu allen Zeiten aus Gründen der Verwaltung vom Könige wieder entlassen werden.

Art. 103.

Der Gemeinde-Einnahmer hat keine anderen Erhebungen zu machen als solche, zu welchen derselbe durch das genehmigte Gemeinde-Budget oder durch besondere auf gesetzmässige Beschlüsse des Gemeinderaths gegründete Einweisungen des Bürgermeisters ermächtigt worden ist.

In gleich-er Weise hat selber nur solche Zahlungen zu leisten, welche von dem Bürgermeister nach den Bestimmungen des Art. 109 angewiesen worden sind.

Ὁ Δημοτικός εισπράκτωρ φροντίζει ὥστε νὰ κρατῶνται ἀκριβῶς αἱ εἰς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Δήμου διαλαμβανόμεναι μερίδες, καὶ εἶναι ἰδιαίτερον διὰ τοῦτο ὑπεύθυνος.

Ἄρθρ. 101.

Αἱ ἰδιαίτερον ὁδηγίαι ὑέλουν προσδιορισθῆναι περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ δημοτικοῦ εισπράκτορος.

Β'. Περὶ τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἄρθρ. 103.

Αἱ ἔκαστον Δῆμον συντάσσεται κατ' ἔτος προϋπολογισμός κατὰ τοὺς διορισθέντας περὶ τοῦτου τυπούς.

Θέλει δὲ ἐμπεριέχειν διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος:

1 Ὅλας τὰς δημοτικὰς εἰσπράξεις, τούτων τὰς σταθερὰς, ὠρισμένας ἢ ἀσυντάκτους, καὶ τὰς μὴ σταθερὰς.

2 Ὅλας τὰς δημοτικὰς δαπάνας μετὰ τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων (fonds de réserve) δι' ἀπροσδόκητους περιστάσεις, καὶ

3 Ὅλα τὰ πρὸς ἀπάντησιν τῶν ἐξόδων συνελθόντα μέσ.

Ἄρθρ. 106.

Τὸ καταστρωθὲν περὶ ἐξέτασως τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον πρωτόκολλον πρέπει νὰ περιέχῃ τὴν αἰτιολογίαν διὰ πᾶσαν μερίδα, καὶ, τυχούσης διχρηνομίας, νὰ ἀναφέρει τὰς διαφορὰς γνώμας τῶν μὴ συμφωνούντων μετὰ τὴν πλειοψηφίαν. Γενομένης δὲ τῆς ἀποφάσεως, ἐκτίθεται ὁ ἐγκριθεὶς προϋπολογισμός καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν συνεκλήσεων εἰς τὸν Δήμαρχον οὐκ ὀλίγας διὰ τὰς ἐκδόσεις αὐτῶν οἱ ἐφορῶντες, δευθυνητοὶ ἔπειτα εἰς τὸν ἑκπράκτορα τοῦ Δήμου, καὶ πρὸς τῆς ἐνέργειας τοῦ νέου ἡμερησίου ἔτους.

Γνωστοποιεῖται δὲ εἰς τοὺς δημότας, ὅτι τα ἐφρημένα ἔγγραφα εἶναι ἐκτελεσμένα εἰς τὸν Δήμαρχον.

Ἄρθρ. 107.

Αὐτὸν ὁ ἑκπράκτορας τὸν προϋπολογισμόν, τὸν ἐξετάζει αὐτὸς ἀκριβῶς καὶ τὴν καθυποβάλλει μετὰ τῆς γνωμοδοτικῆς αὐτοῦ εἰς τὸν Νομαρχὴν, ὅστις χρεωστεῖ νὰ δώσῃ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ ἀνυπερθέτως, ἐκ δὲν εὐρὴ τίποτε προσέχων τὰ συμφέροντα ἢ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Δήμου, ἢ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα τῆς ἐκτελεστικῆς.

Ἄρθρ. 108.

Ἐὰν ἀποπεικρῇ τὴν ἐγκρίσιν, πρέπει νὰ ἐκθέσῃ ἀκριβῶς τοὺς λόγους.

Ἀλλ' εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκκαλέῃ πρὸς τὴν προστάσαν πολιτικὴν Ἀρχήν.

Ἄρθρ. 109.

Κατὰ τὴν ἐγερθεῖσα προϋπολογισμὸν καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων αὐτοῦ διευθύνει ὁ Δήμαρχος τὰ τοῦ Δήμου κατὰ τοῦ γενικῆς περὶ διαχειρίσεως κανονισμοῦ, καὶ ἐκδίδει πρὸς τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖον ἐιδικὴν διαταγὴν διὰ πᾶσαν μερίδα εἰσπράξεως ἢ δαπάνης.

Πρὸ πάντων δὲ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀμέσους δημοτικούς ἐργαζομένους, πρέπει εὐθὺς μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ καταστρόνωνται οἱ περὶ διανομῆς αὐτοῦ καταλογοὶ δι' ὅλους τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὴν συνεισφορὰν δημότας, καὶ νὰ ἐκτίθενται οὐκ ὀλίγας εἰς τὸν Δήμαρχον πρὸς γνώσιν πάντων παρελθούσης δὲ τῆς δεκαήμερου ταύτης προθεσμίας, ὁ Δήμαρχος κηρύττει τοὺς καταλόγους ὡς ὑποχρεωτικούς, καὶ παραπέμπει αὐτοὺς εἰς τὸν Δημοτικὸν εισπράκτορα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν εἰσπράξιν. Τὰ κατὰ τῆς διανομῆς προκύπτοντα πράγματα ἐξετάζονται διὰ τῆς δικαιοκρατικῆς οδοῦ, δὲν ἐμπεριέχουν ὅμως τὴν κατὰ τοὺς καταλόγους εἰσπράξιν. Ὁ Δήμαρχος δὲν ἔχει τὴν ἀξίαν νὰ διευθετῇ δαπάνην, μὴ ἀναφερομένην ῥητῶς εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ἐκτὸς μόνον ὅταν διαταγῇ παρὰ τῆς προσεστῆς Ἀρχῆς κατὰ συνέπειαν τοῦ ἄρθρ. 17 ἔ, ἢ ὅταν λαβῇ τὴν πληρεξουσιότητα δι' ἰδιαίτερον νομιμὴν ἀποφάσεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου· ἀλλ' εἰς τοιαύτην

Der Gemeinde-Einnahmer ist bei allen auf dem Grunde des Budget angewiesenen Zahlungen für die genaue Einhaltung der budgetmässigen Positionen besonders verantwortlich.

Art. 101.

Die näheren Bestimmungen über die Amtsführung des Gemeinde-Einnahmers werden in einer besonderen Instruction ertheilt.

ZWEYTER ABSCHNITT.

Von dem Gemeinde Budget.

Art. 103.

Jährlich ist für eine jede Gemeinde ein Gemeinde-Budget nach der dafür vorschreibenden Form anzufertigen. Es muss hierin für das nächste kommende Rechnungsjahr

1) jede Gemeinde-Einnahme, sowohl die ständige bestimmte als die ständige unbestimmte und die unständige;

2) jede Gemeinde-Ausgabe nebst dem Reservefond für unvorhergesehene Fälle; und

3) jedes Deckungsmittel für die Ausgaben enthalten seyn.

Art. 106.

Das über die Prüfung des Voranschlags im Gemeinderathe zu führende Protokoll hat die Gründe für jeden Posten, und bei Verschiedenheit der Meinungen auch die von der Mehrheit der Stimmen abweichenden Ansichten anzugeben.

Nach erfolgter Beschlussfassung sind der angenommene Voranschlag und das Beratungsprotokoll zur Einsicht jedes Interessenten auf dem Gemeindehause acht Tage lang aufzulegen, und sodann an das vorgesetzte Bezirks-Commissariat wenigstens zwey Monate vor dem Anfange des neuen Verwaltungs-Jahres einzusenden.

Die geschehene Auflegung ist öffentlich bekannt zu machen.

Art. 107.

Der eingesendete Voranschlag ist von dem Bezirks-Commissariate unverzüglich zu prüfen, und dem General-Kreis-Commissariate mit Gutachten vorzulegen, welches denselben, wenn darin nichts aufgefunden wird, was dem Gemeinde-Wohle den Gemeinde-Verbindlichkeiten, oder den Rechten und dem Interesse des Staates widerstritte, ohne Aufschub zu genehmigen hat.

Art. 108.

Bei Versagung der Genehmigung sind die Gründe genau anzugeben.

Dem Gemeinderathe steht dagegen der Recurs an die vorgesetzte Administrativstelle offen.

Art. 109.

Auf dem Grunde des genehmigten Budget und innerhalb der Bestimmungen desselben, hat der Bürgermeister die Gemeinde-Verwaltung nach den allgemeinen Verwaltungs-Vorschriften zu führen, und die einzelnen Posten in Einnahme und Ausgabe auf die Gemeinde-Casse zu dekreten.

Was insbesondere die direkten Gemeinde-Umlagen betrifft, so sind sogleich nach Genehmigung des Budget die Listen der Vertheilung auf die einzelnen Beitragspflichtigen zu entwerfen, und acht Tage lang auf dem Gemeindehause zur öffentlichen Einsicht aufzulegen. Nach Ablauf der achttagigen Frist hat der Bürgermeister die Listen executorisch zu erklären, und dem Gemeinde-Einnahmer zum Vollzuge mitzutheilen.

Die gegen die Vertheilungslisten zu erhebenden Beschwerden werden im administrativen Wege verhandelt, hemmen aber die Vollziehbarkeit der Listen nicht.

Der Bürgermeister ist nur dann zur Anweisung einer in dem Budget nicht vorgesehenen Ausgabe befugt, wenn er hiezu von der vorgesetzten Behörde in dem Falle des Art. 17 Abs. 2 angewiesen, oder durch besondere, gesetzlich gültige Beschlüsse des Gemeinderathes ermächtigt worden ist.

περίπτωσιν πρέπει νὰ ἐπισυναφθῇ εἰς πᾶσαν πληρωμὴν ἢ διαταγὴ ἢ ἀπόφασις, ἐπὶ τῆς ὁποίας αὕτη θεμελιούται.

Γ'. Περὶ τοῦ Δημοτικοῦ λογαριασμοῦ.

Ἀρθ. 110.

Ὁ Δημοτικὸς εἰσπράκτωρ καταρτίζει τὸ πολὺ 2 μῆνας μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἔτους τὸν δημοτικὸν λογαριασμὸν κατὰ τοὺς διατεταγμένους τύπους, καὶ τὸν παραδίδει εἰς τὸν Δήμαρχον.

Εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦτον ἐπιτίθενται ὅλα τὰ εἰς γῆ ματα ἢ εἰδὴ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Δήμου.

Ἀρθ. 111.

Ὁ Δημοτικὸς λογαριασμὸς καὶ ὁ παρὰ τοῦ Δημάρχου ὕστερον καταστρωμένος λογαριασμὸς τῆς δημοτικῆς διαχειρίσεως ἐπιτίθενται, ἀφοῦ πρότερον δημοσιεύσῃν, ὡς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας εἰς τὸ Δημοαρχεῖον πρὸς πληροφορίαν ἐκάστου τῶν φορολογουμένων. Ἐξετάζονται ἐπειτα παρὰ τοῦ νομοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὸν Ἐπαρχον, ὅστις τοὺς καλυπτοβάλλει μετὰ τὸν παρατηρήσεών του εἰς τὸν Νομάρχην πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ἔγκρισιν. Κατὰ τὸν ἀποφάσειν τῆς Ἀρχῆς ταύτης γίνεται ἡ ἐκκλήσις εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Δ'. Γενικαὶ διατάξεις περὶ τῆς δημοτικῆς διαχειρίσεως.

Ἀρθ. 112.

Εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας θέλουν διατρέψαι ἀπαραιτήτως αἱ ἐφεξῆς γενικαὶ διατάξεις:

α. Ὅλαι αἱ πωλήσεις καὶ ἐνοικιάσεις ὑπονοηθῇ ποτε μέρους τῆς δημοτικῆς περιουσίας, ὅλα τὰ ἐπὶ μισθῷ γινόμενα δημοσία ἔργα, ὅλαι αἱ οἰκοδομαὶ καὶ ὅλαι αἱ προμηθεύσεις θέλουν γίνεσθαι ἐν δημοπρασίᾳ, ἐπὶ τῇ βάσει προϋπολογισμοῦ καταστρωμένου παρ' εἰδημόνων.

Τοτε δὲ μόνον ἐπιτρέπεται νὰ γένωῃν ἰδιαιτέραι συμφωνίαι διὰ τὴν ἐτελέσειν ἔργων:

1 Ὄταν τὰ ἔργα ἀπαιτῶσι ξεχωριστὴν ἐπιτηδεύοντα (πρέπει ὅμως καὶ εἰς τὰς περιπτώσεων ταύτην νὰ γένῃ προϋπολογισμός).

2 Ὄταν τὰ ἔργα ᾗσι τὸσον ἀσήμαντα, ὥστε τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας δὲν ἔχουν κέρμειαν ἀναλογίαν ὡς πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος.

3 Ὄταν ἀπειλῇται κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς.

4 Ὄταν ἡ δημοπρασία ἀπαντήσῃ ἀνυπερέβλητα ἐμπόδια.

β'. Διὰ νὰ γένῃ ἐκ ὑσίου ἐκπονήσις μέρους τινὸς τῆς δημοτικῆς περιουσίας, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ πάντοτε ἀκριβῶς, ἂν ἐτετελέσθησαν τὰ κατὰ τὸ ἀρθ. 21 τοῦ παρόντος νόμου ἀπαιτούμενα, καὶ νὰ ἀποδειχθῇ τὸ τοιαῦτον ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ Δήμου τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐκπονήσεως νὰ διατεθῇ εὐθὺς ἐπωφελῶς, ἐν δὲν προσδιωρίζῃ δι' ἄλλον σκοπὸν εἰς τὸν προϋπολογισμόν.

γ'. Αἱ Δημοτικαὶ Ἀρχαὶ ἔχουν τὴν πληρεξουσίτητα, πρὸς ἐξόχλησιν ὑπαρχόντων χρεῶν, νὰ ἀναγκάζωνται νὰ κεφαλαια μετὰ ἴσας ἢ καλλητέρας συμφωνίας. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ λησθῶν ὡς δάνεια νὰ κεφαλαια, εἰμὴ ἐπὶ τῇ βραχείᾳ ἐγκριθέντων προϋπολογισμῶν ἢ χρεωλυτικῶν σχεδίων, ἢ ἐν ἐλλείψει ἄλλων μέσων, πρὸς ἀπάντησιν ἀτάκτων, ἀναποφύκτων καὶ ἀνυπερέβητων δαπανῶν.

Αἱ ἀρμόδιαι Ἀρχαὶ θέλουν ζητήσῃ συγχρόνως μετ' ἐπιμονῆς καταλλήλα χρεωλυτικὰ μέτρα.

δ'. Διὰ νὰ γένωῃν νέαι δημοτικαὶ οἰκοδομαὶ, ἀπαιτεῖται νὰ συνταχθῶν πρότερον παρ' εἰδημόνων τὰ σχέδια καὶ αἱ προϋπολογισμοὶ τῶν ἐξόδων.

ε. Ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν δημοτικῶν γαιῶν θέλουν διατηρεῖσθαι οἱ περὶ καλλιεργείας νόμοι.

ς'. Διὰ τὰς συσκέψεις περὶ νομικῶν ζητημάτων αἱ Δημοτικαὶ Ἀρχαὶ θέλουν ζητεῖν τὴν συμβουλὴν τῶν ἀναγνωρισμένων συνηγόρων.

Ἀρθ. 113.

Διὰ πᾶσαν ζήτησιν προκύπτουσαν εἰς τοὺς Δήμους ἐκ τῆς

Der Anweisung ist in diesem Falle jederzeit die Anordnung oder der Beschluss, der ihr zur Grundlage dient, im Abschrift beizufügen.

DRITTER ABSCHNITT.

Von der Gemeinderrechnung.

Art. 110.

Der Gemeinde-Einnehmer hat spätestens zwey Monate nach Ablauf des Jahres die Gemeinde-Rechnung nach vorgeschriebener Form zu stellen, und dem Bürgermeister zu übergeben.

I. dieser Rechnung muss alle und jede Geld- und Natural-Ausgabe und Einnahme der Gemeinde vorgetragen werden.

Art. 111.

Die Gemeinderrechnung und die hierauf von dem Bürgermeister entworfene Verwaltungs-Rechnung sind nach vorausgegangenem Bekanntmachung acht Tage lang zur Einsicht eines jeden Theiligten auf dem Gemeindefaule aufzulegen, sodann durch den Gemeinderath zu prüfen und zu beschließen, und hierauf an das Bezirks-Commissariat einzusenden, welches sie dem General-Kreis-Commissariat mit seinen Erinnerungen zur Revision und zum Abschlusse vorlegen wird. Gegen die Beschlüsse dieser Behörde findet der Recurs an den Rechnungshof statt.

VIENTER ABSCHNITT.

Allgemeine Verwaltungsvorschriften.

Art. 112.

Bei der Verwaltung des Gemeinde-Vermögens sind nachstehende allgemeine Vorschriften unabweichend zu befolgen.

I. Alle Verkäufe und Verpachtungen von Bestandtheilen des Gemeinde-Vermögens, alle öffentlichen um Lohn zu verrichtenden Arbeiten, alles Bauwesen, und alle Lieferungen sollen durch öffentliche Versteigerung, mit Zugrundelegung eines von Sachverständigen gefertigten Anschlages, erfolgen.

Die Vergebung von Arbeiten durch einen aus freier Hand abzuschliessenden Accord ist jedoch dann gestattet, wenn:

- a) die zu vergebenden Arbeiten eine besondere Kunstfertigkeit erfordern: auch hier aber muss die Aufrißung eines Voranschlages jedesmal vorgehen;
- b) wenn die Arbeiten so unbedeutend sind, dass die Kosten der Versteigerung zu dem Betrage des Gegenstandes in offenbarem Missverhältnisse stehen;
- c) wenn Gefahr im Verzuge liegt;
- d) wenn der öffentlichen Versteigerung unüberstiegbliche Hindernisse nach den in dem gegebenen Falle angestellten Versuchen entgegen stehen.

II. Bei der freiwilligen Veräußerung von Theilen des Gemeinde-Vermögens ist die Erfüllung der in dem Art. 21 des gegenwärtigen Gesetzes bezeichneten notwendigen Vorbedingungen jederzeit auf das Genaueste zu prüfen, und zu den Gemeinde-Akten nachzuweisen, der Erlass aber ohne Aufschub wieder nutzbringend anzulegen, wenn das Budget demselben nicht eine andere Bestimmung gegeben hat.

III. Die Gemeindebehörden sind ermächtigt, zur Abtragung vorhandener Schulden neue Kapitalien unter gleichen oder besseren Bedingungen aufzunehmen.

Andere Kapital-Aufnahmen dürfen nur auf den Grund genehmigter Budgets oder Schuldentilgungspläne, oder, bei dem Mangel anderer Deckungsmittel, zur Bestreitung ausserordentlicher, unvermeidlicher und unaufschieblicher Ausgaben erfolgen.

Die zuständigen Behörden haben dabei auf der gleichzeitigen Ausmittlung angemessener Tilgungsfonds zu bestehen.

IV. Bei Neubauten der Gemeinden sind die Pläne und Kostenveranschlagungen von Bauverständigen einzuholen und der Ausführung zu Grunde zu legen.

V. Hinsichtlich der Theilung von Gemeinde-Gründen sind die Vorschriften der Cultu-Gesetze zu beobachten.

VI. Zur Berathung über Rechtsfragen haben sich die Gemeinde-Verwaltungen der recipirten Advokaten zu bedienen.

Art. 113.

Jeder aus der Veranlassung der voranstehenden Verwalt-

ὅταν πρόκειται λόγος, ἀντὶ τῆς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δήμου καλλιστορίας, νὰ διορισθῇ ἐνοικίασις ἢ τ' ἀνάγκαν·
 ε'. Εἰς ὅλας τὰς ἐνοικιάσεις δημοτικῶν φάρων·
 ζ'. Εἰς τὴν σύνταξιν γραμματοῦν σχεδίων·
 η'. ὅταν πρόκειται λόγος νὰ ἀναβῇ δανεικῶς νέα κερὰ-
 λαί, ἐκτὸς ἐκ τῶν δάνειων τοῦτο γὰρ πρὸς ἐξόφλησιν ὑπαρχόν-
 των γραμμῶν μὲ ἴσας ἢ καλλὴν ἐξας συμφωνίας, ἢ ἐπὶ τῇ βίσει
 ἐγκριθέντων προϋπολογισμῶν, ἢ γραμματοῦν σχεδίων·
 θ'. Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν σχεδίων περὶ τῆς διαχειρίσεως
 τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸν Δήμον δασιῶν·
 ι'. Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν γενικῶν περὶ οἰκοδομῶν καὶ περὶ
 εὐθυρρομίας σχεδίων·
 ια'. ὅταν πρόκειται λόγος περὶ εἰσχωγῆς δίκης·
 ιβ'. ὅταν πρόκειται λόγος περὶ συμβιβασμῶν·
 ιγ'. ὅταν πρόκειται νὰ ἀποδομηθῶσι νέα δημοτικὰ κτί-
 ρια, ἢ νὰ γενῶσι καθολικαὶ ἐπισκευαὶ εἰς τὰ ἥδη ὑπαρχόντα·
 ιδ'. ὅταν πρόκειται νὰ δοθῶν δανεια εἰς τοὺς ἀρχιτέκ-
 νους, εἰς τοὺς Περὶδρους, καὶ εἰς τὰ μέλη τοῦ Δημοτικοῦ
 Συμβουλίου, εἰς τοὺς ἀνώνυμους, κατιόντας, ἐκ πλάρχου ἢ καὶ
 πρῶτον βεβήμου ἐξ ἀρχαίας συγγενεῖς αὐτῶν·
 ιε'. ὅταν πρόκειται νὰ δοθῇ ὁ Δήμος κληροδοσίας ἢ
 δωρεᾶ ἐνωμέναν μὲ βίαν, ἢ νὰ τα ἀποποιηθῇ·
 ις'. Εἰς τὸν κανονισμὸν τῶν διὰ τοὺς ἀμέσους δημοτι-
 κούς ἐράνους συνεισφορῶν ὡς ἐκ μέρους τῶν δημοτῶν, τῶν
 μὴ ἐξόντων φορολογουμένων περιουσιῶν, μὴδὲ μετερχομέ-
 νων ἐπιτήδευμα ὑπολειπόμενον εἰς φόρον.
 Εἰς ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις αἱ ἀποφάσεις τοῦ Δη-
 μοτικοῦ Συμβουλίου δὲν ἔχουν κύρος, εἰμὴ μετὰ τὴν ἐγκρι-
 σιν τοῦ Νομάρχου.

Ἄρθρ. 120.

Ἡ ἐγκρισις τοῦ Βασιλέως ἀπαιτεῖται:

α'. Εἰς τὸν διορισμὸν νέων ἐξέσεων ἢ ἀμέσων δημοτι-
 κῶν φάρων·
 β'. Εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐξέσεων δημοτικῶν φάρων,
 ἀπὸ παρελθῆ ἢ προεσθίας, ἐντὸς τῆς ὑποίας ἴσχυον·
 γ'. Εἰς τὸν διορισμὸν ἄλλου μέτρου περὶ τῆς εἰς τοὺς
 ἀμέσους δημοτικούς ἐράνους συνεισφορᾶς παρ' ἐκεῖνο, τὸ
 ὅποιον ἔχει βᾶσιν τοὺς ἀμέσους φάρους.

Ἄρθρ. 121.

Οἱ μὲν ἑπαρχοὶ ὀφείλουσι νὰ καθυποβάλλουσι, οἱ δὲ Νο-
 μάρχαι νὰ ἐνεργῶσι ἢ νὰ ἐμποδίζουσι ἀνεὺ ἀναβολῆς τὰς
 ἀποφάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅσαι γρηΐζουσι τῆς
 ἐγκρίσεως τῶν, καὶ εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν ζημίαν, προ-
 κληθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἐκ μέρους τῶν ἀξιώσεινον ἀργησιᾶς.

Ἄρθρ. 122.

Εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἀπὸκειται τὸ δικαίωμα τοῦ
 νὰ ἐκκαλῇ πρὸς τὴν προεστῶσαν Ἀρχὴν πᾶσαν ἀπόφασιν τῆς
 Νομαρχ., τροπολογῶσιν ἢ ἀπορρίπτουσιν τὴν ἀπόφασιν τοῦ.

ΜΕΡΟΣ Θ'.

Τελουτικὸς ὁρισμός.

Ἄρθρ. 123.

Ὁ παρὼν Νόμος πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ ἀνεὺ ἀναβολῆς, ἢ
 δε ἐκλογῇ τῶν ἐνδιαλαμβανόμενων νέων δημοτικῶν Ἀρ-
 χῶν νὰ γενῇ ἡ, κατὰ Νομὸν, ἀμὰ ὁ σχηματισμὸς τῶν ἐν
 αὐτῷ Δήμων λαβὼν τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Βασιλέως.

Οἱ κατὰ τὴν πρώτῃν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου καὶ κατὰ
 τὰς πρώτας δημοκρατίας ἐνεργηθῶσιν προσηρῶν κα-
 νονισμοὶ θέλουσι προσδιορισθῇ δι' ἰδιαίτερου Διαταγματος.

Ἄρθρ. 124.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἑσωτερικῶν Γραμματεὺς τῆς ἑπικρατείας,
 καὶ δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν παρόντων Νόμων.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 27 Δεκεμβρ. (8 Ἰανουαρ. 1834) 1833.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

II ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρίεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΙΔΕΚ.

Οἱ Γραμματεῖς τῆς ἑπικρατείας, Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΤΟΣ Πρίεδρος,

Ν. Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ, Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ, Κ. Α. ΣΚΙΝΑΣ, ΣΜΑΛΤΣ

- 5) bei Abänderungen der Verwaltungsweise von unbeweglichen Gütern oder nutzbaren Rechten, wodurch an die Stelle der eigenen Regie die Verpachtung oder umgekehrt gesetzt wird
- 6) bei allen Verpachtungen von Gemeindefaßungen;
- 7) bei der Entwerfung der Schuldentilgungspläne;
- 8) bei der Aufnahme neuer Kapitalien, ausgenommen wenn dieselbe zur Abtragung vorhandener Schulden unter gleichen oder besseren Bedingungen, oder auf dem Grunde genehmigter Budgets oder Schuldentilgungspläne erfolgt;
- 9) bei Feststellung der für die wirtschaftliche Benützung der Gemeindehäuser zu entwerfenden Pläne;
- 10) bei Festsetzung der General Baupläne und Baukosten;
- 11) bei Angelang eines Rechtsstreites;
- 12) bei dem Abschluss von Vergleichen;
- 13) bei Aufführung neuer, und bei Unternehmung von Haupt-Reparaturen vorhandener Gemeinde-Gebäude;
- 14) bei der Bewilligung von Darlehen an die Bürgermeister, die Beigeordneten und die Mitglieder des Gemeinderathes, dann an deren Verwandte in auf- und absteigender Linie, so wie an Seiten-Verwandte und Verschwägerter des ersten Grades;
- 15) bei der Annahme von Vermächtnissen oder Geschenken, wenn damit Lasten verbunden sind, dann bei der Ausschlagung von Vermächtnissen oder Geschenken überhaupt;
- 16) bei Regulirung der von den Gemeindegliedern ohne steuerbaren Besitz und Erwerbszweig zu den direkten Umlagen zu leistenden Beiträge.

In allen vorerwähnten Fällen sind die Beschlüsse des Gemein-
 d-raths erst nach erfolgter Genehmigung der Kreisbehörde voll-
 ziehbar.

Art. 120.

Die Genehmigung des Königs ist erforderlich;

- a) zur Einführung neuer direkter oder indirekter Gemeinde-Auflagen;
- b) zur Erneuerung der Bewilligung indirekter Gemeinde-Auflagen nach Ablauf der Zeit, auf welche die erste Bewilligung beschränkt war;
- c) zur Einführung eines anderen Maßstabes der Beitragspflichtigkeit zu direkten Gemeinde-Umlagen, als jenes des Prinzipales der direkten Steuern.

Art. 121.

Die Bezirks-Commisariate sind zur schleunigen Vorlage und die General-Kreis-Commisariate zur unverzüglichten Bescheidung der ihrer Genehmigung bedürftenden Gemeindebeschlüsse verpflichtet, und haben für jeden aus schuldhafter Verzögerung hervorgehender Schaden zu haften.

Art. 122.

Dem Gemeinderathe steht das Recht des Recurses an die vorge-
 setzte Administrativ-Stelle gegen jede seine Beschlüsse abän-
 dernde oder erforderliche Genehmigung versagende Entschlie-
 sung zu.

IX TITEL.

Schluss-Bestimmung.

Art. 123.

Das gegenwärtige Gesetz ist unverzüglich in Vollzug zu setzen, und zu der Wahl der darin angeordneten neuen Verwaltungsbe-
 hörden in jeder Nomarchie zu schreiten, sobald die Bildung der
 Gemeinden in derselben die Genehmigung des Königs erhalten
 haben wird.

Die bey der Einführung des Gesetzes und bey den ersten Ge-
 meindewahlen zu beobachtenden transitorischen Normen werden
 durch eine besondere Verordnung festgesetzt.

Art. 124.

Unser Staats-Secretär des Innern ist mit der Bekanntmachung
 und dem Vollzuge gegenwärtigen Gesetzes beauftragt.

Nauplia, am 8 Januar 1834 (27 December 1833.)

IM NAMEN DES KOENIGS

DIE REGENTSCHAFT

GRAF. V. ARMANSPERG PRÄS. V. MAURER V. HREDEK.

Die Staats-Secretäre A. MAVROKORDATOS PRÄS., N. THEOCHARIS,

J. KOLETTIS, C. D. SCHIBAS, V. SCHWABE.

ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

AUS DER KOENIGLICHEN BUCHDRUCKERFV.

Αντί Επιλόγου

Γιώργος Κοντογιώργης

Το δημοκρατικό κοινό των Καλυμνίων
και το ζήτημα του «τέλους της αρχαιότητας»

1. Η νεότερη σχολή σκέψης ασελγώντας επί της Ιστορίας τελειώνει τη δημοκρατία τον 4ο αιώνα π.Χ., την ελληνική ταυτότητα τον 5ο αιώνα μ.Χ., τις πόλεις τον 6ο αιώνα και συνακόλουθα με όλα αυτά την ελληνική συνέχεια με την είσοδο στο Βυζάντιο. Σημαίνοντας το τέλος της αρχαιότητας με την φεουδαλική εκτροπή της δυτικής Ρώμης η Δύση μπόρεσε να παρεμβάλει τον μεσαίωνα ως γέφυρα ώστε να εμφανισθεί η «νεότερικότητα» ως κληρονόμος της. Απέμενε να διαπράξει το δεύτερη, γνωσιολογική τη φορά αυτή, ασέλγεια: παρέλαβε τις έννοιες της κλασικής εποχής, τους αφαίρεσε το γενετικό τους περιεχόμενο και όρισε με αυτές φαινόμενα της αρχαϊκής εποχής που προσιδίαζαν με εκείνα της μετα-φεουδαλικής περιόδου στην οποία εισήρχετο. Έτσι, ορίζοντας τη συνταγματική/αιρετή μοναρχία ως ταυτολογικό ισοδύναμο της αντιπροσώπευσης και της δημοκρατίας θεώρησε ότι δεν νομιμοποιούσε απλώς το πολιτειακό της σύστημα, το ταξινομούσε συγχρόνως ως ανώτερο της ελληνικής δημοκρατίας. Αν ο ελληνικός κόσμος δίδαξε κάτι τους νεότερους είναι ότι για να ηγεμονεύσεις πρέπει να ελέγξεις την Ιστορία και το περιεχόμενο των εννοιών. Έστω και με συνθήκη το ψεύδος.

2. Η περίπτωση της πολιτείας του κοινού της Καλύμνου αποτελεί μια αδιάψευστη μαρτυρία ότι ο ελληνισμός ζούσε την αρχαιότητα αδιάκοπα μέχρι το τέλος της τουρκοκρατίας με οπλισμό το ανθρωποκεντρικό κοσμοσύστημα: τις θεμέλιες κοινωνίες των πόλεων/κοινών, τη δημοκρατία εντός αυτών με ομοθετικούς όρους προς εκείνη της κλασικής εποχής και, μάλιστα, με εφαρμογή της δημοκρατικής αρχής στο οικονομικό σύστημα (οι συντροφίες), χωρίς δουλεία. Η τελευταία εξέλειπε σταδιακά από τους ελληνιστικούς χρόνους και εξ ολοκλήρου από τις απαρχές του Βυζαντίου. Αδιάψευστη μαρτυρία του γεγονότος αυτού είναι επίσης ότι η ελληνική ταυτότητα δεν εκφράζεται μόνο σε πολιτισμικό επίπεδο αλλά και πολιτικά με πρόσημο την

ελευθερία των πόλεων/κοινών σε περιβάλλον κοσμοπόλης. Ο Οθωμανός κατακτητής ως ασιατικός δεσπότης επισώρευσε πλείστα όσα δεινά στον ελληνισμό, όμως συμφιλιώθηκε με τον καθόλα ανώτερο και μοναδικό ακόμη τότε ανθρωποκεντρικό πολιτισμό και δεν ακύρωσε τα θεμέλια του, αφού αποτέλεσαν γι'αυτόν τον παράγοντα ισχύος του.

Η περίπτωση της Καλύμνου είναι παραδειγματική από κοινού με τις πάμπολλες όμοιες μαρτυρίες που διέσωσαν οι πηγές στο σύνολο του ελληνικού οικουμενικού χώρου. Όλα τα νησιά, η Θράκη, η Μακεδονία, η Θεσσαλία, η μητροπολιτική Ελλάδα, η Μικρά Ασία, η Κύπρος, η Κρήτη, η διασπορά, παντού όπου ανθεί ο ελληνισμός, βιώνει το θεμέλιο ανθρωποκεντρικό ιδιώνυμο της αρχαιότητας (την πόλη/κοινό, τη δημοκρατία, την εταιρική οικονομία κλπ.) και συγκεκριμένα στη φάση της οικουμενικής ολοκλήρωσης.

3. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο μείζων ελληνισμός επιμένει να ζει την αρχαιότητα καθόλον τον 19ο και τον 20ο αιώνα παρόλον ότι το δυτικό δεσποτικό εμφύτευμα στη μήτρα του ελληνισμού (το ελλαδικό κρατικό μόρφωμα) έσπευδε να καταργεί βιαίως τα υποστατικά του (το κοινό, τη δημοκρατία, την εταιρική οικονομία) διδάσκοντας την ανωτερότητα του απολυταρχικού καθεστώτος (και κατ'αυτάς της εκλόγιμης μοναρχίας) έναντι της δημοκρατίας (sic). Η Δύση μη δυνάμενη να ενσωματώσει το ανθρωποκεντρικό κεκτημένο του ελληνισμού και αντιμέτωπη με το υπαρξιακό του μέρος, έσπευσε να απαξιώσει και στο βάθος να αποδομήσει τον ελληνικό δρόμο προς τη νεότερικότητα, προκειμένου να νομιμοποιήσει τον δυτικό ομόλογό του και την αναδυόμενη ηγεμονία της στον κόσμο.

Κατά τούτο, το καλυμνιακό παράδειγμα δημοκρατικής πολιτείας αποτελεί έναν αδιάψευστο μάρτυρα του γεγονότος ότι το τέλος της αρχαιότητας (και μαζί της της δημοκρατίας) συμπίπτει με την επικράτηση του δυτικού δρόμου προς τη νεότερικότητα, δηλαδή στο μεταίχμιο του 19ου προς τον 20ο αιώνα. Η κατάλυση δε των ανθρωποκεντρικών θεμελίων της «αρχαιότητας» έγινε από κοινού δια χειρός της απολυταρχίας και των θεραπόντων του διαφωτισμού αποκλειστικά και μόνο επειδή δεν ήταν συμβατά με τα βιώματα του ευρωπαϊκού κόσμου του 18/19ου αιώνα.

Περιεχόμενα

1) Χαιρετισμός Δ. Τελλή	5
2) Χαιρετισμός Δημητρίου Κ. Γερούκαλη	6
3) Χαιρετισμός προέδρου Δ.Σ. Αναγνωστηρίου	7
4) Ἡ πολιτεία τοῦ κοινοῦ της Καλύμνου καί ὁ θεμελιώδης χάρτης τοῦ 1894, ὑπό Γεωργίου Κοντογιώργη.	11
5) Κοινοτισμός: ἡ Ἑλληνική ἐκδοχή, ὑπό Μελέτη Μελετόπουλου	31
6) Καποδίστριας, τό ὄραμα, ὑπό Χρίστου Δαγρέ	37
7) Κάλυμνος 1894, «ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τό αὐτό», ὑπό Ἀθανασίου Μουστάκη	41
8) Τῶν Ἑλλήνων οἱ κοινότητες, συλλογικό	49
9) Παράρτημα	63
10) Ἀντί ἐπιλόγου	190

ΟΚΑΝΑ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ
ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

ISBN: 978-9609714-16-7

